devrimci teori

SAYI: 1
EYLÜL 1977

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR BİRLEŞİN!

MAO ZEDUNG'un Yeni Demokratik Devrim teorisinin inkârına karşı çıkalım

AYDINLIK ve HALKIN BİRLİĞİ'nin temel çelişme anlayışları, MAO ZEDUNG'un yeni demokratik devrim teorisinin inkârıdır.

devrimci teori

SAYI: 1
EYLÜL 1977

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR BİRLEŞİN!

İÇİNDEKİLER: Sayfa

Devrimci Teori Çıkarken 3

Mao Zedung Yoldaş Ölümsüzdür 7

MAO ZEDUNG'UN YENİ DEMOKRATİK DEVRİM TEORİSİNİN İNKARINA KARŞI ÇIKALIM 9

I — Revizyonist Kapitalist Olmayan Yol Teorisinin İki Yorum; TİP ve «MDD» 11

II — Mao Zedung'un Yeni Demokratik Devrim Teorisini Reddeden Aydınlık, 1977 Türkiyesinde Kruşçef Revizyonizmini Hortlatıyor 24

III — Aydınlık'a Sözde «Savaş Açan» Halkın Birliği'nin de Hatalarından Vazgeçmezse Varacağı Yer Kruşçef Revizyonizmi Olacaktır 77

Lenin — I. I. Skvortsov - Stepanov'a Mektup 145

Toprak Meselesi ve Rusya'da Şimdiki Durum 151

Rusya'da Toprak Meselesi 155

Mao Zedung — Şimdiki Durum ve Görevlerimiz 157

DEVRİMCİ TEORİ: Halkın Yolu'nun ekidir. — Sahibi: Sadun Sönmez — Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Alaattin Şahin — Yönetim Yeri: Çatalçeşme Sok. 4/23, Cağaloğlu - Istanbul — Yazışma ve Abone Adresi: PK. 550, Sirkeci - İstanbul — Dizgi: Doğruluk Matbaası — Baskı: Öztürk Matbaası

DEVRİMCİ TEORİ ÇIKARKEN

20 Aralık 1976'dan bu yana yayınını sürdüren Halkın Yolu'nun, 1. ve 2. sayılarında mücadele platformu, 4. ve 5. sayılarında geçmiş değerlendirmesi ve birlik anlayışı, 7, 8, 9, 10 ve 13. sayılarında ise Aydınlık ve Halkın Sesi'nin oportünist tezlerini ve reformist seçim taktiğini eleştiren yazılar yer aldı. Bu yazıların her biri, bir siyasi gazeteye göre oldukça uzun ve teorik açıklama ve tartışmaların ağır bastığı yazılardı.

Görüldüğü gibi Halkın Yolu yayına başlamasından bu yana, birçok sayısında teorik yönü ağır basan yazılar yazmak zorunda kalmıştır. Bu yazıların her biri ihtiyaçtan doğmuş, proleter devrimci hareketin ideolojik-teorik meselelerinin aydınlanmasında önemli görev yapmış, Halkın Yolu'nun siyasetine ışık tutmuştur.

Fakat, aynı zamanda bu yazılar bir siyasi gazetenin yönünü teorik organa doğru kaydıracak nitelikte yazılardı. Yazıların hem uzun olması, hem de teorik yönlerinin ağır basması beraberinde belli sakıncalar getiriyor, Halkın Yolu'nun okuyucu ile kurduğu diyaloğun bulanıklaşmasına yol açıyordu. Bu durumu ve okuyuculardan gelen eleştirileri değerlendiren Halkın Yolu, bir süre önce teorik organ meselesini gündeme getirmiş ve en kısa zamanda bir teorik organ çıkartılmasını kararlaştırmıştır.

Halen içinde bulunduğumuz koşullar, yani proleter devrimci hareketin karşı karşıya bulunduğu sorunlar, teorik yazıların daha da önem kazanmasını beraberinde getiriyor. Proletarya partisinin inşası görevinin önümüzde durduğu, bu dönemde, bu görevi Partinin teorik temellerinin inşasından, programının oluşturulmasından, revizyonist, oportünist ve orta yolcu akımların yüzlerine taktıkları sahte Marksizın maskesinin düşürülmesinden, bu uğurda «hayatın canlı pratiği içinde bir ideolojik mücadeleden» ayrı düşünmek mümkün değildir. Revizyonistlerin, «faşist tırmanma», «ileri demokratik düzen»

v.s. tezlerinin arkasında yatan amacın sosyal-faşist bir düzeni savunmak olduğunu ve onların teorilerinin buna hizmet ettiğini herkesin görebileceği bir açıklıkla ortaya çıkarmadan, onların kitlelerin ve kadroların üzerindeki etkisini kırmak mümkün müdür? Orta-yolcuların bütün tezlerinin revizyonist emperyalizm teorilerine dayandığını, bugün onların küçük-burjuva devrimci yanlarını bile yitirdiklerini, geçmişin karikatürü bir akım haline geldiklerini ortaya çıkarmadan devrimci sempatizanların onların arkasından gitmesini engelleyebilir miyiz? 1 Mayıs karşısındaki tavrıyla bir ihanet akımına dönüşen, giderek bunu derinleştiren Aydınlık ve Halkın Sesi'nin, ve onun anti-marksist tezlerini ve burjuvaziyle işbirliği çizgisini yıkmadan proletarya partisinin inşası yolunda sağlıklı adımların atıldığından söz edilebilir mi?

Proleter devrimci hareket içinde hâlâ birçok anti- marksist tez barınmakta ve yeşermektedir. Bazı hiziplerin, bu arada Halkın Birliği'nin, Türkiye'nin yapısı konusunda, herkesin temel almasını istedikleri, bir marksistten çok bir burjuva tarihçisinin yaklaşımı ile ele aldığı reformist tezlerini yıkmadan proleter devrimcilerin birliği sağlıklı temeller üzerinde yükselebilir mi? Proleter devrimci hareket içinde felsefede idealizmin, teori ve siyasette revizyonizm, oportünizm, reformizmin, örgütsel çalışma tarzında menşevizm ve kendiliğindenciliğin hâlâ at oynatabildiği bir dönemde, hayatın her alanında ve özellikle ideolojik-teorik alanda mücadele özel bir önem kazanmaktadır.

İşte birbiri üzerine binen bu görevler, Halkın Yolu'nun bir süre önce aldığı teorik organ çıkarma kararını bir an önce gerçekleştirmeye sevketmiş, dar ve sınırlı imkanlarına rağmen, enginleri fethetme ruhu ile bu görevi başaracağına inanarak, teorik organın ilk adımı olarak elinizdeki Halkın Yolu'nun ekini çıkarmaya karar vermiştir. Halkın Yolu'nun teorik eki şimdilik periyodik olarak çıkmamaktadır.

Çünkü;

1. Sınırlı imkanlarımız periyodik bir organ çıkartmamıza yetmiyor,

2. Güçlerimizi diğer alanlardaki çalışmaları aksatarak bir alana yığmanın yanlış olduğunu düşünüyoruz,

3. Yayın organının bir ihtiyaçtan doğduğu ve bir ihtiyaca cevap verdiğinin bilincinde olarak, bir yayın organı çıkarmakla burjuva laf ebeliği, «dergicilik» arasına kesin bir sınır çizmek istiyoruz.

Ek, periyodik olarak çıkmayı amaçlamaktadır ve bunu süreç içinde gerçekleştireceğine inanmaktadır. Yakın hedefimiz budur.

DEVRİMCİ TEORİ'Yİ BEKLEYEN GÖREVLER

Halkın Yolu gazetesi günlük siyasi gelişmelere ışık tutmaya, kitle mücadelelerine yol göstermeye çalışmaktadır. Halkın Yolu bu çabasını bundan böyle de, görevlerine daha sıkı sarılarak, genel siyasetini

hayatın her alanına uyguladığı günlük siyaseti aracılığıyla geliştirip somutlaştırarak devam edecektir.

Halkın Yolu'nun 10. sayısında haftalığa geçerken yayınladığı yazıda belirttiği gibi «yayın faaliyetimizin geliştirilmesinin bir ürünü» ve proleter devrimci hareketin ihtiyaçlarının bir sonucu olarak doğan DEVRİMCİ TEORİ ise, ideolojik-teorik yazılara ve sosyo-ekonomik yapı incelemelerine ve dünya Marksist-Leninist hareketinin tecrübelerine ve sorunlarına yer verecektir. DEVRİMCİ TEORİ'nin her sayısında, 3 bölüm altında toplanabilecek nitelikte yazılar yer alacaktır.

DEVRİMCİ TEORİ'nin ağırlığını teşkil edecek birinci bölümde; «Marksizm-Leninizmin evrensel gerçeğini ülkenin somut durumuna yaratıcı bir şekilde uygulamayı» amaçlıyarak, devrimimizin temel meselerine ışık tutan yazılar yer alacaktır. Bu bölümde, birinci olacak, emperyalizm, faşizm, toprak ve köylü meselesi, savaş ve devrim, proletarya devrimi ve proletarya diktatörlüğü (ordu, devlet ve bürokrasinin tasfiyesi), Demokratik Halk Devrimi, milli mesele, proletarya partisi ve çalışma tarzı üzerine ideolojik-teorik yazılar yer alacaktır. İkinci olarak, Türkiye devriminin yolunu aydınlatmak için, Türkiye toplumunun yapısı, Türkiye sol hareketinin geçmişi ve durumu, dünya durumu, proletaryanın enternasyonalist hareketi ve dayanışması, işçi sınıfı ve mücadelesi, kitle örgütleri ve anti-faşist yurtsever cephe, yarı- sömürge, yarı-feodal yapıyı tasfiye edecek olan demokratik halk devriminin somut kavranışı, Kürt milli meselesi, köylü meselesi ve demokrasi mücadelesi üzerine inceleme, araştırma yazıları yer alacaktır.

İkinci bölümde; DEVRİMCİ TEORİ'nin her sayısında yer alacak ideolojik-teorik inceleme yazılarının anlaşılmasını, kavranmasını ve somutlaştırılmasını kolaylaştıracak Marksist ustalardan, Marksist-Leninist partilerin yayınlarından çeviriler yer alacaktır.

Üçüncü bölümde ise; başta Lenin ve Stalin'in önderliğindeki SBKP(B), AEP ve ÇKP olmak üzere, dünyadaki Marksist-Leninist partilerin mücadeleleri ve deneylerini ortaya koyan belgeler ve yazılar yer alacaktır. Ülkemizde 40'lardan bu yana Leninist hareketin tasfiye edilmiş olması nedeniyle Leninist gelenek ve enternasyonal dayanışma eğilimleri çok zayıftır. Bugün, proletaryanın enternasyonal dayanışması, modern revizyonizmin yıkıcı etkilerini yerle bir ederek bütün dünyada giderek güçlenmekte, Enternasyonal'in yeniden inşası doğrultusunda hızlı ve köklü adımlar atılmaktadır. Bazı ülkelerde eski Marksist-Leninist partiler daha da güçlenmekte, bütün siyasi gelişmeleri etkileyen güçlü birer siyasi akım haline gelmekte, bazı ülkelerde ise yeni ve yeniden kurulmuş Marksist-Leninist partiler kitlelerle bağlarını güçlendirmekte, parti yapılarını kökleştirmektedir. Bazı ülkelerde ise, ülkelerindeki yerli gericilikle işbirliğini savunan oportünist akımlar, aynı Halkın Sesi oportünistleri gibi Marksist-Leninist hareketin güçlenmesini sabote etmeye çalışmaktadırlar. DEVRİMCİ TEORİ, bütün bu par-

tilerin ve akımların yayınlarından çeşitli yazıları ve mücadele tecrübelerini, Türkiye devriminin sorunlarına, proletarya partisi kurma mücadelesine ışık tutacak tarzda, olumlu ve olumsuz örnekler ve tecrübeler olarak yayınlamayı amaçlamaktadır.

DEVRİMCİ TEORİ, proletarya partisinin yeniden inşaasına ve bu yüce görevin bir ara aşaması olarak proleter devrimcilerin birliğine hizmet etmek amacıyla çıkmaktadır. Bu bakımdan, **DEVRİMCİ TEORİ**, Halkın Yolu'nun birlik anlayışının ışığında yayınını sürdürecek, daha önce diğer akımların koyduğu doğru ideolojik-teorik tezleri asla «yeniden keşfetmeğe» çalışmayacak, ama yanlış tezler karşısında hiç bir nedenle boyun eğmeksizin uzlaşmaz bir mücadele sürdürecektir. **DEVRİMCİ TEORİ** bütün proleter devrimci akımlara ve kişilere, devrimin henüz aydınlatılmamış meselelerini ortak aydınlatma, yanlış ideolojik-teorik tezleri yıkmak için ortak çalışma çağrısı yapar. Bu amaca ulaşmak için bize düşen bütün görevleri yapmağa sonuna kadar çalışacağız, ortak adımların ortak ürünlerini yayınlamak için sayfalarımızı her proleter devrimciye açacağız. Ayrıca diğer hareketlerin esas olarak doğru bulduğumuz çalışmalarına dergimizde, grupçuluğa asla düşmeksizin, o çalışmaya şu veya bu kulpu takarak küçümsemeksizin yer vereceğiz.

DEVRİMCİ TEORİ, ilk sayısında, devrimin en önemli meselesi olan temel çelişki meselesini ele alıyor ve felsefi, ekonomik, siyasi planda inceliyor, bu temelde Mao Zedung'un Yeni Demokratik Devrim tezinin inkarı olan Aydınlık ve Halkın Birliği'nin temel çelişki anlayışlarını eleştiriyor. **DEVRİMCİ TEORİ** önümüzdeki sayılarında ise bugün proleter devrimciler arasında yoğun bir şekilde tartışılan «Üç Dünya Teorisi»ni ve bugün kitlelerle devrimci tarzda birleşmek için hayati önemi olan doğru eylem çizgisi ve devrimci kitle çizgisi meselelerini ele alacaktır.

DEVRİMCİ TEORİ bütün akımları, bütün kardeş yayın organlarını ve proleter devrimcileri, bu görevleri daha iyi yapabilmek için yardıma çağırır.

Devrim yolunda, birleşik devrimci proleter bir hareket yaratmak için **İLERİ** ...

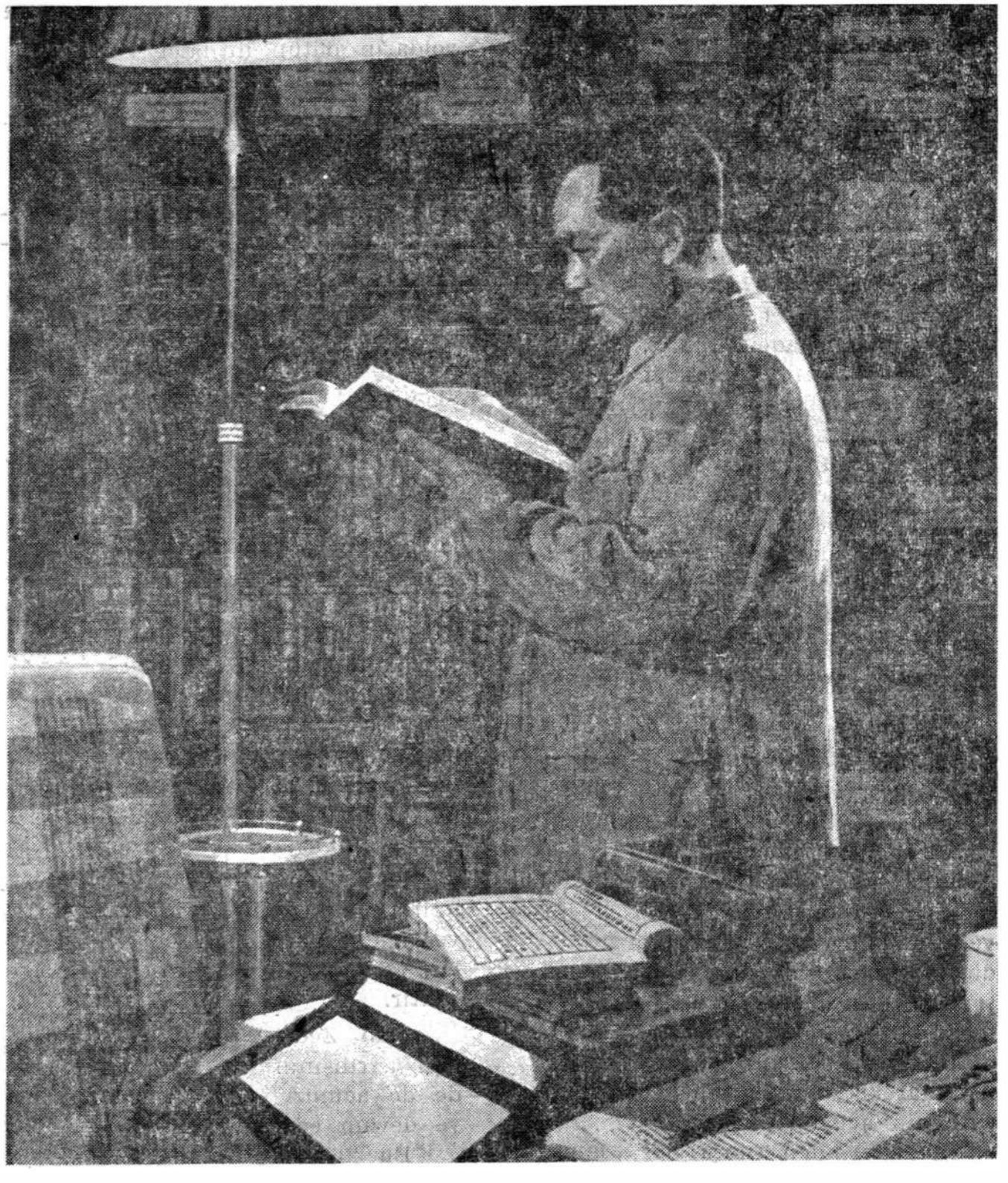

Mao Zedung Yoldaş Ölümsüzdür

Stalin 1920'de «iki grup Marksist vardır» diyordu. 9 Eylül, Mao Zedung yoldaşın aramızdan ayrılışının birinci yıldönümü, bize bu sözleri hatırlatıyor. Gerçekten iki grup Marksist vardır. Birinci grup, Marksizmin derinliğine inmeden, yüzeysel sonuçlarla Marksizmi kavramaya onu bir doğma düzeyine indirgemeye, yaratıcı olma, somut duruma Marksizmi uygulama yerine, Marksizmi sınıf mücadelesinden kopuk.

entellektüel bir faaliyet haline getirmeye, Marksizmin genel doğrularını tekrarlıyarak sınıf mücadelesini sürdürmeye çalışır. Bu yolun doğal sonucu onları Marksizmi terketmeye götürür.

İkinci grup, Marksizmi bir doğma haline getirme yerine, Marksizmin önüne koyduğu hedefleri gerçekleştirmenin yollarını, biçimlerini bulmaya çalışan, eylemlerini ve siyasetlerini tarihsel paralelliklerden değil sınıf mücadelesinin canlı pratiğinden çıkaran, Marksizmi entellektüel bir faaliyet olarak değil, dünyayı değiştirmek için ele alanlar ve uygulayanlardır. Gerçek komünist bunlardır. İşte Mao Zedung yoldaşın yeri şüphesiz ki bu gruptur.

Mao Zedung yoldaş sınıf mücadelesinin kızıl ateşinde çelikleşmiş, sınıf mücadelesinin her dönemine Marksizmi yaratıcı ve dahiyane bir şekilde uygulamış bir yaşamın örneğini verdi bize. Ayrıca, bu yaşamın yanı sıra, Marksizme; Yeni Demokratik Devrim, Büyük Proleter Kültür Devrimi, proletarya diktatörlüğü altında sınıf mücadelesini sürdürme konularındaki yaratıcı çalışmaları ve katkılarıyla artık silinemez bir şekilde Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in yanına adını yazdırmış, dünya proletaryasının ve uluslararası hareketin büyük önder ve öğretmenlerinden biri olmuştur. Dünya proletaryası ve uluslararası komünist hareket bir yıldır bu yoldaşı yitirmenin acısını yaşıyor.

Ölümlerinden sonra her büyük devrimcinin başına gelenler, şimdi de Mab Zedung yoldaşın başına gelecektir, gelmektedir. Sağlığında ona en büyük saldırıları yönetenler, onun düşüncelerini basitleştirmeye, özünü unuttarmaya, «devrim ziyafet vermeye benzemez» diyen Mao Zedung yoldaşın bütün ihtilalci özünü boşaltmaya onu bir «karınca ezmez» ermiş, evliya haline getirmeye çalışacaklardır ve çalışmaktadırlar.

Hem de bunu, her türden oportünist, Marksizm-Leninizm Mao Zedung Düşüncesini dillerinden düşürmeyerek ve Kızıl Bayrağını sallayarak yapacaklardır ve yapmaktadırlar.

«Devrimci Sosyal-Demokrasinin itibarını, kendi kendine zedelemediği sürece kimse zedeliyemez.» Lenin «Bu düstur... her zaman akılda tutulmalıdır» diyordu. Biz de bu düsturdan hareket ederek, her türden oportünistin, Marksizmi burjuvazi için kabul edilebilir hale getirmeye, sınıf mücadelesini düzenli resmi geçit, izinli gösteri düzeyine indirmeye çalışmalarına, bir ellerinde Marksizm-Leninizmin Kızıl Bayrağını sallayarak öbür ellerinde burjuvazinin ve revizyonizmin kara kaplı kitapıyla devrimci saflarda barınmalarına, gizlenmelerine, Marksizm-Leninizmin itibarını zedelemelerine izin vermeyeceğiz.

Mao Zedung yoldaşın Kruşçevlerin modern revizyonizmine karşı verdiği yılmaz mücadele ve «enginleri fethetme ruhu» bize rehber olacaktır.

Mao Zedung yoldaşın, aramızdan ayrılışının birinci yıldönümünde de acımızı kuvvete dönüştürmeye devam edeceğiz.

Bu kuvvetle önümüzdeki görevlere, özellikle proleter devrimcilerin birliği ve proletaryanın siyasi hareketinin yeniden inşâsına sımsıkı sarılacak Marksizm-Leninizmin Kızıl Bayrağını yükseklerde tutacağız.

MAO ZEDUNG'un Yeni Demokratik Devrim teorisinin inkârına karşı çıkalım

AYDINLIK ve HALKIN BİRLİĞİ'nin temel çelişme anlayışları, MAO ZEDUNG'un yeni demokratik devrim teorisinin inkârıdır.

I — Revizyonist Kapitalist Olmayan Yol Teorisinin İki Yorumu: TİP ve «MDD»

Son zamanlarda çeşitli akımlar arasında Türkiye'nin yapısı ve temel çelişme konusunda yoğun bir tartışma sürüyor.

Halkın Yolu 1. sayısında yayınladığı Platformda Türkiye'nin yapısı ve temel çelişme konusundaki görüşlerini kısaca ama bütün yönleriyle açıkladı.

Ama o zamandan bu yana, özellikle Aydınlık ile Halkın Birliği arasında Türkiye'nin yapısı ve temel çelişme konularında yoğun bir tartışma sürüyor. Biri «Türkiye kapitalist değil, yarı-feodaldir», öteki «Türkiye yarı-feodal değil, kapitalisttir» diyen bu iki akım, birbirlerini sert bir şekilde eleştiriyorlar, birbirlerine karşı yoğun bir «mücadele» veriyorlar.

Aslında bu iki akımın dünyaya bakış tarzında ve yarı-sömürgeler meselesini ele alışlarında temele ilişkin ortak hatalar var. Bu iki akımın yürüttükleri «tartışma» ise, meselenin belirleyici önemde olan özünü, iki akımın aynı hatada birleştikleri özünü örtbas ediyor ve tartışmanın **bu hatalar temelinde** gelişmesine yol açıyor.

Eğer bu ortak hata başta Aydınlık'ın, yavaş yavaş da Halkın Birliği'nin oportünist siyasi tezlerine temel teşkil etmese, bu teorik tartışmaya girmek acil olmayabilirdi ve nitekim uzun süredir bundan kaçındık. Ancak, artık mesele bütün açıklığıyla ortaya çıkmaktadır. Aynı burjuva dünya görüşü ve emperyalizm ve yeni-sömürgecilik (yarı-sömürgeler) olgusu konusundaki aynı kavrayışsızlık, çok tehlikeli oportünist siyasi tezleri beraberinde getirmektedir. Bu siyasi tezlere karşı yürütülen mücadelenin başarılı olabilmesi için, tezlerin teorik temellerinin açığa çıkarılması zorunlu hale geldi. İşte bu çalışmanın amacı budur.

Bu çalışma Türkiye'nin yapısını araştırmayı hedef alan bir ça-

lışma değildir. Bu çalışma yalnızca bir başlangıçtır. Burada amacımız, karmakarışık hale getirilen bir takım kavramları açıklığa kavuşturmak ve devrimci proletaryanın dünyaya bakış açısının, diyalektik maddeci dünya görüşünün devrimci mücadelenin elinde bir silah haline gelmesine katkıda bulunmaktır. Amacımız, oportünist siyasetlere temel teşkil eden burjuva dünya görüşünü ve revizyonist tahlilleri açığa çıkararak, oportünist siyasetlerin silahlarını yere düşürmektir.

Bu çalışmayı, devrimci pratiğe doğrudan hizmet eden, işçi sınıfı partisinin ve işçi sınıfı önderliğinde işçi - köylü ittifakı temelinde tüm halkın yurtsever, demokrat, devrimci birleşik cephesinin inşasına hizmet eden araştırmalar izleyecektir. Bu araştırmalar dar bir kadronun değil de tüm proleter devrimcilerin ortak çabası ile yapıldığı ölçüde devrime hizmet edebilir. Bütün proleter devrimciler bu çalışmalara pasif olarak değil, aktif olarak katılmalılar. Bizler için teori bir dogma değil, bir eylem kılavuzu olmalıdır. Devrimci pratiğe ışık tutucu en zor tartışmaların bile üstesinden gelmeye çalışmalı, buna karşılık medrese tartışmalarını, akademik tartışma eğilimlerini yıkmalıyız.

Son olarak, iki akımın da aynı teorik hatalarda birleştiğini tesbit etmemize rağmen, Aydınlık'ın oportünist çizgisi ile Halkın Birliği'ni aynileştirme çabasında olmadığımızı bir kez daha tekrarlayalım. Ama gerek Halkın Birliği, gerekse benzeri görüşleri paylaşan herkes, oportünizmin teorik temellerine karşı savaş açmadıkça, oportünizmden kurtulamayacaklarını görmeliler.

AYDINLIK VE HALKIN BİRLİĞİ ARASINDAKİ TARTIŞMA 10 YIL ÖNCEKİ TİP-«MDD» TARTIŞMASININ BİR ÜST DÜZEYDE TEKRARIDIR

Aydınlık ve Halkın Birliği arasındaki «feodalizm-kapitalizm» tartışması, ülkemizdeki devrimci hareketin 10-12 yıl öncesini yaşayanlara ya da inceleyenlere hiç te yeni gelmemektedir. Ve bugünkü «tartışma»yı ayrıntılı olarak inceleyebilmek için, 10 yıl önceki tartışmayı genç proleter devrimcilere anlatmak gerekiyor.

1961-70 arasında TİP, Türkiye'deki «sol hareketin» hemen tümünü kapsayan heterojen bir örgüttü. 1965'lere kadar TİP'in savunduğu görüşler, bugünkü CHP'nin görüşlerinin bile hayli gerisinde, «sosyal adalet» kavramının ötesine geçemeyen görüşlerdi. 1965'lerde bu parti ilk kez «sosyalizm»den söz etmeye başladı ve «bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm» şiarını benimsedi. TİP, bir yandan «işçi sınıfının sosyalist partisi» olduğunu ilan etmeye, öte yandan ülkemizde «sosyalizmi kurma mücadelesinin» gündemde olduğunu savunmaya başlamıştı.

Aynı yıllarda TİP içinde bir muhalefet doğdu. Muhalefet TİP yönetiminin «sosyalizmi kurma mücadelesinin gündemde olduğu» tezine

karşı çıkarak, ülkemizin «milli demokratik devrim» aşamasında olduğunu, sekter «sosyalizm» şiarından vazgeçilerek, Amerikan emperyalizmine karşı geniş bir milli cephe siyaseti izlemesi gerektiğini savunmaya başladı. İlk başlarda Yön dergisi aracılığıyla sesini duyuran muhalefet, daha sonraki yıllarda Türk Solu dergisi etrafında toplandı.

Miting ve yürüyüşlerde «sosyalist Türkiye» - «bağımsız Türkiye» şiarları arasındaki gürültülü çatışma ile beliren TİP - «MDD» çatışması, Türkiye'nin «sosyo-ekonomik yapısı» üzerinde yoğun bir teorik tartışma doğurmuştu. TİP yönetimine göre, Türkiye kapitalist bir ülkeydi. Oysa muhalefet, kapitalizmin değil, feodalizmin ağır bastığını savunuyordu. TİP yönetimine göre burjuva-demokratik devrim 1920' lerde tamamlanmıştı. Artık Türkiye'de gündeme «sosyalist Türkiye» için mücadele girmişti. «Sosyalizm bir kere kurulduktan sonra» emperyalizmle bağlar koparılabilir ve toprak reformuyla toprak sorunu çözülebilirdi. Muhalefet bu görüşü reddediyor, gündemdeki görevin «tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye»yi kurmak olduğunu savunuyordu. Bu akıma göre, ülkemizde burjuva-demokratik devrimin tamamlandığı tezi yanlıştı. Ancak Amerikan emperyalizmini kovacak ve feodalizmi tasfiye edecek olan «milli demokratik devrim»den sonra, sosyalizmi kurma mücadelesi gündeme girebilirdi.

Kısa zamanda «strateji tartışması» adı verilen bu tartışma, «Türkiye kapitalist mi, yoksa feodal mi» noktasında yoğunlaştı ve bu konuda «araştırma» ve «incelemeler» ortalığı kapladı.

«Sosyalist» saflara her yeni katılan kişi, henüz Marksizmin ABC' sinden habersizken, «sosyalist devrim», «milli demokratik devrim» stratejilerinden birinin yanında saf tutabilmek için, Türkiye'de kapitalizmin mi, yoksa feodalizmin mi hakim olduğuna karar vermek zorundaydı.

Eğer Türkiye'nin kapitalist olduğuna karar verirse, «sosyalist devrim» stratejisinin safında yer alıp, «sosyalizmi kurma» mücadelesine girişiyordu. Yok eğer feodalizmin ağır bastığına karar verirse, «milli demokratik devrim» stratejisinin safında yer alıp, «tam bağımsız gerçekten demokratik Türkiye»yi «kurma» mücadelesine girişiyordu.

Feodalizm-kapitalizm tartışması dallanmış, budaklanmış, Osmanlı devletinin yapısı tartışmasına kadar genişlemişti. Günümüz Türkiyesinde feodalizmin hakim olduğunu savunanlar, Osmanlı devletinin merkezi feodal bir devlet olduğunu savunurlarken, Türkiye'nin kapitalist olduğu görüşündekilerin önemli bir kısmı, Türkiye tarihinde feodalizmin hiç yaşanmadığını, Osmanlı toplumunda da «Asya Tipi Üretim Tarzı»nın hakim olduğunu ileri sürdüler. Böylece genç devrimciler, «sosyalist devrim» ve «milli demokratik devrim» stratejilerinden birinin yanında saf tutabilmek için, yalnızca o günkü Türkiye'de kapitalizmin mi, yoksa feodalizmin mi hakim olduğuna değil, Osmanlı

toplumunun feodal mi, yoksa «Asyatik» mi olduğuna karar vermek zorunluluğu ile karşı karşıya kaldı.

BU SÖZDE «MARKSİST TARTIŞMA» BURJUVA PARLAMENTARİZMİ İLE DEVLET DARBECİLİĞİ ARASINDAKİ BİR TARTIŞMAYDI

«Sosyalist Devrim» - «Milli Demokratik Devrim» tartışması nasıl olmuş ta, Türkiye'de kapitalizmin mi, yoksa feodalizmin mi hakim olduğu noktasında düğümlenmişti? Bir ülkede burjuva-demokratik devrimin tamamlanıp tamamlanmadığını tesbit etmek için Marksistler, o ülkenin kapitalist mi, yoksa feodal mi olduğuna mı bakarlardı! Hele emperyalizm çağında bir yarı-sömürgede devrimin karakterini belirlemek için, o ülkede kapitalizmin mi yoksa feodalizmin mi hakim olduğu meselesini tartışmanın odak noktası haline getirmek Marksist bir tutum muydu?

Ama bütün bu meseleleri incelemek için, «sosyalist devrim» - «milli demokratik devrim» tartışmasının «devrimci» görünümüne aldanmamak, bu tartışmanın gerisinde her iki akımın da gerçek sınıf yüzlerini açığa çıkarmak gerekliydi.

TİP yönetimi «sosyalizm uğruna mücadele» derken neyi kastediyordu? Gerçekten bu akım sosyalist devrim uğruna, proletarya diktatörlüğü uğruna mücadelenin mi gündemde olduğunu savunuyordu? Bu «sol» görünümlü bir sağcı, oportünist akım mıydı? Hayır. TİP, yalnızca özde değil, dış görünüşüyle de aşırı sağcı bir oportünist akımdı. Bu akımın bütün «stratejisi», parlamenter yoldan güç toplamak ve giderek parlamentoda çoğunluğu ve, böylece hükümeti ele geçirmekti. Seçimlerde «sosyalist parti» olarak yarıştığından, başta CHP olmak üzere bütün öteki partileri seçim rakipleri olarak gördüğünden, geniş cephe anlayışını reddediyordu. Aslında bu parti «geniş cephe»yi kendi içinde kurmuştu. Partinin programı toprak reformu, bankacılık, dış ticaret ve sigortacılığın devletleştirilmesi, NATO ve CENTO'dan çıkılması gibi tedbirleri içeren bir «sosyalist» (!) programdı. Bu akımın «MDD» akımına büyük düşmanlığının nedeni, programları arasındaki bir fark olmayıp, «MDD» akımının parlamenter yoldan iktidarın ele geçirilmesi hayaline karşı savaş açmış olması, legalizme kendileri kadar önem vermemesi, çizgisinin doğruluğunu Marksist-Leninist ustalara dayanarak kanıtlamaya çalışması ve kitle mücadelelerini teşvik etmesiydi. Bütün bunları çok «tehlikeli» bulan TİP yönetimi, «sosyalizm» demagojisine sarılarak kitlelerin gözünü boyamaya, «sol» lafızlar arkasında oportünist çizgisini hakim kılmaya yönelmişti. Ama bu akımın «tehlikesiz» bir şekilde başvurabileceği tek «sol» lafız, «sosyalizm» sözcüğüydü. Bu sözcüğün ne anlama geldiğinin tartışılmasına bile tahammülü yoktu. İşte bu nedenledir ki, o «MDD» akımının ülkemizde feodalizmin hakim olduğu saçma tezini her şeyin önüne geçiriyor, Türkiye'de kapitalizmin hakim olduğunu kanıtlama yoluyla

itibar kazanmaya çalışıyordu. Bu akımın tek dayanağı «Türkiye'nin yapısı» idi. Bu «tehlikesiz» tartışma sayesinde «bilimsel sosyalist» görünümünü sözde koruyordu.

Muhalefete gelince, onun da devrimle filan bir ilgisi yoktu. Bu akımın «milli demokratik devrim» derken kastettiği, «proleter devrimciler»le «asker-sivil aydın zümre» arasındaki bir ittifakla gerçekleştirilecek bir devlet darbesinden başka bir şey değildi. Bu akımın «stratejisi» de aslında buydu. TİP yönetimi ile aralarındaki sert mücadelenin odak noktası da, «devrimin karakteri» filan olmayıp, «Filipin tipi demokrasi»ye önem verip vermemekti. Bu akım parlamentoda seçim için yarışan partilerin dar sınırlarını aşıp, aynı «stratejide» birleşen bir geniş cephe siyasetini savunuyordu. Ama bu geniş cephede ne işçi sınıfı vardı, ne de köylülük. Her şeye rağmen bu akımın bir takım olumlulukları vardı. O yıllarda çok yaygın olan parlamenter hayallerle savaşıyor, Amerikan emperyalizmine karşı kitle mücadelelerinin yanında yer alıyor, Marksist-Leninist klasiklerin TİP yönetimince yasaklanmasına karşı savaşıyor, kendi değişleriyle «legalizmin sınırlarını genişletmeye» çalışıyordu. Bu akımın Türkiye'de feodalizmin hakim olduğu tezine gelince, bu tez de geniş cephe siyasetinin bir parçasıydı. «Asker-sivil aydın zümre» yalnızca «feodal irtica»ya ve Amerikan emperyalizmine karşı çıkabilirdi. Bu nedenle Türkiye'de «düzeltilecek kötülüklerin» emperyalizm ve feodalizmden ibaret olduğu kanıtlanmalıydı.

Böylece, kitleleri biri «parlamenter sosyalizm»in, öteki devlet darbeciliğinin peşine takmaya çalışan bu iki akımın gürültülü «sosyo-ekonomik yapı» tartışması ortalığı kaplamıştı.

«Sol harekete» her yeni katılan kişi, ya Türkiye'de kapitalizmin hakim olduğuna karar vererek, Türkiye'yi «sosyalizmi kurarak kurtarmak» için «mücadeleye» atılıyordu. Ya da feodalizmin hakim olduğuna karar vererek ülkeyi «kötülüklerden» «milli demokratik devrim stratejisi» ile «kurtarmak» üzere mücadele etmeye başlıyordu.

Ama, birinci çizginin yanında saf tutanların karşılarına, «parti kapatılır» gerekçesiyle Marksizm-Leninizmin incelenmesini ve tartışılmasını yasaklayan, İstanbul'daki ABD 6. Filosunu protesto gösterilerini, İzmit'teki «montaj sanayiine hayır» yürüyüşü ile kırmaya çalışan, «provokasyona geliriz», «tutuklamalar başlar» gerekçeleriyle taraftarlarının toprak işgallerine, fabrika işgallerine, üniversite işgallerine katılmalarını yasaklayan bir sözde «sosyalist», aslında baştan sona oportünist bir parti çıkıyordu.

Türkiye'de feodalizmin hakim olduğuna karar veren genç devrimciler de, ülkeyi «tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye»yi «kurarak» kurtarmak üzere mücadeleye atıldıklarında, karşılarında «ordu gençlik elele, milli cephede» şiarını temel almalarını isteyen, «Kemalistleri» korkutup «milli cepheden kaçırırız» gerekçesiyle zaman zaman «bağımsız Türkiye» şiarını bile yasaklayan, generallere hoş

görünmek için «bizim tarihimizde bir Çanakkale şanlı direnişi vardır» diyerek emperyalist paylaşım savaşını yücelten, sosyalizm sözcüğünü yasaklayıp, «Kemalizmi» her gün öven, «proletaryanın devrimde öncülüğü için, objektif ve subjketif şartlar henüz tam olarak olgunlaşmamıştır» diyen, ulusların kendi kaderini tayin hakkını savunmayı yasaklayan, «proleter devrimci» maskeli darbeci-milliyetçileri buluyorlardı.

HER İKİ AKIM DA KABA MATERYALİSTTİ

Aslında bu iki akımın da Marksizmle uzaktan yakından bir ilgileri yoktu. Her şeyden önce, iki akım da dünyayı burjuvaca yorumluyorlardı. İki akım da kaba materyalistti. Onlar şeyleri iç çelişmeleri ile gelişen, sıçramalı gelişme ile değişen süreçler olarak kavrayamıyorlardı. Onları ilgilendiren yalnızca şeylerin dış yüzüydü. Onlar, şeyler içinde yükselen yeniyi, yeni ile eski arasındaki mücadeleyi ve bu mücadelenin kaçınılmaz kıldığı sıçramalı gelişmeyi inceleyeceklerine, o şeye **adını veren eskiyi** tesbit etmekle yetiniyorlardı. Burjuvazi her zaman şeylere ve özellikle toplumlara böyle bakmaz mı? Burjuvazi toplumların kaçınılmaz devrimci gelişmesini göremez ve göstermemeye çalışır. O, mevcut toplumun kötülüklerini tesbit etmekle yetinir. Bu kötülükleri tesbit etmeye çalışır ki, «kötülükleri ben ortadan kaldırabilirim, toplumu ben kurtarabilirim» desin.

Burjuvazinin gözünde hakim sınıflara karşı mücadele eden ezilen sınıflar kendi iktidar mücadelesinin bir nesnesidir. O işçi sınıfına ve çalışan halk kitlelerine, devrimci inisiyatifleriyle toplumları değiştiren, devrimci güçler olarak bakmaz. Burjuvazinin gözünde onlar sömürüden ve ezilmekten «kurtarılması» gereken nesnelerdir. Bir başkadeğişle artık farklı türde sömürülmeleri ve ezilmeleri gereken nesnelerdir. Burjuvazi toplumdaki sınıf çelişmelerini de tanımaya hazırdır. Ama onun gözünde bu sınıf çelişmeleri, sınıf çatışmaları, hele kanlı sınıf çatışmaları mevcut toplumun kötülükleridir. Burjuvazi şeylerin iç çelişmelerini, şeylerin itici gücü olarak tanımaz. Onun gözünde şeylerin iç çelişmeleri yok edilmesi gereken kötülüklerdir.

İşte bu nedenledir ki, «Türkiye kapitalist mi, yarı-feodal mi» tartışmasında, muhalefeti de, TİP yönetimini de ilgilendiren, yalnızca mevcut düzenin adını koymak ve onun kötülüklerini sıralamaktı.

M. Belli muhalefetine göre, Türkiye yarı-feodaldi. Muhalefet Boran kliğine soruyordu: «halkın üzerindeki feodal sopayla sömürüyü göremiyor musunuz? Onlarca köy sahibi ağaları, bu ağaların besledikleri ve devlet içinde devlet olan orduları, ağaların sözünden çıkmayan milyonlarca köylüyü göremiyor musunuz? Ağaların beslediği ve milyonlarca köylüyü peşinden sürükleyen irticayı görmüyor musunuz? İrtica ileri olan her şeye karşı ayaklanıyor ve yığınları peşinden sürüklüyor. Türkiye'de kapitalizm de var, ama önemsiz. Biz şimdi feo-

dalizmin kötülüklerini yok etmeliyiz. Ve bir de, Türkiye'yi geri bıraktıran, feodalizmi besleyen, milli çıkarlarımızı çiğneyen emperyalizmin kötülüklerini yok etmeliyiz. Türkiye'yi emperyalizmden ve feodalizmden kurtarmalıyız.»

Kaba materyalizmle toplumun adını koyan (yarı-sömürge, yarı-feodal) ve onun yok edilmesi gereken kötülüklerini sıralayan M. Belli muhalefeti, toplumu bu kötülüklerden nasıl kurtaracaktı? Bu burjuva akımın Türkiye'de milli ve sosyal devrimi kaçınılmaz kılan, onu geliştirip, olgunlaştıran temel çelişmeyi ve bu temel çelişmenin sınıf mücadelesine yansımasını görmesi beklenemezdi. Elbette bu burjuva akım objektif gelişmenin açığa çıkardığı kitlelerin devrimci inisiyatifini örgütleyip, seferber etmeye, kitlelerin devrimci mücadelesine önderlik etmeye çalışmayacaktı. Bu burjuva akım elbette «irticanın peşinden giden» yoksul köylülerin toprak ve özgürlük mücadelesine ve «az sayıdaki» işçi sınıfına dayanmayacaktı. Bu burjuva akıma bir tanrısal «kurtarıcı» gerekti. Ve bu «kurtarıcı» kendilerinin de dahil olduğu «asker-sivil aydın zümreydi».

TİP yönetimini, Boran kliğini ilgilendiren de yalnızca mevcut düzenin adını koymak ve onun kötülüklerini sıralamaktı. Onlara göre, Türkiye kapitalistti. Türkiye'deki tüm kötülüklerin kaynağında burjuvazinin işçi sınıfını amansızca sömürmesi yatmaktaydı. Türkiye tüm kötülüklerden ancak «sosyalizmle» kurtulabilirdi. İşçilerin, halkın mücadelesine değil, onları bu mücadelelere **iten** aşırı sömürüsüne kızmak gerekirdi. Burjuva sosyalizminin mantığı buydu.

Türkiye emperyalizme bağımlı değil miydi? Türkiye'de feodal kalıntılar yok muydu? Elbette vardı, ama abartıldığı kadar yoktu. Kapitalizm Türkiye'de «yukardan aşağı» hakim hale gelmişti. Şu halde, feodal kalıntıları da tasfiye etmek gerekti, ama bütün kötülüklerin başı olan aşırı sermaye sömürüsünü tasfiye etmek her şeyden önemliydi. Emperyalizme gelince, bir kere sosyalizm kurulunca, emperyalizmle bağlar da koparılırdı.

Bu kaba evrimci burjuva «sosyalist»lerine göre, bir ülkede kapitalist meta üretimi hakim hale gelmişse, hele bir de cumhuriyet, parlamenter «demokrasi» kurulmuşsa, o ülke artık sosyalizm kurularak «kurtarılabilirdi». Peki bu toplumun temel çelişmesi neydi? Bu kaba materyalistlere göre, kapitalist üretim hakim olduğuna göre, burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişme olması gerekirdi. Bunların ne gerçeği araştırmaya niyetleri vardı, ne de gerçeği araştırabilecek gözleri. Çeşitli sınıflar arasında sürmekte olan sınıf mücadelesinden ödleri kopuyordu. Sınıf mücadelesi, hele kitlelerin devrimci şiddeti, kapitalizmin sosyalizm «kurularak» yok edilmesi gereken kötülükleriydi.

Sosyalizm nasıl kurulacak, ülke nasıl kurtarılacaktı? Proletarya adına TİP parlamentoda «oyunun kurallarına uyarak» mücadele edecek, parlamenter yoldan «sosyalizmi» kuracaktı.

Ve TİP kırlarda zengin köylülerin sınıf çıkarlarını temsil ederek,

şehirlerde işçi aristokrasisinin, varlığını reddettikleri milli burjuvazinin, burjuva aydınların temsilcileri olarak «sosyalizmi» kurma yönünde, her seçimde bir sonraki seçime hazırlanmaya başlıyordu.

Çelişmelerden, hele uzlaşmaz zıtlıklardan ödü kopan, devrimci kitle mücadelelerini kalabalıkların tehlikeli maceraları ilan eden, sınıf mücadelesinin yerine resmi geçitleri koymaya çalışan, burjuva legalizminin önünde secdeye kapanan ve düzenin ve istikrarın en kararlı savunucusu kesilen, nerede kitlelerin devrimci şiddetinin kokusunu alsa, orada hemen «provakasyon» edebiyatına başlıyan bu akımın en önemli zaafı dünyayı yorumlayış tarzının kaba evrimci olması ve tümüyle yanlış hedefler göstermesi değildi. Boran kliğinin ideolojik çizgisinden, siyasi tahlillerine ve mücadelesine kadar her şeyi buram buram determinizm kokuyordu. Kaba materyalizmle dünyayı yorumlayan bu parlamenter-reformcu akım, en aşırı bir determinizmle bir gün dünyanın kendiliğinden değişeceği hayalini yaymaya çalışıyordu.

HER İKİ AKIM DA ÜTOPYACI SOSYALİSTLERE BENZİYORLARDI

Gerek TİP yönetiminin, gerekse M. Belli muhalefetinin dünya görüşleri, ütopyacı sosyalistlerin dünyaya bakış tarzlarına çok benziyordu.

Ütopyacı sosyalistler de, bu iki akım gibi, esas olarak şeylerin adını koymakla, kötülüklerini sıralamakla ilgileniyorlardı. Ütopyacı sosyalistlerin yaşadıkları çağda henüz kapitalizm, burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişme yeterince gelişmediğinden, onlar toplumların gelişme yasasını, kapitalizmin temel çelişmesini ve devrimin kaçınılmazlığını göremiyorlardı. Onlar «komünist taleplerini ... kapitalist üretim biçiminin her gün gözlerimiz önünde yer alan ve gittikçe daha büyük ölçülere varan kaçınılmaz çöküşüne dayandırmak» (1) yerine, proletaryanın kurtuluşunun maddi koşullarını gerçek hayatın içinde keşfetmek yerine, «bu koşulları yaratacak yeni bir toplum bilimi, yeni sosyal kanunlar arıyorlar»dı (2). Onların hayalci komünizmi, toplumsal üretim ile kapitalist özel mülkiyet arasındaki çelişmenin kaçınılmaz çözümüne dayanmıyordu. Onların komünizmi, gerçek üreticiler işçiler olduğu halde, ürünlere kapitalistlerin el koymasının ahlaka aykırı olduğu, düzeltilmesi gereken bir kötülük olduğu düşüncesine dayanıyordu.

Bu nedenle, ütopyacı sosyalistlerin gözünde sınıf mücadelesi kapitalizmin bir kötülüğüydü. «Proletarya onlar için, sadece, en çok acı çeken sınıf olduğu için mevcuttu». «... kendilerini bütün sınıf çelişkilerinin üstünde görürlerdi» ve «...hiç bir sınıf ayırımı yapmadan bütün topluma, hatta daha çok hakim sınıfa seslenmek adetleriydi.» (3)

Kapitalizmin, onu kaçınılmaz çöküşe götüren temel çelişmesini keşfetmek, proletaryanın burjuvaziye karşı yürüteceği devrimci sınıf mücadelesine dayanmak yerine, ütopyacılar (TİP ve «MDD» akımları

gibi), mevcut düzenin adını koymakla ve yok edilmesi gereken kötülükleri sıralamakla ilgileniyorlardı. Ve ilahi «kurtarıcılar» olarak, mevcut «sosyo-ekonomik yapı» yerine her türlü kötülüğü yok edecek kendi sistemlerini «kurmaya» çalışıyorlardı.

ÜTOPYACILAR ZAMANSIZ SOSYALİSTLERDİ, OYSA TİP ve «MDD» BURJUVA SOSYALİSTLERİYDİ

Ütopyacı sosyalistler «... bir çok bakımlardan devrimci kişiler oldukları halde, tilmizleri her zaman gerici tarikatlar kurmuşlardır.» Ütopyacıların tilmizleri, «Gide gide... gerici Sosyalistlerin durumuna düşerler; onlardan ayrıldıkları nokta, sadece, ukalâlığı daha da sistemleştirmeleri, ve kendi sosyal bilimlerinin mucizevî sonuçlarına besledikleri bağnaz ve bâtıl inançtır. Bu nedenle, işçi sınıfının giriştiği her türlü siyasi eyleme şiddetle karşı çıkarlar. Onlar için bu gibi eylemler, yeni İncil'e körü körüne inançsızlığın sonucundan başka bir şey değildir.» (4)

19. yy. ile 20. yy. arasındaki farklar göz önünde tutulduğunda, Marks ve Engels'in ütopyacıların tilmizleri için söyledikleri, TİP ve «MDD» akımlarına ne kadar da uyuyor! Ama çağlar arasındaki farklar da hayli önemli. Çünkü TİP ve «MDD», ütopyacıların 19. yy.'daki tilmizleri gibi **etkisi sınırlı gerici tarikatler olmadılar**; biri gerici sosyalist, öteki darbeci-milliyetçi, bu iki akım, Türkiye devrimci hareketinde uzun süre etkili olabildiler.

«Eğer ütopyacılar ... ütopyacı idiyseler, bu, kapitalist üretimin (dünya çapında, H.Y.) henüz çok az gelişmiş bulunduğu bir dönemde, başka bir şey olamayacakları içindi. Eğer yeni bir toplumun unsurlarını kafalarından çıkarmak zorunda kaldılarsa, bunun nedeni, bu unsurların henüz eski toplumda gözle görülür bir biçimde ortaya çıkmamalarıydı; eğer yeni yapılarının temellerini atmak için akla başvurma durumunda kaldılarsa, bu, henüz çağdaş tarihe başvuramamalarının sonucuydu.» (5) Ütopyacılar zamansız sosyalistlerdi.

Oysa, TİP ve «MDD», 20. yy.'da, yüzyıla yakındır demokratik devrim mücadelesinin sürdüğü ve 1.5 milyonluk bir sanayi proletaryasına milyonlarca tarım işçisine ve kır yoksuluna sahip bir ülkede, Ekim ihtilalinin gerçekleştiği, eski tipte demokratik devrimin aşıldığı ve yeni tipte demokratik devrimlerin bir çok ülkede zafere eriştiği, üretimin toplumsal niteliği ile üretim araçlarının kapitalist mülkiyeti arasındaki çelişmenin dünya çapında muazzam ölçüde keskinleştiği, kapitalizmin emperyalizme dönüştüğü bir çağdaki «ütopik sosyalistlerdi».

Onlar, tarihi nedenlerle görmeleri **mümkün olmadığından değil**, sınıf durumları nedeniyle, **burjuva olduklarından** gerçekleri göremiyorlardı. Temel çelişme yeterince keskinleşmediğinden değil, burjuva olduklarından düzenin temellerine yönelmeksizin, mevcut düzeni koruyarak, onu «kötülüklerinden» arındırmaya çalışıyorlardı. M. Belli

akımı, sınıf çelişmeleri yeterince keskinleşmediği için değil, sınıf yapısından ötürü, işçi sınıfı ve yoksul köylülüğün devrimci kitlevi inisiyatifine dayanmak yerine, «asker-sivil aydın zümre»nin devlet-darbeciliğine dayanıyordu. Ve kitlelerin anti-emperyalist, devrimci mücadelesini desteklediği ölçüde, TİP'e göre daha olumlu yön oluyordu. TİP oportünizmi, sınıf çelişmeleri yeterince keskinleşmediği için değil, kitlelerinin devrimci inisiyatifinden korktuğu için, işçi sınıfı ve yoksul köylülüğe değil de, milli burjuvaziye, zengin köylülüğe, burjuva aydınlara, sendika ağalarına dayanıyordu. Ve zengin köylülere, milli burjuvaziye dayanan bir akım olmaktan çıktığı ölçüde de, günümüzde hızla sosyal-emperyalizmin uzantısı sosyal-faşist bir akıma dönüşme yönünde ilerliyor.

HER İKİ AKIM DA KRUŞÇEFÇİ MODERN REVİZYONİZMİN ÜLKEMİZDEKİ UZANTILARIYDILAR

Bu iki akım ülkemize özgü akımlar değildi. Her iki akım da SBKP'yi modern revizyonist bir partiye dönüştüren Kruşçefçi revizyonistlerin doğurduğu akımlardı.

O yıllarda Kruşçef revizyonizmi Türkiye gibi yarı-sömürgeleri hegemonyaları altına almak için bir çok «teori» geliştiriyorlardı.

Bunlardan birisi, özellikle metropollerde proletaryanın devrimci mücadelesini boğmak için geliştirilen ve bazı yarı-sömürgelerde de taraftar bulan, parlamenter yoldan «barış içinde sosyalizme geçiş» teorisiydi. Avrupa'da pek çok proletarya partisini oportünist burjuva partilere dönüştüren bu teori, Türkiye'de kendine hayli uygun bir zemin bulmuştu. 1960 Anayasası'nın getirdiği sınırlı özgürlükler, Türkiye'de «parlamenter ahmaklığın» hızla gelişmesi için uygun bir zemin yaratmıştı. Bir devrimci proletarya partisinin olmadığı o şartlarda, reformist hayallerin hızla yayılması doğaldı.

Türkiye'de yayılan «barış içinde sosyalizme geçiş» hayali, elbette Avrupa'daki hayalden farklıydı. Komünist Hareketin uzun yıllar önce tasfiye olduğu Türkiye, burjuva-demoratik devrimini tamamlamamış bir ülkeydi aynı zamanda. Dolayısıyla, TİP'in yaydığı «barış içinde sosyalizme geçiş» hayali, bir yandan doğrudan doğruya sosyal-demokrat fikirleri besleyip, geliştirirken, bir yandan da burjuva-demokrat özlemlerle karışıyordu. Bu ikinci yön, bu partinin bir süre için hızla gelişip, yaygınlaşmasını, ülkemizdeki halk kitlelerinin devrimci-demokrat özlemlerini peşine takmayı başardı. Bütün «sol hareket» TİP içinde toplandı. Ama temel çelişmenin her geçen gün daha çok keskinleştiği, büyük bir alt-üst oluş içindeki Türkiye'de bu «parlamenter ahmaklığın» «sosyalist saflarda» iflas etmesi çok zaman almadı.

Türkiye'nin burjuva-demokratik devrimini tamamlamamış bir ülke olması, TİP oportünizminin, bir yandan «sosyalizmi kurma»dan söz ederken, öte yandan Kruşçefçi revizyonizmin «kapitalist olmayan kal-

kınma yolu» teorisini benimsemesine yol açmıştı. Hegemonyacı emellerini gerçekleştirmek üzere Kruşçefçi modern revizyonizmin geliştirdiği bu teze göre, geri ülkeler «sosyalist SSCB»nin «karşılık gözetmeyen yardımları» ile, barışçı yollardan kısa zamanda ekonomisini geliştirebilir ve kapitalist olmayan yoldan «sosyalizme» geçebilirlerdi. «Sosyalist kamp»ın gücü ve «sosyalist kamp ile emperyalist kamp arasındaki barış içinde ekonomik yarış» şartları geri ülkelerin önüne «yeni ufuklar açmıştı». «SBKP liderleri, ulusal kurtuluş hareketlerinin, özünü iktisadi görevlerin oluşturduğu 'yeni bir evre'ye ulaştığı yolunda bir teori de yarattılar. İddiaları şöyle: 'Daha önceleri mücadele esas olarak siyasi alanda sürdürülür' iken, bugün iktisadi sorun, 'merkezi görev' ve 'devrimin daha ilerki gelişmesinde temel halka' haline gelmiştir..» (6) Bu nedenle artık geri ülkelerdeki halklar sömürgeciliğe ve yeni-sömürgeciliğe karşı savaşmak yerine, SSCB ile elele kapitalist olmayan yoldan milli ekonomilerini kurmak için çalışmalılar. Emperyalizm bu duruma seyirci mi kalacaktı? Bu konu ile SSCB uğraşacak, emperyalizmin müdahalesini önleyecekti. Artık emperyalizm şiddete başvuramazdı. Sosyalist kampın gücü bunu önlerdi. Peki ama bu geliştirilecek ekonomi nasıl olacak ta kapitalist olmayan bir yol izleyecekti? Bu ülkelerde SSCB'nin desteğiyle «devlet sosyalizmi» geliştirilecekti. «Barışçı» hayallerle kitleleri devrim yolundan döndürme ve onları SSCB'nin «kurtaracağı» hayalini yayarak, bu ülkeleri gelişmekte olan sosyal-emperyalizmin hegemonyası altına sokma. Kruşçefçi modern revizyonizmin, «yeni evre», «merkezi görevin iktisadi sorun» olduğu şeklindeki «kapitalist olmayan yol» tezlerinin özü buydu.

Modern revizyonizmin geri ülkeler için geliştirdiği bir diğer tez, bu ülkelerde devlet darbeleri yoluyla, SSCB desteğinde «kapitalist olmayan yoldan sosyalizme geçilebileceği» tezi idi. Özde iki tez arasında fark yoktu. Ama bu ikinci durumda, modern revizyonizm devlet-darbeciliğinin işin içine barışçı olmayan yöntemler karıştırmasına itiraz etmiyordu ve bu ülkelerde «kurulan» «sosyalist iktidarları», «sosyalist kampa katılmaya namzet yeni adaylar» olarak selamlıyordu. Modern revizyonistlerin bu tezi, burjuva-milliyetçilere «sosyalist»lik atfeden, burjuvazi önderliğinde «devrim»lerin zafere ulaşabileceği hayali yayan, halkların emperyalizme ve yerli gericiliğe karşı proletarya önderliğinde yürütecekleri milli kurtuluş savaşlarının yerine devlet-darbelerini geçiren yine gerici bir tezdi. İşte bu ikinci tez, Türkiye'de, hem de «milli demokratik devrim» kisvesi altında gelişti ve «parlamenter yoldan barışçıl geçiş» akımına karşı yoğun bir mücadele verdi.

Bütün gürültü patırtıya rağmen, iki tez de özde aynıydı. İki tez de Marks, Engels, Lenin, Stalin ve Mao'nun görüşlerini inkarıydı. İki tez de yarı-sömürgelerde proletarya önderliğinde, işçi-köylü ittifakı temelinde, bütün halk sınıflarının emperyalizme ve yerli gericiliğe karşı yürütecekleri uzun süreli halk savaşı yoluyla, yeni demokratik devrim mücadelesi yoluyla zafere ulaşmaktan başka bir yol olmadığı, mil-

li burjuvazi önderliğindeki halk devrimlerinin bile ancak geçici zaferler kazanabileceği Marksist-Leninist tezinin inkarıydı. İki tez de **emperyalizmin sınırları içinde,** «SSCB'nin yardımı(!) ile», **hükümet değişiklikleriyle** «kurtuluşun» mümkün olduğu hayalini yayan gerici tezlerdi. İki tez de sosyal-emperyalizmin hemegonya emellerine hizmet eden yeni sömürgeci tezlerdi. İki tez de yeni-sömürgeciliği gözlerden gizlemeye çalışıyor, **emperyalizmin sınırları içinde gerçek bağımsızlığın ve gerçek demokrasinin kazanılabileceği hayalini yayıyordu.**

Başta Mao Zedung önderliğinde ÇKP ve Enver Hoca önderliğinde AEP olmak üzere, Marksist-Leninistler modern revizyonizmin bu gerici tezlerine karşı kararlı bir mücadele yürüttüler. Onlar emperyalizmin sınırları içinde parlamenter ya da darbeci yöntemlerle sağlanan hükümet değişikliklerinin hiç bir zaman kurtuluş yolu olmadığını, tek kurtuluşun emperyalizme ve yerli gericiliğe karşı halkların devrimci savaşı yoluyla mümkün olduğunu, kalıcı olarak da ancak proletarya önderliğindeki yeni demokratik devrimlerin gerçek bağımsızlık ve demokrasiyi sağlayabileceğini, emperyalizme bağımlı geri ülkelerde devrimci proletaryanın köylülüğü seferber ederek, işçi sınıfı önderliğinde ve işçi-köylü ittifakı temelinde tüm halkın emperyalizme ve yerli gericiliğe karşı en geniş bir cephesini kurarak, devrimin kitlelerin eseri olduğunu ve iktidarın namlunun ucunda olduğunu göz önünde tutarak, parti - cephe - orduya dayanarak zaferin yolunu açabileceğini savundular.

Modern revizyonistlerin görünüşteki büyük güçlerine rağmen, Marksizm-Leninizm Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının elinde bir silah haline geldi. Mao Zedung'un yeni demokratik devrim teorisine sarılan ezilen ülkelerin devrimci proletaryası ve ezilen halklar, revizyonistlerin tüm engelleme çabalarına rağmen, emperyalizme ve yerli gericiliğe karşı mücadeleyi yükselttiler. Mao Zedung'un yeni demokratik devrim teorisine sarılan ezilen ülkeler devrimci proletaryası ve ezilen halklar emperyalizmin sınırları içinde gerçek bağımsızlık ve demokrasinin ve hatta sosyalizmin kurulabileceği hayallerini yerle bir ettiler.

Türkiye'de sözde «bilimsel» «kapitalizm mi hakim, feodalizm mi» tartışmasının sınırları içine hapsedilerek, modern revizyonizmin emperyalizmin sınırları içinde gerçek kurtuluş hayalleri ile uyutulmaya çalışan kitleler de zaman içinde uyandılar. TİP oportünizmi kısa bir sürede, oportünist muhalefet de biraz daha uzun bir sürede iflas etti.

Burjuva dünya görüşüyle yoğrulmaya çalışılan, mevcut düzenin «kötülüklerini» tesbit etmekle yetinmesi istenen, mevcut düzenin «feodal» ya da «kapitalist» kötülüklerini «ortadan kaldırmak» için parlamenter ya da devlet-darbeci «kurtarıcılar» olarak yetiştirilmeye çalışılan, bu kötülüklerden halkı emperyalizmin sınırları içinde «kurtarmak» için «mücadeleye» sevk edilen devrimciler, modern revizyoniz-

min etkisinden kurtulmak için verdikleri savaşta, bir çok olumsuz tecrübeden de ders alarak, büyük ilerlemeler kaydettiler. Ve ülkemizde de güçlü bir proleter devrimci hareket doğdu.

Bunca yılın tecrübesinden sonra, ülkemizde bazı akımlar son zamanlarda 10 yıl önceki «kapitalizm-feodalizm» tartışmasını, aynı kaba materyalist yaklaşımla diriltmeye, bir üst aşamada, daha karmaşık, sosyal-emperyalizme de karşı tezler şeklinde, aynı emperyalizmin sınırları içinde gerçek bağımsızlığın ya da demokrasinin kazanılabileceği hayalini yaymaya çalışıyorlar. Bu akımları TİP - «MDD» çatışması ile karşılaştırırken, elbette bir aynileştirme çabası içinde değiliz. Elbette bugünkü tartışma ile 10 yıl önceki söz konusu tartışma arasında çok önemli farklar var. Ama biz 10 yıl önceki tartışmayı yine de hatırlatmak gereğini duyduk. Çünkü ülkemizdeki bütün devrimci akımlar TİP - «MDD» döneminin doğrudan varisleridir. Gerek TİP'in, gerekse «MDD» akımının revizyonist etkilerinden kurtulmak için yürütülen savaşın devam ettirilmesi, eski oportünist çizgilerin yeni kılıklarla dirilmesine karşı savaşılması zorunlu bir görevdir. Burjuva-demokratik aşamadaki bir ülke olan Türkiye'de burjuva-demokratik hayallerin zemini vardır. Ve modern revizyonizmin etkilerinden kurtulmak için yürütülen savaş sürekli olmak zorundadır.

II — Mao Zedung'un Yeni Demokratik Devrim Teorisini reddeden Aydınlık, 1977 Türkiyesinde Kruşçef'in revizyonizmini hortlatıyor

Aydınlık dergisi darbeci-milliyetçi M. Belli revizyonizmiyle olan ideolojik bağlarını geçmişte de hiç bir dönemde tam olarak koparmış değildi. Bu akımın doğrulara en yaklaştığı dönemlerde bile, görüşlerinde darbeci-milliyetçi «MDD» revizyonizminin izleri görülüyordu.

Ancak, bir kaç yıl önce bu akım önemli bir atılım içine girmiş, Mao Zedung'un yeni demokratik devrim teorisini (yer yer bu teoriyi darbeci-milliyetçi «MDD» revizyonizmiyle eklektik bir tarzda birleştirmeye çalışmakla birlikte) savunmaya ve ülkemizin somut şartlarına uygulamaya çalışmıştı. Ülkemizdeki «sol harekette» modern revizyonizmin yeni alanlar ele geçirmek üzere atılım yaptığı, geçmişteki «sol» hataların iflas etmesiyle devrimci saflarda revizyonizmin ve reformizmin yaygınlaşmak için uygun ortam bulduğu o dönemde, Aydınlık ve Aydınlık yayınlarından yayınlanan «Savunma» adlı kitap umut verici yeni bir ses olarak beliriyordu. Aydınlık'ın bu atılımı, her şeyden önce Marksizm-Leninizm, Mao Zedung Düşüncesine ve özellikle de Mao Zedung'un Yeni Demokratik Devrim teorisine sarılmasının bir sonucuydu. İkinci olarak da, ülkemizin somut pratiği, olumsuz ve olumlu tecrübeler ve başta işçi sınıfı ve yoksul köylülük olmak üzere çalışan kitlelerin hızlı uyanışı, bu atılımı doğurmuştu.

Aydınlık bu atılımı, revizyonist, darbeci-milliyetçi geçmişini devrimci bir tarzda aşma, işçi sınıfı ve yoksul köylülük başta olmak üzere geniş halk kitleleriyle birleşme, Marksizm-Leninizmi bir silah haline getirecek revizyonist ve küçük-burjuva «solcu» geçmişlerini devrimci bir tarzda aşmaya çalışan devrimci kadrolarla birleşme adımlarıy-

la tamamlayamadı. Aydınlık geçmiş hatalarına karşı korkakça davrandı. Hızla kitlelerden soyutlandı ve yeni uyanan geniş kitlelerle birleşmek konusunda en başarısız akım haline geldi. Yeni doğan genç proleter devrimci unsurların olumluluklarından öğrenmeye çalışacağı yerde, bu unsurların devrimci dinamizminden korkuya kapılarak, kendisine «emin» ve «tehlikesiz» bir köşe aramaya, bu unsurlarla arasına duvar örmeye koyuldu.

Bütün bunlara ideolojik-siyasi «köklü» bir geri-dönüş eşlik ediyordu. Mao Zedung'un yeni demokratik devrim teorisini her adımıyla daha fazla terkeden Aydınlık, gözünü yine «hakim sınıflar arasındaki çelişmelere» ve de «hakim sınıfların belli kesimleriyle emperyalizm arasındaki çelişme»ye çevirmiş, eskiden olduğu gibi «müttefiklerini» hakim sınıflar arasında aramaya, hakim sınıfların çeşitli kesimlerinden «bağımsızlık ve demokrasiyi kazanmalarını» ummaya başlamıştı. Gerçi Aydınlık devlet darbeciliğine geri dönmüyordu. O «kurtuluşu» devlet darbesinde aramıyordu. Ama bu kez de «kurtuluşu» hakim sınıfların hükümet politikalarında ve hakim sınıfların ordusunun gücünde bulabileceğini sanıyordu. Aydınlık «köklü» bir geri adım atmış, işçi sınıfı, köylülük, şehir küçük-burjuvazisi ve **milli** burjuvazi ile emperyalizm, emperyalizme bağımlı tekelci burjuvazi ve toprak ağaları arasındaki çelişmede yansıyan (ülkemizdeki **temel** sınıf çelişmelerinde yansıyan), ve ancak yeni demokratik devrimle çözülebilecek olan «eski» ile «yeni» arasındaki temel çelişmeyi bütünüyle bir yana atmıştı.

Bu akımın vardığı yer, yeni demokratik devrim teorisinin reddi, revizyonist «kapitalist olmayan yol» teorisinin «proleter devrimci» maskesiyle yeniden diriltilmesi ve buna eşlik eden bir dizi oportünist siyasetti.

Ama biz Aydınlık'ın felsefi görüşlerini eleştirerek işe başlayacağız. Bu akımin dünyayı yorumlayış tarzını gözler önüne sereceğiz. Bu akımın dünyayı yorumlayış tarzı ve temel çelişme anlayışı kavranmadıkça, onun oportünist siyasetlerinin eleştirisi yüzeysel olmaya mahkumdur. Yüzeysel eleştirilerle Aydınlık'ın oportünist siyasetleri aşılmaz. Aynı oportünist siyasetler başka kılıklar altında belirmeye devam eder. Aydınlık'ın oportünist siyasetlerinin gerçekten mahkum edilebilmesi için, bu oportünist siyasetlerin dayandığı ideolojik, felsefi temel teşhir edilmelidir. Aydınlık - Halkın Sesi oportünizmini teşhir ve mahkum etmek için, her şeyden önce Marksist-Leninist ideolojiye ve diyalektik materyalizme sarılmalıyız.

AYDINLIK DİYALEKTİĞİN ARDINA GİZLENİP DİYALEKTİĞİ YOK EDİYOR

Bir süre öncesine kadar Aydınlık'ın toplumumuzdaki temel çelişme konusunda açık bir fikri yoktu. Şubat '76 tarihli 60. sayısında Aydınlık şöyle diyordu:

«'Temel çelişmeler' terimini ise, toplumumuzun temel iktisadi ve sosyal yapısı tarafından belirlenen çelişmeleri ifade etmek için kullanıyoruz. Dolayısıyla temel çelişmeler, önümüzdeki devrimci adımı belirleyen ve diğer başlıca çelişmeler arasında öncelikle çözülmesi gereken çelişmeleri meydana getirmektedir. Yurdumuzdaki temel çelişmeler, emperyalizmle ülkemiz ve feodalizmle halk arasındaki çelişmelerdir.» (1)

Görüldüğü gibi, önceleri Aydınlık'ın Marksist temel çelişme perspektifinden haberi bile yoktu. Gerçi Aydınlık sınıf mücadelesine yansıyan şekilleriyle temel çelişmeleri (eksik olarak, ki buna sonra geleceğiz) kabul ediyordu, ama bu temel sınıf çelişmelerini doğuran, bu temel sınıf çelişmelerini de, önümüzdeki devrimci adımı da «belirleyen» gelişen üretici güçlerle eski üretim ilişkileri arasındaki temel çelişmeden habersizdi. Yani Aydınlık'ın Marksist perspektifi yoktu.

Marksist perspektifi olmayan bir akımın temel sınıf çelişmelerini görmesi yeterli midir? Elbette değildir. Nitekim, yukardaki alıntıda bu açıkça görülüyor. Aydınlık'a göre, temel sınıf çelişmeleri, «toplumumuzun temel iktisadi ve sosyal yapısı tarafından **belirlenen** çelişmeler»dir. Bu temel sınıf çelişmeleri «ülkemizin yarı-sömürge ve yarı-feodal yapısından kaynaklanmaktadır. ... Yurdumuzda kapitalist üretim ilişkileri hakim olsaydı, temel çelişmenin proletarya ile burjuvazi arasında olduğunu tesbit edecektik.» (2) Aydınlık böyle diyor.

Bir toplumun temel iktisadi ve sosyal yapısı, ülkemizin de yarı-sömürge ve yarı-feodal yapısı, yalnızca o toplumun dış yüzünü görmemize el verir. Çünkü temel iktisadi ve sosyal yapı, toplumların hakim yönüdür. Sınıflı toplumlarda egemen sömürücü sınıfların metafizik dünya görüşü, şeylerin ve toplumların yalnızca bir yönü olduğunu savunur. Metafizikçilere göre, kapitalist toplum kapitalist toplumdur ve bağrında başka bir toplumun maddi unsurlarını taşımaz, yarı-sömürge ve yarı-feodal toplum da yarı-sömürge ve yarı-feodal toplumdur ve bağrında başka bir toplumun maddi unsurlarını taşımaz. Çünkü sömürücü hakim sınıfların gözünde, temsil ettikleri toplum biçimi ebediyen olduğu gibi kalacaktır. Oysa diyalektik materyalizm şeylerin ve toplumların bir değil, birbirleriyle çatışan iki yönü olduğunu görmemizi sağlar. Bir toplumun temel iktisadi ve sosyal yapısı, yalnızca o toplumun temel çelişmesinin **hakim yönüdür**. Ve hakim yön, temel iktisadi ve sosyal yapı, o toplumun **adını koymamıza** yeterlidir. Şeylerin ve toplumların **bağrında,** bu hakim yön ile çelişen, geleceği, «yeni»yi temsil eden bir başka yön daha vardır. Bu yön henüz hakim yön değildir. Ve şeylerin dış yüzü bize bu yönü göstermez. Bu ikinci yönü görebilmek için, şeylerin, iç yüzünü araştırmamız gerekir. Toplumların bu ikinci temel yönleri, «toplumun temel iktisadi ve sosyal yapısı» ile çelişen bu yapıya sığmayan, **geleceğin toplumunun maddi unsurlarıdır.** Toplumların temel çelişmesi de **o «toplumun temel iktisadi ve sosyal yapısı»** (eski üretim ilişkileri, mevcut üretim düzeni, bunlara tekabül eden mülkiyet ilişkileri) ile **ge-**

leceğin toplumunun maddi unsurları (gelişen, mevcut kaba sığmayan üretici güçler) arasındaki çelişmedir.

Temel sınıf çelişmeleri de, Aydınlık'ın ileri sürdüğü gibi «toplumun temel iktisadi ve sosyal yapısı tarafından belirlenen çelişmeler» olmayıp, bu yapı ile geleceğin toplumunun maddi unsurları arasındaki çelişme tarafından belirlenen çelişmelerdir.

Aydınlık'ı ilgilendiren yalnızca sürecin hakim yönü, sürecin adı, dış yüzü. Bu dergi temel sınıf çelişmelerini yalnızca sürecin adına, dış yüzüne, hakim yönüne bakarak tesbit ediyor.

Mao Zedung şöyle diyor:

> «Nanking Üniversitesi Dergisi'nin aynı sayısında bir başka makalede ise şöyle deniyor: 'Öz, baş çelişmedir ve hatta baş çelişmenin ana yönüdür'. Ben bile şimdiye kadar böyle bir şey söylemedim. Dış görünüş gözle görülebilir; duyuları harekete geçirir. Öz ise gözle görülemez ve elle tutulamaz; dış görünüşün ardında gizlidir. Öz ancak araştırma ve incelemeyle keşfedilebilir. Öze dokunup, görebilseydik, bilime gerek kalmazdı.» (3)

Temel sınıf çelişmelerini tesbit ederken, Aydınlık için o toplumun adını koymak yeterlidir. Peki ama, devrimci olmayan sınıflar da bu anlamda bir «temel çelişme» tesbitini çoğu kez kabul etmişlerdir. Liberal burjuvazi de kapitalist bir ülkede proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişmeyi «temel çelişme» olarak kabul etmeye hazırdır. Ama bir şartla: bu çelişmenin kapitalizmin **kaçınılmaz** çöküşünü ifade ettiğini reddetmek şartıyla. Burjuvazinin gözünde kapitalizm en mükemmel ve ebedi üretim ve toplum biçimidir. Bu toplumda proletarya ile burjuvazi arasında **metafizik** anlamda bir sınıf çelişmesini burjuvazi de kabul eder. Yeter ki üretimin toplumsal niteliği ile kapitalist özel mülkiyet arasındaki çelişmeyi, yani kapitalizmi kaçınılmaz olarak yıkıma götüren, sosyal devrimi kaçınılmaz kılan temel çelişmeyi ortaya atmayın. Yeter ki, burjuvazi ile proletarya arasındaki bu temel çelişmenin o toplumun yapısı ile belirlendiğini söylemekle **yetinin**.

Marks şöyle diyor:

> «... çağdaş toplumda sınıfların varlığını ya da sınıflar arasında mücadeleyi keşfetme şerefi bana ait değildir. Benden çok önce burjuva tarihçiler sınıf mücadelesinin tarihi gelişimini, burjuva iktisatçılar da sınıfların ekonomik iç-yapısını ortaya koymuşlardı.» (4)

Görüldüğü gibi, sınıf çelişmelerini ve bir toplumdaki temel sınıf çelişmelerini tanımak Marksizm için yeterli değildir. Tıpkı, bu temel sınıf çelişmelerini tesbit etmek için, yalnızca temel çelişmenin ana yönüne (hakim «ekonomik ve sosyal yapıya») bakmanın diyalektik materyalizm için yeterli olmaması gibi.

Ve Aydınlık henüz bunlarla yetinmektedir.

Ülkemizde temel çelişme tartışmasına Marksist bir perspektifle

yaklaşılmaya başlanıldıktan sonradır ki, Aydınlık kaba materyalist yaklaşımını sözüm ona bir «diyalektikle» süslemeye başlamıştır.

Mart 1977 tarihli 73. sayısında bu dergi «diyalektikçi» kesiliyor ve şöyle diyor:

> (Bir toplumun hakim) «... üretim ilişkisi ile **o toplumun** üretici güçleri arasındaki çelişme temel çelişmedir. Örneğin köleci toplumun hakim üretim ilişkisi, köleci ilişkilerdir. Temel çelişme, bu köleci ilişkilerle, **köleci toplumun** üretici güçleri arasındadır.» (5), (abç)

Bir başka değişle, Aydınlık'a göre feodal toplumun temel çelişmesi feodal üretim ilişkileri ile **feodal toplumun üretici güçleri** arasındaki çelişmedir. Ya da günümüz Türkiye'sinde temel çelişme, Aydınlık'a göre, yarı-sömürge ve yarı-feodal yapının üretim ilişkileri ile **yarı-sömürge ve yarı-feodal yapının üretici güçleri** arasındaki çelişmedir!

Gerçi Aydınlık «bir şeye adını veren çelişme» tanımını bir adım ileri götürmüştür. Artık temel çelişme üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çelişme olmuştur. Ama hangi üretici güçler? Eski toplumun üretici güçleri! Köleci toplumdan söz ediyorsak, köleci toplumun üretici güçleri! Feodal toplumdan söz ediyorsak, feodal toplumun üretici güçleri! Yarı sömürge ve yarı-feodal toplumdan söz ediyorsak, yarı-sömürge ve yarı-feodal toplumun üretici güçleri!

Aydınlık'ın sözünü ettiği çelişme diyalektik çelişme değildir. Temel çelişmenin üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çelişme olduğunu ezberden tekrarlamak, görüldüğü gibi yeterli değildir. Aydınlık metafizik çelişme anlayışını sürdürmektedir. Aydınlık temel çelişmeyi «eski» ile «yeni» arasındaki çelişme olarak kavramıyor, «iyi» ile «kötü» arasındaki çelişme olarak kavrıyor. Bu diyalektik materyalist çelişme anlayışı değildir. Bu metafizik çelişme anlayışıdır. Örneğin ortaçağın tüm sanat eserlerinde iyi ile kötü arasındaki çelişme işlenir. Tanrısal «iyi» ile (çoğu kez şeytanda simgelenen) dünyevî «kötü» arasındaki «çelişme». Hayat bu iki zıt yön arasındaki çatışmanın sürekli tekrarıdır. Kıyamet gününe kadar! Kıyamet gününden sonra iyiler mükafatlandırılacak, kötüler cezalandırılacaktır!

Aydınlık diyalektik materyalizmin özünü kavramamıştır, bu nedenle de biçimini yanlış dile getirmektedir. Daha doğrusu, diyalektik materyalizmin biçimini kendi metafizik çelişme anlayışına uyduracak tarzda gözden geçirmektedir. Aydınlık'a göre temel çelişme, belli bir toplumun üretim ilişkileri ile **o toplumun** (örneğin «köleci toplumun») üretici güçleri arasındaki çelişmedir. Oysa Marks'a göre temel çelişme başka bir şeydir:

> «Varlıklarının sosyal üretiminde, insanlar, aralarında belirli, zorunlu, kendi iradelerine bağlı olmayan ilişkiler kurarlar; bu üretim ilişkileri, onların maddi üretici güçlerinin belirli bir gelişme derecesine tekabül eder. ... Gelişmelerinin belirli bir aşamasında, toplumun maddi üretici güçleri o zamana kadar içinde hareket ettikleri mevcut üretim ilişkileriyle ya da

bunların hukuki ifadesinden başka bir şey olmayan mülkiyet ilişkileriyle çelişkiye düşerler. Bu ilişkiler, üretici güçlerin gelişmesinin sonucu olan şekiller olmaktan çıkıp, bu gelişmenin önünde engeller niteliğine bürünürler. O zaman sosyal devrim çağı başlar.»(6)

Marks'tan aktardığımız bu ünlü pasajdan da anlaşılacağı gibi, sürecin ilk dönemlerinde üretim ilişkileri, üretici güçlerin gelişme düzeyine tekabül ettiğinden dolayıdır ki, o üretim biçimi gelişip, serpilir. Ne zaman ki üretici güçler, o üretim biçiminin çerçevesine sığmayacak kadar gelişirler, işte o zaman sosyal devrim çağı başlar. Sürecin başından beri bu zıtların mücadelesi tohum halinde mevcuttur. Yani, ilk dönemlerde tohum halinde de olsa, üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çatışma (mücadele) bütün süreç boyunca vardır. Oysa zıtların birliği geçicidir, şartlıdır, nisbidir. Ancak, üretim ilişkileri üretici güçlerin gelişme düzeyine tekabül ettiği sürece, bir engel haline henüz gelmediği sürece, üretici güçler mevcut üretim ilişkileri çerçevesinde gelişirler. Henüz temel çelişme yeterince keskinleşmemiş, sosyal devrim çağı henüz başlamamış demektir.

Mekanik materyalist Aydınlık için temel çelişme toplumların **zorunlu, kaçınılmaz** devrimci dönüşümünün bir ifadesi olmadığından, toplumun dış müdahale ile düzeltilmesi gereken bir kötülüğü olduğundan, bu burjuva akım temel çelişmeyi «köleci ilişkilerle, köleci toplumun üretici güçleri arasındaki» (7) çelişme olarak açıklıyor.

Oysa «köleci toplumun üretici güçlerinden» yalnızca bir anlamda söz edilebilir. Yalnızca köleci üretim ilişkilerine **tekabül eden**, köleci toplumun çerçevesi içinde henüz gelişebilen üretici güçlere, «köleci toplumun üretici güçleri» denilebilir. Üretici güçlerin bir unsuru olan üretim araçları için Marks şöyle diyor: «Eldeğirmeni size feodal beyli toplumu verir; buharlı değirmen ise, sınaî kapitalistli toplumu». Ne zaman ki, üretici güçler «köleci toplumun üretici güçleri» olmaktan çıkarlar, işte **o zaman** sosyal devrim çağı başlar. Ve artık o üretici güçler «köleci toplumun üretici güçleri» değildir, tam tersine köleci toplumun çerçevesine sığmayan üretici güçlerdir.

Örneğin, feodal toplumu ele alırsak, üretici güçler «feodal toplumun üretici güçleri» olduğu sürece, feodal üretim ilişkileri ile uygunluk halinde olmuştur. Üretici güçler henüz feodal üretim biçiminin çerçevesine sığdığı sürece, bütün ayaklanmalar (Şeyh Bedrettin İsyanı gibi) yenilgiyle sonuçlanmışlardı. Üretici güçler henüz feodal toplumun kabına sığdığından, bu büyük ayaklanmaların feodal toplumu yerle bir etmesi mümkün değildi. Bu gibi ayaklanmalar bir feodal devleti yıkabilirdi, ama yerine yine bir feodal devlet kurulurdu. Çünkü üretici güçler henüz «feodal toplumun üretici güçleri»ydi.

Mekanik materyalist burjuva tarihçilere göre, Avrupa'da köleci toplumun sona ermesinin ve feodalizm çağının başlamasının esas nedeni barbar kavimlerin istilalarıdır. Onlara göre köle ayaklanmalarının rolü talidir. «Çünkü» derler, mekanik materyalistler, «köle ayak-

lanmaları eskiden beri vardı ama köleci toplum ortadan kalkmamıştı». Toplumların esas gelişme nedenlerini dış dinamikte arayan mekanik materyalistler, «İçerebildiği bütün üretici güçler gelişmeden önce bir sosyal biçimlenme(nin) asla yok olma(dığını); yeni ve daha yüksek üretim ilişkileri, bu ilişkilerin maddi varlık koşulları eski toplumun bağrında çiçek açmadan asla gelip yerlerini alma (dıklarını)» göremezler.(8)

Aslında Aydınlık'ın bakış açısı da mekanik materyalist bakış açısı. Ama Aydınlık bu burjuva perspektifi sözde bir «diyalektik»le süslemeye çalıştı. Ama elbette bunu diyalektiği katlederek başardı. Üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çelişmeyi «yeni» ile «eski» arasındaki çelişme olmaktan çıkarıp, «eski»nin bağrında «iyi» ile «kötü» arasındaki çelişmeye dönüştürdü. Peki ama «iyi» ile «kötü» arasındaki bu çelişme nasıl çözülecektir? Kıyamet günü «kötü» olan feodal üretim ilişkileri cezalandırılıp, cehenneme atılacak; «iyi» olan üretici güçler mükafat olarak cennete kavuşturulacaktır! Eskiden bu cennet«kapitalist toplum» du. Aydınlık'a göre, çağımızda Türkiye gibi ülkelerde bu cennet «milli ve demokratik toplum» olmalıdır! İşte, onu bunu «temel çelişme kavramını anlamamakla» suçlayan Aydınlık'ın «diyalektik» kavrayışı budur!

Engels şöyle diyor:

> «Burjuvazi ve proletaryanın her ikisi de, iktisadi şartlardaki ... bir dönüşüm sonucu meydana gelmişlerdi. Lonca zanaatinden ilkin manifaktüre, sonra da makine ve buhar gücü kullanan büyük sanayie geçiş, bu iki sınıfı geliştirmişti. Bu gelişmenin belli bir seviyesinde, **burjuvazinin harekete geçirdiği yeni üretici güçler** —özellikle işbölümü ve büyük sayıda ayrı işçinin tek bir manifaktürde toplanması— ve burjuvazinin yarattığı mübadele şart ve ihtiyaçları, tarihin getirdiği ve yasaların onayladığı mevcut üretim düzeniyle, yani feodal toplum düzeninin ... lonca ayrılıkları ve şahsi ve mahalli ayrıcalıkları ile bağdaşmaz oldular. **Burjuvazinin temsil ettiği üretici güçler,** feodal toprak sahipleriyle lonca ustalarının temsil ettikleri üretim düzenine karşı başkaldırdılar.»(9), (abç)

İşte Aydınlık'ın hiç bir zaman anlamadığı ve anlamamakta direndiği mesele, tam da bu meseledir. (Hem de Türkiye'de kapitalizmin tümü «yeni»yi temsil etmediği halde ve Türkiye'de «yeni» kapitalizmden ibaret olmadığı halde), Aydınlık sanıyor ki, Türkiye'de (ya da demokratik devrim aşamasındaki her hangi bir ülkede) kapitalizmin gelişmesini ne kadar küçültürse, gözlerden ne kadar saklarsa, demokratik devrimin **zorunluluğunu** o kadar kesinlikle kanıtlayacaktır! Aydınlık'ın mekanik materyalist kafasına göre, kişi Türkiye'de kapitalizmin ulaştığı gelişme düzeyini itiraf ederse, demokratik devrimi reddetmek zorunda kalacaktır! Onun için gerçekleri tahrif ederek, Türkiye'de kapitalizmin gelişme düzeyini gözlerden gizlemeye çalışıyor. Aydınlık Türkiye'de mevcut kapitalizmin tümünün «yeni»yi temsil etmediğini ve ülkemizde «yeni»nin kapitalizmden ibaret olmadığını gör-

müyor, ama bunlara daha sonra geleceğiz. Her şeyden önemlisi, Aydınlık, cennetlerin asla bahşedilemeyeceğini, «cennet»in şartlarının eski toplumun bağrında geliştiğini bir türlü kavrayamıyor. Eskinin bağrında yeni ne kadar gelişirse, devrimin kaçınılmazlığı o kadar artar; Aydınlık bunu anlayamıyor.

Mao Zedung şöyle diyor:

«Metafizik ya da kaba evrimci dünya görüşü şeyleri tecrit edilmiş, duragan ve tek-yanlı görür. ... Onlar şeylerin gelişme nedenlerini aşırı-basitleştirilmiş bir biçimde şeylerin dışında ararlar, ve gelişmenin bir şeyin içindeki çelişmelerden doğduğunu savunan materyalist diyalektik teoriyi reddederler. Dolayısıyla onlar ne şeylerin nitel farklılıklarını, ne de bir niteliğin bir başka niteliğe dönüşmesi olgusunu açıklayabilirler. Avrupa'da, bu düşünme tarzı 17. ve 18. yüzyıllarda mekanik materyalizm şeklinde, 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başlarında da kaba evrimcilik şeklinde varoldu...

Metafizik dünya bakışına karşı materyalist diyalektik dünya bakışı, bir şeyin gelişmesini anlamak için onu iç yapısı açısından ve başka şeylerle ilişkileri içinde incelememiz gerektiğini savunur; bir başka değişle, şeylerin gelişmesi onların içsel ve zorunlu öz-hareketleri olarak görülmelidir...» (10)

«...Toplumdaki değişmeler, esas olarak toplumdaki iç çelişmelerin gelişmesine, yani, üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çelişmenin, sınıflar arasındaki çelişmenin ve eski ile yeni arasındaki çelişmenin gelişmesine bağlıdır. Toplumları ileri götüren ve eski toplumun yerini yenisinin alması için itilim sağlayan bu çelişmelerin gelişmesidir.» (11)

Aydınlık temel çelişmeyi eski üretim ilişkileri ile eski toplumun üretici güçleri arasındaki çelişme olarak tanımlar. Oysa Marksistler temel çelişmeyi eski üretim ilişkileri ile eski toplumun bağrında gelişen yeni üretici güçler arasındaki çelişme olarak tesbit ederler. Aydınlık'ın gözünde temel çelişme, «iyi» ile «kötü» arasındaki metafizik mücadeledir. Marksistlere göre temel çelişme ise, toplumların zorunlu değişimini sağlayan çelişmedir. Aydınlık için devrim «kıyamet günüdür». Marksistler içinse devrim eskinin bağrında gelişen **yeni** üretici güçlerin eski üretim biçimine başkaldırmasının bir ürünüdür. Aydınlık'a göre yeni toplum ilahi aklın «cenneti»dir. Marksistlere göre yeni toplumun unsurları eski toplumun bağrında doğup, gelişirler.

İlkel komünal toplumun bağrında köleci toplumun, köleci toplumun bağrında feodal toplumun, feodal toplumun bağrında kapitalist toplumun unsurları doğup gelişmişlerdir. Ancak bütün bu toplumların bağrında yeni toplumun unsurlarının iyice belirginleşmesi uzun bir zaman almıştır. Oysa kapitalist toplum için durum farklıdır. Kapitalist toplumda yeni (sosyalist) toplumun unsurları daha başından bütün açıklığıyla ortadadır. Üretimin toplumsallaşması olmaksızın kapitalist üretim ve kapitalist özel mülkiyet olamaz. Üretimin toplumsallaşması ise kapitalist özel mülkiyet ile bağdaşmaz.

Buna rağmen, kapitalist toplumda üretimin toplumsallaşması bel-

li bir noktaya ulaşana kadar, sosyalist devrimin zaferinin objektif şartları henüz tam olarak olgunlaşmamıştır. Burjuvazi ilerici bir sınıf olmaya devam ettiği sürece, yani kapitalizm üretici güçlerin gelişmesinin önünde henüz bir engel haline gelmediği, tam tersine üretici güçlerin hızla gelişmesini sağlayan bir çerçeve olmaya devam ettiği sürece, henüz sosyalist devrimin zaferinin objektif şartları tam olarak olgunlaşmamıştı. Üretimin toplumsallaşması ile kapitalist özel mülkiyet arasındaki çelişme henüz yeterince olgunlaşmamıştı. Kapitalizm ilerici olduğu sürece, henüz «burjuva devrimin oluşmasını mümkün kılan toprak ortadan» kaldırmamıştı. Kapitalizm çoktan hakim hale geldiği halde, «bu anlamda, örneğin Fransa'daki burjuva-demokratik devrim (1789'da başladığı halde) ancak 1871'de **tamamlanmıştı**.» (12)

Kapitalist toplumun çerçevesi içinde üretici güçlerin gelişmesi belli bir noktaya ulaştıktan ve artık kapitalizm üretici güçlerin gelişmesinin önünde bir engel haline geldikten sonradır ki, sosyalist devrimin zaferinin objektif şartları tam olarak olgunlaşmıştır. Bu nokta, serbest rekabetçi kapitalizmin tekelci kapitalizme (emperyalizme) dönüştüğü noktadır. Emperyalizm çağında, hem artık sadece en gelişmiş ülkelerde değil, (geri ülkelerde aşamalı devrimi reddetmeksizin) tüm dünyada sosyalist devrimin zaferinin objektif şartları olgunlaşmıştır.

Hisse senetli şirketler için Marks şöyle diyor: «Bu, kapitalist üretim biçimi içinde, kapitalist üretim biçiminin ilgasıdır, ve böylece de, **prima facie** (ilk bakışta, H.Y.) sadece yeni bir üretim biçimine geçiş aşamasını temsil eden, kendi kendine çözülen bir çelişmedir.» «Mülksüzleştirme» kapitalist üretim biçiminin başlangıç noktasıdır ve onun sonuca ulaştırılması bu üretimin amacıdır. Sonuç olarak, kapitalist üretim bütün bireylerin üretim araçlarından mülksüzleştirilmelerini amaçlar. Toplumsal üretimin gelişmesiyle, üretim araçları özel üretim araçları ve özel üretim ürünleri olmaktan çıkarlar, ve bundan sonra ancak birleşik üreticilerin ellerindeki üretim araçları, yani onların toplumsal ürünü olduğu kadar, aynı zamanda toplumsal mülkü, olabilirler ancak. Bununla birlikte, kapitalist sistem içinde bu mülksüzleştirme çelişik bir biçimde, toplumsal mülkün ufak bir azınlık tarafından mülkedinilmesi biçiminde belirir.» «Kapitalist sistem temelinde kapitalist özel sanayinin ılgasını temsil eden ve genişledikçe ve yeni üretim alanlarını işgal ettikçe özel sanayii yıkan» «hisse senetli şirketlerde, toplumsal üretim araçlarının özel mülk olarak belirdiği eski biçime karşı antagonizma vardır, ama hisse senedi biçimine dönüşme hâlâ kapitalizmin ağları için hapsolmuşluğunu devam ettirmektedir; bu nedenle, hisse senetli şirketler servetin toplumsal ve özel servet karakteri arasındaki antitezi yenmek yerine, onu yeni bir biçim içinde yalnızca geliştirirler» «Kapitalist hisse senetli şirketler ...kapitalist üretim biçiminden birleşik olana geçiş biçimleri olarak ele alınmalıdır, ama .... (burada) antagonizma olumsuz şekilde ...çözülmektedir.» (13)

Marks zamanında hisse senetli şirketler yeni bir olguydu. Çağımızda ise, hisse senetli şirketler de, tekelci kapitalizm de, tekelci devlet kapitalizmi de son derece gelişmiştir. Tekelci kapitalizm çağında artık sermaye «özel sermayeden farklı olarak, doğrudan doğruya toplumsal sermaye ...biçimine bürünmüştür, ve onun girişimleri, özel girişimlerden farklı olarak toplumsal girişimler biçimini almıştır. Bu, kapitalist üretimin çerçevesi içinde kapitalist özel mülkiyetin ilgasıdır.» (14) Şu anlamda ki, bir yandan bu gelişme artık sosyalist devrimin zaferinin objektif şartlarının bütünüyle olgunlaşması demektir. Artık üretici güçlerin bu muazzam gelişme düzeyine kapitalist üretim ilişkileri tekabül etmemektedir Artık toplumsal mülkiyet geciktirilemez bir zorunluluktur. Öte yandan, bu gelişme kapitalizmin temel çelişmesini üç noktada keskinleştirmiştir. Çünkü, artık kendiliğinden toplumsallaşan mülk (artık toplumsallaşan sadece üretim değildir), toplumsallaşan sermayeye bir avuç azınlık (mali oligarşi) elkoymaktadır. Tekelci kapitalizm çağında kapitalizmin temel çelişmesi, emeğin, ürünün, üretim araçlarının, sermayenin toplumsal niteliği ile, toplumsal mülkün çok ufak bir azınlık tarafından tekelci kapitalist tarzda mülk edinilmesi arasındaki çelişmedir. Bir başka değişle, kapitalizmin toplumsallaşan üretim ile kapitalist özel mülkiyet arasındaki temel çelişmesi ,emperyalizm aşamasında daha da keskinleşmiştir.

Üretici güçler henüz yeterince gelişmediği sürece, mevcut üretici güçlere «kapitalist toplumun üretici güçleri» denilebilirdi. Çünkü onlar henüz kapitalizmin çerçevesi içinde özgürce gelişiyorlardı. Kapitalist mülk edinme, daha başlangıçtan beri ayrılmaz parçası olan toplumsal üretimle çeliştiği halde, ancak bir noktadan sonra bu çelişme iyice olgunlaşmıştır. Bu nokta, üretici güçlerin artık «kapitalizmin üretici güçleri» olmaktan çıktığı noktadır. Bu nokta, bir yandan, «kapitalist üretim biçimi içinde kapitalist üretim biçiminin ilgası» olan, öte yandan servetin çok büyük ölçüdeki toplumsal niteliği ile çok ufak bir azınlığın (finans oligarşisinin) özel mülkü olma niteliği arasındaki çelişmenin bütün şiddetiyle belirdiği emperyalizm aşamasıdır.

Aydınlık işte bunu hiç anlamamaktadır. Üretici güçler «kapitalizmin üretici güçleri» olduğu sürece, Avrupa'da (en gelişmiş ülkelerde bile) burjuva demokratik devrimlerin toprağı henüz temizlenmemişti. Paris Komünü bile, sonuç olarak burjuva demokratik devrimin tamamlanması anlamına geldi. Ne zaman ki üretici güçler «kapitalizmin üretici güçleri» olmaktan çıktılar, işte o zaman kapitalizm **can çekişen kapitalizm** haline geldi. Artık yeni üretici güçler kapitalist üretim biçimine başkaldırdılar. Ve sosyalist devrim bir çok ülkede zafere ulaştı.

AYDINLIK DEVRİMİN ZORUNLULUĞUNU ÜRETİCİ GÜÇLERİN VE KİTLELERİN BİLİNCİNİN GERİLİĞİNDE KEŞFEDİYOR

Aydınlık temel çelişmeyi «bir toplumun hakim üretim ilişkisi ile o toplumun üretici güçleri arasındaki çelişme», örneğin «köleci iliş-

kilerle köleci toplumun üretici güçleri arasında»ki çelişme olarak tanımlarken, dili sürçmüş olamaz mı? Eğer Aydınlık'ın dili sürçtüyse, bu tartışmayı yoğunlaştırmakla yalnızca aydın gevezeliği yapmış oluruz.

Ama bütün belirtiler Aydınlık'ın dilinin sürçmediğini gösteriyor. Bunun en son ve en açık göstergesi Aydınlık'ın sürdürdüğü «feodalizm» tartışmasıdır.

Aydınlık'a göre Türkiye'de kapitalist üretim ilişkilerinin hakim hale geldiğini kabul ederseniz demokratik devrimden vazgeçmeniz gerekir. Aydınlık'a göre, eğer Türkiye'de kapitalizm hakim hale geldiyse, Türkiye sosyalist devrim aşamasında demektir.

Bu «mükemmel» mantığı daha sonra inceleyeceğiz. Ancak Aydınlık «somut tahlil» de yapıyor! Türkiye'nin demokratik devrim aşamasında olduğunu «olgulara» dayanarak kanıtlamaya çalışıyor. Bunu yaparken olguları nasıl çarpıttığını burada incelemeye kalkacak değiliz. Gerek Aydınlıkçıların, gerekse «yarı-feodal yapı»yı reddedenlerin **aynı** istatistikleri niyetleri, hedefleri doğrultusunda nasıl çarpıttıklarını halen sürdürmekte olduğumuz araştırmalar ürün verdikçe, tek tek sergileyeceğiz. Burada başka bir noktaya, Aydınlık'ın demokratik devrimin zorunluluğunu kanıtlamak için hangi göstergelere başvurduğuna dikkati çekmek istiyoruz.

Aydınlık'ın görüşlerini paylaşan Halkın Sesi gazetesinin 112. sayısında «Türkiye'de Feodalizm Yokmuş!» başlıklı bir yazı yayınlandı. Yazı çeşitli gazetelerde çıkan haberleri aktararak, doğu ve güneydoğu Anadolu'da feodal toprak ağalarının gücünü anlatıyor. «Türk ailesi: 54 bin dönüm arazi, 9 köy, 400 silahlı adam. Kahraman ailesi: 37 bin dönüm arazi, 200 silahlı adam» gibi bilgiler tekrarlandıktan sonra, dergi 1977 Haziran seçimlerinde bütün partilerin bu yörelerdeki listelerinde ağaların nasıl baş köşeleri ellerinde tuttuklarını uzun uzun inceliyor. Halkın Sesi daha sonra şunları söylüyor:

> «**15 bin taraftarını oradan oraya sürükleyebilen şeyhler, aşiret reisleri,** milletvekili adayı olan veya adaylara ellerini eteklerini öptüren toprak ağaları, devlet içinde birer devlet olan, muhafızlar besleyen, derebeyi saraylarında yaşayan toprak ağaları. **1977 Türkiyesi'nin manzarasını tamamlayabilmek için** tabloya en gerici ideolójilerle **kitleleri uyutarak** oy avcılığına çıkan Erbakanları, her konuşmasında Kur'an öperek başlayan Demirelleri ... de eklemeliyiz. ... **Türkiye onbinlerce kûran kursunun körpe beyinlere zehir akıttığı bir ülkedir** ve bunların daha çok açılması vaadi **oy avcılığının başlıca konularından birini** oluşturmaktadır. Gene Ayasofya'da namaz kılınıp kılınmaması da seçim malzemelerinden biridir.»(15), (abç)

İşte Aydınlık - Halkın Sesi akımına göre yukardaki göstergeler Türkiye'nin demokratik devrim aşamasında olduğunu kanıtlamaktadır. Bu akıma göre **1977 Türkiye'sinin manzarası** budur!

Ancak Aydınlık gibi mekanik materyalist bir burjuva akım, 1977 Türkiyesinin manzarasını bunlardan ibaret görebilir. Ancak bu oportünist akımın gözleri 1977 seçim kampanyasında esas olarak yukarda-

ki manzarayı görecek kadar kör olabilir. Eğer gerçek Aydınlık-Halkın Sesi'nin yazdıklarından ibaret olsaydı, eğer ön plana çıkan bu oportünist akımın çizdiği manzara olsaydı, Türkiye'de temel çelişmenin henüz yeterince keskinleşmediğini söylemek gerekirdi.

Hayır, Türkiye'nin manzarası bundan ibaret değildir. **Yalnızca** burjuva mekanik materyalist bir kafa, 77 Türkiyesinin manzarasını, onbinleri sürükleyen şeyhler, ağalar, gerici ideolojilerle kitleleri uyutan Erbakanlar, Kuran öperek kitlelerin oyunu toplayan Demirellerle «tamamlayabilir». «1977 Türkiyesinin manzarası», bunlarla «tamamlanmıyor», geniş yoksul köylü kitlelerinin toprak ve özgürlük özlemlerini kendiliğinden dile getirmeleriyle, geniş halk kitlelerinin bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin yükselmesiyle, işçi sınıfının kendiliğinden devrimci kitle mücadelesinin yükselmesiyle, sadece üniversite gençliğinin değil, lise ve ortaokul öğrencilerinin bile üretici güçlerin gelişme düzeyiyle artık çok keskin bir şekilde çelişen gerici ve faşist öğrenime karşı ülke çapında mücadeleye atılmasıyla «tamamlanıyor».

77 Türkiyesinin bir değil, iki manzarası var, beyler! Bunlardan birinin, «eski Türkiye»nin manzarası (gerçi sizin ileri sürdüğünüz gibi, yalnızca feodalizmle «tamamlanmaz», ama) emperyalizm, emperyalizme bağlı tekelci kapitalizm ve feodalizmle, bu «üç dağ» ile «tamamlanır». Ama bir de «yeni Türkiye»nin manzarası vardır. 77 Türkiyesinin bu öteki yönünü, geçmiş yıllara göre çok daha güçlenmiş olan yönünü görebilmek için, şeylerin dış görünüşüyle yetinmemek, en geniş işçi, yoksul köylü ve genel olarak halk kitlelerinin hızla artan memnuniyetsizliklerini, her geçen gün daha geri kesimlerin siyasete açılmasını, kitlelerin hareketliliğini **görebilmek** gerekir.

77 Türkiyesinde hızla derinleşen ekonomik, siyasi, sosyal bunalım, eskinin (yarı-sömürge ve yarı-feodal Türkiye'nin, yani «üç dağın») rahatça hüküm sürmesinden kaynaklanmıyor beyler! Tam tersine, eskinin artık büyük çapta hüküm süremez olmasından kaynaklanıyor. Siz 77 Türkiyesinin manzarasını eskinin görüntüleriyle «tamamlıyorsunuz». Oysa 77 Türkiyesinin manzarası **eski ile yeninin amansız çatışmasıdır.**

77 seçim kampanyasında «oy toplamak için kuran kursu açma vaadinde» yarış elbette vardı. Ama bu yön eski seçim kampanyalarına göre tali yöndü. 50 lerde, 60 larda oy toplamak için dine sarılan parti genellikle tek parti olduğundan (önce DP, sonra AP), bir yarışın gürültü patırtısı olmadığından, Aydınlık bu yönün geçmişteki büyük önemini göz ardı ediyor. 73 ve 77 de de oy toplamak için dine sarılan parti sayısı arttığından, bu konuda partiler arası yarış olduğundan, Aydınlık bu unsurun 77 seçim kampanyasının ayırdedici yönü olduğunu sanıyor. Hayır, bu doğru değildir. 77 seçim kampanyasında MHP, MSP nin, AP nin ve DP nin oylarını kendine çekmek için başbuğun **Hacı**lığına sarılıyordu. Ama, toprak **reformu**nun bile azılı düşmanı, kırlarda toprak ağalarının temsilcisi bu faşist parti, yoksul köylülerin oylarını kendine çek-

mek için sahtekarca «köylüye toprak» şiarına sahip çıkmak **zorunda kaldı.** Çünkü yoksul köylülerin toprak ve özgürlük özlemi ve mücadelesi 77 Türkiyesinde hızla yükselmektedir. MSP nin oylarını kendine çekmek için, Demirel kuranı öpüyordu. Ama bu seçimlerde AP nin ayırdedici yönü sahtekarca «sosyal adaletçi» kesilmesiydi, sahtekarca «Türkiyeyi ortaçağın karanlığından kurtaracak sanayileşmenin temsilcisi» kesilmesiydi. Erbakan'ın bu seçimlerde ayırdedici yönü «en gerici ideolojilerle kitleleri uyutarak oy avcılığına çıkması» değildi burjuva «laik» beyler. Bu seçimlerde Erbakan'ın ayırd edici yönü, yarı-sömürge ve yarı-feodal yapıya dokunmaksızın «her köye fabrika», «yaygın ve milli kalkınma» safsatalarıyla oy avcılığına çıkmak **zorunda kalmasıydı.** Demirel ve Erbakan 77 seçimlerinde «gerçek sanayileşmenin temsilcisi» olma iddiasında yarıştılar, çünkü 77 Türkiyesinde kitlelerin burjuva-demokratik «fabrikalar kurulsun», «herkese iş» özlemi çok büyük boyutlara ulaşmıştır. Ve bu şiarlara sahip çıkar görünmeksizin hiç bir partinin 77 Türkiyesinde geniş halk kitlelerinden oy toplaması mümkün değildir. 1977 seçim kampanyasının ayırdedici yönü, çalışan halk kitlelerinin yarı-solouluğu ve yarı-feodal Türkiyeyi temsil eden partilerin güvenilir oy deposu olmaktan çıkmalarıdır. Çalışan halk kitlelerinin 1970 lerden beri hızla artan memnuniyetsizlikleri, yarı-sömürge ve yarı-feodal Türkiyenin temsilcisi partileri bile oy toplayabilmek için sahtekarca kitlelerin burjuva demokratik özlemlerine sahip çıkar görünmeye zorlamıştır.

1977 Türkiyesinde emperyalist sömürü ve tahakküm, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin ve feodalizmin sömürü ve tahakkümü vardır. Ve bunlar **sürecin hakim yönüdür.** Ama 1977 Türkiyesinde bir de demokratik halk devriminin unsurları vardır. 1977 Türkiyesinde demokratik halk devriminin unsurları subjektif bakımdan henüz çok geridir. Ama objektif bakımdan son yıllarda çok büyük bir hızla gelişmektedir. Bugünkü Türkiyede hakim yön eskidir. Ama yeninin unsurları 77 Türkiyesinde çok geliştiği için, yeni ile eski arasındaki mücadele hızla keskinleşmektedir. Derinleşen ekonomik, sosyal ve siyasi buhran bu çatışmanın bir ürünüdür. Eskinin bağrında yeninin unsurları çok geliştiği için, artık kitlelere köylere «cami yaptırma vaadi» yetmediği için, yarı-sömürge ve yarı-feodal yapının parçalanması asla ertelenemeyecek objektif bir zorunluluk haline geldiği için, emperyalistler, büyük burjuvazi ve büyük toprak ağaları çaresizler. Eski ile, onun bağrında doğup gelişen yeni arasındaki çatışma çok şiddetlendiği için, egemen sınıflar bir yandan azgınca halka saldırıyorlar, öte yandan yeni yeni boyalara batarak hakimiyetlerini bir süre daha devam ettirmeye çalışıyorlar.

77 Türkiyesinde eskinin, yarı-sömürge ve yarı-feodal Türkiye'nin temsilcilerinin takınmak zorunda kaldıkları maskeler, sadece birer maskedir. Çünkü 77 Türkiyesinin «yukardan» değiştirilmesi, «yukardan» dönüştürülmesi objektif olarak imkansızdır. Eskinin maskeleri

maske olmaya mahkumdur. Eskinin attığı ve atacağı her adım, yapacağı her değişiklik eskinin muhafazası yönündeki değişiklikler olmaya mahkûmdur. Bu nedenle de eskinin attığı ve atacağı her adım eski ile yeni arasındaki mücadeleyi, temel çelişmeyi daha fazla keskinleştirmektedir.

77 Türkiyesinin «manzarası» Aydınlık'ın ileri sürdüğü gibi feodalizmin rahatlıkla hüküm sürmeye devam etmesi değildir. Tam tersine emperyalizmin, tekelci kapitalizmin ve feodalizmin büyük ölçüde hüküm süremez hale gelmesidir. Bu bir devrimci durum değildir henüz. Ama bu temel çelişmenin çok keskinleşmesi, sürekli yükselen bir devrimci kabarış demektir.

Burjuva mekanik materyalist Aydınlık - Halkın Sesi Türkiye'de burjuva - demokratik devrimin gerekçesi olarak feodalizmin rahatlıkla hüküm sürmesini gösteriyor. Aydınlık, on yıl önce darbeci M. Belli'den öğrendiklerini hem de 1977 Türkiyesinde tekrarlamaya devam ediyor. Bu mekanik materyalist akıma göre, «sürü gibi» toprak ağalarının, aşiret reislerinin, şeyhlerin peşinden giden yoksul köylüler feodalizmin pençesinden **kurtarılmalıdır»**. «Sürü gibi oylarıyla feodal irticayı destekleyen yoksul köylüleri kurtarmak için burjuva - demokratik devrim yapılmalıdır.»

Yazısının sonunda Halkın Sesi «ortaçağın kahpe karanlıklarını süpürüp atacak... güç milyonlarca halkın kendi gücüdür» sözlerini eklemiş! Hangi halkın gücü beyler? «Ortaçağın kahpe karanlıkları» içinde «gerici ideolojilerin baskısı altındaki köylü kitleleri»nin gücü mü? Yoksa onlar karanlığın içinden uyanıp, doğrulmaya başlayana kadar, «şimdilik» sizler yerli gericiliğin iki süper devlete, özellikle sosyal-emperyalizme karşı olan kesimine mi güveniyorsunuz! «Ortaçağın kahpe karanlıkları» henüz yoksul köylü kitlelerini oradan oraya sürüklediği için mi, «şimdilik orduyu zayıflatmayı ve parçalamayı hedef almadığınızı» **ilan ettiniz!**

Halkın Sesi, Doğu ve Güneydoğuda ağalara şeyhlere dayandığı için CHP yi eleştirirken şöyle diyor: «CHP sırtını ağalığa ve aşiret ilişkilerine dayayarak ne toprak reformunu gerçekleştirebilir, ne **halkı onbinlerle oradan oraya sürükleyen kara kuvveti** yenerek toprak sorununu çözebilir.» (15)

Bu doğrudur. Ama istediği kadar kendine «proleter devrimci» adını yakıştırsın, «kara kuvvetin» artık «halkı onbinlerle oradan oraya sürüklemeye» gücünün **eskisi kadar** yetmediğini göremeyen bir akım «kara kuvveti yenerek halkı kurtarmak» için hakim sınıfların şu ya da bu kliğine dayanmak zorundadır. Halka dayanabilmek için, her şeyden önce halkın uyanışını görebilmek, eski ile yeni arasındaki hızla keskinleşen çatışmayı kavrayabilmek gerekir.

Halkı kurtaracak olan kendi kollarıdır. Ama bunu Aydınlık gibi dilinin ucunda (ayıp olmasın diye) söylemeyen, tam tersine halkı an-

cak kendi kollarının kurtaracağını anısı yüzyıllardır halka örnek olan gerçekten kitlesel ve devrimci bir halk hareketiyle kanıtlayan Şeyh Bedrettin ayaklanması, o zamanki Türkiye'de feodalizm henüz rahatlıkla hüküm sürmeye devam ettiği için başarısızlıkla sonuçlandı. Günümüzde ise «Şeyh Bedrettin ayaklanmalarının» zafere ulaşmasının objektif şartları son derece olgunlaşmıştır. Çünkü Aydınlık'ın düşüncesinin aksine günümüz Türkiyesinde artık feodalizm rahatlıkla hüküm süremiyor.

Aydınlık'a göre Türkiye'de burjuva-demokratik devrim yapmanın zorunlu olduğunu kanıtlamak için feodalizmin (ve emperyalizmin) rahatlıkla hüküm sürdüğünü kanıtlamak gerekir. Marksistlere göre Türkiye'de burjuva-demokratik devrimin kaçınılmazlığını ve acilliğini kanıtlamak için, hakim yön olan eskinin (emperyalizm, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm ve feodalizmin) bağrında doğup gelişen yeniyi (demokratik halk devriminin, yeni tipte demokratik devrimin **maddi unsurlarını**) açığa çıkarmak ve bu eski ile yeni arasındaki uzlaşmaz zıtlığı (antagonizmayı) gözler önüne sermek gerekir.

Aydınlık'a göre «toprak sorunu» «halkı onbinlerle oradan oraya sürükleyen kara kuvvet» yenilerek «çözülebilir». (16) Marksistlere göre, toprak sorunu, artık halkı onbinlerle oradan oraya eskisi kadar **sürükleyemeyen** kara kuvvetin hakimiyeti, devrimci proletarya önderliğinde örgütlenen ve seferber olan **bu kitlelerin ayaklanmasıyla** yıkılarak çözülebilir.

Aydınlık'a göre Türkiye'nin burjuva demokratik devrim aşamasında olduğunu kanıtlamak için, mümkün olduğu kadar kapitalizmin gelişmemişliğini kanıtlamak gerekir. Marksistlere göre ise yarı-sömürge ve yarı feodal Türkiye'de emperyalizm ve feodalizm gibi, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmde yeni demokratik devrimin hedefidir; gelişen milli kapitalizm ise, burjuva demokratik devrimi kaçınılmaz ve ertelenemez kılan maddi şartların **bir** parçasıdır.

Aydınlık'a göre, Türkiye tarımının kapitalist değil de, daha çok feodal temele dayandığını kanıtlamak için, feodal gericiliğin halkı onbinlerle oradan oraya sürükleyebildiğini öne sürmek gerekir. Marksistler içinse, Türkiye tarımında feodalizmin büyük etkinliğini gösteren en önemli göstergelerden biri, köylü kitlelerinin yürüttüğü toprak ve özgürlük mücadelesidir.

«Bir bütün olarak ele alındığında» diyor Lenin; «bugünkü Rusya'da büyük toprak mülkleri, kapitalist sistemden çok, feodal bağımlılık sistemi temeline dayanmaktadır. Bunu reddedenler, Rusya'daki devrimci köylü hareketinin **genişliğini ve derinliğini açıklayamazlar.**» **(17)** «Eğer Çin'de feodal-militarist tahakküm, ağır basan baskı ve tahakküm biçimi olmasaydı, böylesine güçlü bir toprak devrimi nasıl meydana çıkardı?» diyor, Troçkistlere karşı Stalin. (18) Çünkü Lenin de, Stalin de Marksisttir, kaba materyalist değil. Onlar toplumlarda dış müdahale ile düzeltilmesi «gereken» kötülükleri tesbit etmek yerine,

toplumların içinde mücadele doğurarak gelişmeyi sağlayan «kötülükleri» ve iç çelişmeleri araştırırlar.

Türkiye'deki kaba materyalistler ise, ya Aydınlık gibi feodalizmin varlığını, hatta devrimin «gerekliliğini» kanıtlamak için, sizi, köylülerin sürü gibi feodallerin peşinden gittiğine inandırmaya çalışıyorlar. Yahut ta, kaba evrimci bir yaklaşımla, Türkiye'nin artık yarı-feodal bir ülke olmadığını kanıtlamak için, size köylülerin artık sürü gibi feodallerin peşinden gitmemelerini, toprak ve özgürlük için mücadele etmelerini kanıt gösteriyorlar! Sonra da Halkın Yolu'na «niye bizim peşimizden gelmiyorsunuz» diyorlar.

«Türkiye'de feodalizmin gücü işte budur. (Bu) Ecevit'in de okşamak zorunluluğunu duyduğu feodalizmin gücüdür.» (19) diyor Halkın Sesi. Demek ki, CHP sınıf yapısı nedeniyle değil, feodalizm **güçlü** olduğundan, onun sırtını okşamak zorunda kalmış! Hayır beyler, 1977 Türkiyesinde emperyalizm, emperyalizme bağımlı kapitalizm ve feodalizm hakimdir. Ama güçlü olanlar bunlar değildir. Görmeye niyeti ve görecek gözü olan herkes, 1977 Türkiyesinde hızla uyanan ve devrimcileşen işçi sınıfının, hızla uyanan devrimci-demokrat köylülüğün ve genel olarak tüm çalışan halk kitlelerinin güçlü olduğunu görebilir. İşçiler, köylüler, çalışan kitleler hızla uyanıyor ve devrimcileşiyor, çünkü yarı-sömürge ve yarı-feodal Türkiye artık onları eskisi kadar uyutabilecek, peşinden sürükleyebilecek gücünü yitirdi. Objektif olarak güçlü olan, yarı-sömürge ve yarı-feodal Türkiye değildir, onun bağrında doğup gelişen geleceğin yeni demokratik Türkiyesinin maddi unsurlarıdır. Ve «kara kuvvet» tarafından «onbinlerce oradan oraya sürüklenen» feodal köylülük değil, uyanan devrimci-demokrat köylülüktür geleceği temsil eden. Parçalanana kadar sürecin hakim yönü emperyalizm, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm, feodalizm olacaktır. Ama kaçınılmaz çöküşü yaklaşan **bu eski Türkiyenin** bağrında **yeni demokratik Türkiyenin maddi unsurları,** son yıllarda her zamankinden daha büyük hızla gelişmektedir. 1977 Türkiyesinin manzarası, yeniye azgınca saldıran bu güçsüz ama hakim eski ile henüz (ve daha uzunca bir süre) tali yön olmaya devam edecek olan güçlü yeni arasındaki keskin çatışmadır.

Subjektif bakımdan yeni henüz çok zayıftır. Henüz yeni esas olarak kendiliğinden gelişmektedir. Bu nedenle de iktidarsız reformcu burjuvazinin, hatta önemli ölçüde de eskinin göz boyamak için takındığı sahte yeni kılıkların ardından gidebilmektedir. Ama bu meselenin apayrı bir yönüdür. Bu doğrudan doğruya devrimci proletarya hareketinin örgütlü gelişmesine bağlıdır, bize bağlıdır. Ve tartıştığımız konu bu değildir.

1977 seçimleri Türkiyede devrimci demokratik uyanışın gücünü ölçmemize imkan vermedi. Buna rağmen, Doğu ve Güneydoğuda uyanış öteki yörelere göre daha yavaş gibi görünüyor. Bunu reddetmiyoruz. Ama bu olgu, Aydınlık-Halkın Sesi'nin sandığının aksine, bu yö-

relerde burjuva-demokratik devrimin maddi unsurlarının öteki yörelerden **daha az** oluştuğunu gösterir.

Engels diyor ki :

«Bir üretim biçimi, evriminin yükselme çizgisi üzerinde bulunduğu sürece, kendisine uygun düşen bölüşüm biçimi tarafından yoksunlaştırılmış durumda bulunan kimseler tarafından bile yeğ tutulur. Büyük sanayiin ortaya çıkması zamanındaki İngiliz işçileri gibi. Hatta bu üretim biçimi toplum için normal olarak kaldığı sürece, bölüşümden genellikle herkes hoşnuttur, ve o anda bizzat egemen sınıf içinden yükselen protestolar (Saint-Simon, Fourier, Owen), ilkin sömürülen yığın içinde hiç bir yankı bulamaz. Ancak sözkonusu üretim biçimi, iniş çizgisinin büyücek bir kısmını tamamladığı, ömrünün yarısını doldurduğu, varlık koşulları büyük ölçüde ortadan kalktığı, ve ardılı (halefi) gelip kapıya dayandığı zamandır ki, — işte ancak o zamandır ki, gitgide daha eşitsiz bir biçime gelen bölüşüm haksız görünür, işte ancak o zamandır ki, hayat tarafından aşılmış olgular, ölümsüz denilen adalet önüne çağrılır.» (20)

O güne kadar egemen sınıflara olduğu kadar, sömürülen kitlelere de ahlakî görünen eski (örneğin feodal sömürü), artık ahlaka aykırı görülür. Gerçi kitlelerin bu yaklaşımı ekonomik açıdan yanlıştır. Feodal sömürü, feodalizmin yükseliş döneminde olduğu kadar, iniş döneminde de, feodal üretim biçiminin hukuki ve ahlaki yasalarına uygundur. Feodal ekonomi ile feodal sömürü çelişmez.

«Ancak, biçim yönünden ekonomik olarak yanlış olan, dünya tarihi bakış açısından doğru olabilir. Eğer kitlelerin ahlakî bilinci, kölelik veya toprak köleliği durumlarında olduğu gibi, bir ekonomik olgunun haksızlığını ilan ederse, bu, o olgunun ömrünü doldurmuş bulunduğunun, bir öncekinin çekilmez ve savunulamaz duruma gelmiş olmasından ötürü ortaya başka ekonomik olguların çıkmış bulunduğunun kanıtıdır. Demek ki, çok doğru bir ekonomik içerik, biçimsel ekonomik yanlışlığın ardına gizlenmiş olabilir.» (21)

Marksistler eski sömürü biçiminin kitlelere artık ahlaka aykırı görünmesini, eskinin değişmesinin bir kanıtı olarak ileri sürmezler. «İktisat bilimi, ne kadar haklı olursa olsun, ahlaki öfke içinde herhangi bir kanıt değil, ama sadece bir belirti (semptom) görebilir.» (22)

Bu anlamda, Doğu ve Güneydoğuda köylü kitleleri hâlâ feodal ağaların peşinden gidiyorlarsa, bu henüz o yörelerde burjuva demokratik devrimin maddi unsurlarının öteki yörelerden **daha az** geliştiğinin bir **belirtisi** olabilir ancak.

Aydınlık'ın mekanik materyalist yaklaşımı, sadece feodal sömürüyü «ahlaka aykırı» bulmakla kalmıyor, aynı zamanda köylülerin ağaların peşinden gitmesini de «ahlaka aykırı» buluyor. «Zalim ağalar, zavallı köylüleri de peşinden sürüklüyor!»

Köylü kitlelerinin feodal sömürüyü henüz ahlaka aykırı bulmamaları, ağaların peşinden gitmeleri, burjuva demokratik devrimin maddi unsurlarının henüz yeterince olgunlaşmadığının bir belirtisi (semptomu) belki olabilir. Aydınlık'ın bu durumu ahlaka aykırı bulması, bu durumu feodalizmin tasfiyesi zorunluluğunun bir kanıtı olarak ileri sürmesi ise, sadece «proleter devrimci» Aydınlık'ın Marksizmle uzaktan yakından bir ilgisi olmadığının belirtisi (semptomu) dur.

Ama gerçek durum, Aydınlık-Halkın Sesi'nin farkına varmadan çizdiği tablodaki kadar olumsuz asla değildir. Doğu ve Güneydoğuda köylü kitlelerinin seçimlerde büyük ölçüde ağaların peşinden gitmeleri, onların feodal sömürüyü henüz ahlaka aykırı bulmadıklarının, yani o yörelerde eskinin yeterince çürümediğinin ve yeninin maddi unsurlarının yeterince gelişmediğinin bir göstergesi değildir. Bu yörelerde milli baskı ve zulüm feodalizmin subjektif gücünün daha uzun süre devam edebilmesine yol açmaktadır. Ağaların, şeyhlerin, aşiret reislerinin etkinliklerini bu ölçüde sürdürebilmelerinin önemli bir nedeni, (özellikle 1971 den beri hızla yoğunlaşan) milli baskı ve zulümdür. Yarı-sömürge ve yarı-feodal Türkiyede Türk milli burjuvazisi gibi, Kürt milli burjuvazisi de güçsüzdür, iktidarsızdır, teslimiyetçidir. Devrimci demokrat köylü ve halk hareketine önderlik edebilecek devrimci proletarya hareketi de henüz çok zayıf olduğundan, milli baskı ve zulüm Kürt devrimci demokrat köylü hareketini Kürt ağaların, şeyhlerin, aşiret reislerinin etrafında birleşmeye itmektedir.

Ama bu durum oldukça güçlü bir Kürt devrimci demokrat köylü ve halk hareketinin varlığını inkar etmeye neden olamaz. Kürt olsun, Türk olsun, köylülere «irticanın peşinden giden sürü» gözüyle bakılmadığı, onları «kurtarma» «plan»larından vazgeçildiği ölçüde, ağaların, şeyhlerin, aşiret reislerinin peşinden giden kitlelerin önemli bir kesiminin devrimci demokrat köylülük olduğu görülecektir.

Devrimci proletarya partisi henüz inşa edilmediği, birleşik cephenin inşası yönünde hiç bir önemli adım atılmadığı, ülke çapında seçimlere katılınmadığı ve seçim kanpanyası öncesi ve sırasında yeterli çalışma yürütülmediği halde, Tunceli'de oy veren seçmenlerin % 17 sinin proleter devrimci adayı desteklemesi; ağaların gücünü abartan Aydınlık bu olguyu küçültmeye ne kadar çalışırsa çalışsın, yeterince uyarıcıdır.

Nasıl ki, İngiliz emperyalizminin uşağı Şeyh Sait hareketi Kürt devrimci-demokrat köylü hareketini de peşinden sürükleyebildiyse, 1977 seçimlerinde yarı-sömürge ve yarı-feodal Türkiyenin temsilcisi Kürt ağalar, şeyhler, aşiret reisleri Kürt devrimci-demokrat köylü hareketini peşinden sürükleyebilmiştir. Her iki durumda da köylülüğün feodal gericiliğin peşinden gitmesi, esas olarak feodalizmin gücünün değil, devrimci proletarya hareketinin güçsüzlüğünün ve zaaflarının kanıtıdır. 1925 için doğru olan, 1977 Türkiyesi için çok daha doğrudur.

Aydınlık-Halkın Sesi'nin Doğu ve Güneydoğunun köylülerinin büyük çoğunluğunu feodal kara kuvvet tarafından, «onbinlerle oradan oraya sürüklenen» «feodal köylülük olarak görmekten vazgeçmesi için, 1977 seçimlerinde devrimci-demokrat köylülüğün kendi bağımsız adaylarıyla mı seçime katılması gerekti? Bunu çok beklersiniz beyler. Ama aslında bu burjuva mekanik materyalist akımı devrimci-demokrat köylü hareketi ilgilendirmiyor. O köylülüğe «kurtarılması» gereken nesneler olarak bakıyor. Böyle bakan bir akımın, «1977 seçimleri Türkiye'de feodalizmin gücünü bir kere daha kanıtlamıştır.» (23) demesi çok doğaldır.

Aydınlık gibi mekanik materyalist bir akım, burjuva demokratik devrimin «zorunluluğunun» kanıtı olarak, köylülerin ağaların peşinden gitmesi de dahil, feodalizmin kötülüklerini gösterir. Bunlar «sefaletin içinde sefaletten başka bir şey bulamazlar, sefaletin içinde eski toplumu alaşağı edecek devrimci, yıkıcı yönü göremezler.» (24) Onlar için önemli olan tesbit ettikleri kötülüklerin tasfiye edilmesidir.

Oysa, «diyalektik hareket sürecinin, kötünün karşısına iyi olanı çıkarma, kötüyü tasfiye etmeye yönelen sorunlar koyma... basit sürecine indirgendiği andan beri... düşüncenin 'işlemesi sona erer', içinde hayat kalmaz... Artık ortada herhangi bir diyalektik yok, olsa olsa bütünüyle saf ahlak vardır.» (25)

Aydınlık gibi metafizikçiler göremezler ki, «Bir mücadele sağlayarak tarihi yapan hareketi üreten, kötü yandır.» (26) «Ozanı yaratan öfke, bu bozuklukların betimlenmesinde, ya da bu bozuklukları yadsıyan veya süsleyip püsleyen egemen sınıfın hizmetindeki şarkıcılara karşı saldırıda tamamen yerindedir.» Ama «İktisat biliminin görevi, daha çok, ortaya çıkan toplumsal bozuklukların (anomaliler) bir yandan mevcut üretim biçiminin zorunlu sonuçları, ama bir yandan da, başlayan bozulmasının işaretleri olduklarını göstermek, ve bozulan iktisadi hareket biçimi içinde, üretim ve değişimin, gelecekteki bu bozuklukları ortadan kaldıracak yeni örgütlenme unsurlarını bulup çıkarmaktır.» (27)

Kaldı ki, çağımızda «ozanı yaratan öfke» de tek başına «yerinde değildir.» Yalnızca sefaleti, sömürüyü, zulmü betimleyen sanat devrimci sanat değildir. Bu burjuva «gerçekçiliği»dir. Devrimci sanat sadece sefaleti betimlemekle yetinmez, «sefaletin içinde eski toplumu alaşağı edecek devrimci, yıkıcı yönü» gösterir. Ve de Marks ve Engels'i öteki iktisatçılardan ayırdeden en önemli yönlerinden biri de, eskinin bağrında «yeni örgütlenme unsurlarını bulup çıkarmak»la yetinmeyip, eskinin bağrında tesbit ettikleri bu yeniyi temsil eden sınıfı, eskiyi devrimle yıkma mücadelesine seferber etmeleri, bu sınıfı bilinçlendirip, örgütlemeleri ve mücadeleye önderlik etmeleriydi.

Aydınlık-Halkın Sesi, Türkiye toplumunu burjuva «gerçekçi» sanatçılar gibi tahlil ediyor. Türkiye toplumunun yalnızca bir yönünün

görülmesini istiyor. Başkaları Türkiye toplumunun bir de ikinci, «yeni» yönü olduğunu söylediklerinde de, «bu ikinci yön kendiliğinden eskinin bağrında doğup geliştiyse, artık devrim 'yapmaya' gerek kalmadı, şimdi biz neyi 'düzelteceğiz'» diye bağırıp çağırmaya başlıyor.

Ama halkımıza ve devrimci proletaryaya mekanik materyalistlerin burjuva «gerçekçiliği» değildir gerekli olan. Devrimci proletaryanın kendi silahı, diyaletik materyalizm silahı vardır. Ve devrimci proletarya bu silahına sımsıkı sarıldıkça, ve Marksizm-Leninizmi Türkiye'nin somut pratiğine yaratıcı bir şekilde uyguladıkça, Aydınlık-Halkın Sesi gibi oportünist akımlar yıkılıp gideceklerdir.

1974'LERDE AYDINLIK MARKSİZME YAKINDI BUGÜN İSE 1968'LERE GERİ DÖNÜYOR

1974'lerde, ilk çıkışında Aydınlık Marksizme yakındı. Tahlilleri eskiye ait bir çok zaafı bağrında taşımasına rağmen, bu akımın genel doğrultusu mekanik-materyalist, darbeci geçmişini aşma doğrultusuydu.

Nitekim o dönemde yayınlanan Aydınlıklar ve Aydınlık yayınlarından çıkan «Savunma», bütün zaaflarına rağmen, tarihi materyalist bakış açısıyla Türkiye tarihini açıklamaya çalışıyor, devrimin maddi unsurlarını kafasında değil, eskinin bağrında gelişen yenide bulmaya çalışıyordu.

O dönemde Aydınlık, bir yandan kitle mücadelelerini «provakasyon» teorileriyle durdurmaya, kitlelerin devrimci faaliyetini resmi geçitlere dönüştürmeye çalışan, «Türkiyede kapitalizm çok gelişmiştir» gerekçesiyle toprak devriminin zorunluluğunu reddeden TSİP revizyonistlerinin kaba evrimciliğiyle, determinizmiyle savaşıyordu. Öte yandan da, bilinç dışardan götürülür Marksist anlayışını yozlaştırarak, «temel çelişme ve buna bağlı olarak kitle mücadeleleri ancak öncü savaşla keskinleştirilir» şeklindeki kaba materyalist, subjektif iradeci yaklaşımla savaşıyordu.

O dönemde Aydınlık'ın perspektifi, «kara kuvvetin peşinde onbinlerle sürüklenen köylüleri toprak devrimiyle kurtarma» perspektifi değil, köylü kitlelerinin artan memnuniyetsizliğini ve yükselen kendiliğinden mücadelelerini bilinçli ve örgütlü bir toprak devrimine dönüştürme perspektifiydi. Bizlerin Aydınlık'ın o dönemde genelinde proleter devrimci bir akım olduğunu söylememizin ve Aydınlık'tan çok şey öğrenmemizin nedeni de buydu.

Ama Aydınlık bu adımı, revizyonist, darbeci-milliyetçi geçmişini devrimle aşma adımında dönüştüremedi. Ve kaçınılmaz olarak, önce yavaş yavaş, sonra hızla 1968 lere, darbeci-milliyetçi geçmişine bir üst aşamada geri dönmeye başladı.

Aydınlık'ın siyasetinde çok açık olarak gözlenebilen bu geri dönüş, bu akımın dünyaya bakış tarzında da aynen gerçekleşmektedir.

Aydınlık, 1968 lerde devlet-darbeciliği siyasetini savunuyordu. Bugün ise doğrudan devlet-darbeciliğini savunduğu söylenemez. Aydınlık'ın darbecilik dönemine geri dönmeye başladığını söylerken, bu akımın devrimi «mevcut kötülükleri bir dış müdahale ile düzeltme» olarak ele almasını kastediyoruz. Dün bu, işçi sınıfına, devrimci-demokrat köylülüğe ve genel olarak çalışan halka güvensizlik ve devlet-darbeciliği şeklinde beliriyordu. Günümüzde ise, işçi sınıfına, devrimci-demokrat köylülüğe güvensizlik ve bağımsızlık ve demokrasinin eski düzenin temsilcisi hakim sınıfların hükümet politikaları aracılığıyla «kazanılmasını» hayal etme, şeklinde beliriyor.

«Dünya tarihini yaratan itici güç sadece ve sadece halktır.» (Mao Zedung) Çünkü tarih boyunca halk kitleleri eski düzene karşı mücadele eden **yeniyi temsil etmiştir.** Halk içindeki sınıflar sürekli değişmiştir. Örneğin Avrupa'da burjuva-demokratik devrimler çağında burjuvazi halk içindeki bir sınıftı, çünkü ilerlemeyi, yeniyi, gelişmeyi temsil eden sınıflardandı. Oysa emperyalizm aşamasında metropollerde bu durum değişti. Çünkü artık burjuvazinin temsil ettiği üretim ilişkileri (emperyalist üretim ilişkileri) toplumsal ilerlemenin önünde bir engel haline gelmişti. Artık emperyalist burjuvazi ilerlemeyi, yeniyi, gelişmeyi temsil etmiyordu. Ülkemizde milli burjuvazi de sömürücü bir sınıftır. Ama o halk içindeki bir sınıftır. Bunun nedeni onun emperyalizme, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizme bizatihi karşı çıkması değildir. O, emperyalizme, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizme ve feodalizme, ilerlemeyi, yeniyi, gelişmeyi temsil ederek karşı çıktığı **ölçüde** halk içindeki bir sınıftır. Bu Marksist perspektifi yitirirseniz, düşmanlarınıza karşı çıkan herkesle birleşmeyi savunur hale gelirsiniz. Hayır, Marksistler yeniyi, gelişmeyi temsil etme anlamında düşmanlarına karşı çıkanlarla birleşebilirler (ve bu birleşmenin de şartları vardır).

Eğer Marksist perspektifi yoksa, bir akım gericiliği, eski düzeni temsil edenlerle birleşecektir. Çünkü o halk kitlelerinin gücünü göremeyecek, gericiliğin görünüşteki gücüyle gözü boyanacaktır. Bir yandan halktan tecrit olurken, bir yandan da gericiliğe barış çağrıları yapacaktır. Çünkü hem geleceği, yeniyi temsil eden halk kitleleriyle, hem de eskiyi, gericiliği temsil eden sınıflarla birleşmek mümkün değildir. Çünkü toplumların temelindeki çelişme bu ikisi arasındaki çelişmedir.

Eğer Marksist perspektifin yoksa, dün hayalindeki «yeni»yi kurmak için eskinin bürokratik-askeri cihazından yararlanmayı savunursun (devlet-darbeciliğini savunursun), bugün de gözünü gerici hakim sınıflar içindeki çelişmelere çevirir, hayalindeki «yeni» ye hükümet politikalarıyla ulaşmayı umarsın. Bu arada da her geçen gün yeniyi kurma uğruna mücadeleleri yükselen devrimci halk kitlelerinden biraz daha tecrit olursun. Sonra da bu tecritin nedenlerini bir türlü bulamazsın.

AYDINLIK BURJUVA DEMOKRATİK DEVRİMİN TAMAMLANDIĞI NİTELİK DEĞİŞİMİ NOKTASIYLA EKONOMİDE KAPTALİZMİN HAKİM HALE GELMESİNİ BİRBİRİNE KARIŞTIRIYOR

Mekanik materyalist bir yaklaşımla toplumun dışardan düzeltilmesi gereken kötülüklerini tesbitle yetinen, devrimin «zorunluluğunu» eski-yeni çatışmasında değil de, üretici güçlerin ve kitlelerin bilincinin geriliğinde «keşfeden» şeyleri durağan ve tek yönlü tanıtan, eskinin bağrında yeninin maddi unsurlarının gelişmesinin görülmesinden ödü kopan Aydınlık, bir türlü kavrayamadığı diyalektik yasaları da birer yasak sopası haline getirmeye çalışıyor.

Aydınlık'a göre, «Türkiye'de kapitalizm hakim hale gelmiş olamaz. Çünkü o zaman feodalizm çelişmenin esas yönü olmaktan çıkardı. Çelişmenin esas yönü feodalizm olmazsa da, Türkiye demokratik devrim aşamasında olamaz.» Aydınlık, Türkiye'de kapitalizmin hakim hale geldiğini söyleyenleri, diyalektiği kavramamakla suçluyor ve «diyalektiğin yasalarıyla» Türkiye'de kapitalizmin hakim hale gelemeyeceğini «kanıtlıyor».

Aydınlık unutuyor ki, «bizim tarih görüşümüz Hegelcilerin biçiminde (gibi, H.Y.) inşalara girmeye yarayan bir manivela değil, her şeyden önce bir araştırma talimatıdır.» (28) Aydınlık Türkiye'nin ekonomik ve tarihi gelişmesinden diyalektik yasaları çıkarmaya çalışacağına, diyalektik ve tarihi materyalizmi bir araştırma talimatı olarak alacağına, kendi kafasındaki bir sözde «diyalektiğe» uydurabilecek tarzda Türkiye'nin ekonomik ve tarihi gelişmesini kafasının içinde tesbit ediyor. İşte kaba materyalizmin idealizmle buluşma noktası. İdealist diyalektik anlayışındaki «yanlışlık» diyor Engels, «bu yasaların doğa ve tarih konusunda düşünme yasaları olarak kabul ettirilmesi, oradan çıkarılmamasındandır. Tüm zoraki ve çoğu zaman tüyler ürpertici yapının kaynağı budur; dünya, ister istemez, kendisi ancak insan düşüncesinin belli bir gelişme basamağının ürünü olan bir düşünme sistemine uymak zorundadır.» (29)

Aydınlık yayınlarından çıkan **Savunma** da Türkiye'nin yapısını **Savunma** yazarlarının kafalarında inşa ettikleri «kapitalizmin hakim hale gelmediği Türkiye» şemasına, «sistemine» uydurmak için istatistiklerle oynuyor ve kapitalizmin bir çok unsurunu «feodal kalıntı» sayabilmek için Marksist ekonomi-politiği katlediyordu. Ancak, son zamanlarda Aydınlık'ın tutumu **Savunma**'nın tutumu ile karşılaştırılamaz. **Savunma** her şeye rağmen kapitalizmin hakim olmadığını istatistiklerle kanıtlamaya çalışıyordu. Son zamanların Aydınlık'ı ise, kapitalizmin hakim hale geldiğinin söylenmesini bile, düşünmeyi ve araştırmayı engelleme sopası haline getirdiği kendi «diyalektik» yasalarıyla önlemeye çalışıyor. «Diyalektik», Aydınlık'ın elinde, bir yandan Türkiye'nin ekonomik ve tarihi gelişmesini kendi kafasında inşa etme yasası, «katıksız bir ispat aleti» haline gelmiştir. Öte yandan da,

başkalarının olgulara dayanarak Türkiye'de kapitalizmin hakim olduğunu göstermelerini yasaklama «yasası» haline gelmiştir.

Marks sadece tarih aracılığıyla ispatlar» diyor Engels. «...süreci, inkarın inkarı biçiminde nitelerken, Marks, sürecin tarihsel zorunluluğunu bu niteleme ile ispatlamayı düşünmez. Tersine: gerçekte, sürecin kısmen nasıl gerçekleştiğini, kısmen de mutlaka nasıl gerçekleşeceğini tarih aracılığıyla ispatladıktan sonradır ki, Marks bu süreci, ayrıca belirli bir diyalektik yasaya göre gerçekleşen bir süreç olarak nitelendirir. Hepsi bu. Öyleyse, Bay Dühring, inkarın inkarının, geçmişin bağrından geleceği doğurtarak burada ebe kadın görevi göreceğini, ya da Marks'ın bizi toprak ve sermaye ortaklığının... bir zorunluluk olduğuna inandırmak için, bizden inkarın inkarına itibar etmemizi istediğini iddia ettiği zaman, bir kez daha Bay Dühring'in temelsiz bir varsayımı ile karşı karşıya gelmiş bulunuyoruz demektir. Diyalektiği, Bay Dühring'in yaptığı gibi,... katıksız bir ispat aleti olarak almak, diyalektiğin iç yüzünü kavramakta tam bir eksikliktir. Biçimsel mantık bile, her şeyden önce, yeni sonuçları bulmak, bilinenden bilinmeyene geçmek için bir yöntemdir, ve bu, ayrıca, mantığın dar ufkunu parçalayarak, daha geniş bir dünya görüşünün tohumunu içinde saklayan diyalektik için de, ama çok daha yüksek bir anlamda, böyledir.» (30)

Aydınlık şöyle diyor: «Eğer bir ilişki 'talî plana düşerse' o ilişki artık temel çelişme içinde yer almaz.» «Eğer Türkiye kapitalist üretim ilişkisinin hakim olduğu bir ülkeyse, o zaman Türkiye'deki temel çelişme 'burjuvaziyle proletarya' arasındaki çelişmedir. Emperyalizm ve Feodalizmle olan çelişmeleri, temel çelişme içinden çıkarmak gerekir. Çünkü kapitalizmin hakim olduğu **bir ülkede** (A.b.c. H.Y.) bu çelişmeler, temel çelişme içinde olan burjuvaziyle proletarya arasındaki çelişmenin belirlediği süreç ilerledikçe, emperyalizm ve feodalizmle olan çelişme de bundan etkilenir, yani bu ikisi **sürecin temelinde yatan** çelişme değillerdir.» (31)

Sanki Türkiye'de kapitalizmin tümü «yeni»yi temsil ediyor. Sanki Türkiye'de burjuva-demokratik devrim yalnızca emperyalizm ve feodalizmi hedef alıyor. Ve sanki Türkiye'de emperyalistlerin doğrudan sahip oldukları fabrikalarda kapitalist meta üretimi yapılmıyor. Sanki Türkiye'de burjuva demokratik devrim 19. yüzyıl Avrupa ülkelerindeki gibi yalnızca feodalizmi ve yabancı ülkelerin milli baskısını hedef alıyor. Sanki 1900 ler Rusyası ile ve örneğin 1900 ler Ukraynası ile Türkiye arasında fark yok. Ama bütün bunlara sonra geleceğiz.

Aydınlık'tan yukarda yaptığımız alıntı, her şeyden önce, bu derginin elinde «diyalektiğin» nasıl katıksız bir ispat aracı haline getirildiğini açıkça ortaya seriyor. «Tali» ve «hakim» kavramlarının nicel ve nitel ilişkilerde kullanıldığında farklı anlamları olacağını kavramayan Aydınlık'a göre, her hangi bir ülkede kapitalizm hakim hale geldiyse, artık temel çelişme feodalizmle olan çelişme olamaz. Neden?

Çünkü bir ilişki «tali» plana düşerse artık **nitelik dönüşümü** gerçekleşmiş demektir. Dolayısıyla, artık sürecin temel çelişmesi bir başka çelişme (proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişme) olmak zorundadır! Peki ama «bir ilişki» nin ekonomik evrimle hakim hale gelmesi ile kendiliğinden nitelik dönüşümü mü gerçekleşir?

Doğmatizme tapan Aydınlık yazarlarına temelden yanlış yaklaşımlarını gösterebilmek için, her şeyden önce **Lenin'den** alıntı yapacağız ve aşağıda Lenin'i eleştirdiklerini göstereceğiz. Aydınlık'ın kaba materyalizmini gözler önüne sermek için mutlaka Lenin'den alıntı yapmak gerekmez. Ancak, ona buna ukalaca «dersler» vermeye kalkışan Aydınlık'ın Lenin'den bazı alıntıları görmeye ihtiyacı var.

1902 de Plekhanov'un «Rusya'da kapitalizm giderek hakim üretim biçimi haline **gelmektedir»** diyen İkinci Program Tasarısını eleştiren Lenin şunları yazıyor:

> «Bu kesinlikle yetersizdir. Rusya'da kapitalizm şimdiden hakim hale gelmiştir (eğer şimdiden 60, 40 a hakim hale gelmiştir dersem, bu asla 40 ın var olmadığı, ya da önemsizleştiği anlamına gelmez).» (32)

Aydınlık yazarlarına göre, «diyalektiğe» sadık kalması için, Lenin'in «Rusya'da kapitalizm şimdiden hakim hale gelmiştir» tesbitinin ardından, temel çelişmenin proletarya ile **burjuvazi arasındaki çelişme** olduğunu söylemesi gerekirdi. Çünkü «bir ilişki» 'tali plana düşerse' o ilişki artık temel çelişme içinde yer alamaz.» (33) Feodalizmle olan çelişme artık «sürecin temelinde yatan çelişme değildir». Lenin'in artık gündeme sosyalist devrimin girdiğini söylemesi gerekirdi! Tali plana düşen feodalizmi artık temel çelişmeden çıkarmak gerekirdi!

Oysa Lenin bunların hiçbirini söylemiyor. Bunları Rusya'da söyleyen hep Troçki oluyor. «Rusya'da kapitalizm şimdiden hakim hale gelmiştir» diyen Lenin ise, temel çelişme hakkında, tam tersine şunları **söylüyor** :

> «... temel çelişme, sanayimizde çok gelişmiş olan ve tarımımızda da önemli ölçüde gelişen kapitalizm ile ortaçağsal, feodal olmaya devam eden toprakşahipliği sistemi arasındaki çelişmedir.» (34)

Ortada Lenin'in adı olmasa, Aydınlık yazarları yaygarayı basacaklar: «Bu diyalektiğe aykırıdır! Bir ülkede kapitalizm hakim hale geldikten sonra temel çelişme feodalizmle olan çelişme olamaz! Bu oportünizmdir!» Ama ortada Lenin'in adı var. Bu nedenle demogojiye sarılıyorlar: «Rusya farklıdır.» Peki ama siz «kapitalizmin hakim olduğu bir ülkede ... feodalizmle olan çelişme ... **sürecin temelinde yatan** çelişme değildir» derken, ülke sınırlaması yapmıyordunuz, **«bir ülkede»** diyordunuz. Demogoji ile bu soruların üzerini örtemezsiniz.

Elbette Türkiye ile Rusya arasında büyük farklar var. Ve bu farkları anlamayan asıl **sizsiniz.** Ama burada farklı bir konuyu tartışıyoruz. Soru şu: herhangi bir ülkede kapitalizm hakim hale geldiği halde, feodalizmle olan çelişme temel çelişmelerden olabilir mi, yoksa bu diyalektiğe aykırı mıdır?

Rusya'nın **bu açıdan** günümüz Türkiyesinden farkı vardır, ama bu fark şudur: Rusya'da demokratik devrimin sadece kapitalizmi daha da geliştirmesi söz konusuydu. Rusya Marksistlerinin asgari programı ne yerli ne de yabancı büyük sanayi burjuvazisinin mülksüzleştirilmesini hedeflemiyordu. Orada burjuva-demokratik devrim **yalnızca feodalizmi** (ve Ukrayna vb. de yabancı baskısını) hedefliyordu. Oysa Türkiye gibi yarı-sömürgelerde burjuva-demokratik devrimin Rusya'daki gibi yalnızca yarı-feodal boyunduruğu hedef alması, ya da Ukrayna'daki gibi yarı-feodal boyunduruğu ve yabancı baskısını hedef alması yetmez. Yarı-sömürgelerde burjuva-demokratik devrimin tamamlanabilmesi için, emperyalist sermayenin ve «işbirlikçi kapitalizmin» boyunduruklarını da parçalaması zorunludur. İşte Rusya ile Türkiye'nin **bu açıdan** farkı budur!

Eğer, demokratik devrimin emperyalizmi, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmi ve feodalizmi hedef aldığı, bir başka deyişle kapitalizmin bir kesiminin de (emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin) **demokratik** devrimin hedefi olduğu yarı-sömürge Türkiye'de, «kapitalizm hakim hale geldiyse, temel çelişme burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişmedir» derseniz, demokratik devrimin **yalnızca feodalizmi** hedef aldığı Rusya için «kapitalizm hakim hale geldiyse, temel çelişme burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişmedir» demeniz büsbütün kaçınılmazdır beyler. Gördüğünüz gibi, **bu açıdan** Rusya'nın Türkiye'den farklılığı, sizin «diyalektiğinizi» daha da çürüten bir farklılıktır.

Rusya'da temel çelişme kapitalizm ile feodalizm arasındaki çelişmeydi. Oysa Türkiye'de temel çelişme yeni demokratik devrimin maddi unsurları ile «üç dağ» arasındaki çelişmedir. Şehirde ve kırda gelişen milli kapitalizm yeni demokratik devrimin maddi unsurları arasındadır. Ama emperyalist sermaye ve emperyalizme bağımlı tekelci sermaye demokratik devrimin **hedefidir**. Ve Aydınlık bunu kavramamaktadır. Ama bir an için Aydınlık'ın kavrayışsızlığının önünde boyun eğelim ve Türkiye'de kapitalizmin bir kesiminin **demokratik** devrimin hedefi olduğunu göz ardı edelim. Farzedelim ki, bu açıdan Rusya ile Türkiye arasında bir fark yok. Farzedelim ki, Rusya gibi Türkiye'de de genel olarak kapitalizm «yeni» yi temsil ediyor. İşte o zaman göreceğiz ki, Aydınlık yazarlarının kafası diyalektik dönüşüm noktası açısından, diyalektik sıçrama konusunda son derece karışıktır. Aydınlık diyalektiğin özünü kavrayamamıştır.

Aydınlık yazarları diyalektik zıtların birbirine dönüşmesi, niceliğin niteliğe dönüşmesi yasasını, tıpkı parlamenter «barışçıl geçiş» ci revizyonistler gibi kavrıyorlar. Parlamenter «barışçıl geçiş» teorisyenleri, ve bu arada 1970 öncesi TİP revizyonistleri, nitelik değişiminden oyların yüzde 51 ini kazanmayı anlıyorlardı. Bir başka deyişle, oyların yüzde 51 i örneğin 7 milyon oy demekse, «parti» leri 6 milyon 999.999 oy aldığı noktada, bu henüz nicelik birikimidir. Ve kendilerine oyların yüzde 51 ini veren 7 milyonuncu oy ile nitelik değişimi müm-

kün olur. Çünkü artık **salt çoğunluğu** kazanmışlardır ve nitelik değişimi, 51 in 49 a hakim olması demektir!

Nitelik değişimini % 51 in % 49'a hakim hale gelmesi olarak anlayan Aydınlık yazarları ise, demokratik devrim aşamasında olduğumuzu savunmaya devam edebilmek için, «henüz kapitalizm hakim hale gelmiş olamaz» diye yaygarayı basıyorlar. (Hem de yeni tipte bir demokratik devrimle karşı karşıya bir ülkede!)

Aydınlık, her hangi bir ülkede burjuva demokratik devrimin artık tamamlandığından söz edilebilecek diyalektik nitelik değişimi noktası ile, o ülke **ekonomisinde** kapitalizmin (60 ın 40 a hakim hale gelmesi anlamında) hakim hale gelmesinin aynı şeyler olmadığının farkında değildir. Aydınlık farkında olsun olmasın, bu ikisi ayrı şeylerdir. Birincisi **eski tipte demokratik devrimlerde** temel çelişmenin iki zıt yönü arasındaki **nicel ilişkidir.** İkincisi ise, o çelişmenin **zor yoluyla çözülmesi, zıtların birbirine dönüşmesi** meselesidir.

Bu nitelik değişimi, nicel değişme ille de % 51'e gelince gerçekleşecek diye bir şart yoktur. Doğada da, toplumda da, her bir süreçte nitelik değişimi noktasında çelişmenin iki zıt yönü arasındaki nicel oran çok farklı olabilir. Örneğin bir yumurta civcive dönüşmeden hemen önce, o yumurta olmaya devam ettiği halde, onda bir kabuktan başka yumurta niceliği hemen hemen hiç kalmamıştır. Ama ancak kabuğun delinip, yumurtanın civcive dönüştüğü noktada nitelik değişimi tamamlanmıştır. Oksijen ve hidrojen atomlarının su molekülüne dönüştükleri nitelik değişimi noktası ise, bir oksijen atomuna iki hidrojen atomu oranını zorunlu kılan bir noktadır. Her molekül için farklı oranlar gerekir.

Kimyasal değişikliklerde matematiksel bir kesinikle hesaplanan bu nicel oranlar, toplum olaylarında hiç te böyle matematiksel bir kesinlik göstermezler.

Emperyalizm öncesi çağda burjuva demokratik devrimin başlaması için o ülkede mutlaka kapitalist meta üretiminin şu ya da bu ölçüde gelişmiş olması gerekmişti. Örneğin, her ikisi de çağın en büyük ticaret, coğrafi keşif ve sömürgeci ülkelerinden oldukları halde, demokratik devrim ilk kez Portekiz'de değil, kapitalist üretimin bir ölçüde geliştiği Hollanda'da başlamıştı. (35)

Yine emperyalizm öncesi çağda, kapitalizmin o ülkede ve dünyadaki gelişme düzeyi belli bir noktaya ulaştığında, artık burjuva- demokratik dönüşümün tamamlanmasının gecikmesi de nesnel olarak imkansızlaşıyordu. Örneğin Almanya'da (ve o dönem Avrupasında) kapitalizm belli bir gelişme düzeyine ulaştıktan sonra, burjuva demokratik devrimi tamamlayacak subjektif güçler çok yetersiz olduğu halde (burjuvazi artık devrimden korkuyordu, buna karşılık proletarya devrimde köylülüğe önderlik edecek subjektif güçten henüz çok uzaktı), nesnel zorunluluk burjuva-demokratik dönüşümün eskinin

(feodal Almanya'nın) temsilcisi Bismarck'ın «yukardan devrim»iyle tamamlanmasına yol açmıştı.

Emperyalizm çağı bu durumu da değiştirmiştir. Emperyalizm çağında, bir yandan kapitalizmin hemen hiç gelişmediği ülkelerde (örneğin Orta Asya ülkeleri) burjuva demokratik devrim tamamlanıp, kısa sürede sosyalizme geçilebilirken, öte yandan kapitalizmin çok geliştiği ve feodal kalıntıların çok azaldığı bir çok ülkede de (örneğin İspanya, Portekiz ve bazı Latin Amerika ülkeleri) burjuva demokratik devrim halâ tamamlanamayabilmektedir.

Aydınlık'ın sandığının aksine, ne emperyalizm öncesi çağda, ve hele ne de emperyalizm çağında, kapitalizmin ekonomide hakim hale geldiği nokta ile, burjuva-demokratik devrimin tamamlandığı nitelik dönüşümü noktası aynı nokta değildir. Hayat bu iki noktanın çakıştığı bir örnek sağlamış mıdır? Belki. Ama bununla boş zamanı olan akademisyenler uğraşsın. Aydınlık istiyorsa araştırsın. Belki böyle bir örnek bulabilir!

Lenin Rusya için bu nitelik değişimi noktası konusunda ne diyor? 1890'lardan beri Rusya'nın artık kapitalizmin hakim hale geldiği bir ülke olduğunu söyleyen, Rusya'dan çoğu zaman «kapitalist Rusya» diye söz eden Lenin, 1909 Aralık'ında şunları yazıyor:

> «... düşünce farklılığımızı şu şekilde dile getirmenizi doğru bulmuyorum: 'Siz (yani ben) bir **köylü** hareketinin varlığını vurguluyorsunuz. Ben **proleterleşmekte olan** bir köylü hareketinin varlığını tanıyorum.' Ama ayrılık noktası bu değildir ki. Köylülüğün proleterleşmekte olduğunu elbette reddetmiyorum. Ayrıldığımız nokta, Rusya'da burjuva tarım sisteminin, tarım kapitalizminin 'Prusyavari' gelişmesinden, tarım kapitalizminin 'Amerikan tipi' gelişmesine keskin bir dönüşü objektif olarak imkansız kılacak ölçüde kökleşip kökleşmediği meselesidir. Eğer kökleştiyse, temel taktik sorunun 'klasik' sunuşu işe yaramaz. Eğer kökleşmediyse -korunur.
>
> Ben korunması gerektiğini savunuyorum. 'Prusya' yolunun mümkün olduğunu reddetmiyorum... Stolipin'in siyasetinin 'Prusya' yolu doğrultusunda **bir başka** adım olduğunu ve bu yolun belli bir aşamasında 'Amerikan' yolu hakkındaki tüm umutları ve bekleyişleri **yok edecek** diyalektik bir değişikliğin **olabileceğini** kabul ediyorum. Ama **günümüzde** bu değişikliğin **kesinlikle** henüz gerçekleşmediğini, bu nedenle de, sorunun 'klasik' sunuşunun reddedilmesinin bir Marksist için kesinlikle imkansız, teorik olarak kesinlikle yanlış olduğunu söylüyorum. İşte ayrıldığımız nokta budur.» (36)

Görüldüğü gibi, Rusya'da burjuva-demokratik devrimin esas olarak tamamlanmış olacağı, temel çelişmenin ve Lenin'in değişiyle «temel taktik sorunun», Stalin'in değişiyle «stratejik temel slogan»'ın (37) artık zamanını dolduracağı, yeni bir temel çelişmenin ve yeni bir «stratejik temel sloganın» gündeme gireceği **nitelik dönüşümü**

noktası ile, 60'ın 40'a hakim olması anlamında ekonomide kapitalizmin hakim hale geldiği nokta **apayrı** iki şeydir.

Aydınlık'ın ekonomide kapitalizmin hakim hale gelmesi ile burjuva-demokratik dönüşümün tamamlandığı nitelik değişimi noktasını birbirine karıştırmasının, iki zıt yönün karşılıklı nicel güçleri ile zıtların birbirine dönüşmesini birbirine karıştırmasının ekonomik yapıda nicel olarak «hakim» unsur ile süreçte nitel olarak «hakim» unsuru birbirine karıştırmasının, tek kelimeyle ekonomik evrim ile zıtların birbirine dönüşmesini karıştırmasının temelinde ne yatıyor?

Birincisi, mekanik materyalist Aydınlık, yeni toplumun maddi varlık koşullarının eski toplumun bağrında filiz verdiğini anlayamıyor. Eski toplumun bağrında yeninin unsurlarını görmek istemiyor. Çünkü o zaman kendisine yapacak iş kalmayacağını sanıyor! Eğer bir akım toplumları dış müdahale ile kötülüklerden kurtarmayı «devrimcilik» sanıyor, toplumların dış müdahale ile «kurtarılacağını» umuyorsa, elbette o akım toplumda yeninin maddi unsurlarının mümkün olduğu kadar az olması gerektiğini düşünecektir. Diyalektik zıtların birbirine dönüşmesi, mekanik materyalist Aydınlık'ın elinde, **iki zıt yön arasındaki nicel oranın dış müdahale ile değiştirilmesi** olayına indirgenmiştir. Aydınlık'a göre, burjuva-demokratik aşamadaki bir ülkede kapitalizm olsa bile oranı çok düşük olmalıdır ki, «kurtarıcı» bu nicel oranı artırabilsin!

İkincisi, mekanik materyalist Aydınlık ekonomik evrimle, zıtların birbirine dönüşmesini, yani devrimi birbirine karıştırıyor. Bir ülkede kapitalizmin hakim hale gelmesinin, feodalizmin (nicel olarak tali hale gelenin) önemsizleşmesi anlamına geldiğini sanıyor. Eskinin sürece hakim olabilmesi için, sürecin niteliğini belirleyebilmesi için, nicel olarak da ağır basması gerektiğini sanıyor. Bu mekanik materyalist yaklaşımdan kaba materyalizmin çerçevesi **içinde** «kurtulanlar», ise hızla kaba evrimciliğe kayıyorlar ve bir ülkede nicel olarak kapitalizmin hakim hale geldiği doğruysa, nitelik değişimi ekonomik evrimle gerçekleşmiş demektir sonucuna varıyorlar. Nitelik değişimini % 51'in % 49'a hakim hale gelmesi olarak kavradın mı, ya ekonomik evrimin görülmesini yasaklamaya çalışırsın, ya da ekonomik evrimle nitelik değişiminin gerçekleştiğini sanırsın.

Bütün bunlar Aydınlık'ın yöntemine, dünyaya bakış tarzına ilişkin. Aydınlık oportünizminin temelinde «MDD» cilikten devraldığı mekanik materyalizm yatıyor. Ama siyasi oportünizmin en önemli temelini emperyalizm çağında yarı -sömürgelerde burjuva- demokratik devrimin 19. yüz yıldaki devrimlerden farkını kavrayamamak oluşturuyor. «Bir an için Aydınlık'ın kavrayışsızlığının önünde boyun eğelim ve Türkiye'de kapitalizmin bir kesiminin **demokratik** devrimin hedefi olduğunu göz ardı edelim» demiştik. Ve böyle yaparak, Aydınlık yazarlarının kafasının diyalektik dönüşüm konusunda nasıl karma-

karışık olduğunu, diyalektiğinin özünü, zıtların mücadelesini ve zıtların birbirine dönüşmesini kendi mekanik materyalist bakış açısının çerçevesi içine oturtmaya çalıştığını gördük. Ama şimdi asıl incelememiz gereken nokta, Aydınlık'ın yarı-sömürgelerin özelliklerini, emperyalizm çağının özelliklerini kavrayamamasıdır. Bu akımın tüm oportünist siyasetlerinin temelinde bu kavrayışsızlık yatmaktadır.

«Bir ilişki 'tali plana düşerse' o ilişki artık temel çelişme içinde yer alamaz». «Eğer Türkiye kapitalist üretim ilişkisinin hakim olduğu bir ülke ise.... Emperyalizm ve feodalizmle olan çelişmeleri, temel çelişme içinden çıkarmak gerekir.» (38) Böyle diyor Aydınlık. Nicel ve nitel «hakimiyet» ve «talilik» farklılıklarını çözdükten sonra, gelelim meselenin özüne.

Aydınlık'a soruyoruz. Türkiye'de genel olarak kapitalizm «yeni» yi, demokratik devrimin maddi unsurlarını mı temsil ediyor? Sizin «işbirlikçi kapitalizm» dediğiniz emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm «eski» nin, yarı-sömürge ve yarı-feodal Türkiye'nin bir unsuru değil midir? Bu «işbirlikçi kapitalizm» feodalizmin antitezini mi oluşturuyor, yoksa esas olarak feodalizmi kendine dayanak mı yapıyor? Bu «işbirlikçi kapitalizm» emperyalizmin antitezini mi oluşturuyor, yoksa emperyalizmin «işbirlikçisi» mi, emperyalizme bağımlı mı? Eğer bu «işbirlikçi kapitalizm» yarı-sömürge ve yarı-feodal Türkiye'nin, «eski» nin bir unsuru ise, o esas olarak feodalizmi kendine dayanak yapıyorsa ve o emperyalizme bağımlı ise, nasıl olur da bu «işbirlikçi kapitalizmin» önemli bir bölümünü teşkil ettiği kapitalist meta üretiminin hakim hale gelmesi ile «emperyalizm ve feodalizmle olan çelişmeler temel çelişmeden çıkar»? Kaldı ki, Türkiye'de ki emperyalist sermayenin sömürüsü yine kapitalist sömürü değil midir? Yoksa emperyalizm yalnızca «yabancı baskısı» mıdır?

AYDINLIK YARI-SÖMÜRGELERDE BURJUVAZİNİN TEK BİR BÜTÜN OLUŞTURDUĞUNU İLERİ SÜRÜYOR

Aydınlık 78. sayısında şunları yazıyor:

> «Üçüncü dünya ülkelerinin geri ve emperyalizmin boyunduruğu altındaki ülkeler olmaları, bunlarda burjuvazinin konumunu da değiştirir.» (39)

Aydınlık'ın burada «Üçüncü Dünya ülkelerinin... emperyalizmin boyunduruğu altındaki ülkeler» olduğu şeklindeki «dil sürçmesi» ni bir yana bırakalım ve aslında Aydınlık'ın yarı-sömürgeleri kastettiğini göz önünde tutup, alıntıyı devam ettirelim: Aydınlık'ın izniyle düzeltirsek, yarısömürgelerin,

> «... geri ve emperyalizmin boyunduruğu altındaki ülkeler olmaları, **buralarda burjuvazinin** konumunu da değiştirir. Geri ülkelerdeki burjuvazi, bir bütün olarak gelişmesinin son aşamasına ,yani tekelciliğe varmamıştır. **Emperyalizmin milli baskısı,** çeşitli durumlarda, burjuva-

zinin bir kısmını ya da tamamını hedef alır. **Bu durum ezilen ülkeler burjuvazisiyle emperyalizm arasında çelişmeler yaratır.** Bu olgu, bugün Üçüncü Dünyanın çeşitli ülkelerinde burjuvazinin gösterdiği bağımsızlık eğiliminde ifadesini bulmaktadır. Geri ülkelerde, emperyalizmle olan çelişme ülkenin ekonomik sosyal yapısını belirleyen temel çelişmedir. Bu ülkelerde hakim sınıflar emperyalizmle birleştiği ölçüde devrimin bir hedefi, emperyalizmle çatıştığı ölçüde devrimin müttefikidir.» (40) (abç, H.Y.)

Görüldüğü gibi, Aydınlık yarı-sömürgelerde milli burjuvazi ile emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi arasındaki ayrımdan tümüyle vazgeçmiştir. Artık Aydınlık'a göre yarı-sömürgelerdeki burjuvazi bir bütündür. Peki burjuvazinin çeşitli kesimleri arasında hiç mi fark yok? Elbette var! Ama Aydınlık'a göre bu fark bir **nitelik farkı değil,** yalnızca bir subjektif tutum farkı! Şöyle diyor Aydınlık:

«Bu ülkelerin başında şu veya bu tür iktidarların bulunması bu zemini ortadan kaldırmaz. Nasıl ki Marksistler, **işçileri taşıdıkları fikirlere göre ayırmaz ve bütün sınıfı birleştirmek** için mücadele ederlerse, Üçüncü Dünya ülkelerine karşı da aynı tavrı alırlar.» (41) (abç, H.Y.)

Yanlış anlamaya imkan yok. İşçilerin hangi fikirleri taşıdıkları gerçekten önemli değildir. Marksistler bütün işçi sınıfını birleştirmeye çalışırlar. Çünkü işçi sınıfı iş gücünü burjuvaziye satan ve burjuvazinin onun yarattığı artı-değere el koyduğu sınıftır. Objektif olarak işçiler arasında bir fark yoktur. Subjektif farklar her zaman olur. Ama Marksistler için önemli olan bu sınıfın nesnel konumudur.

Peki ama aynı şey yarı-sömürgelerdeki burjuvazi için söylenebilir mi? Yarı - sömürgelerde burjuvazinin çeşitli kesimleri arasındaki fark «taşıdıkları fikir» farkı mıdır! Nerede kaldı **milli burjuvazi** ve **emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi** ayırımı?

Mustafa Kemal'e «komprador burjuva» diyen Kaypakkaya yoldaş'ın görüşleriyle mücadele ederken «Troçkistlerle Marksistler arasındaki en önemli ayrılık noktalarından biri olan» bu ayırım nasıl oldu da «ortadan kalktı?» Hani milli burjuvazi ile emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi arasındaki ayırımı silmek ve yarı-sömürgelerde burjuvaziyi bir bütün olarak görmek «Troçkizm»di! Yoksa Aydınlık geçen yıllarda Marksizme yanlışlıkla mı Troçkizm diyordu? Bu konuda yanıldığını mı ilan ediyor?

Aydınlık görüşlerini gerçekten değiştiriyor. Ama açık olan bir şey varsa, Aydınlık aslında Marksizmi yalnızca «sol sapmalarla» mücadele ederken hatırlıyor. Kaypakkaya yoldaş millî burjuvaziye «komprador» luk atfetme vahim hatasına düşüyordu. Bu hata ile mücadele ederken Aydınlık Marksizme sarılıyor. Ama konu «komprador burjuvazi» yi millileştirme, «komprador burjuvazi» ile milli burjuvazi arasındaki nitelik farkını yoketme, «komprador burjuvazi»ye millilik atfetme olunca, Aydınlık Marksizmi bir yana atabilir!

Bilindiği gibi son zamanların Aydınlık'ı «komprador burjuvazi»

ile milli burjuvazi arasındaki ayırımı ilk kez yok etmiyor. 1. emperyalist savaş üzerindeki yazısında da bu ayırımı yok etmiştir. Feodal toprak ağaları ve **komprador burjuvazinin** devleti olan Osmanlı Devletinin **«esas olarak» «vatan savunması» yaptığını** ileri sürmekle kalmıyor, feodal toprak ağaları ve **komprador burjuvazinin** Alman emperyalizmiyle işbirliği siyasetinin bir devamı olan 1. emperyalist savaş ile **milli burjuvazinin** ve öteki halk sınıflarının milli kurtuluş siyasetinin bir devamı olan Milli Kurtuluş Savaşının birbirinin devamı olduğunu ileri sürüyordu.

Milli burjuvazi ile emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi arasındaki fark «fikir farkı» değildir. Elbette bu ikisi arasında fikir farkları vardır, hem de çok önemli fikir farkları vardır. Ama bu fikir farkları onların objektif konumundan kaynaklanır. Bu fikir farklarının **ekonomik temeli** vardır. Gerçi milli burjuvazinin de emperyalizmle bağları olabilir. Milli burjuvazinin, burjuvazinin «emperyaizmle en az bağları olan kesimini» oluşturduğunu söylerken Mao Zedung bunu belirtiyordu. Ama Mao Zedung'un her zaman belirttiği gibi, milli burjuvazi ve milli kapitalizm yeni demokratik devrimin hedefi değil, maddi unsurlarından biridir. Emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi ise bu devrimin hedefidir. Çünkü o emperyalizmle işbirliği içindedir. Onun çıkarları emperyalizmin çıkarları ile doğrudan bağlantılıdır. Emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi varlığını yarı-sömürge yapının sürmesine borçludur. Ve bu sınıf feodalizmle de ittifak kurar ve feodalizmi kendine dayanak yapar. Oysa milli burjuvazinin çıkarları emperyalizmle de, feodalizmle de çatışır.

Mao Zedung şunları yazıyor:

> **«Komprador büyük burjuvazi ile milli burjuvazi arasında bir ayırım vardır.** (abç, H.Y.)
>
> Komprador büyük burjuvazi, emperyalist ülkelerin kapitalistlerine doğrudan hizmet eden ve onlar tarafından beslenen bir sınıftır; sayısız bağlarla köylük bölgelerdeki feodal güçlere sıkı sıkıya **bağlıdır. Bu yüzden,** Çin devriminin hedeflerinden biridir» (42).
>
> «Milli burjuvazi ikili bir karaktere sahiptir.
>
> Bir yandan, emperyalizm tarafından baskı altında tutulmakta ve feodalizm tarafından kösteklenmekte, dolayısıyla her ikisi ile de çelişmesi bulunmaktadır..
>
> ... öte yandan iktisadi ve siyasi bakımdan zayıftır ve halâ emperyalizmle ve feodalizmle iktisadi bağları vardır» (43).

Yine Mao Zedung şunları yazıyor:

> «Dört büyük aile, ...yirmi yıllık iktidarları süresince 15-20 milyar ABD dolarını bulan büyük servetler yaptılar ve bütün ülkenin iktisadi can damarlarını tekellerine aldılar. ...Yabancı emperyalizmle, yerli toprak-ağası sınıfı ve eski tipte zengin köylülerle yakından bağlantılı olan bu tekelci kapitalizm komprador, feodal, tekelci devlet kapitalizmi haline geldi. İşte Çan Kay-şek'in gerici rejiminin iktisadi temeli budur.... Bürok-

rat-kapitalist sınıf olarak bilinen bu kapitalist sınıf, Çin'in büyük burjuvazisidir. Ülkemizde yeni-demokratik devrimin görevi, emperyalizmin Çin'deki özel ayrıcalıklarına son vermenin yanı sıra, toprak ağası sınıfının ve bürokrat-kapitalist sınıfın (büyük burjuvazinin) sömürü ve zulmünü yok etmek, komprador, feodal üretim ilişkilerini değiştirmek ve üretici güçleri özgür kılmaktır. Toprak ağaları, büyük burjuvazi ve onların devleti tarafından ezilen ve onlardan zarar gören yukarı küçük burjuvazi ve orta burjuvazi, kendileri de burjuva oldukları halde, yeni-demokratik devrime katılabilir ya da tarafsız kalabilirler. Bunların emperyalizmle ya hiç bağları yoktur ya da nisbeten az bağları vardır ve bunlar gerçek milli burjuvazidir.» (44)

Emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi ile emperyalizm arasında çelişme yok mudur? Halkın Yolu her zaman böyle bir çelişmenin varlığını belirtti. Çelişme evrenseldir. Çelişme heryerdedir. Ama bir de çelişmenin özgüllüğü diye bir şey var. Milli burjuvazi ile emperyalizm arasındaki çelişme ve emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi ile emperyalizm arasındaki çelişme **farklı türden çelişmelerdir.**

Emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi ile emperyalizm arasındaki çelişme, birincisi, burjuvazinin bu kesiminin farklı emperyalist devletlere ya da bloklara bağlı olduklarından, çıkarlarının zaman zaman bazı emperyalist gruplarla çatışmasından kaynaklanır:

«... komprador burjuvazinin farklı kesimleri, farklı emperyalist devletlere bağlıdırlar. Böylece, emperyalist devletler arasındaki çelişmeler iyice keskinleştiğinde ve devrim esas olarak tek bir emperyalist devleti hedef aldığında, başka emperyalist gruplara hizmet eden komprador sınıfının bazı kesimlerinin, belli ölçülerde ve belli bir dönem için, o günkü anti-emperyalist cepheye katılması mümkün olur. Fakat efendileri Çin devrimine karşı cephe aldıkları anda, onlar da aynı şekilde davranacaklardır.» (45)

İkincisi, emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi genellikle ülkenin siyasi bağımsızlığını yitirmesine karşıdır. Siyasi bağımsızlık, emperyalizme bağımlı büyük burjuvaziye düşen payı artırır. Mao Zedung, Japon işgali sırasında, işgal altındaki bölgelerde doğrudan doğruya Japon kapitalizminin geliştiğini söylüyor. Gerçi bu yarı-sömürge durumu için de söz konusudur. Ama sömürge statüsünün emperyalizm için «daha kârlı», emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi için «daha az kârlı» olduğu açıktır. Emperyalizm ile uşakları arasındaki çelişme, ikinci olarak bundan kaynaklanır.

Üçüncüsü, emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi «gümrük özerkliği» gibi konularda emperyalizmle çatışabilir. Ekonomik ve siyasi bu tür çatışmaları her zaman görmek mümkündür. Ülkemizdeki emperyalizme bağımlı tekelci burjuvazinin AET ile, ABD ile, SSCB ile, Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu gibi emperyalist kurumlarla çelişmelerini saymak yeterli. Bu tür çelişmeler çeşitli emperyalist ülkeler, gruplar arasındaki çelişmelerden **farklıdır.** Ama bu tür çelişme-

ler **emperyalizmin sınırları** içindeki çelişmelerdir. Bir başka değişle, bu tür çelişmeler emperyalist boyunduruktan kaynaklanır ama emperyalist boyunduruğun sınırları içine hapsolmuştur. Proletarya ve halkların yararlanabilecekleri bu tür çelişmeler, emperyalizme bağımlı büyük burjuvazinin işçi sınıfı ve halkla olan çelişmesi yanında önemini yitirir. Varlığını emperyalizme borçlu olan bu sınıf, devrime karşı daima emperyalizme muhtaçtır ve devrime karşı sadece kendi çıkarlarının değil, emperyalizmin çıkarlarını da korur.

Emperyalizme bağımlı büyük burjuvazinin emperyalizmle olan çelişmesi, **«eski düzenin» iki temsilcisi arasındaki çelişme** türündendir. «Eski» nin iki temsilcisi arasındaki bu çelişme **temel çelişmelerden değildir.** Bir toplumun temelinde yatan çelişme, bir toplumun temel çelişmesi, eski üretim ilişkileri, eski üretim düzeni ile yeni toplumun maddi unsurları arasındaki çelişmedir. Toplumların diyalektiğini kavrayamayan mekanik materyalist Aydınlık, «emperyalizmle olan çelişme» nin temel çelişmelerden olduğunu duyunca, emperyalizmin ne ile, kiminle olan çelişmesi temel çelişmedir sorusunu sormaksızın, hemen «o halde, emperyalizme bağımlı büyük burjuvazinin emperyalizmle olan çelişmesi de temel çelişmelerdendir» sonucuna varıyor. Bunu açıkça söylemekten çekindiği için de, lafları dolandırıyor, iki tür burjuvazi arasındaki ayırımı hasır altı ediveriyor.

Milli burjuvazinin emperyalizmle olan çelişmesi **temel çelişmelerin bir faktörüdür.** Bu milli burjuvazinin ekonomik zayıflığına ve siyasi yalpalamalarına rağmen böyledir. Çünkü milli kapitalizm yarısömürgelerde «eski» nin bir unsuru değildir. Mao Zedung'un milli kapitalizmi yeni demokratik devrimin maddi unsurlarından biri saymasının nedeni de budur. Çin Yeni Demokratik Devrimi, milli kapitalizmi ÇKP'nin subjektif niyetine bağlı olarak yeni demokratik devrimin maddi unsurlarından biri saymadı. Ve Çin Yeni Demokratik Devrimi Çin'in emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmini ÇPK'nin subjektif niyetine bağlı olarak devrimin hedefi saymadı. Objektif gerçeklik, milli kapitalizmi yeni demokratik devrimin maddi unsurlarından biri kıldığı için ve emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmi yeni demokratik devrimin hedeflerinden biri kıldığı için, Mao Zedung ve ÇKP böyle yaptılar. Aydınlık Çin Devrimini de hiç anlamamış.

Emperyalizmin bir yarı-sömürgeyi **sömürgeleştirme vazgeçilmez eğilimi** ile olan çelişme **temel çelişmelerin** bir parçasıdır. Ama bunun zıttı, bu çelişmenin öteki yönü **yarı-sömürge yapı değildir!** Emperyalizmin sömürgeleştirme vazgeçilmez eğiliminin zıttı anti-emperyalist **devrimci** iktidardır. Milli burjuvazi önderliğinde bir devrim de buna dahildir, ama çelişmeyi ancak geçici olarak çözer. Kalıcı çözüm yalnızca yeni demokratik devrimle mümkündür. Emperyalizmin vazgeçilmez sömürgeleştirme eğilimi ile olan çelişme sadece bu anlamda temel çelişmelerdendir. Bunu söyleyenlerin «bağımsızlık uğruna mücadeleyi reddettikleri»ni ileri sürmeye kalkan Aydınlık, kendi dar

kafalılığını başkalarına yıkmaya kalkmasın. Hayatı karmaşıklığı içinde görebilen herkes, emperyalizmin sömürgeleştirme çabaları ile yarı-sömürge yapı arasındaki çelişmenin temel çelişmelerden olmadığını; buna karşılık, emperyalizmin sömürgeleştirilme çabaları ile yeni-demokratik devlet, hatta genel olarak anti-emperyalist devlet arasındaki çelişmenin temel çelişmelerden olduğunu kavrar. Nitelik değişimi ile iki zıt yön arasındaki nicel oranın farkını kavrayamayan kaba materyalist Aydınlık'ın, bunun gibi biraz daha karmaşık meseleleri hiç anlayamaması doğal. Ama Aydınlık anlamıyor diye gerçekler ortadan kalkmaz ,bu da maddeci görüşün en önemli tesbitlerinden biridir.

Proletarya ve ezilen halklar başka çelişmelerden yararlandıkları gibi, emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi ile empeyralizm arasındaki çelişmelerden de yararlanırlar.

Ama mesele bu çelişmenin nasıl çözülebileceğine gelince, farklı çelişmelerin farklı yöntemlerle çözüldüğünü Aydınlık'a hatırlatırız.

Bir toplumda eski ile yeni arasındaki çelişmeler, yani temel çelişmeler yeninin hakim hale gelmesi ile çözülür. Yeniyi temsil eden proletarya, köylülük, şehir küçük burjuvazisi ve milli burjuvazi ile emperyalizm arasındaki çelişme, yeniyi temsil eden bu sınıfların **hakim hale gelmesi** ile, kalıcı olarakta **proletarya önderliğinde hakim hale gelmesi** ile çözülür.

Buna karşılık, emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi «eski»yi temsil ettiğinden, emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi ile emperyalizm arasındaki çelişme, birincinin (emperyalizme bağımlı büyük burjuvazinin) **hakim yön haline gelmesi ile çözülemez**. «Eski»nin bu iki unsuru arasında (ve de «eski» nin üç unsuru arasında) esas yön, hakim unsur **daima emperyalizmdir**, emperyalizm olacaktır. Mao Zedung'un buna ilişkin sözleri hatırlansın. **«Eski» nin üç unsuru arasındaki çelişmeler, bu üç unsuru da, aralarındaki çelişmeyi de ortadan kaldıran devrimle**, kalıcı olarakta **yeni-demokratik devrimle çözülebilir ancak.** İşte meselenin can alıcı noktası budur. Marks şöyle diyor:

> «Mösyö Proudhon çelişkileri uzlaştırma hevesi içinde, bu çelişkilerin dayandığı temellerin yıkılması gerekip gerekmediğini bile sormaz. O tıpı tıpına kralın, avam kamarasının ve lordlar kamarasının toplumsal yaşamın kopmaz parçaları, ölümsüz kategorileri olmalarını arzulayan politik doktrinere benzemektedir. Onun bütün aradığı, bu güçler arasında denge kurabilecek yeni bir formüldür, ki bu denge, şu anda fatih olan gücü az sonra köle haline getiren fiili hareketin ta kendisidir. Böyle, bir takım orta zekalı kimseler, 18. yüzyılda, toplumsal sınıfları, asilleri, kralı, parlamentoyu vb., dengeye getirecek doğru formülü aramakla uğraşırlarken, bir sabah uyanıp bir de baktılar ki, gerçekte ortada artık ne bir kral, ne parlamento ve ne de asiller var. Bu uzlaşmaz karşıtlık içinde doğru denge, bu feodal varlıklar ve bu feodal varlıkların uzlaşmaz karşıtlıklarına temel olan tüm toplumsal ilişkileri yıkmaktı.» **(46)**

İşte yarı-sömürgelerde «eski» nin maddi unsurları olan «üç dağ»

arasındaki çelişmelerin gerçekten çözülebilmesinin tek yolu da, bu «üç dağ»ı ve «üç dağ» arasındaki çelişmelerin temelini oluşturan tüm toplumsal ilişkileri yıkmaktır.

Bütün bunları kavrayamayan, 18. yüzyıldaki orta zekalı kimseler gibi «doğru formülü» araştırmakla uğraşan Aydınlık, bizim neyi savunduğumuzu da kavrayamıyor. Ve kralla asiller arasındaki çelişmenin toplumun temel çelişmelerinden olmadığını söylüyoruz diye, ya bizi krallıkla savaşı reddetmekle, küçümsemekle suçluyor, ya da krallıkla savaşın asillerın işi olduğunu söylediğimizi ileri sürüyor!

Emperyalizm çağında yarı-sömürgelerde burjuvazi bir bütün değildir. Ve burjuvazinin iki kesimi arasındaki fark «fikir farkı» değildir. Fikri ne olursa olsun, milli burjuvazi objektif olarak «yeni» nin maddi unsurlarından biridir. Bu nedenle Mao Zedung «1927-31 yıllarında ...bu sınıfın pek çok üyesi Çan Kay-şek yönetimindeki gericiliğin safında yer aldı. Ama buna bakarak, o dönemde milli burjuvaziyi siyasi bakımdan kazanmaya yada iktisadi bakımdan korumaya çalışmamamız gerektiği ya da milli burjuvaziye karşı aşırı sol siyasetimizin maceracı olmadığı sonucunu çıkarmamalıyız.» (47) diyor. Milli burjuvaziden farklı olarak emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi objektif olarak «eski» nin unsurlarından biridir. Onun tabiatı gereği atacağı her adım «eski» nin sınırları içindeki adımlardır. Eğer bu sınırlar dışına çıkma eğilimi gösterirse, bu doğrudan proletarya ve ezilen halkların mücadelesinin bir ürünüdür. Yoksa emperyalizme bağımlı büyük burjuvazinin emperyalizmle olan çelişmesinin bir sonucu değildir.

Milli burjuvazi ile emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi arasındaki nitelik farkı, milli kapitalizm ile emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm arasındaki nitelik farkından kaynaklanır.

Milli kapitalizm ile emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm arasındaki farkından habersiz olan Aydınlık, bu ikisini de burjuva-demokratik aşamada «yeni» nin maddi unsurları sandığı için, «Türkiye'de kapitalizm hakim hale gelemez, o zaman nitelik değişimi gerçekleşmiş olurdu»diye yaygarayı basar. İşte Aydınlık'ın 1977 Türkiye'sinde feodalizmin ağır bastığını ileri sürmeye kalkmasının çok önemli bir başka nedeni de budur.

YARI SÖMÜRGELERDE İKİ TÜR KAPİTALİZM ARASINDAKİ AYIRIMI TROÇKİSTLER DE KAVRAMIYORDU.

Troçkistler Çin'de «burjuvazinin» emperyalizme karşı mücadelesinin temelinde «gümrük savaşı» yattığını düşünüyorlardı. Çünkü onlar emperyalizmi kavramıyorlardı. Onlar hâlâ kendilerini 19. yüzyılda sanıyorlardı. Çin'de burjuvazinin bir bütün oluşturmadığını, milli burjuvazi ile emperyalizme bağımlı burjuvazi arasındaki nitelik farkını kavramıyorlardı. Çelişmenin genel olarak burjuvazi ile emperyalizm arasında olmadığını, milli burjuvazi ile emperyalizm ve emperyalizme bağımlı

büyük burjuvazi arasında olduğunu, feodalizmin de bunların iktidarlarının temelini oluşturduğunu göremiyorlardı. Onlar sihirli «burjuva» sözcüğü ile bütün meseleleri çözdüklerini sanıyorlardı. Bu nedenle, «Avrupa burjuvazisi ile Çin burjuvazisi gümrük (hatta pazar) savaşı yapıyor, bundan bize ne, biz hem Avrupa burjuvazisine, hem de Çin burjuvazisine karşı savaşmalıyız, sosyalist devrim için savaşmalıyız» sonucuna varıyorlardı.

Aydınlık da Türkiye'de «burjuvazinin» emperyalizme karşı mücadelesinin temelinde «gümrük savaşı» yattığını düşünüyor. Çünkü o emperyalizmi kavramıyor, kendini 19. yüzyılda sanıyor. Türkiye'de kapitalizmin ve burjuvazinin bir bütün teşkil etmediğini, iki tip kapitalizm ve iki tip burjuvazi arasında nitelik farkı olduğunu kavramıyor. Emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin yeni tipte demokratik devrimin hedefi olduğunu göremiyor. Bu tür kapitalizm ile emperyalizm ve feodalizm arasındaki ittifakı ve bu tür kapitalizm ile milli kapitalizm arasındaki çelişmeyi kavrayamıyor. Sihirli «burjuvazi» ve «kapitalizm» sözcükleri ile meseleleri çözdüğünü sanıyor. Bu nedenle de, Troçkist «sosyalist devrim» sonucuna varmamak için, Türkiye'de ekonomide halâ doğal ekonominin hakim olduğunu iddia etmeye kendini mecbur hissediyor.

Bu onu Troçkist «sosyalist devrim» sonucundan kurtarıyor, ama oportünizmden kurtaramıyor. Milli kapitalizm ile emperyalizme bağımlı, komprador kapitalizm arasındaki ayırımı görmediği için; feodal toprak sahipleri ve komprador burjuvazinin devleti olan Osmanlı devletinin Alman emperyalizmi ile ittifak halinde yürüttüğü 1. emperyalist savaş ile milli burjuvazi önderliğinde tüm halkın yürüttüğü Milli Kurtuluş Savaşının birbirinin devamı olduğunu ileri sürmeye kalkıyor! «Avrupa emperyalizminin işbirlikçisi» dediği CHP den «ekonomik bağımsızlığı» kazanmasını ve «toprak meselesini çözmesini» talep ediyor!

Troçki, «Çin devrimi mini-burjuva niteliğe sahiptir ve bunun esas sebebi Çin kapitalizminin üretici güçlerinin gelişmesinin karşısına, Çin devletinin emperyalist ülkelere gümrük bağımlılığının dikilmesidir.» diyordu (48). Bir başka değişle, «Çang Zo-lin'in bakış açısı»nı (49) kabul ediyordu. Troçkist muhalefet «Çin'de emperyalizmin gücünün esas olarak gümrük kısıtlamalarında yatmadığını milyonlarca işçi ve köylü nüfusun iliğine kadar sömürüldüğü fabrikalara, işletmelere, maden ocaklarına, demiryollarına, gemilere, bankalara, ticarethanelere sahip olmasında yattığını unutmuştu.» (50) «Muhalefet, Çin halkının emperyalizme karşı verdiği devrimci mücadelenin her şeyden önce ve esas olarak şu özü taşıdığını unutmuştu» «Emperyalizm Çin'de, Çin halkının doğrudan sömürücüleri olan feodal beyleri, militaristleri, kapitalistleri, bürokratları v.b. destekleyen ve teşvik eden kuvvettir. Çin işçi ve köylüleri, aynı zamanda emperyalizme karşı devrimci mücadele yürütmeksizin bu sömürücüleri yıkamaz.» Troçkist «Muhalefet, işte bu durumun, Çin'de burjuva devrimin sosyalist devrime dönüşmesini sağ-

layacak en önemli etken olduğunu unutuyor»du. «Muhalefet, Çin'deki anti-emperyalist devrimin gümrük özerkliği için bir devrim olduğunu ilan eden herkesin, Çin'de burjuva devriminin sosyalist devrime dönüşebileceğini inkâr ettiğini, çünkü bunu yapmakla Çin devriminin önderliğini Çin burjuvazisine teslim ettiğini unutuyor»du. «Ve nitekim olgular, gümrük özerkliğinin, esas olarak Çin burjuvazisinin programı olduğunu gösterdi. Çünkü bizzat Çang Zo-lin ve Çan Kay-şek gibi gerici elebaşıları bile eşit olmayan anlaşmaların kaldırılmasını Çin'de gümrük özerkliğinin kurulmasını savunuyor»du. (51)

Troçkist muhalefet, o zamanlar gümrük özerkliğini savunan (aynı zamanda emperyalist sermaye ile işbirliği içine giren, giderek ülkeyi emperyalizme satan bir tekelci bürokrat burjuvaziye dönüşen) Çan Kay-şek'lerle, «emperyalizmin boyunduruğu altında» olan ve «bu nedenle ... belli koşullar altında ve belli bir süre için Çin devrimini desteyebi»lecek olan «Çin burjuvazisinin belli tabakalarını» (asıl milli burjuvazi) **aynı kefeye koyduğu için genel olarak burjuvaziyi hedef alıyordu.** (52)

Aydınlık ise, «gümrük özerkliği» gibi konularda emperyalist sermaye ile çelişebilen, buna karşılık emperyalizmin işbirlikçisi olan, emperyalizme bağımlı olan burjuvazi ile emperyalist boyunduruğu sırtında hissettiği için belli ölçülerde anti-emperyalist olabilen milli burjuvaziyi **aynı kefeye koyduğu için genel olarak burjuvazi ile ittifakı savunuyor.**

Troçkist muhalefet Çin kırındaki tefeci-tüccar sermayenin «köydeki feodal kalıntıların **hakimiyetiyle** ve feodal sömürü yöntemleriyle içiçe geçmişliği»ni kavramadığı için, bu sermayenin Çin kırında kapitalizmin gelişmesinin önünde bir engel olduğunu göremediği için, Çin'de **feodalizmin çözüldüğünü,** önemini yitirdiğini savunuyordu, toprak devrimini reddediyordu.

Aydınlık ise, Türkiye'de emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin, tıpkı tefecilik gibi esas olarak kapitalizmin gelişmesinin önünde engel olduğunu göremediği için, feodal kalıntılarla içiçe olduğunu göremediği için, «Avrupa emperyalizminin işbirlikçisi» dediği akımlardan **feodalizmi tasfiye etmesini** talep ediyor, toprak meselesini çözüme kavuşturmasını bekliyor.

Troçkist muhalefet, emperyalizm ile Çin arasındaki çelişmenin özünü «gümrük bağımlılığının oluşturduğunu, bir başka deyişle, bu çelişmenin Çan Kay-şek ve Çan Zo-lin'lerle emperyalizm arasındaki çelişmeden ibaret olduğunu düşündüğü için, ekonomik ve siyasi bağımsızlık uğruna mücadelenin önemini göremiyordu.

Aydınlık ise, emperyalizm ile Türkiye arasındaki çelişmeyi, emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi ile emperyalizm arasındaki çelişmeden ibaret gördüğü için, emperyalizme bağımlı büyük burjuvaziden **ekonomik ve siyasi bağımsızlığı kazanmasını bekliyor.**

Troçkist muhalefet emperyalizm olgusunu kavramadığı için, Çin'

deki milli burjuvazi ile Rusya'daki liberal burjuvaziyi aynı kefeye koyuyordu, Çin'deki milli burjuvazinin zaman zaman devrimin safına geçebileceğini göremiyordu.

Aydınlık ise, emperyalizm olgusunu kavramadığı için, Türkiye'deki milli burjuvazi ile Türkiye'deki emperyalizme bağımlı büyük burjuvaziyi aynı kefeye koyuyor, emperyalizme bağımlı burjuvazinin zaman zaman **devrimin safına** geçebileceğini düşünüyor.

Aydınlık'ın Türkiye'de ekonomide kapitalizmin hakim hale geldiğini kabul etmek istememesinin nedeni, onun emperyalizm olgusunu kavramaması, yarı-sömürgelerde iki tür kapitalizm arasındaki farkı görememesidir. O yarı-sömürgelerde kapitalizmi tek bir süreç olarak gördüğü için, kapitalizmin doğal ekonomiye ağır bastığını kabul ederse, temel çelişmenin proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişme olduğunu kabul etmek gerekeceğini sanıyor.

Ve Aydınlık, yarı-sömürgelerde emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin burjuva-demokratik devrim aşamasında üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel olduğunu kavramadığı için, emperyalizme bağımlı büyük burjuvaziye ekonomik olarak ilericilik atfediyor, feodal ve emperyalist boyundurukları yok etmesini talep ediyor.

AYDINLIK EMPERYALİZME BAĞIMLI KAPİTALİZMİN, FEODALİZMİN ANTİ-TEZİNİ OLUŞTURMADIĞINI KAVRAYAMIYOR.

Aydınlık, emperyalizme bağımlı kapitalizmin anti-tezini oluşturduğunu, bununla milli kapitalizm arasında fark olmadığını düşünmekle kalmıyor. Bu akım emperyalizme bağımlı kapitalizmin feodalizmin de anti-tezini oluşturduğunu sanıyor. Bu açıdan da, emperyalizme bağımlı kapitalizm ile milli kapitalizm arasında bir fark olmadığını düşünüyor. «Eğer Türkiye kapitalist üretim ilişkilerinin hakim olduğu bir ülke ise, o zaman feodalizmle olan çelişmeyi temel çelişmeden çıkarmak gerekir» demesinin nedeni de budur.

Aydınlık sanıyor ki, 19. yy. Avrupasında olduğu gibi, günümüz Türkiye'sinde de genel olarak, Kapitalizm Feodalizmin anti-tezini oluşturur! Bu nedenle Türkiye'de genel olarak kapitalist meta üretiminin hakim hale geldiğinin söylenmesinden telâşa kapılıyor. O zaman Feodalizmi tasfiye görevinin ortadan kalkmış olacağını düşünüyor.

Aydınlık emperyalizm çağında yarı-sömürgelerde feodalizmin anti-tezini yeni-demokrasinin ekonomisinin oluşturduğunu, milli kapitalizmin buna dahil olduğunu, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin ise (feodalizmi aşındırmakla birlikte) esas olarak feodalizmi kendisine dayanak yaptığını kavrayamıyor.

İşte bu nedenle, bu oportünist akım Avrupa emperyalizminin işbirlikçisi olduğunu ileri sürdüğü burjuvaziden feodalizmi tasfiye etmesini, toprak meselesini çözmesini talep ediyor.

Aydınlık'ın Türkiye'de kapitalizmin hakim hale geldiğini kabul

etmek istememesinin bir başka nedeni ve bunun yol açtığı aşırı sağcı siyaset te işte budur.

AYDINLIK EMPERYALİZMİ BİR DIŞ DÜŞMANDAN İBARET GÖRÜYOR.

Aydınlık'ın Türkiye'de kapitalizm hakim hale gelmişse, emperyalizmle olan çelişmeyi temel çelişmeden çıkarmak gerekir demesinin nedeni, bu akımın emperyalizmi bir dış düşman olarak görmesidir.

Aydınlık Türkiye'de emperyalizmin doğrudan ve dolaylı ekonomik varlığını ve bu ekonomik varlığın kapitalist meta üretimi ve kapitalist sömürü olduğunu anlayamıyor.

Aydınlık'a göre emperyalizm ya bir dış saldırı tehdidinden ibarettir, ya da onun ekonomik varlığı 19. yüzyıldaki gibi yabancı milli kapitalizmin rekabetidir (pazar savaşı), yahut ta emperyalist kapitalizmin sömürüsü «gümrük kısıtlamaları» gibi unsurlardan ibarettir.

Aydınlık, «Çin'de emperyalizmin gücünün esas olarak gümrük kısıtlamalarında yatmadığını, milyonlarca işçi ve köylü nüfusun iliğine kadar sömürüldüğünü fabrikalara, işletmelere, maden ocaklarına, demiryollarına, gemilere, bankalara, ticarethanelere sahip olmasında yattığını» unutan Troçkistler gibidir.

Eğer emperyalizmi bir dış düşmandan ibaret görürseniz, ya da emperyalizmin yabancı kapitalizmin rekabeti olarak anlarsanız, yahut da emperyalist sömürünün esas olarak gümrük kısıtlamaları gibi etmenlere bağlı olduğunu düşünürseniz, «kapitalizm hakim hale geldiyse, emperyalizmi temel çelişmeden çıkarmak gerekir.» dersiniz.

Buna eşlik eden oportünist siyasetler de, emperyalizme karşı mücadeleyi siyasi bağımsızlığı korumadan ibaret sanmak, emperyalizme karşı mücadelenin esas olarak hakim sınıfların meselesi olduğunu düşünmek, işçi sınıfına ve halka da hakim sınıflara bu mücadelelerinde destek olma görevi vermektir.

Aydınlık böyle yaparak Türkiye «devriminin önderliğini» Türkiye «burjuvazisine teslim» etmiş de olmuyor. Yalnızca devrimden vaz geçiyor. Bir dış düşman saydığı emperyalizme olan bağımlılığın emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi ve toprakağalarının hükümet politikalarıyla son bulmasını umuyor.

Özetlersek, Aydınlık'ın Türkiye'de ekonomide kapitalizmin hakim hale geldiğini reddetmesinin nedeni, bu akımın emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmi de «yeni»nin maddi unsurlarından sayması, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm ile emperyalizm ve feodalizm arasındaki çelişmeleri «eski» ile «yeni» arasındaki çelişmelerden saymasıdır. Bunun yanında Aydınlık emperyalist boyunduruğun ekonomik özünü de kavrayamıyor ve emperyalizmi bir dış düşman olarak değerlendiriyor.

Bu tezler, bir yandan Türkiye'de ekonomide kapitalist meta üretiminin hakim hale geldiğini reddetmesine, devekuşu gibi başını kuma gömmesine yol açarken, bir yandan da aşırı sağcı siyasetlerin teorik temelini oluşturuyor.

Bu teorik tezler Aydınlık'a özgü tezler değildir. Her türlü revizyonist ve oportünist akım bunun benzeri tezlere sarılarak aşırı sağcı siyasetleri savuna gelmiştir.

Aydınlık'ın sonuç olarak birleştiği ünlü bir revizyonist tez de, Türkiye'de emperyalizme bağlı büyük burjuvazinin 1920'lerde siyasi iktidarı ele geçiren **milli burjuvazinin anti-tezini** oluşturduğu tezidir.

TÜRKİYEDE EMPERYALİZME BAĞIMLI TEKELCİ KAPİTALİZM. MİLLİ KAPİTALİZMİN ANTİ-TEZİ DEĞİLDİR.

Türkiye'de emperyalizme bağımlı bir tekelci kapitalizm olduğunu tesbit eden pek çok akım var. Ama bu akımların büyük bir kısmı ve özellikle her türden revizyonistler, bu tekelci kapitalizmin üretici güçlerin gelişmesinin, serbest rekabetçi kapitalizmin tekelci kapitalizme dönüşmesinin ürünü olduğunu savunuyorlar. Bu akımlara göre Türkiye'de tekelci kapitalizme karşı çıkan orta burjuvazi millî burjuvazi değildir, «anti-tekel burjuvazidir.» Bu akımlara göre orta burjuvazi, esas olarak gelişmesini kösteklediği için değil de, esas olarak «küçük balığı yuttuğu için» bu tekelci kapitalizme karşı çıkıyorlar. Bu akımlara göre Türkiye'de tekelci kapitalizm serbest rekabetçi kapitalizmin anti-tezidir.

Gerçekte ise, ülkemizdeki milli kapitalizm emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin anti-tezi, anti-tezlerinden biridir. Bu revizyonist akımlar her şeyi baş aşağı çeviriyorlar. Emperyalizm, metropollerde serbest rekabetçi kapitalizmin tekelci kapitalizme dönüşmesidir. Serbest rekabetçi kapitalizmin tekelci kapitalizme dönüşmesiyle emperyalizm bir dünya sistemi haline geldi. Çağımızda yalnızca bir dünya pazarı değil, aynı zamanda bir de dünya ekonomisinden söz edilmesinin nedeni budur.

Uluslararası tekelci kapitalizm (emperyalizm) uzandığı her yerde kendisine bağımlı bir tekelci kapitalizmin oluşmasına yol açmıştır. Sömürge ve yarı-sömürgelerin ekonomilerinin can damarlarına tekelci bir tarzda hakim olan emperyalizm, buralarda kendisine bağımlı bir tekelci kapitalizm yarattı demek, sömürge ve yarı-sömürgelerde serbest rekabetçi kapitalizm tekelci kapitalizme dönüştü demek **değildir**. Sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesi her yerde görülen, kapitalizmin özüne ilişkin bir olgudur. Ama sömürge ve yarı-sömürgelerde tekelci kapitalizmi doğuran **esas olarak** kapitalizmin bu eğilimi değildir. Yarı-sömürgelerdeki tekelci kapitalizm, esas olarak uluslararası mali sermaye ağlarının bu ülkelerde yarattığı, emperyalizmin çıkarlarına doğrudan bağımlı, yarı-feodal yapıyı kendine dayanak yapan,

yarı-sömürge ve yarı-feodal yapının ayrılmaz bir parçası, üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel olan, ekonomiyi ve milli kapitalizmi **cılız bırakan** bir parazittir. Bu emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm yarı-sömürgelerde üretimin toplumsallaşmasının bir ürünü olmadığı gibi, **üretimin hızla toplumsallaşmasının önündeki engellerden biridir.**

Revizyonistler ülkemizdeki emperyalizme bağımlı tekelci kapitalistlere ait fabrikalarda nispeten çok işçi çalışmasına ve bu fabrikalarda sermayenin organik bileşiminin yüksek olmasına, bunların sermaye-yoğun olmalarına vb. bakarak, bu tekelci kapitalizmin üretimin toplumsallaşmasının bir sonucu olduğu ve esas olarak üretimir toplumsallaşmasını hızlandırdığı sonucuna varıyorlar.

Bu akımların kavramadıkları şudur ki, ülkenin ekonomik yapısına ve üretici güçlerin gelişme düzeyine tekabül etmeyen bir tekelleşme, üretici güçleri geliştireceğine, geriletebilir. Hele bu tekelci kapitalizm asalak kapitalizm olan uluslararası tekelci kapitalizmin çıkarlarına doğrudan bağlıysa, bu büsbütün böyledir. Ekonominin ilerleyebilmesi için sermayenin organik bileşiminin nispeten düşük olması gereken bir yapıda yüksek organik bileşim bir engel haline gelebilir. Metropollerde kapitalizmin gelişme sürecine bakarak, orada olduğu gibi Türkiye'de de yüksek organik bileşimin bir ilerlemenin işareti ve ilerlemeyi hızlandıran bir etmen olarak ele almak, dar kafalılıktan başka bir şey değildir. Çinli yoldaşlar sosyal-emperyalizmin Hindistan'da tek yanlı olarak ağır sanayiyi geliştirerek, üretici güçlerin gelişmesini köstekliklerini yazıyorlar. Tek yanlı olarak ağır sanayiye ağırlık vermek bile üretici güçlerin gelişmesini kösteklerken, sermaye -yoğun «montaj sanayiinin» bir ilerlemenin işareti olduğunu apriori kabul etmek, hayatın karmaşıklığı yerine basit şemaları koymaktır.

Hayat, ülkemizdeki emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin üretimin toplumsallaşmasının bir ürünü olmayıp, üretimin hızla toplumsallaşmasının önünde bir engel olduğunu açıkça gösteriyor. Bir yanda aşırı bir tekelcilik, öte yanda yarı-feodal topraksahipliği sistemi, yaygın verimsiz ölçüde küçük topraksahipliği, geri bir tarım, ne bu tekelci kapitalizm tarafından yutulan, ne de gelişmesine fırsat verilen **cılız** bir küçük sanayinin ülke çapında yaygınlığı.

Bu tekelci kapitalizm ülke ekonomisinin geriliği temelinde vardır. Üretici güçlerin hızla gelişmesi ile açığa çıkacak büyük potansiyeli hazmedemeyeceği, bu açığa çıkan potansiyel içinde boğulacağı için, o üretici güçlerin gelişmesinden korkuyor.

Metropollerde tekelci sermaye sömürgeleştirecek yeni alanlar için öteki emperyalist devletlerle savaşırken, Türkiye'deki emperyalizme bağımlı tekelci sermaye Marmara Bölgesinin dışına «sermaye ihraç» edemiyor!

Türkiye tarihinde Türk burjuvazisinin Kürdistan'ı sömürgeleştirme çabaları olmuştur. Bunları araştırıp, açığa çıkarmak gerekir.

Ama Türkiye'deki emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm esas olarak, hükümetlerin oy kavgasıyla Doğu ve Güneydoğuya biraz yatırım yapmaları karşısında bile «kaynaklar bize gerekli» diye yaygarayı basıyor. Dolayısıyla da Kürdistan da dahil bütün Türkiye'yi ekonomik olarak sömürgeleştiren emperyalizm oluyor. Tekelci kapitalizm ise bu yönde emperyalizme hizmetlerini sunuyor. Sonuç, yağma ve talanda ortakların artması, ülke zenginliklerinin kurutulması, «üç dağ»ın bütün ülkede, özellikle Doğu ve Güneydoğu'da üretici güçlerin gelişmesinin önündeki başlıca engeller haline gelmesi.

Bunlar meselenin esas yönüdür. Bir de meselenin tali yönü var: emperyalizm gibi, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin de üretimi toplumsallaşmasını hızlandırması yönü. Kendi zıtlarını doğurmaları yönü. Bu yön de vardır. Ve şeylere Marksist perspektifle bakmak istiyorsak meselenin bu yönünü de görebilmeliyiz. Ama meselenin yalnızca bu yönünü görenler, ya da bu yönün esas yön olduğunu düşünenlerle savaşmadan revizyonizmle savaşılmaz.

Geri ülkelerde tekelcilik yalnızca emperyalizme bağımlı büyük burjuvazinin tekelciliği değildir. Özellikle millî burjuva iktidarlar devlet tekelciliğini geliştirmektedirler. Ama bu farklı bir şeydir. Millî burjuva iktidarların devlet tekelciliği, esas olarak emperyalizme **karşı** bir tedbirdir. Emperyalizm çağında serbest rekabetçi kapitalizmin mümkün olmamasından kaynaklanır. Ama kapitalizmin sınırları içinde kaldığından, bu adımlar emperyalizme karşı kalıcı başarılar elde edemezler. Proletarya önderliğinde bir yeni-demokratik devrim olmadıkça, emperyalizme bağımlılık **kaçınılmazdır.** Ama yine de bu tür tekelcilik ile emperyalizme bağımlı özel ve devlet tekelci kapitalizmi arasındaki ayrımı vurgulamak zorunludur. Millî burjuvazinin tekelci adımları emperyalizme **karşı** tedbirlerken, emperyalizme bağımlı büyük burjuvazinin tekelciliği millî kapitalizme **karşı,** millî kapitalizmin cılızlığını sürdürmeye yönelik tedbirlerdir.

Bütün bunları kavramayan Aydınlık, dün ülkemizdeki tekelci kapitalizmi metropollerdeki tekelci kapitalizmle aynileştiriyordu. Ülkemizdeki tekelci sanayi sermayesi ile banka sermayesi arasındaki ilişkilerde, üretimin toplumsallaşmasının bir ürünü olan bir finans-kapital oluştuğunu vehmediyordu. Metropollerde sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesi ile 19. yüzyıl sonu ve yirminci yüzyıl başında gerçekleşen süreci, Türkiye'de arıyordu. Bu nedenle «Akbank grubu ile Yapı Kredi Grubu arasındaki çatışmaya» dikmişti gözlerini. Sadece Türkiye'nin sermaye ihracına başladığını söylemediği kalmıştı! Onu da revizyonistler söylüyorlar.

Dün bunları savunan Aydınlık, ülkemizde tekelci kapitalizmin niteliğini hâlâ kavrayamadığı için, şimdi de ülkemizde tekelci kapitalizm olmadığını ileri sürüyor! Çünkü o zaman sosyalist devrimi savunması gerekeceğini düşündü!

Önemli olan Aydınlık'ın dün ne söylediği, bugün ne söylediği değildir. İkisinin de özü aynıdır. Temeldeki hata Türkiye'deki emperyalizme bağımlı kapitalizmin üretici güçlerin gelişmesinin bir ürünü olduğunun sanılması, bu tekelci kapitalizmin burjuva-demokratik aşamada üretici güçlerin gelişmesini, üretimin toplumsallaşmasını önlediğinin görülmemesidir. Temelde bu tekelci kapitalizme **ekonomik ilericilik** atfetme hatası vardır. Bu temel hata değişmeksizin dün tekelleşmeyi abartıyordu, bugün ise görmeyi reddediyor.

Şöyle diyor Aydınlık: «Geri ülkelerdeki burjuvazi, bir bütün olarak gelişmesinin son aşamasına, yani tekelciliğe varmamıştır» (53). Yani, burjuvazinin bir kısmı **gelişmesinin son aşamasına** varmış da, bütünü varamamış! İşte size revizyonist tekelci-tekel dışı burjuvazi ayrımı! Geri ülkelerde millî burjuvazinin tekelciliği bile (emperyalizme karşı olduğu için ileri bir adım olmakla birlikte), metropollerdeki tekelcilik gibi burjuvazinin «gelişmesinin son aşaması» değildir. Hele emperyalizme bağımlı büyük burjuvazinin tekelciliği burjuvazinin» «gelişmesinin son aşaması» olmak bir yana, ülkedeki burjuvazinin (milli burjuvazinin) gelişmesinin ilk ya da orta basamaklarında ilerleyişini bile köstekliyor, yavaşlatıyor. Böyle olmasa emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi demokratik-devrimin hedefi olabilir miydi? Böyle olmasa, ÇKP onu feodalizmle yanyana koyup, «üç dağ»dan söz edebilir miydi?

Geri ülkelerde millî burjuvazinin devlet tekelciliği de, emperyalizme bağımlı büyük burjuvazinin özel ve devlet tekelciliği de mümkündür, vardır, gerçeklerin üzeri örtülerek reddedilemez. Ama geri ülkelerde burjuvazinin «gelişmesinin son aşamasına varması» mümkün değildir. Bunun için burjuvazi önderliğinde devrimler zafere ulaşamıyor. Bunun için çağımızda «Japon mucizesi» gerçekleşemiyor. Bunun için üretici güçlerin özgürce ve alabildiğine gelişmesinin geri ülkelerde **tek yolu** yeni-demokratik devrim yoluyla sosyalizme geçiştir.

Yeni demokratik devrimle emperyalizme bağımlı tekelci sermayeye el konacak ve o yeni-demokratik ekonominin sosyalist sektörünü oluşturacaktır. O üretimin toplumsallaşmasının temsil ettiği için, sosyalist sektörü oluşturacak. Ama o üretimin toplumsallaşmasının önünde engel olduğu için demokratik **devrimin** hedefi olacaktır.

Demokratik devrim, üretimin toplumsallaşmasının önündeki engelleri temizler. Sosyalist devrim ise üretimin toplumsallaşması ile üretim araçlarının kapitalist özel mülkiyeti arasındaki çelişmeyi çözer. Yeni-demokratik devrimde, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm açısından bile **ağır basan yön** üretimin toplumsallaşmasının önündeki engelleri temizlemek olduğu için bu **demokratik** bir devrimdir. Bu devrim proletarya önderliğinde gerçekleştiğinden ve yeni demokratik ekonominin bir de (önder) sosyalist sektörü olduğundan, olabildiğinden, bu devrim sosyalizme götürür ve dünya proleter devriminin bir parçasıdır.

Emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizme ekonomik ilericilik atfeden Aydınlık, onun neden demokratik devrimin hedefi olduğunu da anlamamıştır.

Aydınlık'ın temel çelişmeler içinde emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmle yeni demokrasinin maddi unsurları arasındaki çelişmenin de sayılmasına şiddetle karşı çıkması, 1977 Türkiyesinde demokratik devrimin hedefinin iki değil, «üç dağ» olduğunu söylediğimizde küplere binmesinin nedeni, bu emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizme ekonomik ilericilik atfetmesidir. Aydınlık, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmi emperyalizmin ve feodalizmin anti-tezi sandığı için ve bu tekelci kapitalizmin burjuvazinin «gelişmesinin son aşaması» olan tekelci kapitalizm saydığından (millî kapitalizmin anti-tezi sandığından), onun emperyalizm ve feodalizmle birlikte ele alınmasından tedirgin oluyor. Utanmasa bu kapitalizme de demokratik devrimin maddî unsurlarından biri diyecek!

Ama sonuç olarak bunu her yerde söylüyor. Emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmi gelişmenin motorlarından biri saydığı için, geri ülkelerin bu büyük burjuvazi önderliğinde bağımsız kapitalistleşebileceğini, bu büyük burjuvazinin emperyalizmden ekonomik bağımsızlığı kazanabileceğini, ve feodalizmi tasfiye edebileceğini savunuyor. Aydınlık'ın oportünist siyasetlerinin temelinde hep bu: emperyalizme bağımlı büyük burjuvaziye ekonomik ilericilik atfetmesi, yatmaktadır.

İşte bu Aydınlık'ın Kruşçef revizyonizminden devraldığı mirastır. Zaten Aydınlık revizyonist mirasını hiç bir zaman tam olarak aşmamıştı. Ve ülkede reformcu cereyanların esmeye başlamasıyla birlikte, Kruşçef revizyonizmine büyük bir geri dönüş yaptı.

Kruşçef revizyonizmi yeni-sömürgeciliğin ekonomik özünü gözlerden gizliyor, bu nedenle dünyada nüfuz bölgeleri döneminin sona erdiğini, geri ülkelerin «sanayileşmiş ülkelerin yardımı ile» gelişebileceğini, yeni-sömürgecilikle ve emperyalistlerin ülkedeki işbirlikçileri olan emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi (ve feodalizm) ile savaşmak yerine, bu sınıfların siyasi iktidarları önderliğinde ekonomik kalkınma görevine sarılmaları gerektiğini ileri sürüyor, buna da (esas olarak kendi «sosyalist» maskeli yardımına dayanılmasını sağlamak için bu teorileri uydurduğundan) «kapitalist olmayan kalkınma yolu» adını veriyordu. (Bak: «Tarihî Dersler» adıyla yayınlanan ve ÇKP'nin modern revizyonizme karşı verdiği ideolojik mücadelenin bir parçası olan çeşitli makaleleri derleyen kitabın, yeni-sömürgeciliğe ilişkin ilk makalesi ve ÇKP ve AEP'nin Kruşçef revizyonizmine karşı mücadelelerine ilişkin bütün broşür ve kitaplar)

Aydınlık 1977 Türkiye'sinde Kruşçef revizyonizmini diriltirken, elbette sosyal-emperyalist yeni-sömürgeciliğe hizmet etmiyor. Ama o sonuç olarak yeni-sömürgeciliğe karşı yürütülen mücadelenin yolunu kararтarak, yeni-sömürgeciliğin ekmeğine yağ sürüyor.

EMPERYALİZME BAĞIMLI ÜLKELERDE TEMEL ÇELİŞME GENEL OLARAK KAPİTALİZMLE FEODALİZM ARASINDAKİ ÇELİŞME DEĞİLDİR.

Emperyalizm çağında, yarı-sömürge ülkelerde burjuva-demokratik aşamada temel çelişme, bir yönüyle millî kapitalizmin temsil ettiği, ama bundan ibaret olmayan, ancak yeni demokratik devlet çerçevesinde ve ancak yeni demokratik düzende özgürce gelişebilecek olan üretici güçlerle, (yeni demokratik devrimin maddî unsurları ile) mevcut düzene (kapitalizm ekonomide hakim olsun ya da olmasın) damgasını basan yarı-sömürge ve yarı-feodal yapı arasındaki çelişmedir.

Bazı yarı-sömürge ülkelerde, örneğin Arnavutluk ve hatta Çin'de, kapitalizm henüz pek az geliştiği halde, feodalizm ağır bastığı halde, önce burjuva-demokratik devrim (yeni demokratik devrim şeklinde) tamamlanmış ve nispeten kısa sürede sosyalizme geçilebilmiştir. Bu mümkün olabilmiştir, çünkü emperyalizm çağında, yarı-sömürgelerde aşamalı devrimi reddetmeksizin, tüm dünyada sosyalist devrimin objektif şartları vardır. (Bak: Stalin, Leninizmin Meseleleri) Bu mümkün olmuştur, çünkü emperyalizm çağında, yarı-sömürge ülkelerde bağımsız kapitalist gelişme yolu tıkalıdır. Bu mümkün olmuştur, çünkü artık sosyalizm dünyada yalnızca bir amaç değil, Ekim Devriminden beri bir gerçek, bir olgudur.

Ancak, emperyalizm çağı yarı-sömürge ülkelerde kapitalizm hayli gelişse de burjuva-demokratik devriminin tamamlanmasını geciktirebiliyor. Bazı Latin Amerika ülkeleri, İspanya, Portekiz, Yunanistan gibi ülkeler ve bunlardan daha geri de olsa bir ölçüde Türkiye, ekonomisinde genel olarak kapitalizm hakim hale geldiği halde, hem feodal kalıntıların (yarı-feodal yapının) tasfiye edilemediği, hem de **bağımsız** ve **özgürce** kapitalizmin (Prusya hızında bile) gelişemediği ülkelerdir.

Eğer bu ülkeler bu halleriyle 19. yüzyılda, emperyalizm öncesinde var olsalardı, kapitalizm bu kadar gelişmişken bu ülkelerde feodal kalıntıların «Prusya» usulü «yukardan devrimle» tasfiyesi objektif bir zorunluluk haline gelirdi. Feodal kalıntılar (yarı-feodal yapı) ya bir devrimle, ya da bir «yukardan devrimle» tasfiye olur, ve bu ülkeler birer büyük sanayi ülkesi, giderek birer emperyalist-kapitalist ülke olarak gelişirlerdi. Çünkü, o ülkede ve dünyada kapitalizmin ulaştığı gelişme düzeyi, yarı-feodal yapıların varlığını sürdürmesine **izin vermezdi.**

Ama emperyalizm çağında bu durum değişmiştir. Bu ülkelerin değil yeni pazarlara açılması, kendileri emperyalist-kapitalist ülkelerin sürekli yağma ve talanı ile karşı karşıyadır. Bu ülkelere gelen emperyalist sermaye, gerçi feodalizmi aşındırıyor, kapitalizmin geliş-

mesine yol açıyor, ama bu emperyalist sermaye (sadece hammadde talanı şeklinde değil «kâr transferi», vb. şekillerde) ülke zenginliklerini metropollere taşıyor. Yarı-sömürgelerdeki emperyalist sermaye, metropollerde «refah» kaynağı oluyor. İşte bunun için onun adı «asalak kapitalizm»dir. Ve emperyalist sermayenin amacı bu ülkeleri kendisi için «kârlı» tutmak, yani geri tutmaktır. Bunun için kapitalizmin **en üst aşaması** olan emperyalizm, kapitalizmin daha geri bir aşaması olan serbest rekabetçi kapitalizm gibi feodalizme karşı savaş açacağına, yarı-sömürgelerde feodalizmi kendine dayanak yapıyor. Bunun için o «çürüyen kapitalizm»dir.

Bu nedenle, emperyalizm çağında, kapitalizmin hayli geliştiği, ekonomide ağır bastığı yarı-sömürgelerde bile, burjuva-demokratik dönüşüm (bir yeni demokratik devrim olmadıkça) tamamlanamıyor. Emperyalizmin sınırları dışında bağımsız kapitalist gelişme yolu arayan millî burjuvazi önderliğinde devrimleri kaçınılmaz bir restorasyon izliyor. Ülke ekonomisinin can damarları emperyalizme bağımlı bir tekelci kapitalizmin (örneğin: Çin'in «bürokrat kapitalizmi») eline geçtiği halde, bu «komprador» «işbirlikçi» gibi sıfatlarla anılan emperyalizme bağımlı tekelci burjuvazi siyasette büyük çapta etkili olduğu halde, burjuva-demokratik dönüşüm tamamlanmamış olmaya devam ediyor. Çünkü bu emperyalizme bağımlı kapitalizm emperyalizmle birlikte feodalizmi (kendisi de kapitalizm olduğu için aşındırmakla birlikte) hayatının uzamasına yol açıyor. Bu emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm, millî kapitalizmin ulaştığı bir üst aşama olmayıp, millî kapitalizmin cılız ve güçsüz kalmasına yol açan, millî kapitalizme karşı bir sürectir. Millî kapitalizm, bu nedenle, feodalizm gibi bu emperyalizme bağımlı tekelci kajitalizme karşı da **burjuva-demokratik** bir savaş açmak zorunda kalıyor. Bu savaş uzun vadede umutsuz bir savaş, ama objektif olarak ilerici bir savaştır.

ÇAĞIMIZDA YARI SÖMÜRGELERİN ÇOĞUNDA TEMEL ÇELİŞME ÜRETİCİ GÜÇLERLE EMPERYALİZM, EMPERYALİZME BAĞIMLI TEKELCİ KAPİTALİZM, FEODALİZM ARASINDAKİ ÇELİŞMEDİR

Yarı-sömürgelerde burjuva-demokratik devrimin tamamlandığı nitelik dönüşümü noktası eski tipte demokratik devrimlerden farklıdır. Bu ülkelerde nitelik dönüşümü noktası, yalnızca yarı-feodal yapının değil, aynı zamanda emperyalizmin ve emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin, yani bu «üç dağın» tasfiye edildiği noktadır.

Yarı-sömürgeler tek tip ülke değildir. **Daha 1920'lerde** (yani bundan elli yıl önce) Stalin «en az üç tip ülke» ayrımı yapıyordu:

> «Eskiden Doğunun birbirinin tıpatıp aynı sömürgelerden oluşan bir bütün olduğu sanılırdı. Bugün artık bu görüş gerçeklere uymuyor. Bugün en az üç çeşit sömürge ve bağımlı ülke vardır. Bunlardan birincisi, Fas gibi hiç veya hemen hemen hiç proletaryası olmayan ve sanayi bakımından hiç

gelişmemiş olan ülkelerdir. İkincisi, Çin ve Mısır gibi sanayi bakımından az gelişmiş ve sayıca nispeten zayıf proletaryası olan ülkelerdir. Üçüncüsü ise, Hindistan gibi, **kapitalizmin az çok gelişmiş olduğu** ve sayıca az çok güçlü millî bir proletaryası olan ülkelerdir.

Bütün bu ülkeleri aynı kefeye koymanın mümkün olmadığı açıktır.» (54) (abç).

Bunların yazıldığından bu yana elli yıldan çok geçmiştir. Bugün dünyada bir iki ülke dışında sömürge kalmamış, buna karşılık yeni-sömürgecilik doğmuştur. Lenin 1915'te (Emperyalizm kitabında) yarı-sömürgeleri ve Arjantin gibi ülkeleri **«geçici** bağımlılık biçimleri» olarak niteliyor ve «yarı bağımlı ülkeleri ele geçirmek için yapılan mücadelenin sertleşeceği»ni belirtiyordu. (55) Gerçek te böyle oldu. Ancak ezilen halkların yüzyılımız boyunca, özellikle Ekim Devriminden ve 2. Emperyalist savaştan sonra yürüttükleri devrimci mücadeleler, sömürgecilik sistemine son verdi. Emperyalizm, siyasî ilhak mücadelesinden **vazgeçmeksizin,** çıkarlarına daha az uyan bu «geçici biçimleri» büyük ölçüde kabullenmek zorunda kaldı. Yeni-sömürgecilik böyle doğdu.

Ayrıca, bu elli yıl boyunca bütün bu yarı-sömürgelerde, kaçınılmaz olarak kapitalizm daha çok gelişti. Bugün dünyada «hemen hemen hiç proletaryası olmayan, sanayi bakımından hiç gelişmemiş» ülke çok azdır. Elli yıldır dünya durmadı.

Nitekim, 1939'da Mao Zedung Çin Devriminin «emperyalizm ve feodalizme» karşı yöneldiğini, «bazan halkı bastırmak için emperyalistlerle ve feodal güçlerle işbirliği yapan burjuva gericiler»e karşı yöneldiğini söylediği ve komprador kapitalizmi (devrimin hedefi olmasına rağmen) ayrıca belirtmediği halde (56), 1948'te «Bu aşamada Çin Devrimi emperyalizme, feodalizme ve bürokrat-kapitalizme karşı ...bir devrimdir.» diyor. (57) Bir başka değişle, bürokrat-kapitalizmi **ayrıca belirtmeye gerek duyuyor.** Her iki dönemde de Çin Devrimi «genel olarak kapitalizm»i yıkmayı **hedeflememektedir,** bu anlamda bir şey değişmemiştir. Bir başka değişle, devrimin karakteri burjuva-demokratiktir. Ancak, 1938'de devrimin «başlıca görevleri», «yabancı emperyalist baskıyı ortadan kaldırmak için bir millî devrim» ve «feodal toprak ağası baskısını yok etmek için de bir demokratik devrim» gerçekleştirmek (58) olarak ele alınırken, 1948'de «Bu günkü aşamasında Çin devriminin hedefi, emperyalizmin, feodalizmin ve bürokrat-kapitalizmin hakimiyetini yıkmak» (59) olarak ele alınıyor. Devrimin başlıca düşmanları, 1938'de «emperyalizm ve feodal toprakbeyi sınıfı» olarak belirtilirken, 1948'de «baş düşmanlarımız emperyalizm, feodalizm ve bürokrat-kapitalizmdir» deniyor.

Bu değişikliğin nedeni nedir? Neden önceleri «iki dağ»ın yıkılmasından söz edildiği halde, sonraları «üç dağ»ın yıkılmasından söz edilmiştir? (Bilindiği gibi, Çinli yoldaşlar halen de Çin Devriminin 1949 da «üç dağı» yerle bir ettiğini söylüyorlar.) Bunun nedeni yıllar için-

de Çin'deki gelişmedir. «Dört büyük aile, Çan, Soong, Kung ve Çen, yirmi yıllık iktidarları süresince 15-20 milyar A.B.D. dolarını bulan büyük servetler yaptılar ve bütün ülkenin iktisadi candamarlarını tekellerine aldılar.» (60) «Bu tekelci-devlet kapitalizmi» **«Direnme Savaşı sırasında ve Japonyanın teslim olmasından sonra** gelişmesinin doruğuna var»dı (61) (abç, H.Y.). İşte bu objektif gelişme nedeniyledir ki, ilk zamanlar komprador burjuvazi ayrıca belirtilmezken, sonraları komprador karakterdeki bu bürokrat-kapitalizm (tekelci kapitalizm) ayrıca belirtildi. Bu değişiklik Çin Devriminin burjuva-demokratik karakterini değiştirmemiş, yalnızca «yeni demokratik devrimin maddi şartlarını büyük ölçüde hazırlamıştır» (62). Devrimin karakterini değiştirmemiştir, çünkü bu tekelci kapitalizm, emperyalist-kapitalist ülkelerdeki gibi kapitalizmin özgürce gelişmesinin bir ürünü değil, kapitalizmin özgürce gelişmesinin önünde engeldi. Çünkü bu tekelci kapitalizm feodalizmi «hakimiyetinin temeli» haline getirmiştir. Çünkü bu tekelci kapitalizm «yabancı emperyalizme yakından bağlı»dır ve emperyalizm ve feodalizmle birlikte üretici güçlerin gelişmesinin önünde engeldir.

Sadece 1947-48 Çin'inde değil, 1928 dünyasında da bir ülkede kapitalizmin bir ölçüde gelişmiş olması burjuva-demokratik devrim aşamasının aşılmasını kendiliğinden beraberinde getirmezdi. Nitekim Komintern'in 1928 de kabul edilen programında; «çok gelişmiş kapitalist ülkelerden» yani emperyalist ülkelerden farklı olarak, İspanya, Portekiz, Polonya, Macaristan, Balkanlar gibi **«Kapitalizmin gelişmesinin orta düzeyde olduğu»** belirtilen ülkelerin bazılarının **«burjuva-demokratik devrimin» aşamasında olmaya devam ettikleri,** bu ülkelerde «burjuva-demokratik devrim»in «oldukça hızlı bir şekilde gelişerek sosyalist devrime dönüşebile»ceği belirtilmektedir. Komintern Programı bu ülkelerden bazılarında ise «burjuva-demokratik devrimin görevlerinden birçoğunu yerine getirmek zorunda olan proletarya devrimi tiplerine gerek duyulacağını» belirtiyor. Buna rağmen, bu ülkelerde «toprak devrimi»nin «son derece büyük bir rol, hatta bazen belirleyici bir rol» oynayacağını özellikle ekliyor. Kaldı ki, söz konusu ülkelerden İspanya ve Portekiz'de proleter devrimciler, 1977 yılında bile (elli yıl sonra) önlerindeki devrimci aşamanın henüz burjuva-demokratik olduğunu belirtiyorlar. Kapitalizme geri dönüş öncesinde Bulgaristan Macaristan, hatta Polonya'da, kısa da olsa, burjuva-demokratik bir aşama yaşandı. Sosyalizme sonra geçildi, Bir başka değişle, buralarda Komintern'in tahmin ettiği gibi doğrudan proletarya diktatörlükleri kurulmadı. Hayat daha karmaşık gelişti. Ve Avrupa'nın en geri ülkesi olan Arnavutluk ile «kapitalizmin orta derecede geliştiği» «Balkanlar» arasında sosyalizme geçiş yolu farklı aşamaları gerektirmedi. Elbette bu durum Komintern'in Programının hatalı olarak nitelenmesini gerektirmez. Programın kendisi bu ayırımın «şematik» olduğunu belirtiyordu. (63) Hayatın karmaşıklığı ile önceden çizilebilen şemalar arasında belli farklar olması doğaldı.

Bugün dünyada emperyalist ve revizyonist ülkeler dışında, proletarya devrimi aşamasında olan ülkeler var mıdır? Biz başka ülkeler hakkında karar verebilecek durumda değiliz. Her ülkenin proleter devrimcileri somut durumun tahlili ışığında bu soruya kendileri cevap veriyorlar. Ayrıca, halen dünyada, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmi temel gelişme içinde ayrıca belirtmeye gerek olmayan ülkeler de olabilir.

Ancak, biz dünya proletaryasının elli yıllık tecrübesini gözönünde bulundurarak, emperyalizm çağında kapitalizmin henüz pek az geliştiği ülkelerde bile yeni demokratik devrimlerin zafere ulaşması yoluyla kısa sürede sosyalizme geçilebilirken, emperyalizme bağımlı olan ama kapitalizmin önemli ölçüde geliştiği bir çok ülkede emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm ile feodal kalıntıların yanyana yaşayabildiklerini, bu nedenle bu ülkelerde yalnızca emperyalizm ve feodalizmin değil, aynı zamanda bu emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin de **yeni-demokratik devrimin hedefi** olduğunu tesbit ediyoruz.

Ayrıca, tüm yarı-sömürgelerde emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin («Komprador kapitalizm», «bürokrat kapitalizm», «işbirlikçi kapitalizm») demokratik devrimde hedef almanın **zorunlu** olduğunu, Komintern'in 1928 Programında sömürge ve yarı-sömürge devrimleri için öngördüğü 8 göreve bu görev **ayrıca** eklenmedikçe, geri dönüşün kaçınılmaz olduğunu elli yılık tecrübenin, özellikle yeni-sömürgeciliğin **gösterdiğini** belirtiyoruz. Milli kapitalizmle, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm arasındaki ayrımı açığa kavuşturan, **milli kapitalizmin ancak sosyalizmle tasfiye edileceğini, buna karşılık emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin yeni tipte demokratik devrimin hedefi olması gerektiğini** gözler önüne seren Çin Devrimi tecrübesinin ve Mao Zedung'un görüşlerinin göz önünde tutulması gerektiğini söylüyoruz.

Aydınlık ise, bu ayrımın önemini görmeyerek, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin yeni tipte demokratik devrimin hedefi olduğunu kavramayarak, Türkiye'de doğal ekonominin özellikle son zamanlarda büyük ölçüde aşındığını ve ekonomide genel olarak kapitalizmin hakim hale geldiğini söylediğimiz için, bize «Bunu söylerseniz, Sosyalist Devrimi savunmaya mecbursunuz» diye Troçkist mantıkla cevap vermeye devam ediyor.

EMPERYALİST RUSYADA BURJUVAZİNİN İKTİDARI ELE GEÇİRMESİ GÜNDEME SOSYALİST DEVRİMİ GETİRDİ, YARI-SÖMÜRGE TÜRKİYEDE GETİREMEZ.

Rusya'da 1917 Şubat'ında bir burjuva-demokratik devrim oldu. Bu devrim, **kitlelerin bilincinin geriliğinden ötürü**, ortaya bir değil, iki iktidar çıkardı: Bu iki iktidar nedeniyle, devrim toprak meselesini çözemedi. Bu devrimle burjuva-demokratik devrimin «stratejik temel sloganı», yarım da olsa, artık gerçekleşmiş sayılırdı. Lenin, devlet iktidarının (emperyalist) burjuvazi ve burjuva toprak sahipleri eline geç-

mesi anlamında, **«bu anlamda** Rusya'da burjuva-demokratik devrim tamamlanmıştır» dedi (64) Henüz toprak meselesi çözülmediği halde, «Demokratik devrim için, burjuvaziyi tarafsızlaştırarak bütün köylülükle birlikte istibdata karşı» stratejik temel slogan artık gününü doldurmuştu. Artık temel stratejik slogan «Sosyalist devrim için, şehir ve köy küçük burjuvazisini tarafsızlaştırarak, yoksul köylülükle ve halkın tüm yarı-proleter tabakalarıyla birlikte burjuvaziye karşı» sloganı olmak zorundaydı. (65) «Çünkü ülke ilerlemiş, kapitalizm ilerlemiş, parçalanma eşi görülmedik boyutlara ulaşmıştı. Bütün bunlar.. İleri doğru, **sosyalizme doğru,** yeni adımlar atılmasını **zorunlu kılmaktaydı.»** (66) Çünkü emperyalist savaşa son vermenin tek yolu buydu. **İkili iktidar nedeniyle** Şubat devriminin çözemediği toprak sorununu da bu yeni devrim, proletarya diktatörlüğü, ikinci bir mesele olarak çözecekti ve nitekim öyle oldu.

Emperyalist-kapitalist bir ülke olan Rusya'da toprak meselesi henüz çözülemediği halde, Ekim Devriminin sosyalist bir devrim olabilmesine bakan çeşitli revizyonist ve oportünist akımlar, Türkiye'nin de günümüzde «Sosyalist Devrim» aşamasında olduğunu ileri sürmeye kalkıyorlar. Bu akımlara göre, «Kemalist Devrim»le burjuvazi devlet iktidarını ele geçirdiğine göre, toprak meselesi henüz çözülmediği halde, artık gündeme «Sosyalist Devrim» girmiştir! Bu akımlar günümüz Türkiye'sinde Koç'ların, Eczacıbaşı'ların siyasi iktidardaki etkinliğini de bu görüşlerinin kanıtı olarak ileri sürüyorlar! Bu revizyonist ve oportünist akımlar **(Başta TİP)** yarı-sömürge ülkelerde burjuva demokratik devrimin ne olduğundan habersizler. Bunlar, emperyalizm olgusundan habersizler. Bunların gözünde milli burjuvazi ile emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi arasında bir nitelik farkı yoktur, Çünkü bunlar her ikisini de ekonomik olarak ilerici görüyorlar. Bunlar çağımızda yarı-sömürge ülkelerde milli burjuvazi önderliğinde bağımsız kapitalist gelişmenin tamamlanmasının mümkün olmadığından da habersizler, (Bu nedenle Türkiye'de «Kemalist Devrim» den sonra gerçekleşen, hem siyasi, hem de **ekonomik** restorasyonu göremiyorlar), Koç'ların, Eczacıbaşı'ların Rusya'nın tekelci burjuvazisi olmadığından da habersizler. Bunlar Rosaliev gibi revizyonistlerin «araştırma»larına dayanarak, 1920 de siyasi iktidarı ele geçiren «burjuvazinin», günümüzde tekelleşme aşamasına vardığını ileri sürecek kadar şaşkınlar. Bunlar milli burjuvazi ile emperyalizme bağımlı tekelci burjuvaziyi aynı sepete koyarak, yarı-sömürge ülkelerdeki ekonomik süreçlerden hiç bir şey anlamadıklarını açığa vuruyorlar. Bunların sosyal-emperyalizmin Türkiye'nin ekonomi ve siyasetine hakim hale gelmesine «Sosyalizm» (!) demelerinden daha doğal ne var! Eğer emperyalizm ve Koç'lar Türkiye'de bir burjuva-demokratik devrimi tamamladıysa, sosyal-emperyalizm ve Boran revizyonizmi neden «sosyalizmi» kuramasın! Eğer Koç'lar 1920'lerde siyasi iktidarı ele geçiren milli burjuvazinin «günümüzdeki tekelleşmiş temsilcileri» ise,

revizyonist Boran ve TİP, proletaryanın «günümüzdeki partileşmiş temsilcileri» niye olmasın!

Ama işin kötüsü, feodalizm-kapitalizm konusunda aynı kafa karışıklığı Aydınlık'ta var. Aydınlık için burjuva-demokratik dönüşümün tamamlanmış sayılacağı nitelik dönüşümü noktası, gerçi «burjuvazinin siyasi iktidarı ele geçirdiği nokta» değil. Ama Aydınlık'a göre, bu nokta ekonomide «kapitalizmin hakim hale geldiği nokta»! Onun için Aydınlık'ın Türkiye'de kapitalizmin hakim hale geldiğini itiraf etmekten ödü kopuyor. Gerçeği itiraf ederse, «Sosyalist devrim» aşamasında olduğumuzu savunmak zorunda kalacağını sanıyor.

Peki, ama hangi kapitalizm hakim hale geldi, ya da gelmedi? Türkiye'de milli kapitalizmin hakim hale geldiğini savunan Boran revizyonistleri Koç'ları da milli kapitalist sayıyorlar. Onlardan ve benzeri revizyonistlerden başka da Türkiye'de milli kapitalizmin hakim hale geldiğini savunan yok. Peki Aydınlık hangi kapitalizmin hakim hale gelmediğini savunuyor?

Daha önce açıkladığımız gibi, Aydınlık ta, milli kapitalizm ile emperyalizme bağımlı kapitalizm arasında bir fark görmüyor. Aydınlıkta bu ikisini aynı sepete koyuyor. Eğer milli kapitalizmden farklı olarak, emperyalizme bağımlı kapitalizmin burjuva-demokratik devrimin hedefi olduğunu göremezsen, bunun nedenlerini kavrayamazsan, emperyalizme bağımlı karakteri sonucu Koç'ların, devlet tekellerinin vb. temsil ettiği bu ikinci tür kapitalizmin Türkiye'de esas olarak **üretimin toplumsallaşmasının önünde engel** olduğunu, bu nedenle daha küçük ölçekli olduğu halde milli kapitalizmin Koç'lara, devlet tekellerine vb. karşı yürüttüğü mücadelenin de **ekonomik olarak ileri ci, burjuva-demokratik karakterde** bir mücadele olduğunu anlayamazsan (ve bunu araştırmak yerine, bunu söyleyenlerle ukalaca alay edersen), milli kapitalizm ile emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmi aynı nitelikte tek bir süreç sanırsan, ülkemizde temel çelişmenin Rusya'daki gibi genel olarak kapitalizmle feodalizm arasındaki çelişme olduğunu sanırsan, «temel çelişmenin çözüldüğünü kabul etmiş olurum» korkusuyla Türkiye ekonomisinde genel olarak kapitalizmin hakim hale geldiğini itiraf etmekten korkarsın!

Ama itiraf etmekten ne kadar korkarsan kork, gerçek gözler önündedir. Bunun sonucu, itiraf etmekten korktuğun bu gerçeğe, bu gerçeği kendi yorumlayış tarzında, adımlarını uydurursun: «AET işbirlikçisi burjuvazinin partisi» olduğunu söylediğin CHP den, «emperyalizmden ekonomik bağımsızlığımızı kazanmasını» ve «toprakağalarının topraklarını yoksul ve topraksız köylüğe dağıtarak, feodal kalıntıları tasfiye etmesini» talep edersin!

Aydınlık, eğer Türkiye'de kapitalizm hakim hale gelmiş ise. «toprak devrimi demokratik devrimin özü olamaz» diyor (67). Anlaşılan bunun için, «AET işbirlikçisi» CHP den toprak meselesini reformlarla «çözmesini» talep etti!

«... Reformist için» diyor Lenin, «burjuva devrimin tamamlanmış-

lığından söz etmesi yalnızca onun **her türlü devrimi reddetmesinin** üzeri ni örtmek için bir perdedir. O, burjuva-demokratik devrimi tamam olduğu, ya da mutlakiyetçilikle anayasacılık arasındaki çelişmeyi tanımanın yeterli olduğu bahanesiyle reddeder; ve sosyalist devrimi de «şimdilik» «sadece» Rusya'nın «yaklaşan anayasal reformunda» yer almak için örgütlenmeliyiz bahanesiyle reddeder!» (68)

Aydınlık Rusya'daki oportünist Larin'lerden daha «kurnaz oldu ğu için, burjuva devrimin tamamlandığını öne sürmeye kalkmıyor. (Martov da böyle «kurnaz»dı.) O bir yandan, cahilce «Kapitalizm hakim hale gelmiş olsa, toprak devrimi demokratik devrimin özü olmak tan çıkardı» diye bağırıp çağırırken, bir yandan da kurnazca toprak meselesinin reform yoluyla «halli» için «Avrupa emperyalizminin işbirlikçisi» bir partiye talepler ileri sürüyor!

Aydınlık, eğer Türkiye'de kapitalizm hakim hale gelmiş ise, emperyalizmi temel çelişmeden çıkarmak gerekir diyor. Anlaşılan bu nedenle, «Avrupa emperyalizminin işbirlikçisi» olduğunu söylediği CHP den «ekonomik ve siyasi bağımsızlığı kazanmasını» talep ediyor! Aydınlık, kapitalizmin hakim hale geldiğini henüz itiraf etmiyor, ama bunun kendi revizyonist düşüncesine uygun «sonucunu» çoktan uygulamaya başlamış. Emperyalizmi ve feodalizmi çoktan temel çelişme den çıkarmış! bunu kurnazca yaptığı için de, yeni temel çelişmeyi çözmek için niye mücadele etmediğini açıklamak zorunda kalmıyor. Rahatça Türkiye'nin «yaklaşan anayasal reformunda» bir başka değişle bağımsızlık ve demokrasinin hakim sınıfların «reformları» yoluyla «kazanılması»nda yer almak üzere hazırlanıyor!

Bir ülkede ekonomide kapitalizmin hakim hale geldiği nokta ile burjuva-demokratik dönüşümün tamamlandığı nitelik değişimi nokta sı iki ayrı şeydir. Biri nicel olarak hangi tipte üretim ilişkilerinin ağır bastığı meselesini aydınlatır, öteki ise o toplumda temel çelişmenin çözülüp çözülmediğini. Eski tipte demokratik devrimlerde temel çelişmenin iki yönü feodal üretim ilişkileri (feodal mülkiyet ilişkileri ve tüm feodal üstyapı) ile gelişen (genç, yükselen) kapitalizmin temsil ettiği üretici güçler arasındaki çelişmeydi. Nicel olarak kapitalizmin ağır basması temel çelişmenin çözüldüğü, «zıtların birbirine dönüştüğü» anlamına gelmezdi, gelemezdi. Lenin'in belirttiği gibi, Bolşevikler Şubat devrimi öncesinde bu nitelik dönüşümü noktası için «treni» «Amerikan» «rayına» aktarmanın artık imkansız hale geldiği nokta («Prusya» tipi çelişmenin çözülmesi) yahutta işçi sınıfı önderliğinde köylü devriminin gerçekleştiği noktayı ileri sürüyorlardı. Hayat daha karmaşık gelişti. Şubat devrimi, bir yandan (Sovyetler) «işçi sınıfı ve köylülüğün demokratik diktatörlüğü»nün gerçekleşmesi anlamına gelirken, bir yandan da kitlelerin bilincinin geriliği nedeniyle ikili iktidar doğdu, emperyalist burjuvazi ve kapitalist toprak beyler siyasi iktidarı ele geçirdiler. Böylece Şubat devrimi toprak meselesini çözemedi. Artık o şartlarda eski stratejik temel şiarda ısrar etmek iflah olmaz bir dogmatizm anlamına geliyordu. Rusya, toprak meselesi he-

nüz çözülemediği halde, emperyalist kapitalist bir ülke haline gelmişti, emperyalist burjuvazi siyasi iktidarı ele geçirmişti ve emperyalist yağma savaşını sürdürüyordu. Artık proletaryanın siyasi iktidarı ele geçirmesi ve tali bir mesele olarak burjuva-demokratik toprak meselesini çözmesi kaçınılmazdı.

Her kim ki, Türkiye'de 1920 lerde «burjuvazi» siyasi iktidarı ele geçirdi diye (sonraki kaçınılmaz restorasyonu gözardı ederek) Türkiye'de de gündeme «sosyalist devrimin» girdiğini, toprak meselesinin tali bir mesele olarak «proletarya iktidarınca» çözülmesi gerektiğini savunursa, o Rusya'daki Şubat ve Ekim Devrimlerinin niteliğini de, Emperyalizmi de, yarı-sömürge ülkeleri de kavramayan iflah olmaz bir «dogmatik», aslında ise açık bir revizyonisttir.

Her kim ki, Rusya'da kapitalizmin daha 20. Yüzyılın başında (hatta öncesinde) ekonomide hakim hale geldiğini unutturmaya çalışarak Lenin'in 1917 Şubatından sonra «ülke ilerlemiş, kapitalizm ilerlemiş, parçalanma eşi görülmedik boyutlara ulaşmıştı. Bütün bunlar.. Sosyalizme doğru yeni adımlar atılmasını zorunlu kılmaktaydı» (69) sözlerini öne sürerek, «eğer Türkiye'de kapitalizm hakim hale gelmişse, gündeme sosyalist devrim girer» demeye kalkarsa, o, Marksizmin ABC sinden habersiz bir cahil, Şubat devriminin de bir **devrim** olduğunu gözardı ederek, kendiliğinden gelişme ile bir aşamanın atlanabileceğini düşünebilen iflah olmaz bir ekonomist, emperyalist-kapitalist bir ülke ile yarı-sömürge bir ülke arasındaki farkları kavramayan, yarı sömürgelerde temel çelişmenin feodalizmle genel olarak kapitalizm arasındaki çelişme olmadığını kavramayan, yeni demokratik devrim meselesini kavramayan iflah olmaz bir oportünisttir. İster bu oportünist tahlille «sosyalist devrimi» savunsun, isterse de aynı oportünist mantıkla «Türkiye'de kapitalizmin hakim hale gelmiş olamayacağını» ispat etmeye çalışsın, temel de hiç bir şey değişmez.

Revizyonistlerin ve oportünistlerin iddialarının aksine, emperyalizm çağında yarı-sömürgelerde, ekonomide kapitalizmin hakim hale gelmesiyle, yahutta siyasi iktidarda feodallerin değil de, emperyalizme bağımlı büyük burjuvazinin ağır basmasıyla temel çelişme proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişme haline gelmez, devrimin karakteri değişmez. Aydınlık gibi, «kapitalizmin hakim olduğu bir ülkede» «emperyalizmle ve feodalizmle olan çelişmeleri, temel çelişmenin içinden çıkarmak gerekir» (70) diyen akımlar, yarı-sömürgelerde ekonomik ve siyasi bağımsızlığın ve demokrasinin proletarya önderliğinde yeni tipte bir demokratik **devrim** olmaksızın kazanılıp, korunabileceğini ileri süren oportünist ve revizyonist akımlardır. Hayat, emperyalizmin sınırları içinde bağımsızlığın ve demokrasinin kazanılıp, korunamayacağını, milli burjuvazi önderliğinde devrimlerde bile, bağımsız milli kapitalist gelişme mümkün olmadığı için geri dönüşün kaçınılmaz olduğunu, bir çok kere gösterdiği halde, oportünizm ve revizyonizm bu hayallerle işçi sınıfı ve çalışan halkı aldatmaya çabalamaya devam eder.

III — Aydınlık'a sözde «Savaş Açan» Halkın Birliği'nin de hatalarından vazgeçmezse varacağı yer Kruşçef revizyonizmi olacaktır.

Türkiye'de kapitalist meta üretiminin hakim hale geldiğini reddeden Aydınlık'a karşı Halkın Birliği yoğun bir «savaş» açtı. Aydınlık'ı uzun uzun eleştirdi.

Neydi bu savaşın özü? Türkiye'nin burjuva-demokratik dönüşümünün «iki yolu» olduğu! Ama Aydınlık bunu reddetmiyordu ki, Gerçi Aydınlık emperyalizmin feodalizmi tasfiye ederek burjuva-demokratik dönüşümü sağlayacağı görüşüne karşı çıkıyordu. Ama emperyalizme bağımlı büyük burjuvazinin (hem de Halkın Birliği gibi toprakağası iktisadının iç başkalaşımı yoluyla değil, yoksul ve topraksız köylülere toprak dağıtarak) feodalizmi tasfiye edebileceği hayalini yayalı daha çok geçmedi. Kaldı ki, Aydınlık daha da ileri gidiyor ve emperyalizmle olan çelişmenin de emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi eliyle çözülebileceği hayalini yayıyor. Aydınlık ta, Türkiye'de burjuva-demokratik dönüşümün «iki yolu» olduğunun savunucularındandır.

Teorik yalpalamalara rağmen, «iki yol» teorisinin en hararetli ve «becerikli» pratikçisi, Aydınlık'tır. Halkın Birliği esas olarak teori ile uğraşırken, bu teoriyi pratiğe uygulamakta yavaşken, Aydınlık büyük bir hız ve «becerikliliklе» Halkın Birliği'nin teorilerini pratiğe uygulu yor.

O halde bütün bu gürültü patırdı, bütün bu yoğun tartışma neyin etrafında dönmektedir?: Türkiye'de kapitalizm hakim hale gelmiş mi, yoksa gelmemiş mi?

Halkın Birliği Türkiye'de kapitalizmin hakim hale geldiğini söylediğine göre, Halkın Yolu da Türkiye'de ekonomide kapitalist meta üretiminin hakim hale geldiğini söylediğine göre, iki akım arasında görüş yakınlığı olması düşünülebilirdi. Ama Halkın Birliği'nin ilk sayısından beri böyle bir görüş yakınlığının söz konusu olamayacağı, Halkın Birliği'nin görüşleri ile Aydınlık'ın görüşleri arasında, bütün gürültü patırtıya rağmen, tam bir uyum olduğu açığa çıktı.

Meselenin özünü her iki akımın da birleştikleri emperyalizme bağımlı kapitalizme ekonomik ilericilik atfetme meselesini açıklığa kavuşturabilmek için, Halkın Birliği'nin çeşitli tezlerinin uzun uzun incelenmesi gerekecek. Ama bu uzun incelemelerden sonradır ki, temel

çelişme, ekonomik yapı tartışmasının özü bütün açıklığıyla ortaya çıkabilecek.

BİR ÜLKE HEM YARI-FEODAL, HEM DE KAPİTALİST OLAMAZ DÜŞÜNCESİ KABA MATERYALİST BİR DÜŞÜNCEDİR.

Gerek Aydınlık, gerekse Halkın Birliği Türkiye'de hem kapitalizmin hakim hale geldiğinden, hem de yarı-feodal yapının tasfiyesinin zorunluluğundan söz eden Halkın Yolu'nu şiddetle eleştiriyorlar ve «iki sandalyeye oturmak»la suçluyorlar

Aydınlık'a göre, burjuva-demokratik devrim aşamasında olabilmek için Türkiye'de kapitalizmin hakim hale gelmemiş olması gerekir. Türkiye sadece yarı-feodal (ve yarı-sömürge)dir.

Halkın Birliği'ne göre, Türkiye'de artık kapitalizm hakim hale geldiğine göre, ülkemizde yarı-feodal yapının tasfiyesinden söz etmek saçmadır. Yarı-feodal yapı tasfiye olmuştur. Türkiye komprador kapitalist (ve yarı-sömürge) bir ülkedir.

Her iki akıma göre de, bir ülkenin hem «kapitalist», hem de «yarı-feodal» olduğunu ileri sürmek Marksizme, diyalektiğe aykırıdır.

Bu iki akıma yine Lenin'den örnek vererek cevap vermeye başlayacağız. Lenin bir yandan 19. Yüzyılın sonlarından beri Rusya'nın kapitalist bir ülke olduğunu belirtirken, daha önce aktardığımız gibi 1902 de «Rusya'da kapitalizm şimdiden hakim hale **gelmiştir»** derken, öte yandan yer yer Rusya'dan «yarı-feodal Rusya» diye söz etmiştir:

> «Maslov, Rusya'da Sosyal-Demokratların öteden beri toprak paylarının yeniden dağıtımı (genel yeniden dağıtım) vb. sosyalist, ya da sahte-sosyalist teori ve hayallerin gerici tabiatını, ve **günümüzün yarı-feodal Rusyasında** (abç, H.Y.) bu idealin **burjuva ilericiliğini** belirtmekte olduklarını anlamıyor.» (1), (1906 Sonbaharı)

Ortada Lenin'in adı olmasa Aydınlık ve Halkın Birliği «iki sandalyeye oturma» suçlamalarına hemen başlayacaklar. Hem «Kapitalist Rusya», hem de «yarı-feodal Rusya» diyor Lenin, bu nasıl iştir?

Çünkü Lenin'in yaklaşımı kaba materyalist bir yaklaşım değildir Çünkü Lenin «kapitalist Rusya» derken, demokratik devrimini tamamlamış bir Rusya demek istemiyor, ekonomisinde kapitalist meta üretiminin hakim olduğu bir ülke demek istiyor. Ve Lenin «yarı-feodal Rusya» derken, Rusya'da kapitalizmin henüz hakim olmadığını söylemiyor.

«Kapitalist Rusya» ve «yarı-feodal Rusya» elbette aynı şeyler değildir. Bu ikisi elbette ayrı şeylerdir. Gerçi «yarı-feodal» yapı salt feodal bir yapı değildir. Kapitalizmin gelişmesi sürecinde feodal yapı aşınmış, yarı-feodal bir yapıya dönüşmüştür. Bu yarı-feodal yapıda feodal ve kapitalist üretim ilişkileri içiçe geçmiştir. Ama ağır basan yön feodal üretim ilişkileridir. Buna karşılık bir de «kapitalist Rusya» vardır.

Rusya'da burjuva-demokratik devrim döneminde bir değil, iki Rusya vardı. Yeniyi temsil eden kapitalist Rusya ve eskiyi temsil eden feodal Rusya. Tıpkı sosyalist devrim aşamasındaki bir ülkede biri burjuva, öteki proleter «iki ulus» olduğundan söz edilmesi gibi. Feodal Rusya, kapitalizmin gelişmesiyle aşınmış, yarı-feodal Rusya'ya dönüşmüştü. Ama kapitalizmin gelişmesiyle bu «eski Rusya» kendiliğinden kalkmamıştı. Rusya'daki devrimci buhran, «yarı-feodal Rusya» ile «Kapitalist Rusya» arasındaki aşırı uyumsuzluktan kaynaklanıyordu. Burjuva-demokratik devrim, kapitalist Rusya'nın üretici güçleri ile, feodal Rusya'nın üretim ilişkileri arasındaki uzlaşmaz çelişmeyi çözecek, yarı-feodal Rusya'yı tasfiye edecek olan devrimdi:

> «Rusya kapitalist, burjuva bir ülke haline gelmiştir, ama bu ülkede topraksahipliği sistemi... Çok büyük çapta feodal olmaya devam etmektedir Feodalist kırsal Rus, endüstriyel, ticari, kapitalist Rusya'nın ne ölçüde gerisinde kalırsa, eski, feodal topraksahipliği sisteminin... Kaçınılmaz parçalanması o kadar daha tam olacaktır». (2) (1914)

Rusya Sosyal-Demokratları meseleye, «bir ülke hem kapitalist, hem de yarı-feodal olamaz» kaba materyalizmiyle bakmadıkları için, yeni toplumun maddi unsurlarını eskinin bağrında aradıkları için Lenin, «Burada mesele... Kapitalist bir ülkenin gelişmesini engelleyen yarı-feodal sınıf baskısını yok etmektir.» demiştir. (3). Rusya Sosyal Demokratları kendilerini ilâhi «kurtarıcılar» olarak görmedikleri için, devrimci alt-üst oluşu doğuran çelişmeyi nesnel gerçeklikte aradıkları için, RSDİP'in 1903 Programında «... Otokrasiye karşı mücadelenin **tümü** feodalizme karşı burjuva düzenin yürüttüğü bir mücadele olarak ele» alınmıştır (4). Şeylerin değişme nedenlerini, onların iç çelişmelerinde değil de, dış nedenlerde arayan, kendisine ilâhi «kurtarıcı» rolü atfeden Aydınlık'ın, burjuva-demokratik devrim aşamasında ki bir ülkenin «hem kapitalist, hem de yarı-feodal» olarak nitelenmesi ne şaşırması doğaldır. Mekanik materyalizmin gözünde diyalektik materyalizm, «iki sandalyede oturmaktır»!

Öte yandan, Rusya Sosyal-demokratları ekonomide kapitalizmin gelişmesi ve giderek hakim hale gelmesi ile, kendiliğinden yarı-feodal yapının tasfiye olacağını düşünmediklerinden, siyasi ve sosyal alt-üst oluşlara gerek kalmaksızın ekonomik evrimle kendiliğinden eski üretim biçiminin tasfiye olabileceğini öne süren kaba evrimci bakış açısına prim vermedikleri için ekonomisinde kapitalizmin hakim hale gel diği bir ülkede, halâ bir yarı-feodal yapı tesbit ettiklerinde şaşırmıyorlardı.

Demokratik devrimin tamamlanması artık geçiktirilemeyecek kadar üretici güçlerin geliştiği bir ülkede (Rusya'da), ekonominin bütününde kapitalizmin hakim hale gelmiş olması çok doğaldı. Ve kapitalizmin gelişmesiyle feodal sistem aşınmış ve yarı-feodal bir yapıya dönüşmüştür. Ama bundan kalkınarak, yarı-feodal yapının da ekonomik evrimle kendiliğinden kapitalist bir yapıya dönüşeceğini, kapi-

talizm geliştikçe temel çelişmenin yavaş yavaş yumuşayıp, zamanla kendiliğinden ortadan kalkacağını düşünmek toplumların diyalektik gelişimini hiç kavramamaktır. Kapitalizm geliştikçe, kapitalizm ile feodalizm arasındaki çelişme yumuşamaz, tam tersine keskinleşir. Nitekim Rusya'da «yirminci yüzyılda kapitalizmin gelişmesi bu sistemi (serflik sistemini, H.Y.) tümüyle sarstı... yarı-feodal kırın tekdüzeliği ye ni ekonomik şartlarla en keskin bir şekilde çatıştı.» (5) «1905'e gelindiğinde Rusya'nın burjuva gelişmesi, eskimiş üst yapıyı-eskimiş ortaçağ toprak mülkiyeti sistemini... derhal parçalamayı gerektirecek ölçüde yeterince olgunlaşmıştı.» (6) Kapitalizmin gelişmesi ile «aşırı ölçüde geri topraksahipliği sistemi» «ile kapitalist hale gelen milli ekonominin bütünü arasındaki aşırı uyumsuzluk» (7) Çok derinleşmiş ti. «Eski» aşınarak «yarı-feodal yapı»ya dönüşmüştü, ama «eski» ile «yeni» arasındaki çatışma daha da yoğunlaşmıştı. Rusya'da buhranın çok şiddetli belirmesinin en önemli nedenlerinden biri, «yeni» çok geliştiği halde «eski» nin halâ varlığını devam ettirmesi idi, devrimin gecikmesiydi.

Ekonomik evrimle yarı-feodal yapının kendiliğinden tasfiye olacağını, yavaş yavaş yarı-feodal toplumun kapitalist topluma dönüşeceğini düşünen kaba evrimci Halkın Birliği'nin, burjuva-demokratik devrim aşamasında bir ülkenin «hem kapitalist, hem de yarı-feodal» olarak nitelenmesine şaşması doğaldır. Toplumların ekonomik, siyasi ve sosyal alt üst oluşlarla değil de, ekonomik evrimle yavaş yavaş dönüştüğünü sanan kaba **evrimcilerin gözünde diyalektik materyalizm** «iki sandalyede oturmak»tır!

Burjuva-demokratik devrim aşamasında Rusya, ekonomisinde kapitalist meta üretiminin hakim hale geldiği bir yarı-feodal ülkeydi. Feodal üretim ilişkilerinin ekonomideki nicel güçleri hayli azaldığı halde, ne feodal topraksahipliği sistemi kendiliğinden tasfiye olmuş tu, ne de feodal toprakbeylerinin sınırsız siyasi hakimiyeti. Ekonomide kapitalizm hakim hale geldiği halde, **temel çelişmenin hakim yönü** «eski Rusya» olmaya devam ediyordu.

Ve hakim feodal boyunduruğun (yarı-feodal boyunduruğun) kırılması, her halükarda, ya bir devrim, ya da bir «yukardan devrim» meselesiydi. Bizzat ekonomik evrimin, feodal boyunduruğu kırmaya gücü yetseydi, toplumlar devrimle değil, evrimle dönüşebilirlerdi.

Bir ülkenin hem kapitalist, hem de yarı-feodal nasıl olabileceğine şaşanlar, «Rusya dahil, dünya çapında hakim olan kapitalizm ile... Ortaçağsal **topraksahipliği** arasındaki çelişmenin uzlaştırılamayacağını» (8), ve kendiliğinden çözülemeyeceğini göremeyenlerdir. «Eski Rusya kırının temelleri **şiddetli, devrimci bir tarzda** parçalanmadıkça Rusya nın gelişmesi»nin «imkansız» olduğunu (8) kavrayamayanlardır. Eski Rusya kırının ekonomik evrimle yavaş yavaş kapitalistleşeceğini, feodalizm ile kapitalizm arasındaki çelişmenin kapitalizm geliştikçe yavaş yavaş ortadan kalkacağını düşünenlerdir.

Mekanik materyalist Aydınlık, «yeni»nin «eski» toplumun bağrın da filiz verdiğini göremediği, «yeni»yi «ilahi kurtarıcıların» «kuracaklarını» düşündüğü için, kaba evrimci Halkın Birliği ise «eski»nin ekonomik evrimle «yeni»ye dönüştüğünü sandığı için, «bir ülke hem kapitalist, hem de yarı-feodal olabilir» diyen Halkın Yolu'nu «iki sandalyeye oturmak»la suçluyorlar. Daha önce belirttiğimiz gibi, kaba materyalistlerin gözünde diyalektik materyalizm, iki sandalyeye oturmaktır. Ama asıl iki sandalyeye oturanların, bir yandan kaba materyalizmin sandalyesine oturan, öteyandan diyalektik materyalizme sahip çıkmaya çalışan bu iki akım olduğu açık değil mi?

Aydınlık, mekanik materyalist yaklaşımıyla sözde diyalektik materyalizme «sarılarak», «bir ülkede kapitalizm hakim hale gelmişse, o ülkede temel çelişme proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişmedir» diyor.

Rusya'da kapitalizm hakim hale gelmişti ve güçlü bir proletarya vardı. Proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişme hayli keskinleşmişti. Ama Aydınlık yazarları ne düşünürlerse düşünsünler, temel çelişme proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişme değildi. Çünkü «Proletaryanın daha eski tarihi düşmanları devrilmedikçe, işçi sınıfının kapitalist sınıfa karşı mücadelesi yeterince geniş çapta gelişemez ve zafere ulaşamaz»dı. «... yalnızca **eski, yarı-feodal toplumu** demokratik eylem aracılığıyla bütünüyle yıkarak, proletarya bağımsız bir sınıf olarak tam şekline kavuşabilir»di. (10) (abç, H.Y.) Kapitalizmin ekonomide çoktan hakim hale gelmiş olması bu durumu değiştirmezdi. Eski, yarı-feodal toplumun yıkılmasıyla kapitalizmin gelişmesinin önündeki tüm engellerde tasfiye olacak, böylece temel çelişme proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişme haline gelecekti. Görüldüğü gibi, mekanik materyalist bir akımın diyalektik materyalist «temel çelişme» kavramıyla oynayarak, toplumların gelişme yasalarını kavraması mümkün değildir.

«Bir ülke hem kapitalist, hem de yarı-feodal olabilir» anlayışı karşısında bu iki akımın şaşırmalarının felsefi nedenleri, onların (biri mekanik materyalist, öteki kaba evrimci») burjuva dünya görüşünden kurtulamamalarıdır.

Ama, bu iki akımın Türkiye'nin hem kapitalist, hem de yarı-feodal olabileceğini kavrayamayışlarının tek nedeni, onların kaba materyalist bakış açıları değildir. Bunun temelinde bir başka vahim kavrayışsızlıkta yatmaktadır. Bu iki akım emperyalizmi, emparyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin gerici niteliğini kavrayamadıklarından, Türkiye'de temel çelişmenin genel olarak kapitalizm ile feodalizm arasındaki çelişme olduğunu sandıklarından, kaba materyalist bir yaklaşımla «Türkiye hem kapitalist hem de yarı-feodal olamaz» diyorlar.

Oysa emperyalizm çağında bir yarı-sömüge olan Türkiye'de temel çelişme genel olarak kapitalizmle feodalizm arasındaki çelişme değildir. Ülkemizde temel çelişme, emperyalizm, emperyalizme bağımlı te

kelci kapitalizm ve feodalizmin temsil ettiği «eski» üretim ilişkileri ile yeni demokratik güçlerin temsil ettiği üretici güçler arasındaki çelişmedir. Milli kapitalizm de yeni demokratik güçlere, «yeni»ye dahildir Ama emperyalist sermaye ve emperyalizme bağımlı tekelci sermaye, feodalizm gibi, «eski»nin unsurlarıdır. Ülkemizde «sosyo-ekonomik» yapıda hakim unsur «üç dağ»dır. Bir başka değişle, «eski» Türkiye, emperyalizmin yarı-sömürgesi, emperyalizme bağımlı bir tekelci kapitalizmin ve bu ikisine temel teşkil eden bir yarı-feodal yapının var olduğu, yarı-sömürge ve yarı-feodal Türkiye'dir. «Yeni» Türkiye ise, temel çelişmenin tali yönü olan «yeni-demokratik Türkiye»dir, ve milli kapitalizm de bu ikinciye aittir.

Genel olarak kapitalizmin feodalizmin **anti-tezini** oluşturduğu Rusya'da tasfiye edilecek «eski», yarı-feodal Rusyaydı, ekonomide ağır basan ise «yeni», «kapitalist Rusya» idi.

Genel olarak kapitalizmin feodalizmin anti-tezini **oluşturmadığı** Türkiye'de ise, hem halâ tasfiye edilecek bir yarı-feodal yapının olması, hem de ekonomide genel olarak kapitalist meta üretiminin ağır basması çok daha anlaşılır bir şeydir. Çünkü Türkiye'de emperyalist sermaye ve emperyalizme bağımlı tekelci sermaye feodalizmin **anti-tezini oluşturmuyor.** Bu ikisi feodalizmi kaçınılmaz bir şekilde (kendileri de kapitalizm olduklarından) yavaş yavaş çözmekle birlikte, esas olarak onunla birlikte, ona dayanarak varlıklarını sürdürüyorlar. Türkiye'de feodalizmin anti-tezi olan bir kapitalizm vardır. ama bu milli kapitalizmdir. Dolayısıyla, Türkiye'de ekonomide çeşitli nitelikler de kapitalist meta üretiminin giderek hakim hale gelmesi, tasfiye edilecek bir yarı-feodal yapının varlığını ortadan kaldırmaz, kaldırmamıştır da.

«Türkiye hem yarı-feodal, hem de kapitalist olamaz» diyen Aydınlık ve Halkın Birliği'nin ikisi de, Türkiye'de genel olarak kapitalizmin feodalizmin anti-tezini oluşturduğunu düşünüyorlar, emperyalizmin ve emperyalizme bağımlı tekelci («işbirlikçi kapitalizmin», «komprador kapitalizmin») yarı-sömürgelerde feodalizmin anti-tezini oluşturmadığını göremiyorlar. Bu nedenle, Aydınlık ülkemizde feodalizmin hakim olmaya devam ettiğini ileri sürme saçmalığına düşüyor. Ve bu aynı nedenle Halkın Birliği, «komprador kapitalizmin» gelişmesiyle ülkemizde yarı-feodal yapının tasfiye olduğunu ileri sürüyor.

Türkiye'de «komprador», «işbirlikçi» kapitalizm, feodalizmin anti-tezi olmadığını kavramayan, emperyalizm olgusunu kavrayamaz. Bunu kavramayan, emperyalizmin yalnızca feodalizmi çözen yönünü görür. Emperyalizmin ve «işbirlikçi kapitalizmin» aynı zamanda ve esas olarak yarı-feodal yapıya dayanarak hakimiyetlerini sürdürdüklerini göremez. Bu vahim hatayı da, bir çok oportünist ve reformist siyasi tez izler.

Kaldı ki, Türkiye'de genel olarak kapitalizm, feodalizmin anti-tezi olsaydı, bir başka değişle «komprador kapitalizm» de feodalizmin anti

tezi olsaydı, kapitalizmin ekonomide ağır basması yarı-feodal yapıyı (yarı-feodal topraksahipliği sistemini). yine kendiliğinden (ekonomik evrimle) çözemezdi. Yine Türkiye'de hem bir kapitalist yapı hem de bir yarı-feodal yapı var olurdu. Yarı-feodal yapının tasfiyesi yine bir devrim ya da «yukardan devrim» meselesi olurdu. Bunu kavramayan lar, Marksizmin ABC sini kavramamışlar demektir.

HALKIN BİRLİĞİ PRUSYA TİPİ EKONOMİK EVRİMLE, PRUSYA TİPİ «YUKARDAN DEVRİMİ» BİRBİRİNE KARIŞTIRIYOR.

Halkın Birliği «Türkiye'de yarı-feodal bir yapıdan söz edilemez» derken, «yarı-feodal yapı şiddetsiz, devrimsiz mi tasfiye oldu?» diye soranlara, şu cevabı veriyor: «yarı-feodal yapının ekonomik evrimle yavaş yavaş tasfiye olduğu Prusya tipi gelişme de vardır.»

«Prusya tipi» nedir, ne değildir? Burjuva-demokratik devrimin yalnızca feodalizme karşı yöneldiği Almanya ve Rusya'da söz konusu olan feodalizmin Prusya tipi tasfiyesi, burjuva-demokratik devrimin emperyalizmi, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmi ve feodalizmi hedef almak zorunda olduğu yarı-sömürge Türkiye'de söz konusu olabilir mi? Almanya'da Prusya tipi «yukardan devrim»le burjuva Almanya'nın «kurulması» mümkün oldu ve 30 yılda bu yeni Almanya sanayi devi İngiltere ile dünya çapında boy ölçüşmeye başladı. Bolşevikler aynı şeyin Rusya'da da söz konusu olabileceğini kabul ettiler. Emperyalizm çağında yarı-sömürge Türkiye'de «yukardan devrim»le bu anlamda bir «burjuva Türkiye'nin» «kurulması» ve bu «yeni Türkiye»nin, Demirel'lerin ileri sürdüğü gibi, 15-20, hatta 30 yılda dünyanın kapitalist sanayi devletiyle boy ölçüşecek düzeye erişmesi mümkün müdür? O halde, Türkiye'de tek başına feodal kalıntıların tasfiyesine «Prusya tipi geçiş» demek, Marksizmi katletmek değil midir? Yoksa Halkın Birliği de, tıpkı Aydınlık gibi, Türkiye'de bağımsızlık ve demokrasinin «eskinin temsilcileri eliyle», bir başka değişle, emperyalizm, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm ve feodalizmin temsilcileri eliyle «kazanılabileceğini» mi hayal ediyor?

Bütün bu soruları tartışmadan önce, «Prusya tipi» konusunda bazı teorik meseleleri açığa kavuşturmak gerekiyor. Ancak böyle yaparsak, kavram karmaşasını yenip, tartışmanın özünü açığa kavuşturabiliriz.

Halkın Birliği, «yarı-feodal yapının ekonomik evrimle, yavaş yavaş tasfiye olduğu Prusya tipi gelişme de vardır» diyor. Bu evrim nedeniyle artık Türkiye'de tasfiye edilecek bir yarı-feodal yapıdan söz edilemeyeceğini, ve mevcut feodal kalıntıların da tasfiyesinin halen iki yolu bulunduğunu ileri sürüyor.

Kavram karmaşasını yenmek ve tartışmanın (görüş ayrılığımızın) özünü açığa kavuşturabilmek için, ilkin «Prusya tipi»nin, yarı-

feodal yapının ekonomik evrimle, yavaş yavaş tasfiyesi olup olmadığını incelemek zorundayız.

«Prusya tipi» konusunda Halkın Birliği'nin dayandığı başlıca yazı, Lenin'in «Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi» adlı yapıtına 1907 de yazdığı önsözdür. Burada Lenin Prusya tipini şöyle tanımlar:

> «... Eski toprakbeyliği iktisadı, binlerce bağla serfliğe bağlanmış haliyle muhafaza edilir ve bu, yavaş yavaş salt kapitalist, ‚Junker' iktisadı haline dönüşür. Emek hizmetinden kapitalizme nihai geçişin temeli feodal toprakbeyliği iktisadının iç başkalaşımıdır. Devletin tarım sisteminin tümü kapitalist hale gelir ve uzun bir süre için feodal özelliklerini korur.» (11)

Meseleyi enine boyuna incelemek zahmetine katlanmayan Halkın Birliği de, hemen bu sözleri Türkiye'ye sözde «uyguluyor» ve ülkemizde yarı-feodal yapının «feodal toprakbeyi iktisadının iç başkalaşımı» yoluyla «yavaş yavaş salt kapitalist, ‚Junker, iktisadı haline dönüştüğünü, sürecin artık tasfiye edilecek bir yarı-feodal yapıdan söz edilemeyecek bir noktasına geldiğimizi, gelecekte sürecin yavaş yavaş tamamlanabileceğini söylüyor.

Halkın Birliği ukalâlığını cahilliğine borçlu olduğu için, Lenin'in burada yalnızca «Prusya tipi **Kapitalist tarımsal evrim**»den söz ettiğini, temel çelişmenin Prusya tipi («yukardan devrim»le) çözümü ile Prusya tipi kapitalist tarımsal evrimin aynı şeyler **olmadığını** kavramıyor. Böylece ekonomizm, bir başka değişle basamakların devrimci altüst oluşlara gerek kalmaksızın ekonomik evrimle süreç içinde kendiliğinden aşılabileceği teorisi, Lenin'in ardına gizlenmeye çalışarak uç veriyor!

Halkın Birliği'nin bir ekonomik evrim tipi ile bu ekonomik evrime tekabül eden Prusya tipi «yukardan devrim»i birbirine karıştırmasının temelinde kaba evrimci dünya görüşü yatmaktadır. Ancak, bu kafa karışıklığını artıran bir neden de, Lenin'in yürüttüğü tartışmayı Halkın Birliği'nin kavramayışıdır.

Lenin 1905 devrimi sonrasına, Stolipin dönemine kadar, yazılarında Rusya'da «Prusya tipi kapitalist tarımsal evrim»i de, Prusya tipi «yukardan devrim»i de tartışmıyordu. Rusya'da kapitalizmin gelişmesini 19. yüzyıl sonunda kapsamlı bir tarzda ve derinliğine incelediği halde, bu böyleydi. Ancak, 1905 devriminin yenilgiyle sonuçlanmasından sonraki Stolipin dönemi ortaya yeni sorunlar çıkardı. Çarlık. «Stolipin reformları» olarak bilinen bir takım «reformlar» uygulamaya başlamıştı. Çarlık, birbirine bağlı iki adım atıyordu: bir burjuva monarşi yönünde yeni bir adım ve bir takım tarımsal «reformlar». 3. Duma dönemi bu iki adımla belirleniyordu.

Çarlık'ın bu adımı karşısında çeşitli sınıfların tutumu farklı oldu Devrimci-demokrat köylülük, teorik ve pratik bütün tutarsızlıklarına ve yalpalamalarına rağmen, çarlığın programının karşısına kendi devrimci toprak programıyla çıkıyordu.

Liberal (Kadet) burjuvazi ise, bir yandan köylülüğün devrimci

programına karşı, karşı-devrimin saflarında yerini alırken, bir yandan da çarlığın köy komününü dağıtma yönünde attığı adımlardan yakınarak, iktidarsızlığını açığa vuruyordu. Sonuç olarak, Kadetlerin tutumu, köylü devrimi karşısında Stolipin'in uşaklığından başka bir şey değildi. Lenin liberal burjuvaziyi şöyle eleştiriyordu:

> «... Liberaller ve küçük-burjuva demokratlar, şimdi köy komünlerinin hükümetçe yıkılmasına karşı büyük gürültü koparıyorlar, hükümeti devrim cilikle suçluyorlar! Rus devriminde burjuva liberallerin iki arada bir de rede tavrı hiç bu kadar keskin açığa çıkmamıştı. Hayır beyler, eski temeller yıkılıyor diye sızlanmak durumu düzeltmez. Üç devrim yılı... Uzlaşma hayallerini parçalamıştır. Sorun açıktır. Ya, cumhuriyet de dahil bir köylü devrimi için cesur bir çağrı ve proletarya ile ittifak kurarak **böyle** bir devrim için derinliğine ideolojik ve örgütsel hazırlık. Ya da köy komününe Stolipin toprakbeyi-Oktobrist saldırı karşısında sızlanma, siyasi ve ideolojik iktidarsızlık.» (12)

Sosyal-Demokratlara gelince, Otzovistler 1905 Devriminin yenilgiyle sonuçlandığını, Çarlık'ın yeni siyasetinin devrimci proletaryaya yeni görevler yüklediğini göremiyorlar ve 1905 Devrimi sırasındaki siyasetleri aynen sürdürmek gerektiğini savunuyorlardı. Her türlü legal imkanın reddi şeklinde beliren otzovizmin teorik temelinde yeni şartları tahlil edememek yatıyordu.

Bolşevikler ve menşevikler, ilk başta, görünüşte aynı tahlilde birleşiyorlardı :

> «Kapitalizm Rusya'da şimdiden eski tarım sisteminin temellerini geri dönülmez bir biçimde hasara uğratmıştır. Bu sistemi parçalamaksızın kapitalizm artık hiç bir ilerleme kaydedemez ve kesinlikle, kaçınılmaz olarak onu parçalayacaktır; yeryüzünde hiç bir güç bunu önleyemez. ...
> Karşı-devrimin hükümeti bu durumu anladı. Stolipin meseleyi doğru ele aldı: eski topraksahipliği sistemi kırılmadıkça Rusya ekonomik bakımdan gelişemezdi. Stolipin ve toprakbeyleri, eski düzeni acımasızca parçalayarak, bütün köylü kitlelerini toprakbeyleri ve kulakların insafına terkederek, cesaretle devrimci yolu tuttular.» (13)

Lenin'in bu tahlilini menşevikler de kabul ediyorlardı. Ama bu noktanın ötesinde menşevikler bolşeviklerden temelli bir şekilde ayrılıyorlardı. Menşeviklere göre, yeni şartlar (Stolipin siyaseti) eski görevleri ortadan kaldırmıştı. Artık bir köylü toprak devrimi beklemek hayaldi. Eski düzeni acımasızca parçalama görevini Stopilin yerine getiriyordu. Zaten Narodniklerin «eşit dağıtım yoluyla sosyalizmi kurma» düşünceleri ütopik, anti-Marksist değil miydi. O halde, menşeviklere göre, geriye Stolipin'in «gerçekçi» çözümünü kabullenmekten başka bir yol kalmıyordu. Ama elbette bu siyaseti **olduğu gibi kabullenmek söz** konusu olamazdı. Liberal burjuvazi ile ittifak kurularak «Majestelerinin sadık muhalefeti» rolü benimsenmeliydi. İşte menşeviklerin tutumu buydu.

Menşevik Dan şunları yazıyordu: «hükümetin tarım politikası ...

nisbi başarı kazanmaya başlamıştır.» Önümüzdeki devrimci dönemlerde işçi sınıfı ve köylülük değil, ilk başta işçi sınıfı ve burjuvazi başlıca siyasi güçler olacaklardır.« Proletaryanın yeni devrimci kitle eylemi imkanı ... büyük ölçüde burjuvazinin tutumuna bağlı olacaktır.» Proletarya yeni gelişmelerden «devrimin, ...tarım sorununun radkial bir çözümü amblemi altında, toplumun tam demokratlaştırılmasına yol açacak bir gelişmesi için yararlanmalıdır.»

Lenin menşevik Dan'ı şöyle eleştirdi:

«Bütün bu savın, devrimimizde tarım sorununu kavramakta **radikal** bir başarısızlık üzerinde temellendiğini, ve bu kavrayışsızlığın «tam demokratlaştırma», sorunun «amblemi altında» «çözümü» gibi ucuz ve boş laflarla örtülmeye çalışıldığını görmek güç değil... (14)

«F. Dan'ın tüm kafa karışıklığı ve sığlığı, Rus burjuva devriminin ekonomik **temelini anlamakta** radikal bir başarısızlığa uğramasından ileri geliyor. Rusya'da bu devrimde köylülerin toprak mücadelesinin ekonomik muhtevası ve anlamı konusunda Marksist sosyalizm ile küçük-burjuva sosyalizmi arasındaki farkları gözünde öyle büyütmüştür ki, toplumdaki gerçek güçlerin **kapitalist tarımsal evrimde objektif olarak mümkün şu ya da bu yol için yürüttükleri mücadeleyi** (abç H.Y.) **'görmeyi başaramamıştır'**.» (15)

«Ne anlama geldiğini düşünmeksizin, bu öteki çözüme Dan 'radikal' diyor. Bu ucuz bir paroladır ve içinde fikir kırıntısı bile yoktur. Eski köy komününü ve Rusyada'ki eski tarım sistemini radikal bir şekilde parçaladığına göre, Stolipin'in çözümü de çok radikaldir. Rus burjuva devriminde tarım sorununun **köylü** çözümü ile **Stolipin-Kadet** çözümü arasındaki gerçek fark, birincinin toprakta toprakbeylerinin özel mülkiyetini kesin olarak, köylü özel mülkiyetini de büyük bir ihtimalle parçalamasıdır.» (16)

Buna karşılık, Stolipin-Kadet çözümü, «Rusya'da çürüyen tarım sisteminin toprakbeylerinin toprak mülkiyetini **muhafaza ederek** kapitalist tarzda 'temizlenmesi'»ni temsil etmektedir. (17) (abç **H.Y.**) Ve bu feodal köy komününün talanı yoluyla gerçekleştirilmektedir.

Lenin ve bolşevikler, menşeviklerin oportünist siyasetlerine ve tasfiyeciliğe karşı amansız bir savaş açtılar. Lenin Narodnik teorilerin ütopik, sahte-sosyalist yönü ile feodalizme karşı devrimci köylülüğün taleplerini yansıtan gerçekten devrimci yönü arasındaki ayırımı açığa kavuşturdu. Rusya'da eski serflik düzeninin tasfiyesinin bir değil, iki yolu bulunduğunu, bu iki yolun iki tip kapitalist tarımsal evrime, bir başka deyişle iki tip ekonomik evrime tekabül ettiğini, iki sınıfın iki farklı çözüm için yürüttükleri bu mücadelenin uzlaştırılamayacağını, devrimci proletaryanın görevinin de «köylü çözümü» için savaşmak olduğunu açığa kavuşturdu. Böylece menşeviklerin Stolipin tipi çözümün tek yol olduğu, Sosyal-Demokratların yalnızca bu yolu radikalleştirmek için çalışmaları gerektiği şeklindeki oportünist tahlilleri iflas etti.

İşte Lenin'in 1907'den itibaren yazılarında iki farklı tip kapitalist

tarımsal evrim, bir başka değişle iki tip ekonominin evrim arasındaki farkı vurgulamasının anlamı bu ve yalnızca budur.

Lenin'in yürüttüğü tartışmayı kavrayamayan Halkın Birliği ise Lenin'i bayağı bir ekonomiste dönüştürerek, Lenin'in bir ülkede yarı-feodal yapının devrimle parçalanması yanında, bir de yarı-feodal yapının bir tip ekonomik evrimle kendiliğinden tasfiye olduğu ikinci yolun varlığını kabul ettiğini ileri sürüyor. Bunu Lenin hiç bir zaman söylememiştir. Bunu olsa olsa ekonomistler savunabilir.

Literatürde tarımda kapitalist evrimin iki türünden sözedilir. Biri «Amerikan tipi» tarımsal ekonomik evrimdir. Bilindiği gibi Kuzey Amerika'da feodalizm aşaması hiç yaşanmamıştı. Kuzey Amerika (yerli kabilelerin de yok edilmesiyle) göçmenler için boş topraklar sağlıyordu. Göçmen aileler çok ufak bir para ödeyerek, ya da hiç bir şey ödemeksizin kendilerine yetecek kadar bir toprak parçasının etrafını çevirebiliyorlardı. Köleci plantasyon tarımının geliştiği Güney dışında «toprağın eşit dağılımı» kendiliğinden gerçekleşmişti. O kadar ki, ilk başlarda kapitalistler ücretli işçi yokluğundan yakınıyorlardı (Bak: Kapital, Cilt 1, 33. Bölüm). Oysa bu durum kapitalizmin en hızlı bir gelişmesinin temelini oluşturdu. Kısa sürede üretici güçler büyük bir hızla gelişti ve görülmedik boyutlarda bir farklılaşma gerçekleşti. Amerikan tipi tarımsal ekonomik evrim, bu ülkenin kısa sürede İngiltere ile yarışmaya başlamasını sağladı. Lenin 1789 Devriminin Fransa'da da bu tür (ekonomik) tarımsal evrimi sağladığını yazar. Oysa Prusya tipi kapitalist tarımsal evrimde (burada da söz konusu olan bir ekonomik evrim tipidir), «emek-hizmetinden kapitalizme nihai geçişin temeli feodal toprakbeyliği iktisadının içbaşkalaşımı» olduğundan, üretici güçler Amerikan tipine kıyasla çok daha yavaş gelişir. Çeşitli ülkelerde, köylüler Amerikan tipi bir ekonomik evrimin şartlarını yaratacak toprak devrimi için savaşırlarken, bazı ülkelerde burjuva dönüşümün kaçınılmazlığını kavrayan toprakbeyleri yerine ayak uydurmuşlar ve yeninin, kendi toprak mülkiyetlerini ve siyasi güçlerini en çok muhafaza edecek tarzda, Prusya tipi bir ekonomik evrimi nihai olarak yerleştirecek bir «yukardan devrim» le kurulması için savaşmışlardır.

> «... devrim süreci boyunca değişik sınıflarca ileri sürülen tarım programlarını yukarda özetlenen ekonomik temelde karşılaştırırsak, hemen bu programlarda, sözünü ettiğimiz iki tip tarımsal evrime tekabül eden iki çizgi göreceğiz.» (18)
>
> «Reform-sonrası Rusyasının tüm tarihi boyunca kızıl bir çizgi gibi ilerleyen ve devrimimizin en önemli ekonomik temelini oluşturan köylülerle toprak beyleri arasındaki çıkar çatışması, bir ya da öteki burjuva tarımsal evrim tipi uğruna verilen bir mücadeledir.» Yalnızca bu iki tip arasındaki farkı ve her ikisinin de burjuva karakterini açık bir şekilde kavrayarak, Rus devriminde tarım sorununu doğru bir şekilde açıklayabiliriz ve de-

ğişik partilerce ileri sürülen çeşitli tarım programlarının sınıf anlamını kavrayabiliriz.» (19)

«... eski tarım sistemi... toprakbeyi kapitalizminin ya da köylü kapitalizminin yolunu açmak için, toprakbeyi usulü ya da köylü usulü parçalanabilir.» (20)

Aynı şekilde, farklı türlerde kapitalist sınai evrim de vardır. Örneğin, doğrudan üreticinin tüccar ya da sınai kapitalist haline geldiği daha devrimci ekonomik evrime karşılık, tüccarın küçük üretici üzerinde hakimiyet kurduğu ekonomik evrim tipi, eski üretim biçimini daha uzun süre muhafaza etme eğilimindedir. (Bak: Kapital, Cilt III) Ekonomik evrimdeki bütün bu farklılıklar çeşitli sınıflar arasındaki çelişmelerin keskinleşmesine yol açar. Ama iki tarımsal evrim tipi uğruna yürütülen mücadele en geniş devrimci-demokrat köylü kitlelerinin feodallerin «yukardan devrim» çabalarına karşı yürüttükleri bir mücadele olduğu için burjuva-demokratik devrimde çok büyük önem kazanır.

Özetlersek, tarımda iki tip kapitalist ekonomik evrim vardır. Feodalizmin aşınmaya başlamasıyla her iki tip evrim de kendiliğinden gelişir.

«Rusya'nın tarımsal merkezi ve sınır toprakları bir ya da öteki tarımsal evrimin hakim olduğu bölgelerin, bölgesel ya da coğrafi dağılımını gösterirken, toprakbeyi ve köylü tarımının yan yana var olduğu **bütün** bölgelerde her iki tip evrimin de temel özellikleri açıkca görülmektedir. Toprakbeyi ekonomisi kapitalist yönde gelişmektedir... Köylü tarımı **da kapitalist yönde gelişmekte** ve bir kırsal burjuvazi ve kırsal proletaryanın doğmasına yol açınaktadır. ...Dolayısıyla, iki tarımsal evrim akımını her yerde görüyoruz.» (21)

Büyük toprak mülkiyetinin varlığı üretici güçlerin çok daha büyük bir hızla geliştiği ve farklılaşmanın çok daha hızlı olduğu Amerikan tipi evrimin önünde engeldir. Büyük toprak sahipleri, burjuva dönüşümün kaçınılmaz hale geldiği, bu dönüşümü geciktirmenin artık mümkün olmadığı şartlarda, kapitalist bir toprak programı için mücadele edebilirler. Ama onlar büyük toprak mülkiyetini ve siyasi güçlerini en çok muhafaza edecek Prusya tipi bir evrimin önündeki engelleri temizlemekten yana olurlar. Oysa devrimci-demokrat köylülük büyük toprak mülklerine el koyma ve «eşit dağılım» uğruna mücadele eder. Gerçi **kapitalizm altında** «eşit dağılım» süremez, ekonomik evrim eşitliği derhal bozacaktır. Eşitliğin sürmesi ve hele bunun «sosyalizm» olduğu düşüncesi küçük-burjuvazinin bir yanılgısıdır. Ama eşit dağılım uğruna mücadele bir hayal ya da yanılgı değildir. Büyük toprak mülklerinin tasfiyesi üretici güçlerin en hızlı gelişmesini sağlayacağından, en devrimci yoldur. Devrimci proletarya demokratik devrimde toprak devrimi uğruna mücadele eden dverimci-demokrat köylülükle birleşmelidir.

İki farklı tip kapitalist tarımsal evrimin varlığını, Stolipin'in bir

tip evrim için mücadele ettiğini, köylülüğün ise bir başka tip evrim için mücadele ettiğini kavramayan, köylülüğün «toprakta eşit dağıtım sosyalizm demektir» şeklindeki Narodnik hayallerini reddederken, bu hayallerin altında yatan ekonomik özü (Amerikan tipi bir ekonomik evrim uğruna mücadeleyi) göremeyen, Stolipin tipini tek yol sayan menşevikler, Stolipin reformunu radikalleştirme programıyla çıkmışlar ve proletaryanın liberal burjuvazi ile ittifakını savunmuşlardır.

Bu oportünist görüşlerle mücadele eden Lenin, Stolipin reformunun ekonomik özü ile devrimci-demokrat köylü toprak programının ekonomik özü arasındaki zıtlığı açığa kavuşturmuş, bunun için iki tip kapitalist tarımsal evrim, iki tip ekonomik evrim arasındaki farkı bütün yönleriyle açığa kavuşturmuştur.

Okuduklarının özünü kavrayamayan Halkın Birliği ise, «demek ki, iki tip geçiş var: biri devrimle, öteki ekonomik evrimle». sonucuna varmıştır. Halkın Birliği bununla da kalmamış, Türkiye'de Prusya tipi ekonomik evrimle yarı-feodal yapının tasfiye olduğunu, ekonomik evrimin daha ileri bir noktasında feodal kalıntıların tümüyle tasfiye olmasının, böylece köylü toprak devriminin zemininin ortadan kalkmasının mümkün olduğunu «Lenin'e dayanarak» (!) ileri sürmeye kalkmıştır. «Devrimci alt-üst oluşların zorunlu olmadığı, toplumların ekonomik evrimle de dönüşebileceği» klasik ekonomist düşüncesi, 1977 Türkiyesinde burjuva-demokratik devrime ilişkin olarak uç vermiştir.

Bir ülke tarımında kapitalist ekonomik evrim, Prusya ve Amerikan çeşitli tiplerde gelişir. O ülkede feodal toprak sahipliği varsa, bir köylü devrimiyle büyük toprak mülklerine el konmadıkça, toprakbeyi ekonomisinin içbaşkalaşımı yoluyla kapitalizme geçiş sürecinin önemli bir ağırlığı olması doğaldır. Gerçi, Lenin'in belirttiği gibi, «köylü tarımı da kapitalist yönde» gelişir «ve bir kırsal burjuvazi ve kırsal proletaryanın doğmasına yol» açar. «Dolayısıyla, iki tarımsal evrim akımını her yerde» görürüz. Ancak, tarımda Amerikan tipi ekonomik evrimin hakim olabilmesi için, o ülkede ya da bölgede feodal büyük toprak mülkiyetinin olmaması gerekir. Sömürgeleştirilen boş topraklar, bunun en tipik örneğidir. Bütün bunlar tarımda ekonomik evrim tipleri meselesidir.

Ayrıca, burjuva-demokratik devrim aşamasında farklı sınıflar farklı ekonomik evrim tiplerine tekabül eden farklı programlar uğruna savaşırlar. Ve ancak farklı tarımsal ve sınai evrim tipleri arasındaki farkı açık bir şekilde kavrayarak, devrimde tarım sorununu da, öteki sorunları da doğru bir şekilde açıklayabiliriz ve «değişik partilerce ileri sürülen çeşitli tarım programlarının» ve sınai kalkınma programlarının «sınıf anlamını kavrayabiliriz.» Bütün bunların önemi çok büyük.

Ama, her kim kalkar da, «ülkemizde tarımda Prusya tipi bir ekonomik evrimle yarı-feodal yapı kendiliğinden tasfiye oldu. Ekonomik evrim bir süre daha sürerse, burjuva-demokratik devrim kendiliğinden

tamamlanabilir.» sonucuna varırsa, o Marksizmi katleden bir ekonomisttir.

Devrim, eski üretim biçiminin bağrında filiz veren yeni üretim biçimini temsil eden sınıfların eskiyi devirmek için yürüttükleri mücadeledir. Dolayısıyla, feodalizmin bağrında yeni üretim biçiminin filiz vermesi doğaldır. Bu yeni farklı tiplerde gelişebilir. Ve sınıf mücadelesinin nihai sonucu, hangi ekonomik evrim tipinin yolunun açılacağını belirler. Buna karşılık, burjuva-demokratik devrimin şu ya da bu tipte tamamlanması, her halükarda **bir devrim meselesidir.**

Çünkü ekonomik evrimin kendisi gelişen üretici güçlerle eski üretim ilişkileri arasındaki, yeni ile eski arasındaki temel çelişmeyi yavaş yavaş yumuşatmaz, tam tersine sürekli keskinleştirir. Gerçi Amerikan tipi tarımsal ekonomik evrime kıyasla, Prusya tipi tarımsal ekonomik evrim daha tedrici, daha yavaştır. Ama işte tam bu nedenledir ki, bu tip ekonomik evrim temel çelişmeyi daha da **keskinleştirir.**

Temel çelişmenin çözümü ise, (isterse bu çözüm bir «yukardan devrim»le gerçekleşsin), her halükarda bir devrim meselesidir. Burjuva-demokratik devrimin «ekonomik evrimle», «tedricen» tamamlanması diye bir şey yoktur. Burjuva-demokratik devrimin «tedricen» tamamlanmasından yalnızca İngiltere'ye ilişkin söz edilmektedir. Ama, bilindiği gibi, İngiltere, sanayide ve tarımda kapitalizmin en hızlı, en tipik, en «devrimci» geliştiği bir ülkedir. Ve İngiltere' de burjuva-demokratik devrim «tedricen» sadece tamamlanmıştır. Yoksa İngiltere burjuva-demokratik devrimi 17. yüzyılda yaşamış bir ülkedir.

HALKIN BİRLİĞİ PRUSYA TİPİ ÇÖZÜMÜN DE ŞİDDETLİ, «DEVRİMCİ» BİR ÇÖZÜM OLDUĞUNU KAVRAMIYOR.

Mevcut ekonomik evrimin tipleri ne olursa olsun, ve hangi sınıflar hangi tip ekonomik evrimin yolunu açacak bir programı savunurlarsa savunsunlar, her halükarda burjuva-demokratik devrimin tamamlanması bir devrim meselesidir, bu ancak şiddet yoluyla mümkündür.

Kaba evrimcilerin düşüncelerinin aksine, burjuva-demokratik devrimin Prusya tipi tamamlanması da, temel çelişmenin ekonomik evrimle yavaş yavaş çözülmesi olmayıp, temel çelişmenin şiddet yoluyla, «devrimle» çözülmesidir. Bunun için Prusya tipi çözüme «yukardan devrim» denilmiştir.

Prusya tipi'ne adını veren Almanya'da, 1848 devrimi burjuvazi devrimden korktuğu için ve proletarya da henüz köylülüğe önderlik edebilecek olgunluktan uzak olduğu için, yenilgiyle sonuçlandı. Ancak, burjuvazi «1848 den bu yana, görülmemiş bir iktisadi yükseliş yaşamıştı Almanya, 1847 ticaret bunalımını izleyen... dev genişlemede, gitgide artan bir paya sahipti. Bismarck'ın devrini başlatan, burjuva-

zinin, (Almanya'daki, H.Y.) küçük devletlerin ticarete koyduğu engelleri ortadan kaldırmak ve dünya pazarında rakiplerininkine eş bir yer edinmek çabalarıdır. Şimdi Almanya'ya akan Fransız milyarlarıyla, burjuvazi için yeni bir ateşli sinaî faaliyet dönemi açılıyordu, bu dönemde, Almanya, bir Alman ulusal iktisadî patlamasına uğrayarak, ilk kez, büyük bir sanayi ulusu olarak kendini gösterdi. Burjuvazi şimdiden, iktisaden en güçlü sınıftı ve hükümet, onun iktisadî çıkarlarına uymak zorûndaydı.... Buna rağmen, burjuvazi, gerçek siyasi güç sahibi olmaktan halâ çok uzaktı.... Bunlara ek olarak, enerjik bir yürütme gücü karşısında korkak ve iradesizdiler...; burjuvazinin mazereti daha çoktu, çünkü devrimci sınaî işçi sınıfı ile dolaysız iktisadi çatışma içindeydiler.... kesin olan şey, junkerlerin, giderek iktisadi açıdan yıkmak zorunda oldukları ve mülk sahibi sınıfların içinde, gelecek için bir ümit taşıyan, tek kesimi oluşturdukları idi.» (22)

İşte bu şartlarda, yani burjuva-demokratik devrimin tamamlanması artık geciktirilemez hale gelmişken ve burjuvazi devrimden korkar, proletarya ise henüz çok genç ve tecrübesizken, eski Almanya'nın («Prusya'nın») temsilcileri olan junkerler, burjuva-demokratik devrimin tamamlanması görevini üstlendiler. Ve junkerlerin temsilcisi Bismarck eski Almanya'nın çalışan halka karşı şiddeti yoluyla burjuva-demokratik devrimi tamamladı, üretici güçlerin önündeki engelleri (yarı-feodal yapıyı) tasfiye etti, üretici güçlerin özgürce gelişmesinin şartlarını (başta milli devlet çerçevesi olmak üzere) yarattı.

«Bismarck, 1866 Alman iç savaşını gerçekte olduğu gibi, yani bir **devrim** olarak kabul etmiş ve onu devrimci yollarla yürütmeye hazırlanmıştı. Ve yaptığı bu oldu.... Kısacası, bu, devrimci araçlarla yürütülen esaslı bir devrimdi. Kuşkusuz, bunun için onu suçlayacak olan en son kişi biziz. Tam tersine, biz, onu, yeterince devrimci olmadığı için, tepeden inme bir Prusya devrimcisi olduğu için, ancak yarım bir devrim yapabileceği bir durumda, tam bir devrime başladığı için, bir kere ilhak yoluna girdikten sonra, dört değersiz küçük devletle yetindiği için suçluyoruz.» (23) İşte, Engels «Prusya tipi» ni böyle anlatıyor.

Bismarck'ın «yukardan devrimi», eski Almanya'nın (Prusya onun tipik temsilcisiydi) Alman çalışan halkına karşı şiddetiyle gerçekleşti. Bu «yukardan devrim» burjuva-demokratik kurumları son derece yetersiz olarak getiriyor, eski kurumları uzun süre muhafaza ediyordu. Bu «yukardan devrim», yarı-feodal yapıyı ancak burjuva-demokratik devrimin tamamlanması anlamında tasfiye ediyor, buna karşılık feodal kalıntılar Almanya'da uzun süre varlığını koruyordu. Ve bu «yukardan devrim» burjuvazive derhal iktidarı teslim etmiyor, tam tersine uzun süre burjuvaziye junkerlerin uşağı rolünü veriyordu.

Ama bu, yine de bir «devrim»di Yani, Almanya'da üretici güçlerle, üretici güçlerin gelişmesini engelleyen feodal üretim ilişkileri arasındaki temel çelişmenin şiddet aracılığıyla çözüldüğü nitelik değişimi

noktasıydı. Bu noktadan sonra Almanya Marksistleri artık burjuva-demokratik bir asgari programı savunmadılar. Bu noktadan sonra gündeme sosyalist devrim girmişti.

Rusya'da 1905 devriminin yenilgiyle sonuçlanmasından sonra, iyice keskinleşen temel çelişme, objektif zorunluluk ortaya Bismarck'ın rolünü üstlenmeye çalışan Stolipin'i çıkardı.

«Eski Rusya kırının temelleri şiddetli, devrimci bir tarzda kırılmaksızın, Rusya'nın gelişmesi imkansızdır. Mücadele ... **yalnızca**, bunun, toprakbeyleri monarşisinin köylülere karşı şiddeti mi, yoksa bir köylü cumhuriyetinin toprakbeylerine karşı şiddeti mi olacağı noktasında sürmektedir. Her iki durumda da Rusya'da başka tip değil, bir burjuva tarımsal devrim **kaçınılmazdır**, ama ilkinde bu yavaş ve acılı bir tarımsal devrim olacaktır, ikincisinde ise, hızlı, yaygın ve özgürce gelişen bir tarımsal devrim olacaktır.» (24)

Prusya tipi «yukardan devrim» tedricidir, acılıdır, çok yavaştır. Ama bundan kalkınarak burjuva muhtevada feodal reformlar olan «yukardan devrimin» tedriciliği ile ekonomik evrimi birbirine karıştıranlar Marksizmi katlederler. Ekonomik evrim sosyal ve siyasi alt üst oluşlara (ve bunların bir türü olan tedrici «yukardan devrime») yol açmaksızın. tedricen yarı-feodal yapıyı tasfiye edebilseydi, üretici güçlerle eski üretim ilişkileri arasındaki çelişmenin sosyal devrim çağını başlattığını söyleyen Marks yanılmış ve ekonomistler doğrulanmış olurdu.

Nitekim, bu nedenledir ki, birkaç yıl sürmesine rağmen Stolipin **reformu** (ekonomik evrim değil, bir «yukardan devrim» çabası) bile Rusya'da temel çelişmeyi yavaş yavaş çözmek yerine, daha da keskinleştirmiştir:

> «Stolipin'in şimdi ve önümüzdeki yıllarda kırlardaki 'başarısı', köylülük içindeki mücadeleyi söndürmek yerine, **zorunlu olarak** alevlendirecektir, çünkü, 'amaca', yani **salt** burjuva bir köylü ekonomisinin tam ve son olarak sağlamlaştırılmasına, ancak çok, pekçok uzun bir yolla ulaşılabilir.» (25)
>
> «Otokrasinin tarım politikasında ve Duma'daki ve Duma aracılığıyla yürüttüğü genel politikasında Bonapartizm yönündeki değişiklik, Kara-yüz otokrasisi ve 'vahşi toprakbeyinin' hakimiyeti ile bütün ülkenin ekonomik ve sosyal gelişmesinin ihtiyaçları arasındaki çelişmeyi yalnızca kesinleştirir ve genişletir.» (26)

Bunu kavramayan menşevikler, Stolipin siyasetinin temel çelişmeyi yavaş yavaş yumuşattığını düşünüyorlar ve şu görüşü savunuyorlardı: «Rusya'da burjuva devrim sona ermiştir; 1905'ten sonra ikinci bir mücadele olamaz; bu nedenle Rusya **devrimci** değil, «anayasal» bir bunalımla karşı karşıyadır ve işçi sınıfına kalan da bu «anayasal bunalım» temelinde haklarını ve çıkarlarını korumaktır.» (27) Köylü devriminin önemini ve anlamını zaten hiç anlamamış olan menşevikler, Stolipin'in tarım politikasının köylü devriminin toprağını büs-

bütün ortadan kaldırdığını savunmaya başlamışlardı. «Artık bir köylü devrimi beklemek hayaldir» diyorlardı, «sosyalist devrim için de henüz erkendir», o halde, «görevimiz Aşil'in topuğu olan otokrasi ile anayasacılık arasındaki çelişmenin üzerine gitmektir»!

Halkın Birliği'nin «artık köylü devrimi beklemek hayaldir» dediğini öne sürmüyoruz. Tam tersine, Halkın Birliği, «köylü devrimi daha büyük ihtimaldir» diyor ve bunun için savaş çağrısı yaptığını belirtiyor. Ancak Halkın Birliği, hem de menşevikler gibi Stolipinvari reformların değil, doğrudan Prusya tipi **ekonomik evrimin** yavaş yavaş yarı-feodal yapıyı tasfiye **ettiğini**, kalan feodal kalıntıların da aynı ekonomik evrim sürecinde zamanla yok olacağını ileri sürüyor. Bir başka değişle, Prusya tipi ekonomik evrimle bir köylü devriminin üzerinde gelişebileciği başlıca toprağın yavaş yavaş ortadan kalktığını, çelişmenin yavaş yavaş yumuşadığını söylemiş oluyor. Peki ama, bu şartlarda «köylü devriminin daha büyük bir ihtimal olduğu» sözleri neye yarar?

Halkın Birliği bir çeşit ekonomik evrimle (Prusya tipi kapitalist tarımsal evrim), bu ekonomik evrimden temellenen, bu ekonomik evrim tipinin önündeki engelleri temizleyen «yukardan devrimi» birbirine karıştırıyor. Temel çelişmenin çözümünün her halükarda bir devrim meselesi olduğunu, Marksizmin ABC'sini göz ardı ederek, «bir de ekonomik evrimle çözüm vardır» diye düşünüyor. Kendi kafasında türettiği «Prusya tipi ekonomik evrim temel çelişmenin çözümü yolu»nu Türkiye'ye uygulamaya çalışıyor. Bundan sonra da, devrimin birden fazla yolu olup olmadığını sınıf mücadelesinin gerçeklerinde arayacağına, ekonomik istatistiklerde «gerçekleşmekte olan bir devrim» aramaya başlıyor.

Halkın Birliği ne düşünürse düşünsün, «Prusya tipi çözüm» de şiddetli, «devrimci» bir çözümdür. Bu tip çözümde «eski düzenin» temsilcisi olan sınıflar (burjuvazinin üst kesimini de **peşlerine** takarak), burjuva-demokratik devrimin «milli sorununu» şiddet aracılığıyla çözerler. Bu şiddet, esas olarak feodal toprak beylerinin köylülüğe karşı şiddetidir. Devrimin milli sorunu ülkeden ülkeye değişir. «Almanya'nın burjuva gelişmesinin tam olarak inşası milli sorunu, birlik, vb. idi (Alman Birliği, küçük devletlerin birleştirilmesi, H.Y.), tarım sorunu değildi; oysa Rusya'nın burjuva gelişmesinin tam olarak sağlamlaştırılması **milli** sorunu, doğrudan doğruya tarım (hatta daha dar: köylü) sorunudur.» (28)

Almanya'da Bismarck'ın «yukardan devrimi»yle «milli sorun» çözüldü (1871). Bu noktadan sonra Alman Marksistleri burjuva-demokratik asgari programlarından vaz geçtiler. Artık diyalektik dönüşüm gerçekleşmişti. Artık temel çelişme çözülmüş, ortaya yeni bir temel çelişme çıkmıştı. Bu yeni temel çelişme, üretimin toplumsallığı ile üretim araçlarının özel mülkiyeti arasındaki çelişmeydi.

Rusya'da Stolipin'in «yukardan devrim» çabası bir sonuç verme-

di. Burjuva gelişmeye ayak uydurmaya, köylü devriminin toprağını yok etmeye ve kırlarda kendilerine yeni dayanaklar yaratmaya uğraşan Rus toprakbeylerinin temsilcisi Stolipin, yalnızca temel çelişmeyi daha çok derinleştirebildi. Burjuva muhtevada feodal reformlar, Almanya'da temel çelişmeyi çözebilmiş, Rusya'da ise yalnızca daha çok keskinleştirmişti.

Türkiye'de burjuva-demokratik devrimin «milli sorunu» (özgül sorunu) nedir? Bu «milli sorunun» çözümünün birden fazla yolu var mıdır, varsa bu yollar nelerdir? Türkiye'de «eski» ile «yeni» arasındaki çelişme nedir? Türkiye'de «eski»nin temsilcisi sınıflar burjuva-demokratik devrimin «milli» (özgül) sorununu «yukardan devrimle» çözebilirler mi? Halkın Birliği ile bütün bunları tartışmamız gerekli. Ama her şeyden önce, Halkın Birliği'nin «ekonomik evrimle tedrici geçiş» ekonomist düşüncesini aşması gerekli. Prusya tipi geçişin de bir «devrim» meselesi olduğunu kavraması gerekli. İstatistiklerde keşfedilebilecek farklı ekonomik evrim tiplerinin hangi sınıfların hangi siyasetlerine temel teşkil ettiğini, gözünü sınıf mücadelesine çevirerek araştırması gerekli. Çünkü ekonomik evrim sürecinde doğan çelişmeler, ekonomik evrimle değil, sınıf mücadelesiyle çözülür. Ancak böylece ekonomik evrimin önündeki engeller temizlenir, üretici güçler özgürce gelişir. Bu Marksizmin ABC'sidir.

TÜRKİYE'DE YARI - FEODAL YAPI PRUSYA TİPİ «YUKARDAN DEVRİMLE» TASFİYE OLMADI

Ekonomist bir yaklaşımla, «Türkiye'de artık bir yarı-feodal yapıdan söz edilemeyeceğini» ileri süren Halkın Birliği'nin düşüncesinin aksine, Türkiye tarımında kapitalizmin (Prusya ve Amerikan tipi ekonomik evrimlerle) gelişmesi ve ekonominin bütününde giderek kapitalizmin hakim hale gelmesi, yarı-feodal yapıyı tasfiye edemezdi ve edememiştir. Bu gelişme yalnızca temel çelişmeyi daha da keskinleştirdi. Türkiye'de halen demokratik devrimin önünde tasfiye edilecek bir yarı-feodal yapı vardır. Tarımda feodal kalıntılar özellikle Doğu ve Güney-Doğuda bütün ağırlığını hissettirmektedir.

Zaten, bizzat ekonomik evrim yarı-feodal yapıyı, ne Türkiye'de, ne de bir başka ülkede tasfiye edemezdi. Ekonomik evrim yarı-feodal yapıyı yalnızca aşındırır. Nitekim, Türkiye'de de feodalizm, kapitalizmin gelişmeye başlamasıyla birlikte bir kaç yüzyıldır aşınmış ve giderek yarı-feodal bir karakter kazanmıştır. Ekonomik evrimin daha ileri evrelerinde ise, ülke ekonomisinin bütününde giderek kapitalizm ağır basmaya başlamıştır. Böylece de (ekonomik evrimle), temel çelişme daha çok keskinleşmiş, yarı-feodal yapının tasfiyesi daha acil bir mesele haline gelmiştir.

1920 devrimi, «Prusya tipi» bir «yukardan devrim» değildir. Bu devrim «eski»nin temsilcilerinin değil, «yeni»nin temsilcilerinden bi-

rinin (milli burjuvazi) önderliğinde bir devrimdi. Bu devrim yarı-feodal yapıyı tasfiye edemedi. Kemalist «devrimin daha sonraki gelişmesi esas olarak köylü ve işçilere karşı, evet bir toprak devrimi ihtimaline karşı yönelmekteydi.» (29)

Geçen yüzyılda Türkiye'de «yukardan devrim» çabaları olmuş mudur? Osmanlı Devleti döneminde «eski» Türkiye'nin temsilcileri «yeni»ye ayak uydurmaya çalışmamışlar mı? Burjuva muhtevada feodal reformlar Osmanlı döneminde yapılmadı mı? Bütün bunları araştırmak gerekir. Osmanlı devleti «merkezî feodal» bir devlet olduğundan feodal toprak sisteminin son yüzyıllardaki süreci daha karmaşık ve mutlaka araştırılmalı. Türkiye'de Prusya tipi «yukardan devrim» çabaları olup olmadığını araştırmak isteyen herkes, her şeyden önce gözlerini 20. yüzyıl öncesine çevirmeli ve Osmanlı toprak sisteminin çözülme sürecini incelemelidir. (Bir yazısında Şefik Hüsnü 19. yüzyılda Orta Anadolu'da bir «toprak reformu» yapıldığından söz ediyor. Orta Anadolu'da büyük toprak mülkiyetinin çok yaygın olmayışını buna bağlıyor. Bu reformu ve niteliğini bilmiyoruz. Bu, Osmanlı merkezi feodalitesini sağlamlaştırmaya çalışan gerici bir feodal reform mu, yoksa burjuva muhtevada bir feodal reform mu, bu konu araştırılması gereken önemli bir konu. Ayrıca, süreç içinde çok çözülmüş olmasına rağmen, bir merkezi feodal devletin 1920 devrimiyle yıkılmasının tarım sisteminde önemi ve anlamı nedir, araştırmalarda bu nokta da açığa kavuşturulmalıdır.)

İçinde yaşadığımız çağda «yukardan devrim» çabaları olup olmadığına gelince, kimilerine göre DP ve AP'nin toprak siyasetleri «eski»nin «yeni»ye ayak uydurma çabalarını yansıtır, bu siyasetler «yukardan devrim» çabalarıdır. Biz bu görüşe katılmıyoruz. Menderesler, Demirellerin tarım siyasetlerinin kırda kapitalizmin gelişmesini hızlandırdığı doğrudur. Ancak DP ve AP'nin yaptığı, yalnızca ekonomik evrim sürecini biraz hızlandırmaktan ibarettir. Ne DP, ne de AP yarı-feodal yapıyı tasfiye etme siyaseti benimsememişlerdir; tam tersine onların siyaseti esas olarak yarı-feodal yapıyı muhafaza etme siyaseti olmuştur.

DP ve AP'nin tarımda kapitalizmi geliştirici bazı hükümet politikalarına bakarak, Menderes ve Demirel'lere Bismarc'lık atfedenler, feodal topraksahipliği sistemini «yukardan devrim»le **tasfiye etmenin** ne olduğunu anlamıyorlar. Prusya tipi çözümde büyük topraksahipliği sistemi korunuyor diye, kapitalizmi geliştirici her türlü hükümet politikasına «Prusya tipi çözüm» adını veriyorlar. Oysa Prusya tipi çözüm, gerçekten bir çözümdür, feodalizmi gerçekten **tasfiye** etmektir. DP ve AP'nin yaptıkları ise, feodal üretim ilişkilerini **aşındırmaktan** ibarettir.

DP ve AP gibi partiler feodalizmi tasfiye etmek için «cesaretle devrimci yolu» tutamazlar, oysa başarısız Stolipin «cesaretle devrimci yolu» tutabilmişti. Çünkü 1907'ler Rusyasında kapitalizm bağımsız

olarak ve özgürce gelişiyordu. 1907'ler Rusya'sı büyük bir sınai gelişme içindeki bir ülkeydi. Siyasi gericiliğine rağmen Rus büyük burjuvazisinin çıkarları feodal kalıntıların cesaretle tasfiye edilmesini gerektiriyordu. Rus büyük burjuvazisi, Rus imparatorluğunun geniş toprakları içinde uzanabileceği her yere uzanmaya çalışmakla kalmayıp, gözünü Çin'e, İran'a, Türkiye'ye, v.b. diken bir aç kurttu. Ve merkezi Rusya'da feodal kalıntılarla çevrili olmak, bu aç kurtun artık katlanamayacağı bir şeydi. Ülkenin bütün potansiyel güçleri bu burjuvazinin hızla büyüyen bu sermayenin emrine verilmeliydi. İşte bu zorunluluk, feodal Stolipin'i başarısız bir «yukardan devrim» çabasına itti. Oysa Türkiye'deki büyük burjuvazi, yalnızca siyasi değil, ekonomik olarak ta gerici bir sınıf. Bu büyük burjuvazinin çıkarları, feodal kalıntıların cesaretle tasfiyesini değil, büyük ölçüde korunmasını gerektiriyor. Onun gücü, değil gözünü yurt dışına dikmesine, ülke içinde feodalizmin tasfiyesi ile harekete geçecek unsurlara hakim olmasına bile elvermiyor. O varlığını sürdürebilmek için feodal kalıntıların büyük ölçüde muhafazasına muhtaç. Ve bu büyük burjuvazi ülke kaynaklarını, uluslararası tekellerin yağmalayıp, kurutmasına hizmet eden bir uşak. Rus büyük burjuvazisi ülkenin potansiyel güçleri «cesaretle» harekete geçirildiği takdirde gelişmesinin önündeki engellerden kurtulacaktı. Türk büyük burjuvazisi ise, ülkenin potansiyel güçleri şu ya da bu yolla cesaretle harekete geçirildiği takdirde, bu güçlerin altında ezilecektir. Bu nedenle DP, AP gibi partiler, toprak ağaları yanında büyük ölçüde bu büyük burjuvazinin temsilcisi partiler oldukları halde, «cesaretle devrimci yolu» tutamadılar, tutamazlar.

Aslında Türkiye'de Prusya tipi ekonomik evrimin önündeki engeller büyük ölçüde temizlenmiştir. Türkiye'de köylülüğü toprağa bağlayan bir feodal «köy komünü» yoktur. Feodal büyük toprakağasına bağımlı köylüler büyük ölçüde topraksız köylülerdir. Toprağa bağımlılığı devam ettiren feodal hukuk ta çoktan ortadan kalkmıştır. Nasıl oluyor da, «ekonomi dışı zor» buna rağmen 1977 Türkiye'sinde devam edebiliyor? Çünkü Türkiye'de Prusya tipi tarımsal kapitalist evrimin önündeki engellerin çoğu kalkmıştır, ama en önemlisi **—az gelişmiş, geri bir kapitalizm engeli—** varlığını sürdürmektedir. Meselenin can alıcı noktası da budur.

DP, AP gibi partilerin tarımsal hükümet politikaları yarı-feodal yapıyı yalnızca aşındırdı, aşındırmaya devam ediyor. Çünkü bu partilerin hükümet politikaları emperyalizm, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm ve feodalizm üçlüsünün, yani «**eski**»nin hakimiyetini devam ettirme politikalarıdır.

Stolipin'in politikası, «yeni»nin (kapitalizmin) önündeki «eski» engelleri (feodal kalıntıları), bir yöntemle (köy komününü talan etme yöntemiyle) tasfiye etme politikasıydı. Mendereslerin, Demirellerin politikası ise, «yeni»ye (milli kapitalizm de dahil olmak üzere, yeni demokrasinin maddi unsurlarına) karşı, «eski»nin (emperyalizm, «komp

rador kapitalizm» ve feodalizmin) gerici çıkarlarını koruma politikasıdır.

Stolipin genel olarak kapitalizmin **lehine,** feodalizmi hedef aldığı için «cesaretle devrimci yolu» tutmuştu. Menderes'ler, Demirel'ler ise millî kapitalizmin ve yeni demokrasinin tüm unsurlarının **aleyhine,** emperyalizmi, «komprador kapitalizmi» ve feodalizmi pekiştirdikleri için, gerici yolu tuttular.

Türkiye'de kapitalizmin tek bir süreç olmadığı kavranmadığı sürece, milli kapitalizm ile emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm arasında, ikincinin gerici yönü temsil ettiği çelişme görülmediği sürece, ve de emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin feodalizme karşı bir kavga vermek yerine, onu kendine dayanak yaptığı anlaşılmadıkça, Mendereslerin, Demirellerin ekonomik olarak «ilerici» sayılması doğaldır.

Mendereslerin, Demirellerin tarım siyasetlerinin özü, onların milli kapitalizme ve genel olarak yeni demokrasinin maddi unsurlarına karşı verdikleri savaştır. Onları gerici kılan, ekonomik olarak ta gerici kılan budur. Bunlara kıyasla, bugünkü CHP'yi ekonomik olarak ilerici kılan da, bu partinin şu ya da bu ölçüde milli kapitalizmin çıkarlarını savunmasıdır.

DP ve AP'nin tarım siyasetinin buna bağlı öteki yönü ise, emperyalizm, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm ve feodalizmin, milli kapitalizme ve yeni demokrasinin unsurlarına **karşı** birliğini pekiştirmek, **uyumlarını sağlamaktır.**

Halkın Birliği ve Mendereslerde, Demirellerde «yukardan devrimcilik» vehmeden herkes, üç dağ arasındaki çelişmelerden başka bir şey göremiyorlar. Onların gözünde emperyalizm ve «komprador kapitalizm» ile feodalizm arasındaki çelişme, «yeni ile eski arasındaki çelişmedir»! Bir başka değişle temel çelişmenin bir unsurudur! Çünkü onlar Rusya gibi Türkiye'de de temel çelişmenin **genel olarak kapitalizm** ile feodalizm arasındaki çelişme olduğunu sanıyorlar. Bu nedenle de feodalizmi aşındırıp, bir tür kapitalizmi («komprador kapitalizmi») geliştiren siyaseti, «eski» yi aşındırıp, «yeni» yi geliştiren siyaset olarak niteliyorlar.

Aydınlık ile Halkın Birliği'nin Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapısı konusundaki görüşlerinin temelinde aynı vahim yanılgı yatmaktadır. Aydınlık temel çelişmenin genel olarak kapitalizm ile feodalizm arasındaki çelişme olduğunu sandığı için, feodalizmi abartmaya kendini mecbur hissediyor, kapitalizmin ekonomide hakim hale geldiğini, devekuşu gibi başını kuma gömerek «görmemeyi» yeğliyor. Halkın Birliği de temel çelişmenin genel olarak kapitalizm ile feodalizm arasındaki çelişme olduğunu sandığı için, ekonomide kapitalizmin hakim hale gelmesini, «yeni»nin «eski»ye hakim hale gelmesi olarak niteliyor, «eski»nin «yeni»ye karşı verdiği savaşı, «yeni»nin «eski»ye karşı zaferi diye selamlıyor.

Türkiye'de yarı-feodal yapı Prusya tipi «yukardan devrim»le tas-

fiye olmamıştır, halen varlığını sürdürmektedir. Bu yapı emperyalizmin ve emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin temelini oluşturmaktadır. Menderes ve Demirel ne Bismarck'tır, ne de Stolipin. Demirel'in «15-20 yıl sonra en gelişmiş 10 sanayi ülkesi arasına gireceğiz» sözleri, Demirel de Stolipin gibi başarısızlığa mahkum olduğundan değil, Demirel'in siyaseti bunu imkansız kılan bir siyaset olduğu için kitleleri aldatmaya yönelik bir demogojiden ibarettir. Demirel'in **en başarılı** siyaseti bile bunu sağlayamaz, çünkü emperyalizmin sınırları içinde bir yarı-sömürgede sanayi devrimi mümkün değildir. Oysa Stolipin'in siyaseti başarılı olabilseydi, Rusya'da temel çelişme çözülebilirdi. Nitekim, Stolipin'in başarısızlığına rağmen, Rusya büyük gelişme kaydedebildi.

50 ya da 100 yıl «devrim olmazsa», Türkiye'nin **yarı-sömürge tipi** bir Bismarck'ı **olabilir mi?** 50 ya da 100 yıl «devrim olmazsa», feodal kalıntılar tümüyle tasfiye olup, yarı-sömürge yapıya rağmen temel çelişme değişebilir mi, sosyalist devrim doğrudan gündeme girebilir mi? Biz bu soruya «hayır» cevabı vermekten kaçınıyoruz, çünkü biz peygamber değiliz. Yalnızca bugün böyle bir siyasetin gündemde olmadığını tesbit ediyoruz ve bugünkü Türkiye.de yarı-feodal yapının tasfiyesinin bir ikinci yolu olmadığını savunuyoruz. Ama 50 ya da 100 yıl «devrim olmazsa» ikinci yol için mücadele eden bir Bismarck doğabilir mi, bu soruya, peygamber olmadığımız için, «hayır» demekten kaçınıyoruz.

Ama, biz bu soruya «evet» te demiyoruz. Bu soruya «evet» cevabı verdiğimizi sanan Halkın Birliği, bu dergiye yönelttiğimiz eleştiriyi hiç anlamamış. Tekelci kapitalizmin tek bir dünya tröstü ile sonuçlanmasının teorik olarak «mümkün» olduğunu söyleyen Lenin, bu ihtimali kabul etmiş mi sayılır? Elbette hayır. Lenin bu ihtimalin ancak anti-Marksist akademisyenlerin kafalarında mümkün olabileceğini söylemiş ve şöyle eklemiştir:

> «... evrim o şartlarda öyle antagonizmalar, çatışmalar, alt üst oluşlar içinde -ve yalnız ekonomik değil, aynı zamanda siyasal, ulusal, vs.- yürümektedir ki, ulusal mali sermayelerin evrensel bir 'emperyalizm ötesi emperyalizmi' yapısında birleşmelerinden önce, tek bir dünya tröstünün kurulmasına vakit kalmadan, emperyalizm kaçınılmaz biçimde yok olup gidecek ve kapitalizm kendi karşıtına dönüşecektir.» (30)

Biz «Türkiye'nin de 50 ya da 100 yıl sonra yarı-sömürge tipi bir Bismarck'ı doğması teorik olarak mümkün müdür?» sorusuna, o zamana kadar emperyalist boyunduruğun, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin ve feodalizmin yeni demokratik devrimle parçalanmış olacağı cevabını veriyoruz. Temel çelişmenin böylesine keskinleştiği bir ülkede ve devrimin bu ölçüde ilerlediği bir dünyada, «50 ya da 100 yıl devrim olmaması halinde» ne olabileceği sorusuyla uğraşmayı reddediyoruz.

Halkın Birliği bu soruya «evet» cevabı vererek, peygamberlik yap-

makla kalmıyor. O, bu «ikinci yol» tartışmasını günümüzde gündeme getiriyor. Böylece, ikinci bir yolun asla gündemde olmadığı '77 Türkiyesinde «iki yol bulunduğunu» ileri sürerek, gündemde olmayan, 20. yüzyılda ülkemizde gerçek anlamda hiç gündeme girememiş ve asla ufukta görünmeyen bir «ikinci yol» ihtimaliyle proleter devrimcilerin kafalarını karıştırıyor. «Bugün gündemde midir?» diye sorulunca da, «gelecekte gündeme girebilir» diye kaçamak cevap veriyor. Bunun adı, geleceğe ait anti-Marksist spekülasyonlarla, günün acil sorunlarını bulanıklaştırmak değil midir?

Bir ekonomik sürecin kendisinde «yukardan devrim» özellikleri «keşfeden» Halkın Birliği'nin, «gelecek olabilir» derken, aslında günümüzü ve hatta dünü kastettiği açık değil mi? Ekonomik süreç dünü-bugünü-yarını kapsayan bir süreç. Halkın Birliği'ne göre dün başlayan, bugün devam eden süreç, devrim patlak vermezse yarın tamamlanacaktır. Halkın Birliği'nin hatası spekülasyon yapmak olmayıp, Marksizmi terkedip ekonomizme saplanmaktır.

TÜRKİYE'DE GERÇEK ANLAMDA BİR PRUSYA TİPİ KAPİTALİST TARİMSAL EVRİM DE YOKTUR.

Bütün bu açıkladıklarımız, Türkiye'de Prusya tipi bir «yukardan devrim»in, «ikinci yol»un gündemde olmaması yanında, Türkiye'de gerçek anlamda bir Prusya tipi kapitalist evrim var mıdır sorusunu sormamızı da gerektiriyor.

Almanya ve Rusya'da tarımda Prusya tipi ekonomik evrim, gerçi Amerikan tipi ekonomik evrime kıyasla tedriciydi, sancılıydı, üretici güçlerin daha yavaş gelişmesine yol açıyordu, ama bu ekonomik evrim süreci yine de «yeni»yi doğuruyordu. Prusya tipi ekonomik evrim üretici güçlerin gelişmesinin bir ürünü olmakla kalmayıp, üretici güçlerin gelişme düzeyine genelinde tekabül ediyordu. Bu nedenle Engels, Prusya tipi ekonomik evrimi temel alan, bu evrim tipi için savaşan «yukardan devrimciler»in, kendileri feodal («eski») oldukları halde, burjuvazinin («yeni»nin) ekonomik iktidarını sağladıklarını söyler. Prusya tipi ekonomik evrim, Amerikan tipine kıyasla bütün olumsuzluklarına rağmen, **Alman sanayi devrimiyle ve Rusya'daki büyük sanayi atılımıyla bir bütündü.**

Türkiye için aynı şey söylenebilir mi? Türkiye'de Prusya tipi ekonomik evrim hangi tip kapitalizmle bir bütündür? Türkiye'de Prusya tipi bir ekonomik evrimi teşvik eden hükümetler, «yeni»nin ekonomik iktidarını mı sağlıyorlar?

Bu soruların cevabı, bizim açımızdan açık. Türkiye'de tarımda feodal büyük topraksahipliği ekonomisinin içbaşkalaşımı yoluyla gelişen kapitalizm, **bir sanayi devriminin önündeki engeller olan** emperyalizmle ve emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmle bütünleşmektedir. Milli kapitalizme karşı gelişmektedir. Türkiye'de tarım politika-

ları ile Prusya tipi bir ekonomik evrimi teşvik eden hükümetler, «yeni»nin ekonomik iktidarını sağlamak yerine, «eski»nin ekonomik iktidarını pekiştiriyorlar. Çünkü Türkiye'de «yeni», genel olarak kapitalizm **değildir**. Feodalizmden emperyalizme bağımlı bir tekelci kapitalizm yönüdeki ekonomik evrim, «eski»nin bağrında «yeni»nin unsurlarının doğup, gelişmesi **değildir**.

Bir bakıma, Türkiye'deki süreç te, Almanya ve Rusya'daki sürece benzer. Feodal toprakağası iktisadının içbaşkalaşımı yoluyla kapitalistleşme, yine kapitalistleşmedir. Feodal bölünmüşlüğü tasfiye ettiği, feodal küçük çapta üretimin yerine büyük makineli tarımı (sınai tarımı) geçirdiği için, üretimin toplumsallaşmasına yol açtığı için, objektif olarak bir ilerlemedir.

Ama, meselenin yalnızca bu yönü görülür ve buna ağırlık verilirse, bu ekonomik evrim türünün Türkiye'de yarı-sömürge yapı ile bir bütün olduğu gözden kaçırılırsa, en yanlış ve tehlikeli siyasi sonuçlara varılması kaçınılmazdır.

19. yüzyıl Almanya'sında, ve 20. yüzyıl başındaki Rusya'da yarı-feodal yapının tasfiye edilmesi burjuvazinin bir talebiydi, kapitalizmin zorunlu bir ihtiyacıydı. Bu ülkelerde Prusya tipi denen kapitalist tarımsal evrim üretici güçlerin ulaştığı gelişme düzeyinin kaçınılmaz bir sonucuydu. Bu ülkelerde kapitalizm şu ya da bu yolla geliştiği ölçüde (Prusya tipi buna dahildi), ülke ekonomisi hızla ilerliyor, giderek bu ülkeler sermaye ihraç eden ülkelere dönüşüyordu. Türkiye gibi yarı-sömürge ülkelerde ise, emperyalizm ve emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm feodalizmi çok daha yavaş çözmekte ve «Prusya tipi» çözümün bile daha yavaş olmasına yol açmaktadır. Bu çözüm gerçekleştiği ölçüde de, kapitalistleşen toprakağaları, tıpkı büyük sanayi burjuvazisi gibi, emperyalizme bağımlılaşmakta ve emperyalizm ve ona bağımlı sanayi büyük burjuvazisi gibi, feodal kalıntıların tasfiyesini talep edeceğine, yarı-feodal yapıyı muhafazayı talep etmektedir.

19. yüz yıl Almanyasında ve Rusyada ekonomik ilerlemenin motoru Prusya tipi kapitalizm de dahil, kapitalizm ile feodalizm arasındaki çelişmeydi. Yarı-sömürge Türkiye'de ise emperyalist kapitalizm, emperyalizme bağımlı büyük sanayi ve tarım kapitalizmi ile feodalizm arasında, toplumun ekonomik ilerlemesinin motoru olan bir çelişme yoktur. Almanyada kapitalistleşmiş toprakbeyleri olan Junkerlerin çıkarları feodal kalıntıların hızla tasfiyesini gerektiriyordu, tıpkı Alman sanayi burjuvazisinin çıkarları feodal kalıntıların hızla tasfiyesini gerektirdiği gibi. Türkiye'de kapitalistleşmiş toprakağaları Junkerler değildir. Türkiye'nin kapitalistleşmiş toprakağalarının çıkarları feodal kalıntıların tasfiyesini değil, büyük ölçüde muhafazasını gerektiriyor, tıpkı emperyalizmin ve emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin çıkarları feodal kalıntıların tasfiyesini değil, büyük ölçüde muhafazasını gerektirdiği gibi. İşte bu anlamda Türkiye gibi ülkelerde gerçek bir «Prusya tipi kapitalistleşme» yoktur.

Türkiye gibi ülkelerde emperyalizm, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm ve kapitalistleşmiş toprakbeyleri feodal kalıntıların hızla tasfiyesini talep edemiyorlar. Çünkü böyle bir adım üretici güçleri özgürce geliştirecektir. Oysa emperyalizm ve ona bağımlı tekelci kapitalizm özgürce gelişen üretici güçlerle boğulacaklardır. Onlar, yarı-sömürge ülkelerde üretici güçlerin geriliği temelinde sömürülerini sürdürebilmektedirler.

Yarı-sömürgelerde önemli olan kapitalizmin Prusya mı, yoksa Amerikan tipinde mi geliştiği meselesi değildir. Önemli olan, gelişen kapitalizmin hangi unsurlarının milli kapitalizm, hangi unsurlarının ise emperyalizme bağımlı kapitalizm olduğudur. Türkiye'de feodal toprakağası iktisadının içbaşkalaşımı yoluyla bir milli kapitalizmin de geliştiği bize gösterilirse, ülkemizde gerçek anlamda bir Prusya tipi ekonomik evrimin varlığını kabul etmeye hazırız. Aksi takdirde, geliştiğini söyledikleri bu Prusya tipi kapitalizmin neden ve nasıl demokratik devrimin hedefi olduğunu açıklamak ta, Türkiye'de gerçek anlamda bir Prusya tipi ekonomik evrimin var olduğunu savunanlara düşer.

Halkın Birliği Türkiye'de gerçek anlamda bir Prusya tipi kapitalist evrimin varlığını, Lenin'in bir mektubuna dayanarak kanıtlamaya çalışıyor. Söz konusu mektupta Lenin «oktobrist-kapitalizmin» Doğuya kaydığından söz ediyor. O mektubun bütünü Halkın Birliği'nin tezlerinin lehine değil, **aleyhine**dir. Mektupta Lenin, «bu, kapitalizmin gelişmesine karşı çıkmak anlamına geleceğinden, sömürgeciliğe karşı çıkmanın donkişotluk olduğu» görüşünü eleştiriyor. «Sömürgeci politikanın ilerici olduğunu, kapitalizmi aşıladığını ve bu nedenle onun 'açgözlülük ve zalimlikle suçlamanın anlamsız olduğunu, bu nitelikler olmaksızın' kapitalizmin 'topal' kalacağını eskiden beri öne sürenler revizyonistler olmuştur,» diyor.

Ayrıca, Lenin'in bu mektupta sözünü ettiği «oktobrist kapitalizm» Prusya tipi kapitalist tarımsal bir evrim **değildir**. Lenin genel olarak kapitalizmden söz etmektedir. Sanayi ve tarımda ve siyasi üstyapısıyla genel olarak «oktobrist» ve «narodnik» kapitalizm. «İran'da demiryolu inşası» Prusya tipi kapitalist tarımsal evrim midir?

Bütün bunların ötesinde, Lenin'in o mektubu 1911'de yazdığını unutmak çok saçmadır. Mektupta Lenin «Marksistler, tröstleri yasaklama, ticareti sınırlama gibi tek bir gerici **tedbiri** savunmazlar.» diyor. Günümüz Marksistleri yarı-sömürgelerin emperyalist tekellere karşı aldıkları çeşitli tedbirleri v.b. gerici mi sayarlar? Yahut ta, günümüzde «Asyadaki devrimler» «Oktobrist kapitalizmi kovma ve onun yerine demokratik kapitalizmi geçirme»ye mi eşittir? 1911 yılında Lenin'in bütün bunları açığa kavuşturması mümkün değildi. Ama 1977 yılında yarı-sömürgelerin ekonomik evrim tiplerini açıklamak için Lenin'in **söz konusu mektubuna dayanmaya** kalkmak, Leninizmi hiç anlamamak olur. O zaman milli mesele konusunda da Stalin'in 1912'de yaz-

dığı broşüre dayanmamız gerekir. Böyle yapanlara Stalin'in verdiği cevap ise unutulmamalı.

Yarı-sömürgelerde kapitalizmin gelişmesi ve devrimin hedefleri meselesi 1. emperyalist savaştan ve Ekim Devriminden sonra açıklığa kavuşmuştur. Emperyalizme bağımlı kapitalizm ve yeni demokratik devrim meselelerini ise, bu meselenin kökleri Lenin ve Stalin'de bulunmakla birlikte, bütün yönleriyle açığa kavuşturan Mao Zedung olmuştur.

EMPERYALİZMİN YAĞMACI VE TALANCI KARAKTERİ GEREĞİ KAPİTALİZMİ GELİŞTİRDİĞİNİ SAVUNAN HALKIN BİRLİĞİ EMPERYALİZMİ KAVRAMIYOR.

«Emperyalizmin başlıca özelliklerinden biri, en geri ülkelerde kapitalist gelişmeyi hızlandırması»dır (31) diyor Lenin. «Eskiden sömürgelerle Avrupa halkları —hiç olmazsa onların çoğunluğu— arasında ekonomik fark vardı; sömürgeler **meta** değişimine çekilmişler ama kapitalist **üretime** çekilmemişlerdi. Emperyalizm bu durumu değiştirmiştir. Emperyalizm, başka şeyler yanında, **sermaye** ihracıdır. Giderek artan bir hızla kapitalist üretim sömürgelere nakledilmektedir.» (32) «İhraç edilmiş sermaye, ihraç edildiği ülkelerde kapitalizmin gelişimini etkiler ve büyük çapta hızlandırır. Bu nedenle, sermaye ihracı, ihraç eden ülkelerde kapitalizmin gelişmesini bir ölçüde durdurma eğilimi taşısa da, bunun, bütün dünyada kapitalizmi derinlemesine ve genişlemesine geliştirmek pahasına olduğunu unutmamalı.» (33)

Bu meselenin bir yönüdür. Meselenin bir de başka yönü vardır. Ama her şeyden önce, meselenin bu yönü konusunda Halkın Birliği'nin kafasının nasıl karışık olduğunu görmek gerek.

Lenin'in yukarda aktardığımız sözlerinden açıkça anlaşıldığı gibi, emperyalizm yarı-sömürgelerde kapitalizmi geliştirir, çünkü «emperyalizm, başka şeyler yanında, **sermaye** ihracıdır.»

Emperyalizm olgusunu hiç kavramayan Halkın Birliği ise, «Emperyalizmin esas vurgulanması gereken yönü, **yağmacı ve talancı** yönüdür. Onun kaçınılmaz olarak, komprador karakterde de olsa kapitalizmi geliştirmesi buradan gelir. Emperyalizmin **yağmacı** ve talancı tabiatı, azami kâr dürtüsü, kaçınılmaz olarak komprador kapitalizmin gelişmesini de beraberinde getirmektedir.» diyor. (34), (abç, H.Y.)

Bir başka değişle, emperyalizm yarı-sömürgelerde kapitalizmi, sermaye ihracı olduğu için değil de, yağmacı ve talancı olduğu için geliştiriyormuş!

Peki, ama tekelci kapitalizm öncesi yine emperyalizm ve sömürgecilik vardı. O zaman da emperyalizm ve sömürgecilik, bugünkü gibi, yağmacı ve talancıydı. Tekelci kapitalizın anlamında emperyalizmden farklı olarak, eskilerin hemen hemen tek özel-

liği yağma ve talandı. O halde neden o zamanlar bu yağma ve talan sömürgelerde kapitalizmi geliştirmedi? İlkel birikimin en önemli unsurlarından biri bu yağma ve talandı. Bir başka değişle, 16., 17., 18. yüzyıllarda sömürgecilik, yağma edilen ülkelerde, değil «kapitalizmi geliştirmek», üretici güçlerin o güne dek ulaşmış olduğu gelişmeyi de heder ederken; yağmalayan ülkelerde, metropollerde (Avrupa'da) üretici güçlerin, kapitalizmin gelişimini hızlandırmıştır. Halkın Birliği' nin sandığının aksine, emperyalist yağma ve talan, yağmalanan ülkede değil, yağmalayan ülkede kapitalizmi geliştirir. Yağmalanan ülkede ise, yalnızca üretici güçleri geriletir. Tekelci kapitalist emperyalizm de, yağmacı ve talancı yönüyle sömürge ve yarı-sömürgelerde üretici güçleri yalnızca geriletir, üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel olur.

Hindistan'da «bu kalıplaşmış küçük toplumsal organizma şekillerinin (formlarının) bir çoğu çözülmüş ve bir kısmı da yavaş yavaş çözülmek üzeredir.» diyor Marks (Hint köy topluluklarından söz ederken). «Bunun nedeni **İngiliz askerlerinin ve vergi tahsildarlarının kaba müdahalesinden çok,** İngiliz **serbest mübadelesinin ve buhar makinesinin yaptığı etkidir.**» (35), (abç, H.Y.). «İngiliz ticareti, burada, altüst edici ve değiştirici bir nitelik taşımışsa; bu ancak, İngilizlerin ucuz fiatla satışa sürdükleri metaların, bu eski sanayi ve tarım üretimi birimlerinin (topluluklarının) tamamlayıcı bir bölümü olan iplik ve dokuma zanaatlarını yıkmasıyla mümkün olmuştur. İngilizlerin giriştiği bu yıkıcılık, orada bile, yavaş yavaş ilerlemiş ve yayılmıştır.» «İngiliz manifaktür oligarşisinin, Hindistan'a demiryolu yapmak istemesinin, yalnızca kendisi için gerekli olan pamuğu ve öteki temel maddeleri daha ucuza sağlamak amacından doğduğunu biliyorum, Ama, demiri ve kömürü olan bir ülkeye, taşıt aracı olarak makineleri soktuğunuz zaman, makinenin başka sanayi alanlarına girmesinin **önüne geçemezsiniz.**» (36), (abç, H.Y.).

Görüldüğü gibi, sömürgecilik, sömürge ve yarı-sömürgelerde doğal ekonomiyi yıkıp, kapitalizmi geliştiriyorsa, bunun nedeni elbette yağma ve talan değildir. Bunun nedeni, yağma ve talanı kolaylaştırmak için bu ülkelere **sokulmak zorunda kalınan** buhar makinesidir ve mamul madde ihracıdır. Emperyalizm çağında sermaye ihracı, sürecin başlıca özelliklerinden biri haline geldiği için, çağımızda emperyalist kapitalizmin sömürge ve yarı-sömürgelerde üretici güçleri geliştiren yönünü Lenin özellikle belirtmektedir.

Sömürgecilik ve emperyalizm, yağma ve talanla (!) değil, mal ve **sermaye** ihraç ederek, sömürge ve yarı-sömürgelerde kapitalizmi geliştirir. Yağmacı ve talancı olduğu için de, tersine üretici güçleri «talan eder», gelişmeyi engeller.

Emperyalizmin «asıl vurgulanması gereken yönü»nün «yağmacı ve talancı yönü» olduğunu, emperyalizmin yağma ve talanla geri ülkelerde kapitalizmi geliştirdiğini ileri süren Halkın Birliği, ne dediği-

nin farkında değil. Bir akım emperyalizme «yağmacı ve talancı karakteri gereği» ekonomik ilericilik atfettikten sonra, bu akımla «yarı-sömürgelerde feodal kalıntıların tasfiyesinin ikinci yolu var mı, yok mu» konusunu tartışmak bile gereksizleşiyor!

Emperyalizmi yücelten 2. Enternasyonal oportünistleri ve burjuva ekonomistleri bile, bunu yapabilmek için, emperyalizmin yağmacı, talancı, asalak, gelişmeyi durdurucu, geriletici yönlerini gözlerden saklamaya, emperyalizmi sermaye ihracından ibaret göstermeye çalışıyorlardı. Burjuvazi ve emperyalizmin hizmetine giren oportünistler, üretici güçleri heder eden yağma ve talanı gözlerden saklayamadıklarında da, emperyalizmin bu olumsuz yönlerinden arındırılabileceği, böylece geriye yalnızca sermaye ihracının kalabileceği masalıyla kitleleri uyutmaya çalışıyorlardı. Ne dediğinin farkında olmayan Halkın Birliği ise, bizzat yağma ve talanın kapitalizmi geliştirdiğini öne sürerek, onların işlerini kolaylaştırıyor!

Kaldı ki, mal ve sermaye ihracı da, bir yandan doğal ekonominin yıkılıp, kapitalizmin gelişmesini hızlandırırken, öte yandan da milli kapitalizmi çökertir, zayıflatır, gelişmesini önler. Bu olumsuz etki, yağma ve talanla birleşerek, emperyalizmin gerici etkisini daha da ağırlaştırır.

Bütün bunların yanında, emperyalist sermaye ihracının amacı, elbette sömürge ve yarı-sömürgelerde pazarı ve kapitalist üretimi genişletmek ve geliştirmek değildir. Emperyalist sermaye ihracının amacı kârı artırmaktır. Lenin'in belirttiği gibi, «Geri kalmış ülkelerde kâr her zaman yüksektir; çünkü buralarda **sermaye kıt, toprak fiatı nispeten düşük, ücretler az, hammadde ucuzdur.**» (37), (abç, H.Y.) Emperyalist sermaye, ancak kendine rağmen (sermaye olduğu için) buralarda kapitalizmi geliştirir. Yoksa emperyalist sermayenin bütün çabası, bu ülkeleri kendisi için **kârlı muhafaza etmek, geri muhafaza etmek,** bu ülkelerin ekonomik gelişmesini kendi ihtiyaçlarıyla sınırlı ve kendi ihtiyaçlarına bağımlı tutmaktır.

Emperyalizmin yapısı gereği «en yüksek kârı» geri kalmış ülkelerde «doğal ekonomiyi yıkarak», üretici güçleri geliştirerek elde edebileceğini, bu yüzden kapitalizmi geliştirdiğini ileri süren (38) Halkın Birliği, sermaye ihracını nasıl açıklıyor? Eğer «en yüksek kâr» için üretici güçlerin daha çok geliştiği şartlar gerekliyse, bu sermaye metropollerde bırakılmak yerine, neden geri kalmış ülkelere ihraç edilsin? Halkın Birliği yüksek kârın şartlarını kavramamıştır. Sermaye ihracının neden «uç noktada asalaklık» olduğunu kavramamıştır. Emperyalizm olgusunu kavramamıştır.

Uluslararası tekelci kapitalizm sömürge (ki buralarda doğrudan siyasi zor kullanır) ve özellikle sömürgeleştiremediği ülkelerde, yani yarı-sömürgelerde çıkarlarını korumak, bu ülkeleri kendisi için «kârlı» muhafaza etmek, bu ülkelerin ekonomik kalkınmasını yavaşlatmak ve bu kalkınmayı kendi emperyalist çıkarlarına tabi (çarpık) ve bu çıkarlarla sınırlı tutmak için yüzyılımız boyunca en gelişmiş «ulus-

lararası» kurumları yaratmıştır. Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu, OECD, AID, OAS ve daha düzinelerle kurum aracılığıyla geri ülkelerin ekonomik kalkınmasını yavaşlatmış, hammadde fiatlarını on yıllarca bu ülkelerin ekonomik gelişmesini felç edecek kadar (dolayısıyla bu ülkelerde kapitalizmin gelişmesini felç edecek kadar) düşük tutmuş, emperyalist çıkarlarına hizmet eden istikrar politikalarına boyun eğmeyi reddeden hükümetleri CIA gibi araçlarla, hatta doğrudan askeri müdahele ile düşürmüş ve bütün bunları, kârı azalması pahasına değil de, «en yüksek kâr uğruna» yapmıştır.

Bütün bunlar (yağma ve talan, milli kapitalizmin gelişmesini önleme, onu cılız bırakma, geri ülkeleri yüksek kârlı muhafaza etmek için bu ülkelerin ekonomik gelişmesini frenleme, vb.) **emperyalizmin esas yönüdür.** Bu nedenle emperyalizmin geri ülkelerdeki etkisi burjuva-demokratik aşamada **gerici** bir etkidir. Bu nedenle emperyalizm burjuva-demokratik devrimin nedenidir ve emperyalizme karşı mücadele **demokratik** bir mücadeledir.

Emperyalizmin, sermaye ihracı olduğu için, geri ülkelerde kapitalizmi geliştirmesi ise emperyalizmin **tali yönüdür.** Emperyalizm geri ülkelerde yalnızca «komprador kapitalizmi» geliştirmekle kalmaz, **genel olarak** kapitalizmi geliştirir. «Batı burjuvazisi Doğu'da iki insan kategorisi yarattı: Emperyalizmin uşağı olan küçük bir azınlık ve emperyalizme karşı olan ve işçi sınıfı, köylülük, şehir küçük burjuvazisi, milli burjuvazisi ve bu sınıflardan gelen aydınlardan oluşan bir çoğunluk. Çoğunluk grubunda yer alanların hepsi, emperyalizmin kendisi tarafından yaratılmıştır, emperyalizmin mezar kazıcılarıdır ve devrim bunlardan kaynaklanır.» (39) Mao Zedung'un belirttiği gibi «Emperyalizm kaçınılmaz sonunun şartlarını kendisi hazırlar.» «Emperyalizm, geniş halk kitlelerinin mücadelesinin manevi şartlarını olduğu kadar, maddi şartlarını da hazırlar.» (40)

Emperyalizmin kaçınılmaz bir şekilde kendi zıddını, mezar kazıcılarını doğurması olgusunu kavramayan Halkın Birliği ise, emperyalizmin doğrudan doğruya üretici güçleri geliştirici bir rolu olduğunu sanıyor. Böylece, emperyalist ve emperyalizme bağımlı üretim ilişkileri ile yine emperyalizmin doğurduğu mezar kazıcılar (yeni demokrasinin maddi unsurları) arasındaki çok keskin çelişmeyi, **gerici emperyalizm** ile ilerici yeni demokratik güçler arasındaki çatışmayı tesbit etmek yerine, **bizatihi emperyalizme ekonomik «ilericilik» atfediyor!**

Halkın Birliği'nin kaba evrimciliği burada da kendini gösteriyor. Bu akım zıtların çatışmasını tesbit etmek yerine, düz bir evrimci gelişme çizgisi görmeye çalışıyor. Halkın Birliğine göre, gerçi bu evrim Batı'dan yavaştır, ama aradaki tek fark bu yavaşlık farkıdır!

Peki ama, emperyalizm Batı'da da kendi zıddını doğurur. Ama Batı'da emperyalizmin zıddı yeni demokrasinin maddi unsurları değildir, **sosyalizmin maddi unsurlarıdır.** Yoksa Türkiye gibi yarı-sömürgelerde de emperyalizm daha yavaş bir şekilde sosyalizmin mad-

di unsurlarını mı yaratıyor? Halkın Birliği emperyalizmin «yağmacı ve talancı karakteri gereği geliştirdiği komprador kapitalizm»in «üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel» olduğunu söylüyor. Yoksa sosyalizmin üretici güçlerinin gelişmesinin önünde mi engeldir? Ama bütün bunlara daha sonra, Halkın Birliği'nin «komprador kapitalizm»e de ekonomik «ilericilik» atfetmesini incelerken değineceğiz.

Şimdi konumuz, emperyalizmin yarı-sömürgelerde **esas yönünün** üretici güçleri geliştirmek (kapitalizmi geliştirmek) mi, yoksa üretici güçlerin (kapitalizmin) gelişmesini önlemek mi olduğu sorusudur.

Emperyalizme bağımlı kapitalistleşmenin üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel olmasını, bir sömürge olmadığı halde ve milli burjuvazi önderliğinde yarım kalmış bir burjuva-demokratik devrim yaşadığı halde Türkiye, bütün ağırlığı ile yaşamıştır ve yaşamaktadır. Emperyalizm ve emperyalizme bağımlı özel ve devlet tekelci kapitalizmi yarı feodal yapıyı (kapitalizm olduğu için bir ölçüde aşındırmakla birlikte) korumuş ve bu yapıya dayanarak sömürüsünü sağlamlaştırmaya çalışmıştır. Türkiye'de emperyalist sermaye (uluslararası tekelci sermaye) ve ona bağımlı bir tekelci sermaye ekonominin can damarlarını ele geçirdiği halde, Türkiye'nin bazı bölgelerinde üretim biçimi ortaçağa ait olabilmektedir. Serbest rekabetçi kapitalizm çağında bile kapitalizmin tahammül edemediği feodal kalıntılar, ekonomisinin can damarları **tekellerin** kontrolüne girmiş bir ülkede varlıklarını rahatlıkla sürdürebilmektedirler. Kapitalizmin henüz bu kadar gelişmediği bir çağda, serbest rekabetçi kapitalizm çağında bile feodal kalıntılar burjuvazinin çıkarlarıyla asla bağdaşmadığı halde, 19 yüzyıl Avrupasında burjuvazinin en gerici kesimleri bile feodal kalıntıların tasfiyesini talep ettiği halde, Türkiye'de emperyalist burjuvazi ve emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi feodal kalıntıların şu ya da bu yolla tasfiyesi gibi bir talebe sarılma ihtiyacını bile duymamaktadır. Türkiye'de emperyalizmin ve emperyalizme bağımlı tekelci burjuvazinin ekonomik bakımdan en ileri talebi toprakağalarının vergilendirilmesi olabiliyor. **Soyut kapitalizm** açısından bakıldığında, feodal kalıntıların tasfiyesinin, meta dolaşımını hızlandırarak, farklılaşmayı hızlandırarak, sermaye birikimini hızlandırarak, emperyalistlerin ve emperyalizme bağımlı büyük burjuvazinin çıkarlarına hizmet edeceği düşünülebilir. Oysa Türkiye'de hükümetlerin politikalarında feodal kalıntıların ağırlıkta bulunduğu bölgelere verdikleri önemi biraz arttırmaları bile, emperyalistlerin ve büyük burjuvazinin itirazlarıyla karşılaşabilmektedir.

Çünkü yarı- sömürge yapı Türkiye'de kapitalizmin gelişmemişliği temelinde ayakta durmaktadır. Emperyalistler için Türkiye gibi ülkelere sermaye ihracının **kârlı olmaya devam etmesi için** bu ülkelerde «sermaye kıt, toprak fiatı nispeten düşük, ücretler az, hammadde ucuz» olmaya devam etmektedir. Emperyalizme bağımlı tekelci ka-

pitalizmin varlığını sürdürebilmesi için Türkiye'nin ekonomik geriliği devam etmelidir. Tıpkı feodal kalıntıların varlıklarını sürdürebilmeleri için, Türkiye'nin ekonomik geriliğinin devam etmesi gerektiği gibi.

Gerçi yarı-sömürgelerin emperyalizm çağında önemli bir hızla kapitalistleşme sürecini yaşadıkları doğrudur. Ama meselenin bu yönünü tek yanlı olarak abartmak, emperyalizm olgusunu hiç kavramamak olur. Çünkü önemli olan kapitalizmin ne ölçüde geliştiği değil, hangi nitelikte geliştiğidir. Yarı-sömürgelerde meta dolaşımı ve kapitalist üretim önemli ölçüde geliştiği halde, bu ülkelerde ağır sanayi de gelişemiyor, meta dolaşımı ve kapitalist üretimin ulaştığı düzeye uygun bir **yoğunlaşma** da gerçekleşemiyor. Bütün bunlar da, nicel olarak kapitalizmin gelişmesini de yavaşlatıcı rol oynuyorlar. Sürecin bu özellikleri nedeniyle, bazı yarı-sömürgelerde kapitalizm hakim hale geldiği halde, yarı-feodal yapı tasfiye edilmiyor. Emperyalizme bağımlı kapitalistleşme, üretici güçlerin özgürce gelişmesinin önünde, yarı-feodal yapı gibi bir engel haline geliyor. İşte meselenin can alıcı noktası da budur.

YARI-SÖMÜRGELERDE «KOMPRADOR BURJUVAZİ» İLE TOPRAKAĞALARI ARASINDAKİ ÇELİŞME GELİŞMENİN MOTORLARINDAN BİRİ DEĞİLDİR

Halkın Birliği emperyalizmin «yağmacı ve talancı karakteri gereği» kapitalizmi geliştirdiğini ileri sürmekle kalmıyor. Bu akım «komprador burjuvazi» ile feodal toprakağaları arasındaki çelişmenin ülkemizde gelişmenin motorlarından biri olduğunu ileri sürüyor.

Gerçi Halkın Birliği «komprador burjuvazi» ile toprakağaları arasındaki çelişmeyi temel çelişmelerden biri olarak kabul etmeye kalkmıyor. Ama bu, hatayı ortadan kaldırmıyor. Temel çelişmeler meselesini, özünü kavramadan, şematik olarak Mao Zedung'tan kopye ederek bir akım hatalardan kurtulmaz. Halkın Birliği de kurtulamıyor. «Komprador burjuvazi» ile toprakağaları arasındaki çelişmeyi gelişmenin motorlarından biri saymaya devam ediyor.

Halkın Birliği'nin 5. sayısı, «komprador burjuvazi» ile toprakağaları arasındaki çelişme de esas yönün hangisi olduğu tartışmasına giriyor. Bu iki sınıf arasında ittifak esas, mücadele talidir diyor Halkın Birliği. Ama bunu söyledikten sonra, «bu ittifak içinde **esas rolü oynayan gücün hangisi»** olduğu meselesinin önemli olduğunu (41), (abç H. Y.) ve «bu rolün ekonomide hakimiyetle doğrudan bağlantısı» bulunduğunu belirtiyor (42). Tartıştığı konunun özünü açığa kavuşturabilmek için de, Mao Zedung, Stalin ve Marks'tan alıntılar yapıyor.

Mao, Stalin ve Marks'tan bu derginin yaptığı alıntılar incelendiğinde, Halkın Birliği'nin tartıştığı konunun özü gerçekten açığa çıkıyor!

Mao Zedung'tan yapılan alıntı şu:

«İki çelişmeli yönden biri esas, öbürü ise talidir. Esas yön çelişmede önder rolü oynayan yöndür. Bir şeyin niteliği esas olarak bir çelişmenin esas yönü tarafından, yani hakim duruma geçmiş olan yön tarafından belirlenir.»

Bilindiği gibi, buradaki «esas» kavramı Türkçeye «esas», «ana», «baş» ve «başlıca» gibi çeşitli sözcüklerle çevrilen kavramdır. Burada Mao Zedung'un tartıştığı konu da, gelişmenin motoru olan çelişmelerde çelişmenin iki yönü arasındaki ilişkidir. Gelişmenin motoru olan çelişmelerde, ilkin «yeni», tali yöndür. Sürece yüzeysel bir bakışta bu yön görülmeyebilir. Sürece «eski» hakimdir ve bu sürecin niteliğini belirleyen «ana», «esas» yöndür. Gelişme bu iki yön arasındaki çatışmanın bir ürünüdür. Bir noktada nitelik değişimi meydana gelir, daha önce tali yön olan «yeni» sürece hakim olur ve «eski» yi tasfiye eder. Bu zıtların birbirine dönüşmesidir. Bu noktada eski süreç genel olarak sona erer, artık yeni bir süreç başlar. Ve yeni sürecin temel çelişmesi artık bir başka çelişmedir. Bu yeni süreçte, bir önceki sürecin hakim yönü olan «eski» bir süre daha varlığını sürdürebilir, ama artık **gelişmenin motoru** bu «eski» ile «yeni» arasındaki çatışma değildir, bir başka çelişmedir. Mao'dan Halkın Birliği'nin yaptığı bir başka alıntıda bu konu bir örnekle açığa çıkıyor:

«Kapitalist toplumda, kapitalizmin eski feodal çağdaki tabi durumu değişmiş, kapitalizm hakim duruma geçmiştir. Buna uygun olarak toplumun feodal niteliği de kapitalist niteliğe dönüşmüştür. Yani kapitalist çağda, daha önce hakim durumda olan feodal güçler tali bir duruma geçmişler ve yavaş yavaş ölüp gitmişlerdir.» (43)

Modern revizyonistler Mao Zedung'un diyalektik materyalizme muazzam katkısını gözlerden gizlemek, kendi metafizik dünya görüşlerini hakim kılabilmek için, Mao'nun yukarıda aktarılan sözlerini çarpıtıyorlar ve Mao Zedung'un çelişme anlayışının eski Çin felsefesindeki metafizik çelişme anlayışı olduğunu ileri sürmeye kalkıyorlar. Modern revizyonistlere göre Mao Zedung, nitelik değişimiyle ana yönün tali, tali yönün ana yön haline geldiğini söylemekle, çelişmenin «eski» ile «yeni» arasındaki çelişme olduğunu reddetmiş oluyormuş! Güya Mao Zedung, hayatı metafizik iki yön arasındaki mücadelenin sürekli tekrarı olarak görüyormuş! Modern revizyonistler Mao'nun tasfiye edilen «eski»nin yeni süreçte bir süre varlıklarını sürdürdüklerini, ancak yavaş yavaş öldüklerini tesbit etmesinden çok rahatsız oluyorlar. Çünkü o zaman sosyalist toplumda kapitalizme **geri dönüşün** mümkün olduğu açığa çıkacak ve maskeleri düşecek! Bu nedenle, sanki Mao sosyalist toplumda kapitalizme geri dönüşü **bir üst aşama** sayıyor gibi göstermeye çalışıyorlar ve bunun metafizik çelişme anlayışı olduğunu söylüyorlar.

Oysa Mao Zedung, «kapitalist çağda, daha önce hakim durumda olan feodal güçler»in «tali bir duruma» geçtiklerini «ve yavaş yavaş

ölüp gittiklerini» söylerken, elbette kapitalist toplumun temel çelişmesinin değiştiğini, artık temel çelişmenin üretimin toplumsallığı ile kapitalist özel mülkiyet arasındaki çelişme olduğunu reddetmiyor.

Halkın Birliği Mao'nun sözlerini tıpkı modern revizyonistlerin göstermeye çalıştıkları gibi kavrıyor ve modern revizyonistlerin ekmeğine yağ sürüyor. Bu dergiye göre, Mao'nun yukarıdaki sözleri, yarı-sömürge Türkiye'de feodal kalıntıların varlığını anlamamıza yararmış! «Mao Zedung kapitalizmin hakim duruma gelişiyle, feodalizmin ortadan kalkmadığını, tali durumdaki varlığını bir süre koruduğunu, kapitalizmle feodalizmin bir arada bulunduğu bu durumda hakim yanın kapitalist nitelikte olduğunu açıkça belirtiyor»muş. (44) O halde ülkemizde hakim yön «komprador burjuvazi» olduğu halde, kapitalizmle feodalizmin bir arada bulunması anlaşılır bir şeymiş! Bu durumda devrimin demokratik karakteri değişmezmiş ve «komprador burjuvazi» ile toprakağaları arasındaki çelişmenin temel çelişmelerden olması gerekmezmiş!

Evet ama, Mao kapitalizmle feodalizm arasındaki çelişmeyi açıklarken, yarı-sömürgelerde komprador kapitalizm ile feodalizm arasındaki, komprador burjuvazi ile feodal toprakbeyleri arasındaki çelişmeden söz etmiyor ki. Mao «eski» ile «yeni» arasındaki çelişmeden söz ediyor. Mao'nun sözlerini yarı-sömürge Türkiye'de toprakağaları ile «komprador burjuvazi» arasındaki çelişmeye uygulamak, modern revizyonistlerin göstermek istedikleri gibi Mao'nun sözlerini metafizik bir dünya görüşüne dönüştürmek değil midir? Gelişmenin olmadığı yerde sözüm ona bir «zıtların birbirine dönüşmesi» ni keşfetmek, metafizikle uğraşmak değil midir?

Ama Halkın Birliği'ne bu kadar haksızlık ettiğimiz yeter, Halkın Birliği «komprador burjuvazi» ile toprakağaları arasındaki çelişmede gerçekten «eski»-«yeni» çatışması keşfettiği için, bu çelişmenin ülkemizde gelişmenin motorlarından biri olduğunu düşündüğü için, Mao Zedung'un yukarda aktarılan sözlerine dayanmaya çalışıyor. Ve böylece, Mao Zedung'un «Çelişme Üzerine» yazısına «dayanarak», Mao Zedung'un «Yeni Demokratik Devrim» teorisini katlediyor!

Stalin'den yapılan alıntı da Halkın Birliği'ni ele veriyor:

> «Her tabanın kendine uygun düşen kendi üst yapısı vardır. Feodal rejimin tabanının kendi üst yapısı ... vardır; kapitalist tabanın kendi üst yapısı vardır, sosyalist tabanın da öyledir. Taban değiştiği veya tasfiye edildiğinde, onun üst yapısı, onu izleyerek değişir veya tasfiye olunur, yeni bir taban doğunca onun peşinden kendisine uygun düşen bir üst yapı doğmaktadır.» (45)

Stalin'in bu sözlerine dayanarak Halkın Birliği «komprador burjuvazi ve toprakağaları ittifakı» «içinde esas rolü oynayan gücün hangisi olduğu» meselesinin «ekonomideki hakimiyetle doğrudan bağlantısı» olduğunu, Türkiye'de «feodalizmle, komprador kapitalizmi arasındaki çelişmenin» yavaş yavaş çözülmesi ile tabanın değiştiğini, bu

nedenle siyasi hakimiyette «esas yön» ü artık komprador burjuvazinin oluşturduğunu anlatıyor.

Demek ki, Türkiye'de burjuva-demokratik aşamada «komprador kapitalizm» eski tabanın bir unsurunu oluşturmuyormuş. Eski tabanı feodalizm oluşturuyormuş. Yeni olan «komprador kapitalist» tabanın hakim hale gelmesiyle, siyasi üstyapı da değişmiş, «komprador burjuvazi» hakim yön hale gelmiş, toprakağaları da tali yön. Toprakağaları siyasi iktidardaki tali yön olarak varlıklarını nasıl mı sürdürüyorlar? Mao Zedung «eski» nin yeni toplumda bir süre varlığını sürdürdüğünü söylemiyor mu!

Görüldüğü gibi, Halkın Birliği'ne göre Türkiye'de tasfiye edilecek, «eski» tabanı tek başına feodalizm oluşturuyor. Halkın Birliği'ne göre «komprador kapitalizm» yeni taban. Yeni, bu akıma göre hakim olmuş, ama eski bir süre daha varlığını sürdürüyor, Mao'nun belirttiği gibi «yavaş yavaş ölüp gidecek».

Oysa, yarı-sömürge Türkiye'de eski tabanı emperyalizm, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm ve fodalizm üçlüsü oluşturur. Bu eski tabana tekabül eden siyasi üstyapı, yarı-sömürge ve yarı-feodal siyasi üstyapıdır. Yeni tabanı ise milli kapitalizmin de dahil olduğu yeni demokrasinin maddi unsurları oluşturur ve bu yeni henüz tali yöndür. Demokratik Halk Devrimiyle siyasi üstyapı ve taban değişecek. Yeni tabanın siyasi üstyapısı, yeni siyasi üst yapı, Yeni Demokratik üstyapı olacak. Hakim sınıflar, proletarya önderliğinde halk sınıfları olacak.

Halkın Birliği Marks'tan yaptığı alıntıyla da kendisini ele veriyor. Bu alıntıyı uzun olduğu için aktarmıyoruz. Pasaj, «Katkı'ya Önsöz» deki ünlü pasaj. Ama Halkın Birliği bir bölümü atlamış. Bu bölümü aktarmakta yarar var:

> «Gelişmelerinin belirli bir aşamasında, toplumun maddi üretici güçleri, o zamana kadar içinde hareket ettikleri mevcut üretim ilişkileriyle ya da bunların hukuki ifadesinden başka bir şey olmayan mülkiyet ilişkileriyle çelişkiye düşerler. Bu ilişkiler, **üretici güçlerin gelişmesinin** sonucu olan şekiller olmaktan çıkıp, **bu gelişmenin önünde engeller niteliğine** bürünürler. O zaman **toplumsal devrim çağı başlar.** İktisadi temeldeki değişme, kocaman üstyapıyı, büyük ya da az bir hızla devirir.» (46). (abç, H.Y.)

Halkın Birliği ünlü pasajın bu bölümünü neden atlamış? Türkiye'deki «gelişmeye» (!) uymuyor da ondan! Halkın Birliği'ne göre Türkiye'de «feodalizmle komprador kapitalizmi arasındaki çelişmenin çözümü, birinin diğerini devrimci bir tarzda mücadele ederek tasfiyesi biçiminde değil, onu süreç içerisinde kaçınılmaz bir biçimde yavaş yavaş değişikliğe uğratıp, dönüştürmesi biçiminde olmaktadır.» (47)

Evet bu doğrudur arkadaşlar. Ama, birincisi eksiktir. Komprador kapitalizmin feodalizme karşı durumunun **esas yönü,** bu ikinciyi muhafaza etmesi, onu kendine dayanak yapmasıdır. İkinci olarak, sü-

recin Marks'ın tanımına uymamasının nedeni, bu sürecin Marks'dan yaptığınız alıntıdaki süreç, «eski» ile «yeni» arasındaki çelişme süreci **olmamasıdır**. Sizin atladığınız bölüm, Marks'ın ünlü pasajının can damarı. Bu bölümü atlayarak, kalan bölümlere Türkiye'de «komprador kapitalizmi» ile feodalizm arasındaki çelişmeyi uydurmaya çalışmakla, Marksizmi katlediyorsunuz.

Siyasi olarak burjuvazi gericileşebilir ve feodallerle ittifak kurabilir. Alman burjuvazisinin tutumu buydu. Ama Alman kapitalizmi feodalizmi kendine dayanak yapmamıştı. Bu nedenle Almanya 20. yüzyıla dünyanın dört Büyük Devletinden ikincisi olarak girdi.

Türkiye'de «komprador burjuvazi» ile toprakağaları arasındaki çelişmenin gelişmenin motorlarından biri olmamasının nedeni ise «komprador burjuvazinin» siyasi gericiliğinden ibaret değildir. Bunun asıl nedeni ekonomik gericiliktir, «komprador kapitalizmin» gericiliğidir.

Aydınlık ve Halkın Birliği, ikisi de «işbirlikçi», «komprador» kapitalizme ekonomik ilericilik atfettiklerinden, biri «komprador burjuvazi»ye feodalizmi tasfiye görevi veriyor, öteki de «işbirlikçi» dediği bu aynı kapitalizme hem feodalizmi, ama esas olarak emperyalist boyunduruğu tasfiye görevi veriyor! Onlar görev dağıtmakla uğraşırlarken, proletarya ve ezilen halkın «üç dağ» a karşı mücadelesi yükseliyor. Aydınlık bu mücadeleden büyük bir korkuya kapılıyor, bu mücadele ile arasına duvar örmeğe çalışıyor. Halkın Birliği ise, hem bu mücadele içinde yer alıyor, hem de gerici teorilerini yaymaya devam ediyor. Sonra da başkalarını «iki sandalyede oturmak»la suçluyor...

Türkiye'de emperyalizmle olduğu gibi, toprakağalarıyla da burjuvazi arasında gelişmenin motorlarından biri olan bir çelişme vardır. Ama buradaki burjuvazi **milli** burjuvazidir. Hem dar anlamda **milli** burjuvazi (milli sınai burjuvazi), hem de geniş anlamda milli burjuvazi (zengin köylülüğü ve burjuva oldukları ölçüde küçük-burjuvazinin üst kesimini kapsayan milli burjuvazi), bütün yalpalamalarına rağmen ülkemizde ekonomik olarak devrimci sınıflardan biridir. Gerçi onun emperyalizm ve feodalizmle ekonomik bağları da olabilmektedir ve bu onu ekonomik olarak gericileştirmektedir. Ama bu yön bu sınıfın çok tali yönüdür. Bu sınıfın yalpalamalarının esas nedeni proletaryadan korkusudur.

Milli kapitaizm, «komprador kapitalizm» gibi bir adım ileri iki adım geri gitmez. Bu kapitalizm, emperyalizme olduğu kadar, feodalizme kıyasla da gerçekten ileri bir üretim biçimini temsil eder. Emperyalizmin yarı-sömürgelerdeki varlığına ve «komprador kapitalizme» kıyasla, milli kapitalizm üretici güçlerin gelişme düzeyine **bir ölçüde tekabül eden** bir üretim biçimidir. Onun var oluşu ve gelişip büyümesi, pazarın genişlemesiyle, feodalizmin hızla çözülmesiyle doğrudan bağlantılıdır. Bu nedenle milli burjuvazi ile toprakağaları arasındaki çelişme gelişmenin motorlarından biridir.

Onun için emperyalizm ve «komprador burjuvazi», «komprador kapitalizm» demokratik devrimin hedefidir, feodalizm gibi. Oysa milli burjuvazi ve milli kapitalizm demokratik devrimin hedefi değildir. Bunlardan hangisinin demokratik devrimin hedefi olduğuna ve hangisinin olmadığına keyfe göre karar verilmez. Bunu belirleyen onların ekonomik özüdür. Eğer emperyalizm ve «komprador kapitalizmin» esas yönleri üretici güçleri geliştirmek olsa, bunlar da demokratik devrimin hedefi olmazdı. Milli kapitalizm ve milli burjuvazi ile emperyalizm ve «komprador kapitalizm», «komprador burjuvazi» arasındaki fark, milliyet farkı değildir. Fark, birinci üretici güçlerin gelişme düzeyine bir ölçüde tekabül ederken, ikincilerin demokratik devrimde üretici güçlerin önünde engel olmasıdır.

Emperyalizm ve emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm, kapitalist meta üretimi oldukları ölçüde milli kapitalizm gibi proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişmenin kaynağıdırlar. İster emperyalist, ister komprador, ister milli, ortada kapitalist meta olduğu ölçüde, bu, şimdiden proletaryanın burjuvaziye karşı sosyalist mücadelesine temel teşkil eder. Sosyalist mücadele süreci, burjuva-demokratik mücadele sürecine paralel olarak, kapitalizm gelişmeye başladığından beri Türkiye'de vardır. Ve bizim görevimiz, kapitalizmin niteliği ne olursa olsun, şimdiden proletaryaya **sosyalist bilinç** götürmektir.

Ama, içinde bulunduğumuz aşamada üretici güçlerin gelişmesinin önündeki engel, genel olarak kapitalizm olmadığı için, devrimin hedefi «üç dağ» dır. Ve bu «üç dağ»dan ikisi, emperyalizm ve «komprador kapitalizm» tabiatları gereği pazarı genişlettikleri için değil, üretimin toplumsallaşmasının önünde engel oldukları için demokratik devrimin hedefidir.

Emperyalizm ve «komprador kapitalizm», tıpkı feodalizm gibi, kendi zıtlarını, mezar kazıcılarını da doğururlar. Ve bu mezar kazıcılar arasında, aynı zamanda milli kapitalizm de vardır. Bir başka değişle, milli kapitalizm ile «üç dağ» arasında gelişmenin motorlarından biri olan bir çelişme vardır. Bu nedenle biz «üç dağ»a karşı milli kapitalizmi destekleriz.

Emperyalizm ve «komprador kapitalizm» ile milli kapitalizm arasında milliyet farkından başka bir fark görmeyen, emperyalizm ve «komprador kapitalizme» üretici güçleri geliştirici bir rol atfeden Halkın Birliği, nasıl oluyor da, bunlara karşı milli kapitalizmin mücadelesini destekliyor?

«Emperyalizmin doğal ekonomiyi yıkması olgusu, onun sömürü ve talanını genişletmesinin ve yoğunlaştırmasının zorunlu bir şartıdır. ... Emperyalist sermayenin yüksek derecedeki yoğunlaşmasının sonucu olarak en yüksek kârı bu yoldan sağlıyabileceği gerçeği, onu bu yola itmektedir.» (48), (abç H.Y.) diyen Halkın Birliği, hem bunu söyleyip, hem de emperyalizme ve «komprador kapitalizme» karşı

milli kapitalizmin mücadelesini nasıl ilerici görebiliyor ve destekliyor? Lenin şöyle diyor:

> «Maslov anlamıyor ki, sanayide zanaatkârı, yani küçük mülk sahibini desteklemek hiçbir zaman Sosyal-Demokratların görevi olamaz, çünkü onun faaliyeti kesinlikle ve değişmez bir şekilde gericidir. Oysa tarımda küçük mülkiyeti desteklemek marksistlerin görevi **olabilir** ve küçük burjuva ekonominin büyük çaplı feodal ekonomiye göre ekonomik bakımdan **ilerici** olduğu her yerde **olmalıdır.**» (49)

Lenin'in bu sözleri çok açık. Eğer yarı-sömürge ülkelerde emperyalizmin varlığı ve komprador kapitalizm ekonomik olarak ilerici iseler, Halkın Birliği nasıl oluyor da, büyük-çaplı sanayiye karşı daha küçük ölçekli sanayiyi destekliyor?

Emperyalizme ve «komprador kapitalizme» karşı milli kapitalizmi desteklemek, yarı-sömürgelerde Marksistler için mümkündür. Çünkü burjuva-demokratik aşamada birinciler ekonomik olarak gerici, ikinci ise ekonomik olarak ilerici olduklarından mümkündür.

Ayrıntılı olarak inceleme olanağı bulumamakla birlikte, bu olgunun özünü Lenin çok net bir şekilde «Emperyalist Ekonomizm» kitabında açıklıyor. Şöyle diyor Lenin:

> «... Kapitalizm bizim ne kadar 'can' düşmanımızsa emperyalizm de o kadar 'can' düşmanımızdır. Bu böyledir. Ancak hiç bir Marksist kapitalizmin feodalizme nazaran ilerici olduğunu ve emperyalizmin tekel öncesi kapitalizme nazaran ilerici olduğunu unutmayacaktır. Bundan dolayı bizim destekleyeceğimiz emperyalizme karşı her mücadele **değildir.** Biz emperyalizme karşı gerici sınıfların bir mücadelesini **desteklemiyececeğiz**; emperyalizme ve kapitalizme karşı gerici sınıfların bir ayaklanmasını **desteklemiyeceğiz.** Sonuç olarak, yazar bir kere ezilen bir ulusun ayaklanmasını destekleme gereğini kabul ettimi ... ulusal bir ayaklanmanın ilerici olduğunu da, başarılı bir ayaklanmanın sonucunda ayrı ve yeni bir devletin, yeni sınırların, vs. kurulmasının **ilerici** olduğunu da kabul eder.» (50)

Yarı-sömürgelerde milli kapitalizm, emperyalizm ve «komprador kapitalizme» bunlar kendisini **yuttuğu için de** karşıdır. Ama bu onun **ilerici yönü değildir.** Sermayenin merkezileşmesi üretici güçlerin gelişmesinin bir ürünüdür ve ekonomik ilerlemenin bir göstergesidir. Bu nedenledir ki, Yeni Demokratik Halk İktidarının programında milli burjuvazinin mülklerine el konulması yoktur, ama milli burjuvazinin emperyalizm ve «komprador kapitalizmi» tarafından **yutulmuş** sermayeleri milli burjuvaziye geri verilmeyecektir, bunlar emperyalizm ve «komprador kapitalizminin» tüm sermaye ve mülkleri gibi tüm halkın mülkü haline getirilecektir. Tersi gerici bir tedbir olurdu.

Ama milli burjuvazinin emperyalizme ve «komprador kapitalizm»e karşı mücadelesinin içeriği **bundan ibaret değildir.** Zaten yarı-sömürge ülkelerde milli kapitalizm emperyalizm ve «komprador kapitalizmi» tarafından hızla yutulsa, emperyalizm ve «komprador kapitalizminin» üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel olduğu söylene-

mezdi. Milli kapitalizmin mücadelesinin ilerici yönü, emperyalizm ve «komprador kapitalizminin» üretici güçlerin özgürce gelişmesini önlemelerine **karşı çıkmasıdır.** Yarı-sömürgelerde bu «iki dağ», esas olarak milli kapitalizmi yutmuyor, tersine onun gelişmesini önlüyor, onun cılız kalmasına yol açıyor ve bunun için çalışıyor. Milli kapitalizmin protestosu, metropollerde tekel-dışı sermayenin ekonomik olarak gerici «tekeller tarafından yutuluyoruz» protestosu değildir. Milli kapitalizm «yeterince gelişemiyoruz, az gelişmiş, cılız olarak varlığımızı sürdürüyoruz» diyor. İşte bunun için milli kapitalizm, yarı-sömürge ülkelerde emperyalizme göre ve emperyalizme bağımlı, üretici güçlerin önünde engel bir tekelci kapitalizme göre **ilericidir.** En yüzeysel bir araştırma bile, Türkiye'de emperyalist ve komprador tekellerin milli kapitalizmi yutmak yerine esas olarak gelişimini önleme ve cılız bırakmaları olgusunun ne kadar yaygın olduğunu ve ekonomik yapıyı nasıl hastalıklı bir yapı haline dönüştürdüğünü gösterecektir.

«Komprador Burjuvazi» ile feodal toprak ağaları arasında bir çelişme ve siyasi iktidarda hangisinin **ağır bastığı** meselesi vardır. Ama bu eski düzenin (eskiyi muhafaza etmek isteyen) temsilcileri arasındaki bir çelişmedir. Farklı çelişmeler farklı yöntemlerle çözülür. **Bu çelişmenin devrimci, ilerici bir tarzda çözümü, feodal toprak ağalarını da, emperyalist sömürü ve tahakkümü de, komprador burjuvaziyi de tasfiye eden, böylece bunlar arasındaki çelişmeyi ortadan kaldıran demokratik devrimdir.**

Aynı şey emperyalizmle komprador burjuvazi arasındaki çelişme için de söz konusudur. Burada da bir çelişme vardır. Bu çelişmenin yarı-sömürge (eski) yapı sınırları içindeki bir çelişme olduğunu göz ardı eden Aydınlık, komprador burjuvaziye ilerici bir rol atfediyor ve proletaryanın emperyalizme karşı komprador burjuvazinin mücadelesini destekleme görevi vermeye kalkıyor. Bunu yaparken, sömürge durumu ile yarı-sömürge durumu arasındaki farkı öne çıkarıyor. Elbette böyle bir fark vardır. Ama bu fark, her ikisinin de demokratik devrimin hedefi olan **eski düzeni** temsil ettikleri gerçeğini ortadan kaldırmaz. **Emperyalizm ile komprador burjuvazi arasındaki çelişme, bu ikisini de, aralarındaki çelişmeyi de tasfiye eden Demokratik Halk Devrimiyle çözülmüş olacaktır.**

Halkın Birliği ile Proudhon arasında bir aynileştirme çabasında olmadığımızı ve Halkın Birliği'ni denge arayışı içinde olmakla suçlamadığımızı özellikle belirterek, Marks'tan Aydınlık'ı eleştirirken aktardığımız bir pasajı, burada tekrarlıyacağız.

> «Mösyö Proudhon çelişkileri uzlaştırma hevesi içinde, bu çelişkilerin dayandığı temellerin yıkılması gerekip gerekmediğini bile sormaz. O tıpı tıpına kralın, avam kamarasının ve lordlar kamarasının toplumsal yaşamın kopmaz parçaları ... olmalarını arzulayan politik doktrinere benzemektedir. Onun bütün aradığı, bu güçler arasında denge kurabilecek yeni bir

formüldür, ki bu denge, şu anda fatih olan gücü az sonra köle haline getiren fiili hareketin ta kendisidir. Böyle, bir takım orta zekalı kimseler, 18 yüzyılda, toplumsal sınıfları, asilleri, kralı, parlamentoyu vb., dengeye getirecek doğru formülü aramakla uğraşırken, bir sabah uyanıp bir de baktılar ki, gerçekte ortada ne bir kral, ne parlamento ve ne de asiller var. Bu uzlaşmaz karşıtlık içindeki doğru denge, bu feodal varlıklar ve bu feodal varlıkların uzlaşmaz karşıtlıklarına temel olan tüm toplumsal ilişkileri yıkmaktı.» (51)

Emperyalizm, «komprador burjuvazi» ve feodaller cephesinde «esas yönün» hangisi olduğu meselesine gelince, Türkiye'de **daima emperyalizm daha önemli ve daha ağırlıklı olmuştur.** Nitekim, devrim öncesi Çin'e ilişkin olarak aynı şeyi Mao Zedung da söylemektedir. Emperyalizmin daha ağır basması doğaldır. Çünkü feodalizm sadece onun dayanağıdır. Genelinde (dünya çapında) feodalizm çağı çoktan tarihe gömülmüştür. Feodalizm dünyada ancak emperyalizm tarafından yaşatılmaktadır, daha doğru bir değişle **asalak kapitalizm** tarafından suni olarak yaşatılmaktadır. Buna karşılık emperyalizm can çekişen kapitalizmdir ama çağımız halâ emperyalizm ve proletarya devrimleri çağıdır. «Komprador», yani emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizme gelince, Türkiye'de üç dağ arasında emperyalizmden sonra önem sırasına göre bu dağın geldiği de **açıktır.** Yalnızca cumhuriyet öncesi dönem için tersi söylenebilir. Türkiye'nin yarı-sömürge ve yarı-feodal yapısında («eski» yapıda, üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel olan ve demokratik devrimle yıkılacak yapıda), «komprador kapitalizmi» feodalizme nazaran daha ağırlıktadır. Ama «bu rolün ekonomide» kapitalizmin «hakimiyet»iyle «doğrudan bağlantısı» yoktur. Tıpkı bu rolün bir aşama farkı ile ilgisi olmaması gibi.

TÜRKİYE'DE EKONOMİK YAPIDA GENEL OLARAK KAPİTALİST META ÜRETİMİ HAKİMDİR

Halkın Birliği'nin ileri sürdüğünün aksine, bu rolün ekonomide kapitalizmin hakimiyetiyle doğrudan bir bağlantısı yoktur dedik. Bu da çok önemli bir başka konudur.

Halkın Yolu 1. sayısında Türkiye'de artık nicel olarak kapitalist meta üretiminin hakim hale geldiğini söylerken, bu kapitalizmin niteliği üzerine bir tartışmaya girmemişti. Buna **gerek yoktu.** Burada söz konusu olan, doğal ekonomiden ve basit meta üretiminden farklı olarak kapitalist meta üretimiydi. Bu kapitalist meta üretiminin niteliği nedir? Bu ayrı bir tartışmanın konusuydu.

Buna karşılık Halkın Birliği ısrarla Türkiye'de komprador karakterde bir kapitalist meta üretiminin hakim hale geldiğini belirtiyor: «Şu noktayı belirtelim ki, ülkemizde gelişen kapitalizmin komprador karakterde olduğunu sürekli göz önünde bulunduruyoruz.» (52) «Şüphesiz gelişen kapitalizm komprador karakterde, toplumsal ve

milli gelişmeyi köstekleyici, üretici güçlerin gelişmesini engelleyici niteliktedir. ... Bugün ülkemizde komprador kapitalizmi hakimdir. Komprador kapitalizmin adım adım gelişimi, hakimiyet aşamasına varmıştır. Komprador kapitalizmin hakimiyeti demek, ticari üretimin genel hale gelmesi, yığınların esas olarak, komprador sermaye tarafından sömürülmesi demektir. Bir ülkede ekonomi hangi esasa göre teşkilatlanmışsa, ... o ülkede, o üretim sistemi hakimdir denir. Biz, ülkemizde, kapitalizmin hakimiyetinden söz ederken bunu kastediyoruz. Bu kapitalizmin milli değil, komprador karakterde olduğunu, üretici güçlerin gelişmesini engellediğini özellikle vurguluyoruz.» (53)

Gerçi Halkın Birliği 7. ve 8. sayılarında, «esas olarak kapitalizm gelişiyor» diyerek, 1. sayıdaki tesbitini biraz değiştirmiş gözükmektedir. Ancak, daha sonra açıklayacağımız gibi, «esas olarak» kavramını eklediği sayılarda bile ve özellikle o sayılarda bu dergi **kırlardaki farklılaşmayı bile** komprador kapitalizmin bir göstergesi sayma şaşkınlığına düşüyor. Demek ki, «esas olarak» kavramı, komprador kapitalizmi dışında da bir şeyler olabileceği hatırlanarak, sonradan eklektik bir şekilde yazılara sokulmuştur.

Burada, hatanın temelinde, yine Türkiye'de tek bir kapitalistleşme süreci olduğunu sanmak ve bu sürece de «komprador kapitalizmi» adını vermek yatmaktadır. Ama hatanın vardığı sonuçlar vahim sonuçlar olduğundan, bu hata ile savaşmak büyük önem kazanıyor.

Gelişen kapitalizmin tek bir «yeni» süreç olduğu bir ülkede, örneğin 19. yüzyılda kapitalistleşen ülkelerde, «ekonomide kapitalizmin hakimiyetiyle» siyasi iktidarın «doğrudan bir bağlantısı» vardı. Bu hakimiyet kendiliğinden eski yapıyı tasfiye edemezdi ve otomatik olarak burjuvazinin siyasi hakimiyetini getirmezdi. Bu devrim meselesiydi. Ama sonuç olarak «ekonomide kapitalizmin hakimiyeti» ile siyasi iktidarı burjuvazinin ele geçirmesi, karşılıklı birbirine bağlıydı.

Oysa yarı-sömürge Türkiye'de böyle doğrudan bir bağ yoktur. Çünkü kapitalizm tek bir süreç değildir.

Türkiye'de ekonomide «komprador kapitalizmin» hakim olduğunu ileri sürmek yanlıştır. Mesele, «emperyalist», «komprador» ve «milli» karakterde çeşitli kapitalizm süreçleri arasında «komprador kapitalizmin» feodalizme hakimiyeti olarak ele alınırsa, Türkiye'de temel çelişmenin bu ikisi arasında olduğu sonucuna varmak kaçınılmazdır. Bu, hem «komprador kapitalizmin» feodalizme **dayanması** olgusunu göz ardı etmektir, hem de «komprador kapitalizmin» emperyalizme doğrudan bağlı olduğunu göz ardı etmektir.

Türkiye ekonomisinde doğal ekonomiden ve basit meta üretiminden farklı olarak kapitalist meta üretimi ağır basıyor. Bunu görmek istemeyenler deve kuşu gibi başlarını kuma gömenlerdir. Bu meselenin bir yönüdür.

Ama meselenin bir de öteki yönü vardır. Türkiye ekonomisinin can damarları genel olarak kapitalizm tarafından değil, emperyalizm ve emperyalizme bağımlı (özel ve devlet) tekelci kapitalizmi tarafından kontrol edilmektedir. Ve bu ikisi feodalizmi kendilerine dayanak yapmışlardır. «Bu rolün» siyasi hakimiyetle «doğrudan bir bağlantısı» vardır. Türkiye'de siyasi hakimiyet emperyalizm, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm, feodalizm üçlüsünün elindedir. Bu üçlü içinde esas unsur emperyalizmdir. Emperyalizm Türkiye'de geçmişte birinci olarak feodalizme dayanırken, artık birinci olarak emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizme dayanmaktadır. Bu üçlü demokratik devrimin önündeki engellerdir.

Buna karşılık, Türkiye'de kapitalist meta üretimi kırda ve şehirde milli kapitalizm tarafından da gerçekleştirilmektedir. Dar anlamda milli kapitalizm Türkiye'de zayıftır. Buna karşılık (kırı da kapsayan) geniş anlamda milli kapitalizm hızla gelişmektedir. Bu gelişme nedeniyledir ki, orta burjuvazinin «üç dağ»a karşı mücadelesi giderek daha büyük çapta belirmektedir. Orta burjuvazi gelişmesinin önündeki engelleri temizlemek istemektedir. Bunu başaramayacağı ayrı bir konu. Ama bu mücadelenin varlığını görmemek, ya Halkın Birliği gibi orta burjuvaziyi ve milli kapitalizmi de «komprador kapitalizme» dahil etme sonucunu doğurur, ya da kırlarda orta burjuvazinin hızla yükselen mücadelesini **Narodnik** bir yaklaşımla yoksul köylülüğün toprak mücadelesi ile aynı kefeye koyma sonucunu doğurur.

Bütün bu nedenlerle, biz ülkemizde ekonomide «komprador kapitalizmin» hakim olduğu tesbitini reddediyoruz. Ekonomide hakim olan, (ağır basan) genel olarak kapitalist meta üretimidir. Bunu tesbit etmezsek, Aydınlık gibi anti-marksist sonuçlara varırız. Ama bu tesbit ile «siyasi hakimiyet» arasında «doğrudan bir bağlantı» kurmaya kalkışılırsa, varılacak yer Türkiye'nin bir yarı-sömürge olduğunu görememektir.

Biçilip tartılırsa, «komprador kapitalizm» milli kapitalizmden daha ağırlıklı olabilir. Ama onun ağırlığı emperyalizmin ağırlığından ve dayandıkları feodalizmin ağırlığından ayrı bir ağırlık olarak ele alınamaz. Feodal doğal ekonominin ve feodalizme bağlı basit meta üretiminin mi, yoksa kapitalist meta üretiminin mi ağır bastığı sorusuna, «komprador kapitalist meta üretimi ağır basıyor» diye cevap vermek, «komprador kapitalizm, **komprador** karakteri gereği üretici güçleri geliştirir» tezi ile «doğrudan bağlantılı»dır.

HALKIN BİRLİĞİ KOMPRADOR KAPİTALİZMİN GELİŞİMİNİ İNCELEDİĞİNİ SÖYLERKEN, ESAS OLARAK MİLLİ KAPİTALİZMİN GELİŞİMİNİ İNCELİYOR

«Türkiye'de kapitalizmin gelişmesini incelemek esas olarak Tür-

kiye'de kapitalizm için bir iç pazarın oluşumu sürecini incelemek demektir. Burada, kapitalizmin komprador karakterde oluşu gibi bir temel sorunun meselenin farklı bir yanını yansıttığını belirtelim.... Kapitalizmin komprador karakterde oluşu devrime önemli bir görev, komprador kapitalizmini tasfiye görevi yükler; ancak kapitalizmin hakimiyetiyle ilgili evrensel doğruları ortadan kaldırmaz.» (54) Bu ön açıklamadan sonra Halkın Birliği şunları yazıyor: «İç pazarın, oluşum sürecini incelemek isteyen herkesin» görevi «şu farklı yönlerin incelenmesinde somutlanır.» (55) Ve dergi «Birincisi, ülkedeki köylülüğün farklılaşması incelenmelidir.» diyerek devam ediyor. «Üçüncü olarak, bir bütün olarak ticari tarımın gelişmesi incelenmelidir.» «İkincisi ülkedeki toprak sahipliği iktisadının başkalaşımı incelenmelidir.» ve «Son olarak sanayi kapitalizminin gelişimi incelenmelidir.» İşte Halkın Birliği'nin «ülkemizde komprador kapitalizmi hakimdir» tesbitine varırken incelemesine dayandığı çeşitli yönler bunlar. Peki, ama köylülüğün farklılaşmasının ya da bir bütün olarak ticari tarımın gelişiminin incelenmesi ile bir ülkede komprador kapitalizmin hakimiyeti nasıl gösterilebilir? Bu inceleme yalnızca o ülkede kapitalist meta üretiminin gelişme düzeyini gösterebilir, yoksa komprador kapitalizmin gelişme düzeyini değil. Köylülüğün farklılaşmasının incelenmesi, esas olarak milli kapitalizmin gelişme düzeyi hakkında bir fikir verir. Türkiye'de bir bütün olarak ticari tarımın incelenmesi bile esas olarak milli kapitalizmin gelişme düzeyi hakkında bir fikir verir.

Gerek köylülüğün hızla farklılaşması, gerekse ticari tarımın hızla gelişmesi, genel olarak kapitalizmin, özellikle de milli kapitalizmin göstergeleridir. Buna karşılık, köylülüğün yeterince hızla **farklılaşamaması** ve ticari tarımın yeterince hızla **gelişememesi,** işte bu olumsuzlukların ardında, bizatihi komprador kapitalizmi değil, ama emperyalizm, komprador kapitalizmi ve feodalizm **üçlüsünün engelini** görmek mümkündür. Gerçi emperyalizm bir tefeci-tüccar ağı ile kırlarda hakimiyetini kurar. Ama, bu olgu, zengin köylü tarımını «komprador kapitalizmi» ne dönüştürüvermez. Kaldı ki, yarı-sömürge ülkelerde emperyalizmin ve «komprador kapitalizmin» uzantısı bir tefeci-tüccar ağı, farklılaşmayı hızlandırdığı ve ticari tarımı geliştirdiği için değil (bunu ancak kırlarda bir ileri, kapitalist, üretim biçiminin şartları zaten olgunlaştığı ölçüde yapabilir), tam tersine üretici güçleri talan ettiği, gelişmeyi yavaşlattığı için demokratik devrimin hedefidir.

Hem komprador kapitalizmin «üretici güçlerin gelişmesini engelleyici nitelikte» olduğunu söyleyeceksin (56), hem de ülkemizde bu komprador kapitalizmin hakim olduğunun göstergesi olarak, köylülüğün hızla farklılaşmasını, ticari tarımın hızla gelişmesini göstereceksin!

HALKIN BİRLİĞİNİN TAHLİLLERİ KENDİLİĞİNDEN SOSYALİST DEVRİM TARTIŞMASINI GÜNDEME GETİRDİ

Eğer, köylülüğün hızla farklılaşması ve ticari tarımın hızla gelişmesi «Komprador kapitalizmin» göstergeleri ise, ve emperyalizm ve «komprador kapitalizm» «yağmacı ve talancı karakteri gereği», «menfaatleri gereği» «kârını artırabilmek için» hızla iç pazarı geliştiriyorsa, bir başka değişle hem zengin köylü iktisadı da dahil Türkiye'de hakim olan kapitalizm komprador kapitalizm ise, hem de emperyalizm ve komprador kapitalizm tabiatı gereği iç pazarı genişletmeye mecbursa ve bu komprador kapitalizm devrimin hedefiyse, o zaman bu devrimin niteliği ancak sosyalist bir devrim olabilir. O zaman bu «komprador kapitalizm» üretimin toplumsallaşmasını önlediği için **değil** (tabiatı gereği iç pazarı hızla geliştiren bir kapitalizm, üretimin toplumsallaşmasını önlemiyor, tersine hızla üretimi toplumsallaştırıyordur), **üretim toplumsallaştığı için**, üretici güçlerin gelişmesinin önünde engeldir. Bir başka deyişle, bu «komprador kapitalizmin» hakim olduğu ülkedeki temel çelişme, üretici güçlerle üretici güçlerin toplumsallaşmasını önleyen «komprador kapitalizm» (ve öteki iki dağ) arasındaki (tüm halkın demokratik devrim mücadelesini doğuran) çelişme değildir. **Bu** «komprador kapitalizmin» hakim olduğu ülkedeki temel çelişme, toplumsallaşan üretici güçlerle, «komprador kapitalist» özel mülkiyet arasındaki (proletaryanın sosyalist devrim mücadelesini doğuran) çelişmedir.

Halkın Birliği elbette bunu söylemiyor. Ama tesbitleri kendiliğinden bu tartışmayı gündeme getirir ve Halkın Birliği hatalı görüşlerine karşı savaş açmazsa, taraftarları arasında sosyalist devrim tartışmasının başlaması kaçınılmaz olacaktır.

Türkiye'de elbette bu çelişme de vardır. Türkiye'de üretim toplumsallaştığı ölçüde, toplumsallaşan üretim ile kapitalist özel mülkiyet arasındaki çelişme keskinleşmekte, proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişmede yansımaktadır. Yeni Demokratik Halk İktidarı, «komprador burjuvazinin» mülklerine, komprador kapitalizm üretimin **toplumsallaşmasını engellediği için** el koyacak, ama burada üretim önemli ölçüde **toplumsallaştığı için**, el konulan büyük toprakların büyük çoğunluğunun tersine, bu fabrika ve işletmeler doğrudan üreticilere «dağıtılmayacak», Yeni Demokratik ekonomininin sosyalist sektörünü oluşturacaktır. Ayrıca, Türkiye'de üretim önemli ölçüde toplumsallaştığı için, Yeni Demokratik Halk Devriminden Sosyalist Devrime geçiş nispeten hayli kısa olabilecektir.

Ama bütün bunlar başkadır, iç pazarı hızla geliştirdiği ileri sürülen bir «komprador kapitalizmin» «üretici güçlerin gelişmesini engellediği için» devrimin hedefi olması başka. O zaman devrim şimdiden toplumsallaşan üretimle kapitalist özel mülkiyet arasındaki çelişmeyi çözmeyi hedeflemelidir ve bunun adı sosyalist devrimdir.

HALKIN BİRLİĞİ KAYPAKKAYA YOLDAŞIN GÖRÜŞLERİNİ EN HATALI NOKTADA KORUYOR

«Komprador kapitalizmi» ile milli kapitalizm arasındaki farkı, sınırları yok eden, milli kapitalizmin göstergelerini «komprador kapitalizmin» göstergeleri olarak kabul eden Halkın Birliği, aslında Kaypakkaya yoldaşın bu konudaki temelden sakat görüşlerini böylece korumuş oluyor. Milli Kurtuluş Savaşını yürüten burjuvaziyi de «komprador burjuvazi» olarak niteleyen, Türkiye'de milli burjuvazinin olmadığını ileri süren ve milli kurtuluş savaşını da bir Türk-Yunan savaşı olarak niteleme hatasına düşen Kaypakkaya yoldaşın bu düşünceleri temelden sakattır. Bu yanlış tahliller temelinde Marksist-Leninist bir çizgi inşa edilemez. Halkın Birliği bu sakat görüşleri temelli bir şekilde aşmalıdır. Türkiye'de milli kapitalizm de, milli burjuvazi de vardır. Ülkenin emperyalizme bağımlılığı arttıkça, elbette şu ya da bu yolla milli kapitalizm ile emperyalizm arasında bağ kurulmaktadır ve bu bağ artmaktadır. Mao Zedung'un Çin milli burjuvazisi için dediği gibi, bu milli burjuvazi, burjuvazinin emperyalizmle en az bağı olan kesimidir. Ama Türkiye'de kelimenin dar anlamıyla bir milli burjuvazi de vardır, geniş anlamda, zengin köylülüğü ve orta köylülüğün kapitalist meta üretimi yapan kesimlerini de kapsayan (kapitalist meta üretimi yaptıkları ölçüde kapsayan) bir milli kapitalizm de vardır. Ve ülkemizde kapitalizm genişleyip, derinleştikçe bu milli kapitalizm daha da gelişmektedir. Ama bu milli kapitalizm üretici güçlerin gelişme düzeyine bir ölçüde uygun bir üretim biçimidir (çağımızda milli burjuvazinin önderliğinde, milli kapitalist devletlerin gerçekleşse bile uzun süre böylece var olamayacağı olgusu göz önünde tutulduğunda, üretici güçlerin gelişme düzeyine uygun değildir.) Oysa «komprador kapitalizm» ülkemizde üretici güçlerin gelişmesinin önünde engeldir, kapitalizmin bile özgürce gelişip, serpilmesinin önünde engeldir. Türkiye'nin ekonomik yapısının tahlilinde bu iki tip kapitalizm arasındaki nitelik farkını yok saymak, Türkiye'nin ve tüm yarı-sömürge ülkelerin ekonomik yapısını hiç anlamamak demektir.

KAYPAKKAYA YOLDAŞ MİLLÎ KAPİTALİZMİ GÖZÜNDE BÜYÜTÜYORDU, OYSA HALKIN BİRLİĞİ KOMPRADOR KAPİTALİZMİ GÖZÜNDE BÜYÜTÜYOR

Ancak, Kaypakkaya yoldaşın tahlilleriyle Halkın Birliği'nin tahlilleri arasında, bu konuda, temel bir fark var. Kaypakkaya yoldaş Türkiye'de milli kapitalizmin ve milli burjuvazinin varlığını reddediyordu, çünkü o milli kapitalizmi gözünde büyütüyor, milli kapitalizme onda olmayan vasıflar atfediyordu. Bu vasıfları ülkemizdeki milli kapitalizmde, milli burjuvazide, özellikle Kemalist burjuvazide bulamayınca da, onların komprador karakterde oldukları sonucuna varı-

yordu. Çağımızda milli burjuvazi önderliğinde bir milli kurtuluş devriminin yarıda kalmaya mahkum olduğunu, gerçek bağımsızlığı kazanamayacağını, kazansa bile koruyamayacağını ve ancak bir toprak devrimi ihtimaline karşı gelişebileceğini görmediği için, Milli Kurtuluş Savaşının bir milli kurtuluş savaşı olduğunu reddetmeye varıyordu. Milli burjuvazinin yarı-sömürge ve yarı-feodal yapıyı tasfiye edemediğine, Türkiye'nin yarı-feodal yapısının devam ettiğine ve 1920'lerin alt üst oluşlarına rağmen emperyalizmin ülkedeki ekonomik dayanaklarının yok edilmediğine bakarak, milli kapitalizmi üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel olan komprador kapitalizmi ile karıştırıyordu.

Halkın Birliği ise, emperyalizm ve komprador kapitalizme, onlarda olmayan vasıflar atfettiği için, komprador kapitalizmi gözünde büyüttüğü için, komprador kapitalizmin, komprador karakteri gereği üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel olduğunu göremediği için, ona «komprador karakteri gereği» ekonomik ilericilik atfetme hatasına düştüğü için, milli kapitalizm ile komprador kapitalizm arasındaki sınırı yok ediyor.Lafta ne derse desin, komprador kapitalizmin üretici güçlerin gelişme düzeyine tekabül ettiğini düşündüğü için, milli kapitalizmin göstergelerini «komprador kapitalizmin» göstergeleri olarak sunuyor.

Kaypakkaya yoldaş, milli kapitalizmi «sol» bir değerlendirmeyle «komprador» kapitalizm diye nitelendiriyordu. Halkın Birliği ise, sağ bir değerlendirmeyle bunu yapıyor ve bu iki tür kapitalizm arasındaki sınırı yok ediyor.

Halkın Birliği'nin zengin köylü ekonomisini komprador kapitalizmin bir göstergesi saymasının asıl nedeni, ülkemizde bu aşamada devrimin genel olarak kapitalizmi hedef alması gerektiğini düşünmesi değildir. Sosyalist devrim aşamasında olduğumuzu düşünmesi değildir. Bunun asıl nedeni, bu iki tür kapitalizm arasındaki nitelik farkını görememesi, yarı-sömürgelerde emperyalizme ve komprador kapitalizme ilericilik atfetmesidir.

Halkın Birliği sosyalist devrim aşamasında olduğumuzu düşünmüyor. Demokratik Devrim aşamasında olduğumuzu düşünüyor. Ama, demokratik devrimin tamamlanmasının **iki yolu** olduğunu ileri sürüyor. Halkın Birliği'ne göre, demokratik devrimin Demokratik Halk Devrimiyle tamamlanması daha büyük ihtimali yanında, bir de emperyalizm ve komprador kapitalizminin yavaş yavaş feodalizmi tasfiye etmesi yoluyla tamamlanması ihtimali vardır. Çünkü onlar ekonomik olarak «emperyalist ve komprador tabiatları gereği» ilericidir! Bu nedenledir ki, Halkın Birliği komprador kapitalizm ile milli kapitalizm arasındaki nitelik farkını göz ardı ediyor, ikisini aynı kaba koyuyor, ikisini **aynı ilerleme sürecinin bir parçası** sayıyor. Bu nedenledir ki, kırlarda farklılaşmayı ve ticari tarımın gelişmesini genel olarak kapitalizmin, özel olarak ta milli kapitalizmin komprador kapitalizminin

mezar kazıcılarından biri olarak gelişmesinin göstergeleri sayacağına, «komprador kapitalizmin» gelişme göstergeleri sayıyor.

Kaypakkaya yoldaş, milli burjuvazinin yarım kalmış devrimini bile tanımayı reddetme hatasına düşüyor, buna gelişmenin önünde bir engel olan «komprador burjuvazinin» «Türk-Yunan savaşı» diyordu.

Halkın Birliği ise, emperyalizme ve komprador kapitalizme «Prusya tipi» bir devrimcilik atfetme hatasına düşüyor.

Yanlış çizgi «sol» da olsa, sağ da olsa devrime zarar verir. Ama Kaypakkaya yoldaşın savunduğu «solcu» çizgi, her şeye rağmen devrimci özelliklerini koruyan bir akım olabiliyordu. Oysa, Halkın Birliği'nin savunduğu çizgi yalnızca reformcu, sağcı bir akıma zemin olabilir. Kaypakkaya yoldaşın yanlış görüşleri böyle aşılmaz.

Mahir Çayan yoldaşın görüşlerindeki devrimci tüm ögeleri inkar ederken, onun Türkiye'nin ekonomik yapısı konusunda (Halkın Birliği'nin görüşlerine hayli benzeyen) tahlillerine dört elle sarılan revizyonistler olumsuz öğretmen olmalıdır.

BURJUVAZİYLE FEODALLER ARASINDAKİ ÇELİŞMENİN BURJUVAZİNİN ZAFERİYLE ÇÖZÜMÜ PRUSYA TİPİ ÇÖZÜM DEĞİLDİR

«Prusya tipi geçiş» konusunda Halkın Birliği'nin kafası öyle karışık ki, genel olarak burjuvazi ile feodaller arasındaki çelişmenin burjuvazinin zaferiyle çözümüne «Prusya tipi çözüm» diyor.

Bir başka deyişle, Halkın Birliği'ne göre, burjuvazi ile feodaller arasındaki çelişme devrimle çözülür ve burjuvazi bir devrimle siyasi iktidarı ele geçirirse, bu «devrimle çözüm» dür. Yok eğer bu çelişme «ekonomik evrimle» çözülür ve burjuvazi siyasi iktidarı «devrimsiz» ele geçirirse, bu da «Prusya tipi çözümdür.»

Bütün bu kafa karışıklığının temelinde, Türkiye'de feodallerle «komprador burjuvazi» arasındaki çelişmeyi «eski» ile «yeni» arasındaki çelişme sanmak yatmaktadır. Halkın Birliği Türkiye'ye bakıyor, feodalizmden «komprador kapitalizme» geçişe paralel olarak, siyasi iktidarda giderek toprakağalarının rolünün «tali» «komprador burjuvazinin» rolünün «esas» olduğunu görüyor ve «yeni» hem ekonomik, hem de siyasi açıdan «eski»ye hakim hale geliyor sonucuna varıyor. Bunun üzerine soruyor: «nasıl oluyor da 'yeni' 'eski'yi devrimsiz alt ediyor?» Cevap hazır: «burjuvazinin siyasi iktidarı ekonomik evrimle süreç içinde ele geçirdiği Prusya tipi çözüm de vardır ve Türkiye'de olan bu».

Bu dergi göremiyor ki, «komprador burjuvazi» «yeni»yi temsil etmiyor. «Komprador burjuvazi» «yeni»yi temsil **etmediği için**, sürecin böyle, ekonomik evrimci bir süreç olabildiğini, bunun 19. yüzyıldaki gibi bir «burjuva dönüşüm» olmadığını, «eski» ile «yeni» arasındaki çatışmayı başka yerde araması gerektiğini bir türlü kavrayamıyor.

Ondan sonra, başlıyor tarihi katletmeye.

«Prusya tipi geçiş» ekonomik evrimle geçiş **değildir.** Bunun gibi, Prusya tipi geçiş «burjuvazinin feodallere karşı devrimsiz zafer kazanması burjuvazi ile feodaller arasındaki çelişmenin devrimsiz burjuvazinin zaferi ile çözümü **değildir.** Prusya tipi «yukardan devrim»de **siyasi iktidarı** «yeni»yi temsil eden **burjuvazi ele geçirmez.** Almanya'da burjuva demokratik devrim 1871 de **tamamlandı.** Buna karşılık, 20. yüzyılda Lenin halâ şunları söylüyor: «Prusya'da üstte olanlar feodal toprakbeyleri, junkerler ve monarşist militaristlerdir.» Bu, Prusya tipi geçişin en önemli özelliklerinden biridir.

Toplumların tarihi karşımıza başlıca dört tip burjuva-demokratik dönüşüm çıkarmıştır. Bunlar; 1) burjuvazi önderliğinde devrim, 2) burjuva dönüşümün «eski düzenin temsilcileri eliyle» (feodaller eliyle) «yukardan devrim»le gerçekleştirilmesi, 3) Almanya ve Rusya için Marx-Engels ve Lenin'in öngördükleri, uğrunda mücadele ettikleri işçi sınıfı önderliğinde, işçi-köylü ittifakı temelinde devrim (bir yönüyle eski tipte demokratik devrim, bir yönüyle de yeni demokratik devrim), 4) yarı-sömürgelerde proletarya önderliğinde, işçi-köylü ittifakı temelinde, milli burjuvazi de dahil bütün halk sınıflarının Yeni Demokratik Devrimi.

Bunlardan birincisinde, kapitalizm ile feodalizm arasındaki çelişme («yeni» ile «eski» arasındaki çelişme) sınıfsal planda burjuvazi ile feodal toprakbeyleri arasındaki çelişmenin burjuvazinin zaferiyle sonuçlanması yoluyla çözülür. Az ya da çok bir hızla, burjuvazi siyasi iktidarı ele geçirir. Bu, eski tipte bir demokratik devrimdir. Bu devrim yenilgiye uğrayabilir. Yahut ta, bu devrimi bir siyasi restorasyon izleyebilir. Burjuvazi bazen bir kaç devrimle siyasi iktidarı ele geçirebilir. Önemli olan, bu tip geçişte temel çelişme burjuvazi ile feodal toprakbeyleri arasındaki sınıf çelişmesinde yansır. Engels şöyle diyor:

> «Burjuvazinin feodalizme karşı mücadelesi, üç büyük ve kesin savaşın damgasını taşıyor. Birincisi, Almanya'daki Protestan reformudur. Luther'in Kiliseye karşı savaş çağrısına iki siyasi ayaklanma cevap verdi. ... ikisi de yenilgiye uğradı ...
>
> Burjuvazinin ikinci büyük başkaldırışı ... Patlama İngiltere'de oldu. İlkin şehirlerdeki orta sınıflar harekete geçti, sonra da kırlardaki **yeomanry** (küçük toprak sahibi köylülük, H.Y.) bunu zafere ulaştırdı...
>
> Büyük Fransız Devrimi, burjuvazinin üçüncü başkaldırışı idi; fakat, ... mücadeleyi taraflardan birinin, aristokrasinin, tamamen ortadan silinmesine, öbürünün, yani burjuvazinin ise tam zaferine kadar götüren yine ilk ayaklanma oldu.» (57)

Bu devrimlerin önderi burjuvazidir, ama esas itici gücünü köylüler ve şehirlilerin «pleb» halkı oluşturmuştur:

> «Burjuvazinin üç büyük devriminde, köylülerin, zaferin iktisadi sonuçları yüzünden muhakkak surette iflasa sürüklenecek sınıf için, savaşı yürüten orduları sağlamaları oldukça gariptir. Cromwell'den bir yıl sonra **yeo-**

manry'nın işi bitikti. Ne var ki, bu **yeomanry** ve şehirlerin avam tabakası olmasaydı, kendi gücüyle yetinmek zorunda kalan burjuvazi, hiç bir zaman, ne mücadeleyi zafere kadar sürdürebilir, ne de I. Charles'i darağacına çıkarabilirdi.» (58)

Türkiye'de 1908 ve 1920 bu tip devrimlerdi. Bir başka değişle burjuvazinin siyasi iktidarı ele geçirme çabalarıydı. 1908 yalnızca bir anayasal hareketle sonuçlandı. Burjuvazi feodallerle uzlaşmış ve feodal monarşinin (ve emperyalizmin) hizmetine girmiştir. 1920 devriminde ise milli burjuvazi siyasi iktidarı **ele geçirmiştir.** Emperyalizm çağının ve milli burjuvazinin özelliklerinden ötürü bu devrim yarım kalmış ve devrimi hem siyasi, hem de ekonomik bir restorasyon izlemiştir. Milli burjuvazinin bile karşısına almaktan çok dayandığı feodal ağalar, siyasi iktidarı yine ele geçirdiler. Ama gerici dış ortakları olan emperyalizm yanında artık yeni bir gerici iç ortakları vardı: «işbirlikçi burjuvazi». Devrime önderlik eden milli burjuvazinin üst kesimi palazlanmış ve «işbirlikçi burjuvazi»ye dönüşmüştü, ama genel olarak milli burjuvazi siyasi iktidarı **yitirmişti.** Siyasi iktidarı ele geçiren «üç dağ» bundan böyle milli burjuvazinin gelişmesinin önünde br engel olacak, onun cılız olmasına yol açacaklardı. Burjuva-demokratik devrim yarım kalacaktı.

Burjuvazinin siyasi iktidarı ele geçirmesi yoluyla burjuva demokratik dönüşüm budur.

Burjuva-demokratik devrimin burjuvazi önderliğinde bir devrimle tamamlanamadığı ülkelerde ne olacaktı? Bunun tipik örneği Almanya'ydı. 19. yüzyılın ortalarında Almanya'da burjuva dönüşüm artık geciktirilemeyecek kadar olgunlaşmıştı. Hem Almanya'da hem de Avrupa'da kapitalizmin gelişme düzeyi, feodal parçalanmışlığı devam eden bir Almanya'ya, bir küçük Alman devletine artık tahammül edemezdi. Ama Almanya'da burjuvazi artık devrimden korkuyordu. Burjuvazinin uzlaşıcılığı ve devrim korkusu nedeniyle 1849 devrimi yenilgiyle sonuçlandı. Marx ve Engels, devrime, köylülükle ve küçükburjuva demokratlarla ittifak kuran proletaryanın önderlik etmesi için savaştılar. Ama, proletarya da henüz güçsüz ve birlik olmaktan uzaktı. Komünistlerin programı değişmedi. Ama, daha sonra ortaya Bismarck çıktı. Kapitalistleşmekte olan feodal toprak sahiplerinin (junkerlerin) temsilcisi olan Bismarck Almanya'nın burjuva dönüşümünün «milli sorununu» çözdü? Almanya'yı birleştirdi, genel oyu getirdi ve bir dizi burjuva demokratik muhtevada adımı attı. Bu çözüm ile burjuvazi **ekonomik iktidarı** genelinde tam olarak **ele geçiriyordu,** ama **siyasi iktidarı** feodal eski Almanya'nın temsilcilerine **terk ediyordu.** Burjuva-demokratik dönüşüm 1871'de tamamlandığı halde (o tarihten sonra komünistler proletarya devrimi için savaşı gündeme getirdiler) burjuvazinin siyasi iktidarı kesin olarak ele geçirmesi 20. yüzyılda (emperyalist savaştan sonra, 1918 de «yarı-feodal monarşi»

yıkıldı (59)) tamamlanabildi. Görüldüğü gibi, «Prusya tipi çözüm», siyasi iktidarı (ekonomik evrimle) burjuvazinin ele geçirmesi değildir.

Çünkü burjuvazi artık devrimden korkuyordu :

> «Rusya'nın kapitalist gelişmesini, ve dolayısıyla, hem ekonomik, hem de siyasi alanda burjuvazinin mümkün olan en tam, en saf iktidarı yönünde ülkenin sahip olduğu eğilimi tanıyoruz; öte yandan, liberal burjuvazinin **artık** bağımsız, yaratıcı tarihi eylem yapamayacağını ilan ediyoruz!» (Lenin) (60)

«Bir sınıf sendelerken daima bir başka sınıf onun yerine geçmeye çabalar» diyen Kadet Izgoyev'e Lenin şöyle cevap veriyor:

> «Her zaman böyle olmaz, Bay Izgoyev. Öyle durumlar olur ki, iki sınıfın ikisi de, hem sendeleyen, hem de 'çabalayan', ileri bir çürüme aşamasındadır -biri daha çok, öte ki daha az elbette, ama her ikisi de ileri bir çürüme aşamasındadır. Öyle olur ki, çürüyüşünü farkettiğinden, ileri doğru 'çabalayan' sınıf ileri doğru bir adım atmaktan **korkar** ve ileri doğru bir **adım** attığında da, iki adım geri atmakta hiç vakit kaybetmez. Öyle olur ki, liberal burjuvazi (örneğin Almanya'da ve özellikle Prusya'da olduğu gibi) sendeleyen sınıfın 'yerine geçmekten' korkar, tersine bu 'yeri paylaşmak' için, ya da hizmetçi odasında bile olsa, herhangi bir yer elde etmek için **her** çabayı harcar- 'sendeleyenin' **yerine geçmektense,** herşeye razıdır, bu sendelemeyi 'yıkılma' noktasına getirmektense, herşeye razıdır...» (61)

Liberal burjuvazi tarihi bakımdan olgunlaşan burjuva değişikliği «gerçekleştirmekten korkar, o, korkusuyla bu değişikliği önlemektedir». (62)

Bu nedenledir ki, tarihi bakımdan olgunlaşan bu değişikliği, burjuvazinin üst kesimi ile ittifak kuran «eski» nin temsilcileri gerçekleştirirler. İşte Prusya tipi çözüm budur. Çözülen o ülkelerde «yeni» yi temsil eden kapitalizmle, «eski» yi temsil eden feodalizm arasındaki çelişmedir, ama çözen burjuvazi değildir. Ve bu tür çözüm «eski»' nin siyasi iktidarını devam etirir.

Türkiye'de de «eski» ile «yeni» arasındaki çelişmenin feodalizm ile «komprador kapitalizm» arasındaki çelişme olduğunu düşünen Halkın Birliği yazarları, siyasi iktidarda «komprador burjuvazinin» artan rolünü (ki bu gerçek) gördükçe, içlerinden, «bizdeki komprador burjuvazi Alman ve Rus burjuvazisinden daha cesur, Türkiye'de bunlar siyasi iktidarda da esas yön haline gelebildiler» demek geçiyordur mutlaka. Gerçekten de, Türkiye'de «eski» ile «yeni» arasındaki çelişme feodalizm ile «komprador kapitalizm» arasındaysa, bu komprador burjuvazinin Alman ve Rus burjuvazisinden daha «cesur» olduğunu itiraf etmek kaçınılmazdır.

Ama emperyalizm çağında yarı-sömürgelerde «eski» ile «yeni» arasındaki çelişme, feodalizm ile «komprador kapitalizm» arasındaki çelişme **değildir.** Türkiye'de eski-yeni çatışmasını başka yerde aramak gerekir. Peki, Türkiye'de bu «eski»nin (üç dağın), «eski»nin temsilcileri eliyle Prusya tipi bir «yukarıdan devrim»le tasfiyesini müm-

kün görenler yok mudur? Elbette var: «Prusya tipi çözüm» mümkündür diyenlerle en büyük gürültü ile «mücadele» eden Aydınlık, Türkiye'de bağımsızlık ve demokrasinin «eski»nin temsilcileri eliyle kazanılmasını mümkün gören ve hatta bunu desteklemek gerektiğini savunan «proleter devrimci» akımdır. Ama buna biraz sonra geleceğiz.

HALKIN BİRLİĞİ «YENİ» SANDIĞI KOMPRADOR BURJUVAZİNİN FEODALİZMLE SINIRLADIĞI «ESKİ»DEN BARIŞÇI YOLDAN İKTİDARI DEVRALMAKTA OLDUĞUNU SAVUNUYOR

Uzun uzun anlattığımız gibi, Prusya tipi geçişin ülkemizde gündemde olduğunu savunan Halkın Birliği'ne göre, Prusya tipi geçiş: 1) ekonomik evrimle geçiştir, 2) ekonomik evrimle burjuvazinin siyasi iktidarı ele geçirmesidir, 3) burjuvazinin siyasi iktidarı barışçı yollardan ele geçirmesidir. İşte bu sonuncu nokta üzerinde de kısaca şimdi duracağız.

«Türkiye'de siyasi iktidara komprador burjuvazi ve toprakağaları ittifakı hakimdir... Bu sınıflar arasındaki ilişkide halkımıza karşı ittifak esastır; kendi aralarındaki mücadele talidir... feodalizmle, komprador kapitalizmi arasındaki çelişmenin çözümü, birinin diğerini devrimci bir tarzda mücadele ederek tasfiyesi biçiminde değil, onu süreç içerisinde kaçınılmaz bir biçimde yavaş yavaş değişikliğe uğratıp, dönüştürmesi biçiminde olmaktadır.» (63)

Halkın Birliği'nin sözlerini yanlış anlamak mümkün değil. Söylenen şudur: ülkemizde «eski» olan feodalizm ile «yeni»yi temsil eden komprador kapitalizmi arasındaki çelişmenin iki muhtemel çözümü vardır. Biri yeni demokratik devrimdir, ki bu devrim ikisini birden hedef alacaktır. Öteki çözüm ise, «yeni» nin (komprador kapitalizmin) «eski»yi devrimci bir tarzda tasfiyesi biçiminde değil, onu süreç içerisinde yavaş yavaş ...dönüştürmesi biçiminde gözlerimizin önünde gerçekleşmektedir.

«Yeni» nasıl oluyor da, yeni demokratik devrimin hedefi oluyor, bunu anlamak mümkün değil! Ama bunun üzerinde daha önce durduk. Şimdi önemli olan ikinci çözüm. «Yeni» olduğu sanılan komprador burjuvazi nasıl oluyor da, barış içinde «eski» ye «hakim» hale gelebiliyor!

Biz cevap verelim Halkın Birliği'ne. Feodal toprakağaları ile «komprador burjuvazi» arasındaki ilişkide, «komprador burjuvazi» barış içinde «esas yön» haline gelebiliyor, çünkü bu bir **geçiş değil,** bu bir **ikinci yol** değil, burada gerçekleşen Marksistlerin her zaman sözünü ettikleri «burjuva dönüşüm» değil. Burada «eski»-«yeni» kavgası yok, burada «ilerici-gerici» kavgası yok, burada yalnızca iki «eski» unsurun, iki «gerici» unsurun karşılıklı ilişkisi var. Burada zıtların

birbirine dönüşmesi yok. Onun için «barışçıl geçiş» var! Bu ne «eski»nin temsilcisi Bismarck'ın Prusya tipi geçişidir, ne de bizim komprador burjuvazi Rus liberal burjuvazisinden daha cesur! Yapısı gereği «komprador burjuvazi»miz Kadetlerden de daha gericidir, onun için siyasi iktidarda barışçıl yoldan «esas yön» olabilmektedir.

Türkiye'de Prusya tipi geçiş gördüğünü vehmeden, komprador burjuvaziye «yeni»nin temsilciliği atfeden Halkın Birliği'nin «burjuva dönüşümün» «barışçıl yoldan» gerçekleştiğini hayal etmesi doğal. Ama, burada bir «geçiş», Prusya ya da bir başka tip «geçiş» keşfettinizse, nasıl olup ta «barışçı yoldan» burjuvazinin siyasi hakimiyeti sağlayabildiğini açıklamalı ve Marksizme katkıda bulunmalıydınız! Bunu geçmişte hiç bir ülkenin burjuvazisi başaramamıştı!

> «R-kov ılımlı ilerici burjuvazinin barışçı yollardan iktidarı Purişkeviç ve Romanov'lardan devralmasını bekliyor. İnanılmaz gibi, ama bir olgu. 'Bunda ütopyanın izi bile yoktur' diye övünüyor ama R-kov'un kavrayışının temelini, liberal ütopyaların bu en çocukcası oluşturuyor. R-kov ile, hepsi -Larin'den Çerevanin'e, Dan ve Martov'a kadar önemsiz biçim ya da sözcük farklılıklarıyla, burjuvazinin barışçı yollardan iktidarı ele geçirmesi ... **aynı temel düşüncesini** ileri süren aşırı tasfiyeciler arasında hiç bir gerçek fark yoktur. Liberal bir ütopyada değil de, gerçek hayatta ise, Purişkeviçizmin, Guçkov ve Milyukov'ların homurdanışları ile ılımlılaşan hakimiyetini görüyoruz. 'Ilımlı ilerici' Oktobrist ve Kadetler, bu hakimiyeti yıkmak yerine, onu sürekli kılıyorlar. Bu hakimiyetle Rusya'nın kuşkusuz bir biçimde ilerleyen burjuva gelişmesi arasındaki çelişme sürekli daha çok kesinleşiyor ('kaçınılmaz uzlaşma' teorisyenlerinin düşündüğü gibi daha hafiflemiyor). ... R-kov Rusya'da bir devrimin ('alt üst oluş') mümkün olduğunu, ama zorunlu olmadığını kanıtlamaya çalıştı. ...Ancak, liberal hayırseverlik, ne Purişkeviç ve Romanov'ların sınırsız iktidarını büyüyle yok edebilir, ne de hem olgunlaşan proletarya arasında, hem de aç ve işkence altındaki köylülük arasında hızla güçlenen devrimci direnişi yok edebilir. R-kov'un derdi, Marksist **çizgiyi** terketmiş olmasıdır.» (64)

«İki yol»un mümkün olduğu Rusya'da, «Burjuva muhtevada feodal 'reformlar' ile proletarya önderliğinde demokratik devrim arasında, ancak, -iktidarsız, belkemiksiz ve idealsiz- liberalizmin ve oportünist reformizmin yalpalamaları var olabilir.» (65)

Halkın Birliği, R-kov'un «liberal ütopyasının» 1977 Türkiye'sinde gözlerimizin önünde gerçekleşmekte olduğunu söylüyor!

Liberal ütopyalar, liberal ütopya olarak kalmıştır. Aynı «liberal ütopyayı» ülkemizde orta burjuvazi için (milli burjuvazi için) hayalleyenler çok. Bu reformist ütopya ile savaşmak, günümüzde devrimci proletaryanın vazgeçilmez görevi. **Ama egemen sınıflar ittifakı** içinde olup bitenlerin bütün bunlarla uzaktan yakından ilgisi yok. Türkiye'nin «burjuva dönüşümü» ancak «üç dağı» hedef alan yeni demokratik devrimle mümkündür. Türkiye'de «ikinci yol» milli bur-

juvazi önderliğinde bir devrimdir ve bu denenmiş, neyi başarıp, neyi başaramayacağı görülmüştür. Bunun dışında, **bir ikinci yol yoktur.**

50 ya da 100 yıl «devrim olmazsa», Türkiye'nin ve dünyanın görünümü ne olacak? Biz peygamber değiliz. İnsanlık daima önüne çözebileceği sorunlar koymuştur. 50 ya da 100 yıl «devrim olmazsa» spekülasyonlarıyla uğraşacak «akademisyenler» Türkiye'de çok. Ama biz bugün, 50 ya da 100 yıl «devrim olmayabilmesi» ihtimalini tanımayı reddediyoruz.

YARI-SÖMÜRGELERDE PRUSYA TİPİ «YUKARDAN DEVRİM» MÜMKÜN DEĞİLDİR

Türkiye'de ve tüm yarı-sömürgelerde burjuva-demokratik dönüşümün «eski»nin temsilcileri eliyle, «yukardan devrim»le gerçekleştirilmesi neden imkânsızdır?

Türkiye'de burjuva-dönüşüm «milli» (özgül) sorunu, genel olarak yarı-sömürgelerde burjuva-dönüşümün «milli» (özgül) sorunu, ne Rusya'daki gibi köylü sorunundan ibarettir, ne de 19. yüzyıl Almanyasındaki gibi eski tipte bir milli sorundan.

Yarı-sömürgelerde burjuva dönüşümün «milli» (özgül) sorunu, hem köylü (toprak) sorununu kapsar, hem de eski tipte milli sorunu. Ama bunların yanında, yarı-sömürgelerde özgül olarak bir de yeni tipte milli sorun, yabancı kapitalizmin (uluslararası tekelci kapitalizmin) ağlarını parçalama sorunu vardır. Ve bir de emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin tasfiyesi sorunu vardır. Yarı-sömürgelerde burjuva-demokratik dönüşümün «milli» (özgül) sorunun özünü köylü meselesi oluşturur. Toprak meselesi de, milli mesele de özünde köylü meselesidir. Ama tartıştığımız konu şimdi bu değil. Burada burjuva dönüşümün özgül sorununu tartışıyoruz.

Türkiye ve tüm yarı-sömürgelerde «eski» yi «üç dağ» oluşturur. («Komprador kapitalizmin» henüz pek az geliştiği ülkelerde, bu hedef olmaya devam ettiği halde, «iki dağ» dan söz edilir). Dolayısıyla bu gibi ülkelerde Prusya tipi «yukardan devrim» kavramı, bu «üç dağ»ın, yine bu «üç dağ»ın temsilcileri eliyle tasfiye edilmesi meselesine tekabül eder.

Bu ülkelerde yarı-feodal boyunduruk bir ölçüde «eski» eliyle zayıflayabilir. Ama hayat yarı-feodal boyunduruğun «eski» eliyle tasfiyesinin örneğini, bildiğimiz kadarıyla, sağlamamıştır. Türkiye'de ise sağlamadığı açıktır. Bunun nedenlerini ayrıntılı olarak daha önce inceledik.

Yarı-sömürgelerde «eski» nin temsilcilerinin eski tipte milli sorunu tanımaları ve programlarına almaları mümkündür. Bir başka değişle, «komprador burjuvazi» ve toprakağalarının oluşturdukları yerli gericilik ülkenin milli birliğinin sağlanması ve sömürgeleştirilmesinin önlenmesinden (siyasi bağımsızlığının korunması), yana olabilir.

Bu genellikle emperyalistlerin, günümüzde emperyalist iki süper devletin hemegonya rekabetleriyle bağlantılı olarak gerçekleşir. Ama yerli gericilik bu programı emperyalistlerin hegemonya emellerine karşı da savunabilir. Çünkü eski tipte milli sorun, milli devlet çerçevesi yerli gericiliğin çıkarları doğrultusunda bir adımdır. Bu konuda emperyalist ağababalarıyla yerli gericiliğin çıkarları çatışabilir. Ve bu gibi adımlar, emperyalist rekabete doğrudan bağlı olmadıkça emperyalizmi zayıflatan adımlardır. Ama bu gibi programlar, yerli gericiliğin esas olarak devrime karşı savunduğu programlardır. Kaldı ki, bu gibi adımlarla, bu ülkelerin burjuva dönüşümünün özgül sorunları çözülmüş olmadığı gibi, milli mesele de özünde çözülmüş olmaz. Emperyalizm öncesinde milli devlet çerçevesi üretici güçlerin gelişmesinin başlıca dayanağıydı. Oysa çağımızda üretici güçlerin gelişmesinin başlıca dayanağı, emperyalizmin sınırları dışında bir devlet çerçevesi, kalıcı olarak da yeni demokratik devlet çerçevesidir. (Bak: Halkın Yolu, sayı 10, s. 13) Çağımızda, değil genel olarak millî devlet çerçevesi, millî burjuvazi önderliğinde anti-emperyalist devlet çerçevesi bile üretici güçlerin özgürce gelişmesini sağlayamamakta, geri dönüş kaçınılmaz olmaktadır. Çağımızda, geri ülkelerde üretici güçlerin özgürce gelişmesinin başlıca dayanağı yeni-demokratik devlet çerçevesidir. Proletarya da eski tipte millî sorunu tanır. Ama onun programı, eski tipte millî sorunun da, yeni demokratik devrimle çözülmesi programıdır.

19. yüzyılda ve 1907 ler Rusyasında burjuva-dönüşümün «eski»nin temsilcileri eliyle gerçekleştirilmesi söz konusu olabildi. Çünkü Almanya'da ve o dönem Avrupasında yükselen kapitalizm, bu dönüşümün gerçekleştirilmediği bir Almanya'ya tahammül edemezdi. Burjuvazinin siyasi gericiliği ve işçi sınıfının henüz hazır olmaması, bu dönüşümün «eski» Almanya'nın temsilcileri eliyle gerçekleşmesine yol açtı. Rusya'da da durum buna benzerdi, ama bu girişim başarısızlıkla sonuçlandı.

Çağımızda ise, burjuva dönüşümün geciktirilebilmesine yol açan bir güç var: emperyalizm. 19. yüzyıl Avrupasında feodalizmin bağrında doğup gelişmiş kapitalist meta üretimi ve burjuvazi, Almanya'da feodalizme tahammül edemiyordu. Ve kapitalistleşmekte olan feodaller eliyle dönüşüm gerçekleşebildi. Çağımızda ise, emperyalizm, yarı-sömürgelerde «üç dağ» ın yıkılmasına karşı dünya çapında bir güç olarak varlığını sürdürüyor. Çağımızda «üç dağ» ancak **emperyalizme karşı kıyasıya bir mücadele ile** tasfiye edilebilir. «Üç dağ» temsilcileri eliyle değil.

Eğer çağımızın değiştiği ileri sürülmezse, çağımızın emperyalizm ve proletarya devrimleri çağı olmaya devam ettiği reddedilmezse, yarı-sömürgelerde burjuva dönüşümün özgül sorunlarının «üç dağ» ın temsilcileri eliyle, «Prusya tipi yukardan devrim» le tasfiye edilebileceği savunulamaz.

YARI — SÖMÜRGELERDE PRUSYA TİPİ ÇÖZÜMÜ MÜMKÜN GÖREN ESAS AKIM AYDINLIKTIR

Aydınlık yarı-sömürgelerde «ikinci yol» un mümkün olmadığını, buralarda Prusya tipi çözümden söz edilemeyeceğini en çok bağıran siyasi akım. Ama aynı zamanda Aydınlık, yarı-sömürgelerde Prusya tipi çözümü en çok mümkün gören ve hatta devrimci proletaryanın bu yönde «atılmakta olan adımları» desteklemesi gerektiğini savunan akım.

Aydınlık yarı-sömürgelerde hem emperyalist boyunduruğun, hem de yarı-feodal boyunduruğun «işbirlikçi burjuvazi» eliyle, «yukardan devrim» le tasfiye edilebileceğini savunuyor.

19. yüzyıl ile emperyalizm çağı arasındaki temel farkları göz ardı eden, yarı-sömürgelerde burjuva dönüşümü 19. yüzyılda Avrupa'da gerçekleşen burjuva dönüşümle aynileştiren, «işbirlikçi burjuvazi» ile milli burjuvazi arasındaki farkı yok sayan Aydınlık, 1977 Türkiyesinde «ikinci yol»un mümkün olduğunu ve desteklenmesi gerektiğini savunan «proleter devrimci» maskeli akım olarak beliriyor.

Bu akıma göre, hem «işbirlikçi burjuvazi» ile milli burjuvazi arasındaki farklar «fikir farkı» dır, hem yarı-sömürgelerde burjuva dönüşümün özgül sorunu eski tipte bir milli sorun ve toprak sorunundan ibarettir, hem de, çağımız değişmiştir!

Bu akım «işbirlikçi burjuvazi» ile milli burjuvazi arasındaki farkı «fikir farkı» na indirgediği ölçüde ve milli meseleyi eski tipte milli meseleden ibaret gördüğü sürece, iki yüz yıl arasındaki **farkı** görmediği için, yeni demokratik devrim teorisini katlediyor.

Bu akım, bu farkları gördüğü ölçüde de, çağımızın artık değiştiğini, artık «işbirlikçi burjuvazi» nin de hükümet politikalarıyla emperyalist boyunduruğu parçalayabileceğini ve toprak sorununu çözebileceğini savunuyor. Aydınlık «emperyalizmin toptan çöküşe gittiği», çağın değiştiği teorisini, bir süre savunduktan sonra sözde reddetti. Ama bu teorinin bile öne sürmeye kalkmadığı «işbirlikçi burjuvazi» eliyle ekonomik ve siyasi bağımsızlığın kazanılması teorisini temellendirmeye devam ediyor ve bu «yukardan devrim» çabasının devrimci proletarya tarafından desteklenmesini istiyor. Prusya tipi çözümün objektif olarak mümkün olduğu ülkelerde bile proletaryanın **sağlamayı reddettiği bir desteği**, «yukardan devrim» in anti-Marksist bir hayal olduğu Türkiye'de proletaryanın sağlamasını istiyor.

Kruşçef revizyonizminin, sosyal-emperyalist hegemonya emellerini gerçekleştirmek için yaydığı anti-Marksist hayalleri, sosyal-emperyalizme ve Amerikan emperyalizmine karşı mücadele saflarına aşılamaya çalışıyor.

Ne çağımız değişmiştir, ne de ülkemizde ve yarı-sömürgelerde burjuva dönüşümün özgül sorunları eski tipte burjuva dönüşümün sorunlarından ibarettir. Yarı-sömürgelerde bağımsızlık ve demokra-

sinin «işbirlikçi burjuvazi» nin hükümet politikalarıyla kazanılması hayali, anti-Marksist bir hayaldir. Mao Zedung, bu ve benzeri hayallerle sonuna kadar mücadele etmiş ve sömürge ve yarı-sömürgelerde proletarya ve ezilen halkların ve ulusların eline devrimci bir silah, yeni demokratik devrim teorisini vermiştir. Bu Mao Zedung'un Marksizm-Leninizme en önemli katkılarından biridir. Ve Marksizm-Leninizm Mao Zedung Düşüncesi proletarya ve ezilen halkların elinde bir silah haline geldikçe Aydınlık gibi oportünist akımların sözde «yukardan devrim, «ikinci yol», «yeni çağ» teorileri iflas edecektir.

AYDINLIK'IN TEMEL HATASI SÜRDÜRÜLEREK, AYDINLIK'LA SAVAŞILMAZ

Halkın Birliği, Aydınlık'ın oportünist siyasetlerinin temelinde yatan hatayı, «işbirlikçi burjuvaziye» ekonomik ilericilik atfetme hatasını, farklı bir şekilde **aynen** korurken, bir yandan da Aydınlık'a karşı «sert» bir savaş açıyor. Gerçek «sert» savaş, oportünizmin ideolojik temellerine yönelen savaştır. Eğer oportünizmin ideolojik temellerine karşı savaş açmaz, tam tersine bu noktada Aydınlık'la buluşursan, Aydınlık'la araya dikmeye çalıştığın duvarlar sahte duvarlar olmaya mahkûmdur.

Aydınlık'a göre Türkiye'de milli kapitalizm ile emperyalizme bağımlı «işbirlikçi kapitalizm» arasında ekonomik ilericilik açısından bir fark yoktur. Bu akıma göre ülkemizde temel çelişme yalnızca emperyalizm ve feodalizmle olan çelişmelerdir. «İşbirlikçi kapitalizmi» temel çelişme içinde ayrıca belirtmeye gerek yoktur. Çünkü bu kapitalizm «işbirlikçi» olduğu ölçüde zaten emperyalizmle olan çelişme içindedir. Bunun ötesinde de «işbirlikçi kapitalizm» ile emperyalizm arasında **temel çelişmenin içinde ele alınması gereken** bir çelişme vardır. Bu çelişme ülkemizde ilerlemenin motorlarından biridir. Bu nedenle devrimin hedefi «üç dağ» değil, «iki dağ» dır. İşbirlikçi burjuvazi eliyle de bağımsızlık ve demokrasi kazanılabilir!

Halkın Birliği'ne göre de Türkiye'de milli kapitalizm ile «komprador kapitalizm» arasında ekonomik ilericilik açısından bir fark yoktur. «Komprador kapitalizm» ile feodalizm arasında ekonomik evrimle yavaş yavaş çözülen bir çelişme vardır. Bir başka deyişle, «komprador kapitalizm» ile feodalizm arasındaki çelişme de temel çelişmelerdendir. Feodalizmin bu çelişmenin ekonomik evrimle yavaş yavaş çözülmesi yolu, Prusya tipi geçiştir. Bu çelişme ülkemizde ilerlemenin motorlarından biridir.

Oysa Halkın Yolu'na ve bize yol gösteren Marksizm-Leninizme göre, yarı-sömürgelerde ve Türkiye'de «komprador kapitalizm», «işbirlikçi kapitalizm» ile milli kapitalizm arasında ekonomik ilericilik açısından nitelik farkı vardır. Milli kapitalizm burjuva-demokratik aşamada

gelişmenin motorlarından biridir. Oysa «işbirlikçi kapitalizm», «komprador kapitalizm» burjuva-demokratik gelişmenin önünde, tıpkı emperyalizm ve feodalizm gibi bir engeldir. Bu ülkelerde ne «işbirlikçi kapitalizm» ile emperyalizm arasında gelişmenin motoru bir çelişme vardır, ne de «komprador kapitalizm» ile feodalizm arasında gelişmenin motoru bir çelişme vardır. Bu gibi çelişmeler, burjuva-demokratik gelişmenin önünde engel olan «üç dağ» arasındaki çelişmelerdir. Bu çelişmeler, «işbirlikçi kapitalizmin» emperyalizmi altetmesiyle, kendisi çelişmenin esas yönü haline gelmesiyle, yahutta «komprador kapitalizmin» feodalizmi yavaş yavaş altetmesiyle, zıtların birbirine dönüşmesiyle çözülemez. Gerek «işbirlikçi kapitalizm» ile emperyalizm arasındaki çelişmenin, gerekse, «komprador kapitalizmle» feodalizm arasındaki çelişmenin çözümü, bunların üçünü de, aralarındaki çelişmeleri de ortadan kaldıracak olan yeni demokratik devrimle mümkündür.

Türkiye gibi ülkelerde «yeni», «işbirlikçi kapitalizm», «komprador kapitalizm» değildir. Bu tür kapitalizm, burjuva demokratik aşamada «eski» yi temsil eder. «Yeni», yeni demokratik devrimin maddi unsurlarıdır. Geniş anlamda da, dar anlamda da milli kapitalizm bu yeninin unsurlarından biridir. Milli kapitalizm «yeni» nin en önemli unsuru değildir. Milli kapitalist gelişme yolu tıkalıdır. Ama yeni demokratik devrim milli kapitalizmi hedef almaz. Ama birileri kalkıp da, «işbirlikçi» ya da «komprador» dedikleri kapitalizmi de bu «yeni» unsurlar arasında sayarsa, o yarı-sömürge ülkelerin en temel özelliklerini kavramıyor demektir.

Bir yarı-sömürge ülkede «işbirlikçi kapitalizm» henüz zayıfsa, temel çelişmeler arasında onu ayrıca belirtmeye gerek yoktur. Örneğin, 1920 öncesi Türkiyesinde temel çelişmeler emperyalizm ve feodalizmle olan çelişmelerdi, komprador kapitalizmi ayrıca belirtmeye gerek yoktu. Ama bu ülkede emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizm önemli ölçüde geliştiği halde onu temel çelişmeler içinde ayrıca belirtmezseniz, bunun nedeni onun ekonomik olarak gerici tabiatını kavramamanızdır. Aydınlık'ın tüm oportünist siyasetlerinin temelinde bu vardır.

Bununla birlikte, bu tür kapitalizmi hem temel çelişmeler içinde sayar, hem de onu ekonomik olarak ilerici görürseniz, oportünizmden kurtulamaz, oportünizmi farklı kılıklar altında sürdürürsünüz.

Özetlersek, temel çelişme tartışmasının can alıcı noktası emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin burjuva-demokratik aşamada «eski»lerden birini temsil ettiğini görüp görememektir.

Bu ayırımı kavramayan ve bu nedenle «işbirlikçi kapitalizmi» temel çelişmeler arasında belirtmeyen Aydınlık, «Türkiye'de hakim sömürü biçimi feodal sömürüdür» diye yaygara koparıyor. «İşbirlikçi kapitalizmi» ekonomik olarak ilerici saydığından, onun gelişme düzeyini itiraf ederse, «yeni»nin «eski»ye hakim hale geldiğini kabul etmiş olacağını sanıyor. Bu nedenle devekuşu gibi başını kuma gömüyor. Ama asıl önemlisi, emperyalizm ile «işbirlikçi kapitalizm» arasındaki

çelişmeyi temel çelişmelerden, gelişmenin motorlarından saydığı için, en aşırı oportünist siyasetleri savunuyor.

Aynı ayırımı kavramayan Halkın Birliği ise, burjuva-demokratik temel çelişmenin «komprador burjuvazi» ile feodaller arasındaki çelişmenin yavaş yavaş çözümü yoluyla çözülebileceğini, bunun ülkemizde gerçekleşmekte olan ama henüz tamamlanmamış «ikinci yol» olduğunu ileri sürüyor. Temel çelişme konusundaki bu hata bir çok reformist siyasete eşlik ediyor ya da etmesi kaçınılmaz.

İşte temel çelişme konusunda Aydınlık ve Halkın Birliği'nin **birleştikleri** nokta budur. Ve bizim onlardan temelli olarak ayrıldığımız nokta da budur.

Bu nedenledir ki, Halkın Birliği'nin Aydınlık oportünizmine karşı açtığı savaş suni duvarlardan başka bir sonuç vermez. Aydınlık oportünizmiyle, onun en temel hatası korunarak savaşılmaz. Böylece bir savaş proleter devrimci çizginin oportünizme karşı savaşı olamaz.

Halkın Birliği ekonomik yapı tahlillerinin birincil derecede önemli olduğunu ileri sürüyor. Ekonomik yapı tahlilleri her şeyden önce somut araştırma meselesidir. Bu nedenle, bu noktayı birincil mesele olarak ortaya atmak saçma ve yanlıştır. Ama, ekonomik yapı tartışmasının bu en önemli, can alıcı noktasında yaklaşım birliği sağlamak gerçekten belirleyici önemdedir. «İşbirlikçi kapitalizmi» ya da «komprador kapitalizmi» ekonomik olarak ilerici gördükçe, onu «yeni»nin unsurlarından biri saydıkça, bu temel üzerinde doğru siyasetler inşa edilemez.

Gerek emperyalizmle «işbirlikçi burjuvazi» arasındaki çelişmenin Aydınlık'ın ileri sürdüğü gibi gelişmenin motorlarından biri olmadığını, «eski»nin iki unsuru arasındaki çelişme olduğunu, gerekse «komprador kapitalizm» ile feodalizm arasındaki çelişmenin Halkın Birliği'nin ileri sürdüğü gibi gelişmenin motorlarından biri olmadığını, eskinin iki unsuru arasındaki çelişme olduğunu kanıtlamak, doğru bir perspektifle yürütülen bilimsel araştırma ile mümkün olacaktır. **Bu anlamda,** biz bu yazı ile son sınırları çekmiyoruz. Bu yazının amacı yalnızca gürültüye getirilerek özü örtbas edilen temel çelişme tartışmasının özünü açığa çıkarmaktı. Biz yürütmekte olduğumuz araştırmalarla emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmi **ekonomik olarak ilerici** sayan anlayışın gerçekler karşısında iflas edeceğine inanıyoruz.

Tartışmanın özü bir kez ortaya konulduktan sonra, «komprador kapitalizmin» ya da «işbirlikçi kapitalizmin» ekonomik olarak ilerici olduğunu, «yeni»nin unsurlarından biri, gelişmenin motorlarından biri olduğunu ileri sürenler de, bunu «kanıtlamaya» çalışsınlar. O zaman hiç olmazsa herkesin neyi savunduğu açıkça ortaya çıkar.

Ama bundan böyle hiç kimse kalkıpta, «komprador kapitalizmin», «işbirlikçi kapitalizmin» ekonomik olarak ilerici olduğunu, bununla feodalizm ya da emperyalizm arasındaki çelişmelerin ülkemizde gelişmenin motorlarından biri olduğunu apriori (kanıtlaması gerekmeyen)

bir olgu saymaya kalkmasın. Türkiye'de temel çelişme tartışmasının ve ekonomik yapı tartışmanın **özü** bu ülkede genel olarak kapitalist meta üretiminin ne ölçüde var olduğu, doğal ekonominin ne ağırlıkta sürdüğü, basit meta üretiminin esas olarak feodal sistemle mi, yoksa kapitalist sistemle mi bağlı olduğu, Türkiye'nin feodal mi kapitalist mi olduğu meseleleri değildir. Tartışmanın öz ü**hangi çelişmelerin burjuva-demokratik dönüşüm açısından gelişmenin motorlarından olduğu, hangi çelişmelerin ise gelişmenin motorlarından olmadığı meselesidir.** Tartışmanın özü, **nelerin «yeni», ilerici, nelerin «eski», gerici** olduğu meselesidir. Tartışmanın özü emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizmin milli kapitalizmle ve yeni demokrasinin öteki maddi unsurlarıyla aynı kaba konup konamayacağı meselesidir.

Tartışmanın özünün üzerini örtmemek şartıyla, bu konuda herkesle tartışmaya hazırız. Bu yazı bir başlangıçtır ve bu tartışma bilimsel ve devrimci pratikle doğrudan bağlantılı olarak yürütüldüğü ölçüde, Türkiye devrimini gerçekten ilerleten bir tartışma olabilecektir.

BAŞ ÇELİŞME TARTIŞMASINDAKİ GÖRÜŞ AYRILIKLARININ TEMELİ, TEMEL ÇELİŞME TARTIŞMASINDAKİ GÖRÜŞ AYRILIKLARIDIR

Ülkemizde bir de önemli bir baş çelişme tartışması var. Bu tartışmada çarpışan iki görüş, iç çelişmelerin ağır bastığı dönemlerde çelişmenin bir yönünde emperyalizmi var sayan ve yok sayan görüşlerdir. Baş çelişmenin bir yönünde emperyalizmin daima var olduğu tezini Halkın Yolu savunuyor. Aydınlık, iç çelişmeler ağır basarken, baş çelişmenin bir yönünde emperyalizmin olmadığı görüşünün yaratıcısıdır. Halkın Birliği de bu ikinci görüşü paylaşıyor.

Halkın Yolu'nun savunduğu tez, kısaca şöyledir: Yarı-sömürgelerde iç gericilik (yerli gericilik) emperyalizmden ayrı ele alınamaz. Bu ülkelerin emperyalizmin sınırları içinde bir siyasi bağımsızlığı olması durumu değiştirmez. Emperyalizm siyasi bağımsızlığı olan ülkelere de sızar ve buraları tahakkümü altına alır. Bu yarı-sömürge durumudur. Böyle durumlarda, görünüşteki siyasi bağımsızlık bizi yanıltmamalıdır. Bu ülkelerin **emperyalizmin sınırları içindeki** yarı-sömürgeler olduğu gözardı edilemez. Emperyalist tahakkümün göze en az göründüğü dönemlerde de, durum değişmez. Tersine, böyle dönemlerde **iç gericiliğin emperyalizmle ittifak halinde** olduğunu açığa çıkarmak devrimci proletaryanın vaz geçilmez görevidir.

İç çelişmelerin ağırlıkta olduğu dönemlerde baş çelişmenin bir yönünde emperyalizm olmadığı tezini, bir kaç yıl önce Aydınlık ileri sürdü. 1971 lerde bu dergiye göre ülkemizde baş çelişme feodalizmle halk arasındaki çelişmeydi.

Bu tesbit, o dönemlerde dünya çapında yaygın olan Çaru Mazumdar kopyacılığının bir ürünüydü. Ama tek etmen, hatta en önemli et-

men, Çaru Mazumdar kuyrukçuluğu değildi. Aydınlık, o zamanlar yoğun bir şekilde M. Belli revizyonizminin izlerini taşıdığından, emperyalizmi bir dış düşmandan ibaret görüyordu. Darbeci-milliyetçi M. Belli revizyonizmi, Amerikan emperyalizmine karşı mücadeleyi, bir dış saldırgana karşı mücadeleden ibaret göstermeyi başarmış, bu düşünce bütün devrimciler üzerinde uzun süre etkili olmuştu.

Darbeci-milliyetçiler, her dönemde baş çelişmenin emperyalizmle ulus arasındaki çelişme olduğu anlayışını yaymışlardı. Bu darbeci -milliyetçiliğe uyan bir tezdi.

Aydınlık, darbeci-milliyetçilerin hatasının özüne, emperyalizmi yalnızca bir dış düşman olarak ele almaya karşı savaş açacağına, iç çelişmeler ağır basarken, emperyalizmle ulus arasındaki çelişmeyi baş çelişme olarak ele almaya karşı savaş açmakla yetindi. 1971 de iç çelişmeler ağır bastığı için, baş çelişmenin yerli gericilikle halk arasındaki çelişme olduğunu ileri sürdü. Böylece darbeci-milliyetçilerin hatasının özünü devam ettirdi.

Ama, o dönemlerde «işbirlikçi burjuvazi»nin bir tekelci burjuvazi olduğunu söylediği halde, Kıvılcımlı'nın etkisinde kalarak, bu tekelci burjuvaziyi metropollerdeki tekelci burjuvazi ile aynileştirdi. Bu tekelci burjuvaziyi burjuva-demokratik aşamada yerli gericiliğin içinden çıkarmıştı. Bu nedenle, baş çelişmenin yalnızca feodalizmle halk arasındaki çelişme olduğunu ileri sürdü.

Darbeci-milliyetçiliğin etkilerinin devrimci saflarda yoğun bir şekilde sürdüğü o dönemde, köylülüğe sırtını dönen, köylülüğü devlet darbesi ile «kurtarmayı» tasarlayan düşünceye karşı, feodalizmle halk arasındaki çelişmeyi ön plana çıkarmak bir ölçüde ilerletici bir rol oynadı. Daha sonraki yıllarda Aydınlık'ın Marksizm-Leninizme doğru attığı adımlarla, bu tesbit birleşti.

Darbeci-milliyetçi «her dönemde baş çelişme emperyalizmle ulus arasındaki çelişmedir» tezine karşı, bu tez ileri bir adım olabildi. Ama bu tez Kruşçefçi modern revizyonistlerin ve onların ülkemizdeki çok sayıdaki temsilcilerinden ikisi olan darbeci-milliyetçi M. Belli revizyonizminin ve Kıvılcımlı revizyonizminin çizgilerinin revizyonist özünü ortadan kaldırmıyor, koruyordu. Hem emperyalizmin bir dış düşmandan ibaret olduğu görüşü korunarak, emperyalizm ile yerli gericilik ittifakı gözlerden saklanıyordu, hem de bununla bağlantılı olan tekelci burjuvaziyi burjuva-demokratik aşamada yerli gericilikten çıkarma, metropollerdeki tekelci burjuvazi ile eşitleme hatası.

1976 daki 60. sayısında Aydınlık eski hatasını sözde düzeltti. Hem emperyalizmin her dönemde yerli gericilikle ittifak halinde olduğu, bir dış düşmandan ibaret olmadığı meselesini, hem de «işbirlikçi burjuvazi»nin burjuva-demokratik aşamada toprakağaları ile birlikte yerli gericiliği oluşturduğu meselesini bu akım halâ kavramamıştı. Hata bütün ağırlığıyla sürdürülüyordu. Aydınlık'a göre 1971 lerdeki hata, baş çelişmeyi faşist diktatörlükle halk arasındaki çelişme olarak tesbit et-

memiş olmalarıydı! Böylece Aydınlık hatasını sözde düzeltiyor, 1971 lerde baş çelişmenin faşist diktatörlükle halk arasındaki çelişme olduğunu öne sürüyor, böylece de her iki hatasını da özünde korumuş oluyordu.

Halkın Yolu bu meseleye açıklık getirdikten, Aydınlık'ın her iki tesbitinin de yanlış olduğunu ve bunların emperyalizmi dış düşmandan ibaret görmekten ve emperyalizme bağımlı tekelci burjuvaziyi yerli gericilikten çıkarmaktan kaynaklandığını açıkladıktan sonra, Marksist tezi Aydınlık sözde kabul etti. Ama eski baş çelişme tesbitlerine temel teşkil eden iki hatayı da muhafaza etti. Bugün Aydınlık baş çelişmenin dış çelişme olduğunu ileri sürdüğü için, bu mesele bu akım için çok önemli olmuyor. Özünü kabul etmediği halde biçimde, geçmiş için (!) kabul ediyor.

Yerli gericiliği emperyalizmden ayırmanın, iç çelişmeler ağır basarken, çelişmenin bir yönünde emperyalizmin de yer alması gerektiğini reddetme teorisinin isim babası Aydınlık'ın, emperyalizmi bir dış düşmandan ibaret görmekten ve «işbirlikçi burjuvaziyi» burjuva-demokratik aşamada yerli gericiliğin bir unsuru saymaktan vaz geçmedikçe, doğru bir baş çelişme anlayışına sahip olması mümkün değildir.

Halkın Birliği de geçmişte «baş çelişme feodalizmle halk arasındaki çelişmedir» görüşünü paylaşıyordu. Daha önce Aydınlık için belirttiğimiz gibi, her dönemde baş çelişmeyi emperyalizmle ulus arasındaki çelişme olarak ele alan darbeci-milliyetçi revizyonizme karşı mücadelede, bu hata bir süre devrimci bir rol oynadı. Köylülüğün kurtuluşunun kendi kollarının eseri olacağı, devlet darbeleriyle köylülüğün «kurtarılamayacağı» tezi uğruna Halkın Birliği taraftarlarının geçmişte yürüttükleri mücadele, devrimci hareketi ileri götüren bir mücadeleydi.

Ama bu baş çelişme anlayışı yanlış olmaya devam ediyordu. Aynı yanlış baş çelişme anlayışını bugün Halkın Birliği farklı bir şekilde sürdürüyor. Günümüzde baş çelişmenin faşizm ve sosyal-faşizm ile halk arasındaki çelişme olduğunu savunuyor, emperyalizmi baş çelişmeden çıkarmaya devam ediyor.

Halkın Birliği'nin buna eşlik eden ilginç bir tezi var; bu akıma göre, ülkemizde baş çelişme yerli gericilikle halk arasındadır, ama bu aşamada baş düşmanlar iki emperyalist süper devlet, faşizm ve sosyal-faşizmdir. Bu tez meseleyi aydınlatan, önemli bir tez.

Bilindiği gibi, Halkın Birliği «kopmprador kapitalizm»e ilerici bir rol atfederken, «komprador kapitalizmin» üretici güçlerin önünde engel, dolayısıyla devrimin hedefi olmaya devam ettiğini ileri sürüyor. Her hangi bir Avrupa ülkesini ele alalım. Bu Avrupa ülkelerinde büyük burjuvazi de, siyasi gericiliğine rağmen, geçen yüzyılda da, bu yüzyılda da ekonomik olarak feodalizme kıyasla daha ileri bir sınıftır. Ama aynı zamanda üretici güçlerin önünde engeldir. Bugün bir Avrupa ülkesinde baş çelişme yerli gericilikle proletarya arasındaki çelişmedir.

Bir başka deyişle yerli tekelci burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişmedir. Ama bu Avrupa ülkesinde baş düşmanlar değişebilir. Örneğin bugün, Avrupa ülkelerinde baş düşmanlar, iki süper devlet ve o ülke tekelci burjuvazisidir! Geçen yüzyılda, Fransız burjuvazisi ile proletarya arasındaki çelişme baş çelişme haline geldiği halde, 1871 de, baş düşmanlar hem Fransız burjuvazisi, hem de ülkeyi işgal etmekte olan Prusya olabiliyordu. Baş çelişme Fransız burjuvazisi ile proletarya arasındaki çelişmeydi. Baş çelişmeye Prusya burjuvazisi eklenmiyordu. Çünkü burada söz konusu olan aşağı yukarı aynı gelişme aşamasındaki iki ülke burjuvazisiydi. Ama baş düşman farklı idi.

Halkın Birliği «komprador burjuvazi» nin emperyalizme bağımlı olduğunu her zaman söylüyor. Ama Rusya'daki büyük burjuvazi de Anglo-Fransız sermayesine bağımlıydı. (Bak: «Uzaktan Mektuplar», Lenin) Ama bu burjuvazi emperyalist tekelci burjuvaziydi. Şubat Devriminden sonra baş çelişme burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişmeydi. Ama baş düşmanlar, Rus büyük burjuvazisinden ibaret değildi.

Emperyalizm öncesi çağda, yani yabancı burjuvazi bir dış düşmandan ibaretken baş çelişmenin bir yönünde bu yabancı burjuvazi yoktu. Baş düşmanlardan olsa da durum değişmezdi. Emperyalizm çağında da, metropollerde, yabancı burjuvazinin ülkede ekonomik ağları olsa bile, baş çelişmenin bir yönünde bu yabancı burjuvazi yer almaz. Meselenin özü şudur: emperyalizm çağında, yarı-sömörgelerde emperyalizm-yerli gericilik ittifakını tanıyor muyuz, tanımıyor muyuz? Türkiye gibi ülkelerde emperyalizm ile yerli gericilik arasındaki **ittifak geçici, şarta bağlı ve nisbi midir?** Bu ikisi arasındaki ittifakı sürekli niteliğini tanıyorsanız, nasıl oluyor da baş çelişmede bu ittifakı yalnızca belli durumlarda yansıtıyorsunuz?

Mao Zedung'un «Çelişme Üzerine» başlıklı yazısındaki sözleri son derece açık. Şöyle diyor Mao Zedung:

> «Emperyalizm baskısını savaş aracılığıyla değil de, -siyasi, ekonomik, kültürel- daha yumuşak araçlarla sürdürdüğünde, yarı-sömürge ülkelerdeki egemen sınıflar emperyalizmle işbirliği içine girerler, ve ikisi **halk kitlelerini ortaklaşa ezmek için** bir **ittifak** oluştururlar. Böyle zamanlarda, **kitleler** çoğu zaman **emperyalizm ve feodal sınıflar ittifakına karşı** iç savaşa başvururlar, emperyalizm ise yarı-sömürge ülkelerdeki gericilere halkı ezmede yardım ederken, doğrudan eylem yerine, daha çok dolaylı yöntemler uygular, **ve böylece iç çelişmeler özellikle keskinleşir.»** (66)

İşte Mao Zedung'un iç çelişmelerin özellikle keskinleştiği dönemler, iç savaş dönemleri için söylediği budur. Mao Zedung emperyalizm-hakim sınıflar ittifakını burada süs için mi yazmış! Mao burada kitlelerin **emperyalizm ve feodal sınıflar ittifakına karşı** iç savaşa başvurduklarını laf olsun diye mi söylemiş! Emperyalizm gericiliğe doğrudan değil de, dolaylı yöntemlerle yardım ettiği halde, kitleler neden emperyalizm-yerli gericilik ittifakına karşı savaşıyorlar?

Mao Zedung emperyalizm bir ülkeye karşı saldırı savaşı başlattı-

ğında, iç sınıf çelişmelerinin ikincil bir duruma geçtiklerini söylüyor. Ve bazı hainler dışında çeşitli sınıfların hepsinin geçici olarak emperyalizme karşı birleşebileceklerini belirtiyor. **Bu nedenle,** bu durumda baş çelişmenin bir yönünde bir avuç hain dışında **yerli gericilik yer almıyor.**

İç çelişmeler ön plandayken, baş çelişmenin bir yönünde emperyalizmin yer almadığını ileri süren Halkın Birliği'ne soruyoruz: bu durumda «emperyalizmle olan çelişme ikincil duruma geçmiştir» demiş olmuyor musunuz? Bugün Türkiye'de emperyalizmle olan çelişme tali çelişmelerden midir? O zaman baş çelişmenin (faşist diktatörlükle olan çelişmenin) çözümü için geçici olarak «demokrasi savaşında» emperyalizmle birleşmenin objektif şartlarının doğduğunu söylemiş olmuyor musunuz? 12 Mart döneminde bunu savunan pek çok akım vardı ülkemizde. Bugün de vardır.

Bir ülkede belli bir çelişme baş çelişme haline gelince, öteki çelişmeler tali duruma düşer. Bu bizim irademizden bağımsız **objektif** bir olgudur. Baş çelişme tesbitinin anlamı da budur. Baş çelişme kavramı siyasi bir kavramdır. Belli bir dönemde çeşitli sınıf güçlerinin mevzilenişini görmemizi sağlar. Bir ülke emperyalizmin saldırı savaşıyla karşı karşıya kaldığında, ülkede iç savaş sürüyorsa bile iç çelişmeler talidir. Çünkü iç savaşın sürüp sürmemesi **subjektif** durum meselesidir. Ve elbette proletarya Aydınlık gibi tek taraflı silah bıraktığını ilan etmez. Bu subjektif durumdur. Ama objektif olarak iç çelişmeler tali duruma geçmiş, geçici ve nisbi iç barışın objektif şartları doğmuştur.

Aynı şey iç çelişmelerin ön planda olduğu dönem için söylenebilir mi? Bugün Türkiye'de emperyalizmle geçici ve nisbi barış şartları mı vardır, objektif olarak? O halde nasıl oluyor da, emperyalizmle olan çelişmenin tali, ikincil duruma geçtiğini savunabiliyorsunuz? Yok, emperyalizmle olan çelişme hem baş çelişmenin bir yönünde yoksa, hem de tali duruma düşmediyse, nerede bu emperyalizmle olan çelişme? Yoksa «emperyalizm oligarşinin içinde» mi!

Siz, ya baş çelişme kavramının anlamını bilmiyorsunuz. Ki o durumda bir süs olarak, keyfinizce bir baş çelişme tesbit ediyorsunuz. Ya da bu aşamada emperyalizmle «demokrasi savaşında birleşmenin» objektif şartlarının doğduğunu savunuyorsunuz.

Ama sizin hatanızın nedeni bu ikisi de değil. Sizin hatanızın iki nedeni var. Birincisi, aşamalı devrim anlayışını savunuyorsunuz. Bir başka deyişle, bir aşamada «demokratik devrimi», bir başka aşamada da «milli devrimi» çözme anlayışını. Bu anlayış «süreç olarak taktik» menşevik anlayışıdır. Bu anlayışı terk etmedikçe, bu anlayışa karşı savaş açılmadıkça, iç çelişmelerin ön planda olduğu dönemde emperyalizmle olan çelişmenin tali plana düştüğü vahim hatası sürecektir.

İkincisi, yarı-sömürgelerde, emperyalizmin saldırı savaşı açtığı dönemler dışında (ki o zaman bile baş çelişme «bir avuç haini» kapsar), hiç bir dönemde yerli gericiliğin emperyalizmden ayrı ele alınamaya-

cağını göremiyorsunuz. Hiç bir dönemde emperyalizme karşı savaşla birleştirilmeksizin yerli gericilikle savaşılamayacağını göremiyorsunuz. Çünkü siz emperyalizmi yalnızca bir dış saldırgan olarak ele alan Aydınlık'la bu noktada birleşiyorsunuz. Aydınlık'ı eleştirirken Stalin'den aktardığımız pasajı burada tekrarlayalım:

> «Muhalefet, Çin'de emperyalizmin gücünün esas olarak gümrük kısıtlamalarında yatmadığını, milyonlarca işçi ve köylü nüfusun iliğine kadar sömürüldüğü fabrikalara, işletmelere, maden ocaklarına, demiryollarına, gemilere, bankalara, ticarethanelere sahip olmasında yattığını unutmuştur.
>
> «Muhalefet, Çin halkının emperyalizme karşı verdiği devrimci mücadelenin herşeyden önce ve esas olarak şu özü taşıdığını unutmuştur: Emperyalizm Çin'de, Çin halkının doğrudan sömürücüleri olan feodal beyleri, militaristleri, kapitalistleri, bürokratları vb. destekleyen ve teşvik eden kuvvettir. Çin işçi ve köylüleri, aynı zamanda emperyalizme karşı devrimci mücadele yürütmeksizin bu sömürücüleri yıkamaz.
>
> «Muhalefet, işte bu durumun, Çin'de burjuva devriminin sosyalist devrime dönüşmesini sağlayacak en önemli etkenlerden biri olduğunu unutuyor.» (67)

İşte meselenin can alıcı noktası budur. İşte bu nedenle hiç bir dönemde emperyalizmle olan çelişme tali duruma bile düşmez. Bu geçici olarak bile mümkün değildir. Bu nedenle, iç çelişmelerin ağır bastığı dönemlerde, baş çelişmenin bir yönünde emperyalizmi de **görebilmek** ve «yumuşak araçlara başvurduğu» için göremeyenlere **göstermek** gerekir.

Bu yeni-sömürgeciliğin maskesini düşürme meselesidir. Bu meselede tüm karışıklıklar, Kruşçefçi modern revizyonizmin etkilerinden kaynaklanmaktadır. Modern revizyonistler, baştan beri yeni-sömürgeciliğin de bir tür sömürgecilik olduğunu gözlerden gizlemeye, böylece sosyal-emperyalist yeni-sömürgeciliğin üzerini örtmeye çalıştılar. Modern revizyonistler, bütün yarı-sömürgelerde baş çelişmenin yerli gericilikle halk arasındaki çelişme olduğunu savunagelmişlerdir. O kadar ki, Amerikan emperyalizmiyle olan çelişmeyi bile, yalnızca Amerikan emperyalizminin doğrudan askeri kuvvet gönderdiği ülkelerde baş çelişmenin içinde saymışlardır. Ülkemizde de 1960-70 arası TİP revizyonizmi, bu tezin baş savunucusuydu. Aydınlık bu tezi TİP'ten devraldı ve bugüne kadar yaşayabilen vahim bir hata olarak devrimci saflara yerleştirdi.

Eğer mesele bir lafız meselesi olsaydı, üzerinde durmayacaktık. Nitekim Halkın Birliği yayınlanmaya başlamadan önce, bu konunun bu akımla aramızda önemli bir ayrılık nedeni olmayabileceği, meselenin bir lafız meselesi olduğunu sanıyorduk. Ama bunun böyle olmadığı anlaşıldı.

Bugün ülkemizde yeni-sömürgecilik olgusunun üzerinin örtülmesi tehlikesi, ciddi bir tehlike olarak belirmiştir. Bugün başta Aydınlık olmak üzere, çeşitli ve farklı şekillerde Türkiyeyi 19. yüzyıl ülkeleriyle

ya da «Belçika» ile aynileştirme eğilimleri, Türkiye'yi bağımsız bir ülke gibi görme eğilimleri yayılmaktadır. Bugün Türkiye'de emperyalizme bağımlı tekelci burjuvaziyi milli burjuvazi ile aynileştirme eğilimleri gelişmektedir. Bugün ülkemizde emperyalizme bağımlı tekelci burjuvazi ile emperyalizm ve feodalizm arasındaki çelişmeleri gelişmenin motorlarından biri sayma eğilimleri gelişmektedir. Bugün ülkemizde, emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi eliyle gerçekleşebilecek bir «ikinci yol» olduğu görüşleri gelişmektedir.

Bu şartlarda, emperyalizmi yalnızca bir dış saldırgan gibi ele alan görüşlere prim vermek, revizyonizme prim vermektir. Bugün ülkemizde baş çelişme meselesi, bir lafız meselesi olmayıp, çeşitli kılıklar altında dirilmekte olan modern revizyonizme karşı mücadeleye doğrudan bağlı bir meseledir. Ttpkı temel çelişme meselesi gibi.

Ülkemizdeki bütün proleter devrimciler, Marksizm-Leninizme ve Mao Zedung'un Yeni Demokratik Devrim teorisine karşı yönelen tehditle, bağımsızlık ve demokrasinin «eski» düzenin temsilcileri eliyle kazanılabileceği, bunun bir «ikinci yol» olduğu hayalleriye savaşta birleşmeliler.

Ülkemizdeki bütün proleter devrimciler, Kruşçef revizyonizminin yeni kılıklar altında 1977 Türkiyesinde diriltilmesine karşı birleşmeliler.

Çeşitli akımların değişik kılıklar altında savundukları «ikinci yol» teorisini yıkmak üzere, Marksizm-Leninizme ve Mao Zedung Düşüncesine sarılalım. Emperyalizmin, yeni-sömürgeciliğin, emperyalizme bağımlı tekelci burjuvazinin gerici karakterlerini açığa çıkaralım. Emperyalizme, emperyalizme bağımlı tekelci kapitalizme ve feodalizme karşı, bu gerici «üç dağ» a karşı, işçi sınıfı önderliğinde, işçi-köylü ittifakı temelinde, şehir küçük burpuvazisi ve milli burjuvazinin de katıldıkları devrimci birleşik cephesinin inşası için çalışalım. Yeni Demokratik Devrim mücadelesini ileri götürelim.

NOTLAR

I. BÖLÜM

(1) Engels, **Felsefenin Sefaleti**'nin 1. Almanca Baskısında Önsöz, **Felsefenin Sefaleti,** Sol Yayın. 1975, s. 12.
(2) Marx-Engels, «Komünist Partisi Manifestosu», **Politika ve Felsefe.** Öncü Kitabevi, s. 143.
(3) a.g.e. s. 144.
(4) a.g.e. s. 145-6.
(5) Engels, **Anti-Dühring,** Sol Yayın. 1975, s. 398.
(6) Halkın Günlüğü ve Kızıl Bayrak Yazı Kurulu, «Emperyalizm ve Sömürgecilikle Mücadele Görevinin Bırakılması», **Dünya İşçi Sınıfına Tarihi Dersler,** Eylem Yayın. 1975, s. 13-14.

II. BÖLÜM

(1) Aydınlık, sayı 60, s. 8.

(2) a.g.y.
(3) Mao Zedung, **Yayınlanmamış Yazılar,** May Yayınları, 1976, s. 190.
(4) Marx, Weydemeyer'e Mektup, **Felsefe ve Politika,** Öncü Kitabevi, s. 365.
(5) Aydınlık, sayı 73, s. 14.
(6) Marx, **Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı**'ya Önsöz,, Sol Yayınları, 1970. s. 23-24.
(7) Aydınlık, sayı 73, s. 14.
(8) Marx, **Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı**'ya Önsöz, aktaran Stalin, **Diyalektik ve Tarihi Materyalizm,** Bilim ve Sosyalizm Yayınları, 1974, s. 48.
(9) Engels, «Ludwing Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu», **Felsefe İncelemeleri,** Sol Yayınları, 1968, s. 54-55.
(10) Mao Zedung, «Çelişme Üzerine», **Seçme Eserler,** c. 1, Pekin 1967, İngilizce basım, s. 312-313.
(11) a.g.e. s. 314.
(12) Lenin, «Bir Yayımcının Notları». **Toplu Eser.**, c. 16, Progress Publishers İngilizce 1974 basım, s. 202-203.
(13) Marx, **Kapital,** c. 3, s. 438-440.
(14) a.g.c. s. 436.
(15) Halkın Sesi, sayı 112, s. 6-7.
(16) a.g.y.
(17) Lenin, «İşçi Partisinin Tarım Programının Gözden Geçirilmesi». **Toplu Eser**.. Prograss Publishers, İngilizce 1965 basım, c. 10, s. 177.
(18) Stalin, «Çin'de Devrim ve Komintern'in Görevleri», **Milli Demokratik Devrim,** Aydınlık Yayınları, 1977, s. 100.
(19) Halkın Sesi, sayı 112, s. 6-7.
(20) Engels, **Anti-Dühring,** Sol Yayın. 1975, s. 238-239.
(21) Engels, Marx'ın **Felsefenin Sefaleti** kitabının 1. Almanca baskısına Önsöz, **Felsefenin Sefaleti,** Sol Yayın. 1975, s. 12.
(22) Engels, **Anti-Dühring,** Sol Yayın. 1975, s. 238-239.
(23) Halkın Sesi, sayı 112, s. 6-7.
(24) Marx, **Felsefenin Sefaleti,** Sol Yayın. 1975, s. 131.
(25) a.g.e.. s. 119-120.
(26) a.g.e., s. 127.
(27) Engels, **Anti-Dühring,** Sol Yayın, 1975, s. 238-239.
(28) Engels. Conrad Schmidt'e mektup, **Felsefe İncelemeleri,** Sol Yayın. 1968, s. 142.
(29) Engels. **Doğanın Diyalektiği,** Sol Yayın. 1970, s. 80.
(30) Engels, **Anti-Dühring,** Sol Yayın. 1975, s. 218-219 (çeviride «tanıtlama» sözcüğü yerine, «ispat» sözcüğünü kullandık).
(31) Aydınlık, sayı 73, s. 15-16.
(32) Lenin, «Plekhanov'un İkinci Program Tasarısı Hakkında Notlar», **Toplu Eser**.. Prog. Pub., İng. 1974 basım, c. 6, s. 53.
(33) Aydınlık, Sayı 73, s. 15-16.
(34) Lenin, «'Rusya'da Tarım Sorununun' Özü», **Toplu Eser.**, Progress Publishers 1973, c. 18, s. 75.
(35) Bak: Marx, **Kapital,** cilt 3, bölüm 20.
(36) Lenin, «Skvotsov - Stepanov'a», Mektup, **Toplu Eser.**, Progress Publishers, İngilizce 1974 basım, c. 16, s. 117-118.

(37) Stalin, «Partinin Köylü Meselesindeki Üç Temel Sloganı Üzerine», **Milli Demokratik Devrim**, Aydınlık Yayın. 1977, s. 21.
(38) Aydınlık sayı 73, s. 15-16.
(39) Aydınlık, sayı 78, s. 29-30.
(40) a.g.y.
(41) a.g.y., s. 33.
(42) Mao, «Çin Devrimi ve Çin Komünist Partisi» **Seçme Eserler**, c. 2, Aydınlık Yayın. 1975, s. 319.
(43) a.g.e., s. 320.
(44) Mao, «Şimdiki Durum ve Görevlerimiz», **Seçme Eserler**, Aydınlık Yayın. 1977, c. 4, s. 183-184.
(45) Mao, «Çin Devrimi ve Çin Komünist Partisi», **Seçme Eserler** c. 2. Aydınlık Yayın. 1975 s. 319.
(46) Marx, Marx'tan Annenkov'a mektup, **Felsefenin Sefaleti**, Sol Yayın. 1975, s. 199.
(47) Mao, «Milli Burjuvazi ve Aydınlanmış Eşraf Meselesi Üzerine», **Seçme Eserler**, c. 4, Aydınlık Yayın. 1977, s. 226.
(48) Troçki, aktaran Stalin, «Çin'de Devrim ve Komintern'in Görevleri», **Milli Demokratik Devrim**, Aydınlık Yayınları, 1977, s. 98.
(49) Stalin, a.g.e., s. 99.
(50) Stalin, «Çin Üzerine», a.g.e., s. 129.
(51) a.g.e. s. 128.
(52) a.g.e. s. 128.
(53) Aydınlık, sayı 78, s. 30.
(54) Stalin, «Doğu Emekçileri Komünist Üniversitesinin Doğunun Sömürge ve Bağımlı Ülkeleri Karşısında Görevleri», **Milli Demokratik Devrim**, Aydınlık Yayın. 1977, s. 13-14.
(55) Lenin, **Emperyalizm**, Sol Yayın. 1969, s. 102, 104.
(56) Mao, «Çin Devrimi ve Çin Komünist Partisi», **Seçme Eserler** c. 2, Aydınlık Yayınları, 1975, s. 314-318.
(57) Mao, «Milli Burjuvazi ve Aydınlanmış Eşraf Meselesi Üzerine», **Seçme Eserler**, c. 4, Aydınlık Yayın. 1977, s. 224.
(58) Bkz. 56 Nolu Dipnot.
(59) Bkz. 57 Nolu Dipnot.
(60) Mao, «Şimdiki Durum ve Görevlerimiz», a.g.e., s. 183-184.
(61) a.g.e.
(62) a.g.e.
(63) **Komünist Enternasyonal Programı**, Aydınlık Yayın. 1977, s. 73-76.
(64) Lenin, «Devrimde Proletaryanın Görevleri», **Toplu Eserler**, Progress Publishers 1974 ingilizce basım, c. 24, s. 57.
(65) Bkz. 54 Nolu Dipnot.
(66) Bkz. 54 Nolu Dipnot.
(67) Aydınlık, Sayı 73, s. 15-16.
(68) Lenin, «Rusya Sosyal-Demokrat Hareketinde Reformizm», **Toplu Eserler** c. 17, Progress Publishers 1974 ingilizce basım, s. 241.
(69) Lenin, aktaran Stalin «Partinin Köylü Meselesindeki Üç Temel Sloganı Üzerine», **Milli Demokratik Devrim**, Aydınlık Yayınları, 1977, s. 32-33.
(70) Aydınlık, Sayı 73, s. 15-16.

III. BÖLÜM

(1) Lenin, «P. Maslov'un 'Cevabı' Üzerine», **Toplu Eser.**, c. 15. Progress Publishers 1973, İngilizce basım, s. 263.
(2) Lenin, «Rusya'da, Tarım Sorunu», **Toplu Eser.**, c. 20, Progress Publishers, 1972, İngilizce basım, s. 375.
(3) Lenin, «Kırsal Bölgelerde Serf Ekonomisi», aynı yerde, s. 224.
(4) Lenin, «İşçi Partisinin Tarım Programının Yeniden Gözden Geçirilmesi», **Toplu Eser.** c. 10, Progres Publishers. 1965 ingilizce basım, s. 171.
(5) Lenin, «Yeni Tarım Siyaseti», **Toplu Eser.**, c. 13, Prog. Pub., 1972, İng. bas., s. 456.
(6) Lenin, «Skvortsov - Stepanov'a» Mektup, **Toplu Eser.**, c. 16, Prog. Pub. 1974. İng. bas.. s. 121.
(7) Lenin, «'Rusya'da Tarım Sorunu'nun Özü,» **Toplu Eser**. c. 18, Prog. Pub. 1937 ing. bas., s. 77.
(8) Lenin, «Stolipin ve Narodnik Tarım Programlarının Karşılaştırılması», aynı yerde, s. 143.
(9) Lenin, «Mevcut Durumun Değerlendirmesi», **Toplu Eser.**, c. 15, Prog. Pub. 1973 ing. bas. s. 270.
(10) Lenin, «Tarım Sorunu ve Devrimin Güçleri», **Toplu Eser.**, c. 12, Prog. Pub. 1962, İng. bas., s. 334.
(11) Lenin, **Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi,** Sol Yayınları 1975, s. 23.
(12) Lenin, «Yeni Tarım Siyaseti», **Toplu Eser.**, c. 13, Prog. Pub. 1972 İng. bas., s. 457-458.
(13) a.g.e.
(14) Lenin, **Toplu Eser.**, c. 15, Prog. Pub. 1973 İng. bas., s. 41.
(15) a.g.e., s. 44.
(16) **a.g.e.** s. 45
(17) a.g.e. s. 43.
(18) Lenin, «Sosyal-Demokrasinin Tarım Programı», **Toplu Eser.**, c. 13, Prog. Pub. 1972 İng. bas., s. 243.
(19) **a.g.e. s. 242.**
(20) **Bkz. 5 Nolu Dipnot, s. 457.**
(21) Bkz. 18 **Nolu Dipnot, s. 241.**
(22) Engels, **Tarihte Zorun Rolü**, Sol Yayın. 1974, s. 119-120.
(23) **a.g.e. s. 94-95.**
(24) Bkz. 9 Nolu Dipnot.
(25) Bkz. 9 Nolu Dipnot, s. 271.
(26) Bkz. 9 Nolu Dipnot, s. 279.
(27) Lenin, «Rusya Sosyal-Demokrat Hareketinde Reformizm», **Toplu Eser.** c. 17, Prog. Pub. 1974 İng. bas., s. 233.
(28) Bkz. 6 Nolu Dipnot, s. 120.
(29) Stalin, Sun Yat Sen Üniversitesi Öğrencileri ile Bir Görüşme, **Milli Demokratik Devrim,** Aydınlık Yayın. 1977, s. 78-79.
(30) **Lenin,** Buharin'in **Dünya Ekonomisi ve Emperyalizm** kitabına «Önsöz.» Özgün Yayınları, 1975 s. 20.
(31) Lenin, «Proletarya Devriminin Askeri Programı», **Toplu Eser.**, c. 23, Prog. Pub. 1974 İng. bas. s. 78.

(32) Lenin, **«Kendi Kaderini Tayin Tartışmasının Özeti»**, **Toplu Eser.**, c. 22, Prog. Pub. 1974, İng. bas., s. 337.
(33) Lenin, **Emperyalizm,** Sol Yayın. 1969, s. 81 (düzeltildi).
(34) HalkınBirliği, sayı 1, s. 7.
(35) Marx, «Hindistan'da İngiliz Egemenliği», **Sömürgecilik Üzerine,** Gerçek Yayınevi 1974, s. 33.
(36) Marx, «Hindistan'daki İngiliz Egemenliğinin Doğuracağı Sonuçlar», aynı yerde, s. 42.
(37) Lenin, **Emperyalizm,** Sol Yayın 1969, s. 78.
(38) Halkın Birliği, sayı 6, s. 6.
(39) Mao, «İdealist Tarih Anlayışının İflası», **Seçme Eserler,** c. 4, Aydınlık Yayın. 1977, s. 499.
(40) Mao, «Boş Hayalleri Bir Yana Bırakalım Mücadeleye Hazırlanalım» aynı yerde, s. 461.
(41) Halkın Birliği, sayı 5, s. 7.
(42) a.g.y.
(43) Mao, aktaran Halkın Birliği, sayı 5, s. 7.
(44) Halkın Birliği, sayı 5, s. 6.
(45) Stalin, aktaran Halkın Birliği, sayı 5, s. 7.
(46) Marx, **'Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı'**ya Önsöz, Sol Yayın. 1970. s. 23-24.
(47) Halkın Birliği, sayı 5, s. 6.
(48) Halkın Birliği, sayı 6, s. 6.
(49) Lenin, «P. Maslov'un 'Cevabı' Üzerine», **Toplu Eser.**, c. 15, Prog. Pub.. 1973 İng. bas., s. 261.
(50) Lenin, **Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm,** Koral Yayın. 1977, s. 72.
(51) Marx, Annenkov'a mektup, **Felsefenin Sefaleti.** Sol Yayın. 1975. s. 199.
(52) Halkın Birliği, sayı, s.
(53) Halkın Birliği, sayı 1, s. 7.
(54) Halkın Birliği, sayı 7, s. 6.
(55) a.g.y., s. 6-7.
(56) Halkın Birliği, sayı 1, s. 7
(57) Engels, «Tarihi Maddecilik», **Felsefe İncelemeleri.** Sol Yayın, 1968, s. 107-112.
(58) a.g.e. s. 108-109.
(59) Komünist Entrenasyonal Programı, Aydınlık Yayın. 1977, s. 29.
(60) Lenin, «Yorumlar», **Toplu Eserler,** c. 17, Prog. Pub.. 1974, İng. bas., s. 101.
(61) a.g.e. s. 103.
(62) a.g.e.
(63) Halkın Birliği, sayı 5, s. 7.
(64) Lenin, «Stolipin 'İşçi' Partisi Kampından», **Toplu Eser.**, c. 17. Prog. Pub. 1974, İng. bas., s. 355-356.
(65) Lenin, «Köylü Reformu,» aynı yerde, s. 128.
(66) Mao, «Çelişme Üzerine,» **Seçme Eser.** c. 1, Foreign Languages Press, 1967 İng. bas., s. 331-332.
(67) Stalin, «Çin Üzerine», **Milli Demokratik Devrim.** Aydınlık Yayın. 1977, s. 129.

I. I. Skvortsov - Stepanov'a Mektup

16 Aralık 1909

Sevgili meslekdaşım,

Cevabını aldım ve tartışmamızı sürdürmek için kaleme sarılıyorum.

Meseleyi daha ziyade teorik zemine (taktik değil) kaydırmak istiyorsun. Kabul. Yalnızca, **senin** hareket noktanın taktik bir hareket noktası olduğunu hatırlatacağım: temel taktik önermenin «klasik sunumunu» tereddütsüz reddetmiştin. Bu taktik çözümü (ondan nihai taktik **sonuçları** çıkarmaksızın), «Amerikan olasılığı»nın reddiyle bağlantılı olarak imal etmiştin. Dolayısıyla, görüş ayrılıklarımızın aşağıdaki sözlerle anlattığın şekilde özetlenmesini yanlış buluyorum: «Sen (yani ben) **köylülüğün** hareketinin varlığını vurguluyorsun. Ben ise **proleterleşen** köylülüğün hareketinin varlığını kabul ediyorum.» Ancak, ayrılık noktası bu değildir. Ben elbette köylülüğün proleterleşmekte olduğunu inkar etmiyorum. Ayrılık noktası, Rusya'da burjuva toprak sisteminin, tarım kapitalizminin «Prusya tipi» bir gelişmeden «Amerika tipi» bir gelişmeye hızla geçişi objektif olarak imkansızlaştıracak ölçüde kökleşip kökleşmediğidir. Eğer kökleşmişse, temel taktik meselenin «klasik sunumu» iflas eder. Eğer kökleşmemişse-geçerlidir.

Evet, ben geçerli olduğunu savunuyorum. «Prusya» yolu olasılığını inkar etmiyorum, bilirim ki bir Marksist ne bu yollardan **biri ya da diğeri** için «kefil» olmalı, ne de bunlardan **yalnızca** birine **mahkum**

olmalıdır, Stolipin politikasının (1) «Prusya» yolunda atılmış bir adım **daha** olduğunu, bu yol üzerinde belli bir aşamada, «Amerika» yolu için tüm umut ve olanakları **yokedecek** diyalektik bir değişimin gerçekleşe**bileceğini** kabul ederim. Ama ben bu değişimin **halihazırda katiyen** gerçekleşmemiş olduğunu ve dolayısıyla bir Marksistin, meselenin «klasik» sunumunu reddetmesine kesinlikle cevaz olmadığını, bunun teorik olarak kesinlikle yanlış olduğunu ileri sürüyorum. Ayrıldığımız nokta budur.

Teorik olarak bu farklar, yanılmıyorsam, başlıca iki noktaya indirgeniyor: 1) Tavrımı haklı çıkarabilmek için, «müttefikin» V. İlyin'i (2) mahvetmek gerekiyor. Başka bir ifadeyle bu tavır, Rusyanın devrim öncesi ekonomisinin Marksist tahliliyle çelişmektedir. 2) «Klasik» sunum, revizyonistlerin (David ve şürekasının) tarımsal oportünizmiyle kıyaslanabilir ve kıyaslanmalıdır, çünkü işçilerin Rusyadaki «mujik» ile Almanyadakine karşı tavrı meselelerinin sunumları arasında önemli ve köklü bir fark yoktur.

Bu her iki önermeyi de kökünden yanlış buluyorum.

Birinci önermeyi ele alalım. («Taktiklere» değinmemek için, Martinov'un İlyin'e saldırısını (3) bir kenara bırakarak, yalnızca senin teorik sunuşunu ele alacağım.)

İlyin'in ileri sürdüğü ve ispatladığı nedir? İlk olarak: Rusyada toprak ilişkilerindeki gelişmenin **hem** toprak ağası **hem de** köylü ekonomisinde, «köy komününün» **hem** dışında **hem de** içinde kapitalist bir çizgi izlediği. İkinci olarak: kapitalist yoldan başka bir yolun olmayacağını, kapitalist gruplaşmadan başka bir sınıf gruplaşmasının olmayacağını, bu gelişmenin daha şimdiden **geri dönülmez tarzda** belirlediği.

Narodniklerle ihtilafın konusu buydu. Bunun ispatlanması gerekiyordu. İspatlandı. Halen de ispatlanmış durumdadır. Bugün bundan öteye, İlyin tarafından (ve elbette yalnızca onun tarafından değil) çözülmüş olan meselenin çözümünü **varsayan,** ama **yalnızca** bunu **değil**, daha büyük, daha karmaşık ve yeni bir şeyi varsayan **bir diğer** mesele ortaya çıkmıştır (ve bunu 1905-07 hareketi ortaya çıkarmıştır). 1883-85 ve 1895-99 yıllarında nihai ve doğru olarak çözülen meseleden **ayrı olarak,** Rusyanın yirminci yüzyıldaki tarihi karşımıza bir mesele **daha** çıkarmıştır ve teorik olarak, daha önce çözülmüş olana atıfta bulunarak bu meseleden kaçınmaktan, akıldan çıkarmaktan ya da dikkate almamaktan daha hatalı bir şey yoktur. Bunun anlamı ikinci dereceden, yani daha yüksek düzeyde problemleri daha alçak düzeye, yani birinci dereceye indirgemek olurdu. **Yeni** olaylar (hele 1905-07 yıllarındaki gibi dünya çapında tarihî önem taşıyan olaylar) daha somut ve daha ayrıntılı bir meseleyi, **kapitalist** tarımsal gelişmede **iki** yol ya da yöntem arasındaki mücadele meselesini ortaya çıkarmışken, kapitalizm meselesinin **genel** bir çözümüyle yetinemeyiz. Bu yolun kaçınılmaz olduğunu ispatlamak için Narodniklerle savaşır-

ken son derece haklıydık ve bütün gücümüzü, bütün dikkatimizi, kapitalizm mi yoksa «halk üretimi» mi sorusuna toplamaktan **başka** hiç bir şey yapamazdık. Bu doğal, kaçınılmaz ve meşruydu. Oysa şimdi bu sorun hem teorik olarak hem de (Rusyanın yakın tarihi, Trudovik'lerin **topunun** küçük burjuva karakterini ispatlamış olduğuna göre) fiilen **halledilmiştir**. Onun yerini daha yüksek düzeyde bir diğer mesele almıştır: α-tipi kapitalim **veya** β-tipi kapitalizm. Ve benim naçiz kanaatimce İlyin, kitabının ikinci baskısına yazdığı önsözde, (4) kitaptan da **anlaşılacağı** gibi tarımda **iki** tarz kapitalist gelişmenin mümkün olduğunu **bu tarzlar arasındaki** tarihi mücadelenin daha sona ermediğini söylerken haklıydı.

Rusyada Marksizm içindeki oportünizm, yani zamanımızda Menşevizmin özelliği Marksizmin mealinin doktrinerce basitleştirilmesiyle, bayağılaştırılmasiyla ve tahrifiyle, ve (gerek Raboçeye Dyelo'culukta, gerekse Struve'cilikte olduğu gibi) Marksizmin ruhuna ihanetle bağdaşmasıdır. Menşevikler Narodnizme karşı **sosyalizmin** yanlış bir doktrini olarak savaşmakla, demokratik kapitalizmden yana ve liberal toprak ağası kapitalizmine karşı, «Amerikan» kapitalizminden yana ve «Prusya» kapitalizmine karşı **küçük burjuva** kitle mücadelesinin teorisi olan Narodnizm'in gerçek ve ilerici tarihî **içeriğini** görmezlikten geldiler. Köylü **hareketinin** gerici olduğu, Kadetlerin Trudoviklerden daha ilerici olduğu, «proletarya ile köylülüğün diktatörlüğü»nün «ekonomik gelişmenin **tüm seyri»** ile **çeliştiği** (Menşevik **Sosyal Hareket'**in 661 inci sayfası) gibi (**Sosyal Hareket'**e de tamamen nüfuz etmiş olan) acaip, aptalca ve dönek düşünceler de buradan gelmektedir. «Ekonomik gelişmenin **tüm seyri** ile çelişiyor»muş-gericilik değil midir bu?

Marksizmde yapılan bu canavarca tahrifata karşı mücadelenin, her ne kadar o sıradaki doğal şartlar nedeniyle bu mücadelenin taktikler konusunda gayretle yürütülmesine karşın teori konusunda maalesef yeterince gayretli olunamadıysa da, «klasik sunuş» un temeli ve **doğru** bir temel olduğunu savunuyorum. Laf aramızda, buradaki «maalesef» sözcüğü yerinde değildir ve silinmelidir!

Bu toprak meselesi **şimdi** Rusyadaki burjuva gelişmenin **millî** meselesidir ve, bizim şartlarımız için birçok açıdan doğru ve her açıdan değerli olan Alman modelini yanlış (mekanik) uygulama hatasına düşmemek için, Almanya'daki yerli yerine oturmuş burjuva gelişmenin milli meselesinin toprak sorunu değil birlik v.b. olduğunu, oysa Rusyadaki burjuva gelişmenin nihai olarak pekiştirilmesinde **milli** meselenin tam da toprak (ya da, daha daraltırsak: köylü) sorunu **olduğunu** açıkça kavramalıyız.

Almanyada (yaklaşık) 1848-68 yıllarında ve Rusyada 1905 yılında Marksizmin **uygulanmasındaki farkların** saf teorik temeli böyledir.

Ülkemizde bir diğer sorunun değil de **toprak** sorununun burjuva gelişme açısından ulusal önem kazandığını nasıl ispatlayabilirim?

Bunun ispata gerektiğini bile bilmiyorum. Tartışılamaz kanısındayım. Ama bu, teorik temelin ta kendisidir. Tüm kısmî sorunlar **buna ilişkin olmak zorundadır.** Eğer bu konuda ihtilaf çıkarsa, Rusya'da toprak meselesinin (köylü meselesinin, ama tabii köy komünündekiler değil, küçük burjuva köylüler) belirtmiş olduğum 1905-07 yıllarında olayların olguları ve tarihi tarafından ispatlandığını kısaca (şimdilik kısaca) hatırlatacağım. Aynı şey **şimdi** 3 Haziran 1907 yasası, Üçüncü Duma'nın bileşimi ve faaliyeti, ve — ayrıntısına iniyoruz — 20 Kasım 1909 (5), ve (en önemlisi) hükümetin tarım politikası tarafından ispat edilmektedir.

Eğer Rusya'da yakın tarihin, 1905-09 yılları tarihinin, Rusya'da belli bir tip burjuva evrimin tesisinde taşıdığı temel, aslî ve ulusal önemi (yukarıdaki anlamda ulusal) **ispatlandığında** anlaşırsak, yola devam edebiliriz, yoksa edemeyiz.

1905'e varıldığında, Rusya'daki burjuva gelişme, daha o zaman, eskimiş üstyapının — eskimiş ortaçağ toprak mülkiyeti sisteminin — derhal parçalanmasını gerektirecek derecede olgunlaşmıştı (**tüm** üstyapı içinden, burada niçin yalnızca toprak mülkiyetini ele aldığımı tabii anlıyorsun). Şimdi, **burjuva** Rusya'nın çeşitli sınıflarının tamamlamaya, kendi usullerince sonuca ulaştırmaya **uğraştığı, bu** parçalanma dönemini yaşıyoruz: köylüler (+ işçiler) millîleştirme yoluyla, (belediyeleştirme'nin katıksız zırvalığı hususunda aynı görüşü paylaştığımıza sevindim : **kısmen** Polonyaca basılan bir çalışmamda daha şimdiden **Theorien über den Mehrwert**'den (6) millîleştirmeyi savunan pasajlar kullanmış bulunuyorum) (7), toprak ağaları (+eski burjuvazi, Jirondist burjuvazi) 9 Kasım 1906 yöntemi v.b. yoluyla. Toprağın millîleştirilmesi=eski toprak mülkiyeti sisteminin köylüler tarafından parçalanması, Amerikan yolunun ekonomik temelidir. 9 Kasım 1906 yasası = eski toprak mülkiyeti sisteminin toprak ağalarının çıkarlarına uygun olarak parçalanması ise, Prusya yolunun ekonomik temelidir. **Nasıl 1848-71 yılları** Almanya'da birliğin (= Almanya'da burjuva gelişmenin millî meselesinin çözümünün) iki yolu, Büyük Alman Cumhuriyetinden **geçen** yol ile Prusya monarşisinden **geçen** yol arasında devrimci ve karşı-devrimci mücadele dönemi **idiyse,** çağımız, yani 1905 - ?? yılları da **bu** yollar arasında devrimci ve karşı-devrimci mücadele çağıdır. İkinci yol **ancak 1871'de nihaî olarak** («tamamen» sözcüğünü kullanmam bu noktada sözkonusu oluyor) **zafere ulaştı.** Ancak o zaman Liebknecht parlemantoyu boykot etmekten vazgeçti. Ancak o zaman Lasalle'cılarla Einsenach'çılar arasındaki ihtilaf **ortadan kalktı.** Yine ancak o zaman Almanya'da genel **demokratik** devrim meselesi **ortadan kalktı** — ve Naumann, David ve şürekası 1890'larda (yirmi yıl sonra!) cesedi diriltmeye başladılar.

Ülkemizde mücadele **halâ** devam ediyor. Tarımdaki yolların her ikisi de bugüne dek galip gelmemiştir. Ülkemizde, bizim çağımızın (1905-09 — ??) her bunalımında, «mujik»in **«genel** demokratik» hare-

keti **yükselecektir**, yükselmesi kaçınılmazdır ve bunun ihmali, her ne kadar **teoride** ihtilaf başka bir düzeye oturtulabilirse de, **pratikte** Menşevizme gidecek temel bir hata olur. İhtilafı «Menşevizm»e «indirgeyen» ben değilim; protelaryanın, Rusya'daki burjuva gelişmenin millî görevini ihmal etmesini, çağımızın **tarihi** Menşevizme indirgemektedir; çünkü Menşevizmin tam da özü budur.

Sahi, **Çerevanin**'in **Şimdiki Durum**'da meselenin Bolşevikler tarafından «Klasik sunuluş»undaki **oportünizm** hakkında yazdıklarını okudun mu? Mutlaka oku!

İkinci önermeyi ele alalım. Bu konuda aslında söylenebilecek herşeyi söyledim. Almanya'da «mujik»lerin, büyük toprak ağalarının — **Junkerlerin** — toprağını **kendi hesabına** (yani mujikler hesabına) ele geçirme isteğinin **işçiler tarafından** desteklenmesi **gericiliktir.** Öyle değil mi? Doğru değil mi bu? Rusya'da ise 1905-09-?? döneminde bu desteğin **inkârı** gericiliktir. **Hic Rhodus hic salta.** (8) Burada sözkonusu olan ya toprak programını tümüyle reddetmek ve... neredeyse Kadetçiliğe kadar yol almak ... ya da meselenin Almanya'daki sunuluşu ile Rusya'daki sunuluşu arasında **ilke olarak** farkı görmektir; ilke olarak — ülkemizde kapitalist olmayan bir çağda bulunduğumuz anlamında değil, bunların kapitalizmin ilke olarak farklı, **tümüyle** değişik iki çağı olması anlamında; kapitalizmin millî yolunun nihaî olarak pekiştirilmesinden **önceki** çağ ve bu pekiştirmeden **sonraki** çağ.

Şimdilik mektubuma son veriyorum. Sana tartışmamızın konusu üzerine gazete küpürleri göndermeye çalışacağım. Vaktin olduğunda yaz. Sıcak selâmlar.

Starik (9)

İlk defa 1924 yılında
Proletarskaya Revolutsia
dergisinin 5. sayısında yayınlandı.
El yazması metne bağlı
kalınmıştır.

Toplu Eserler, c. 16, s. 117-122.

DİPNOTLAR

(1) Kırsal bölgelerde çarlığın kalesi olacak kulak [Zengin köylü - çev. notu] çiftlikleri kurulmasını amaçlayan Stolipin'in tarım politikasına atıf yapılıyor. 9 (22) kasım 1906'da Stolipin, köylülerin köy komünlerinden çıkarak bağımsız çiftliklere yerleşmesine cevaz veren bir yasa çıkardı. Yasaya göre köylüler kendi zilyedlerindeki toprakları tapusuna geçirerek köy komününden ayrılabiliyorlardı. Kendi payına düşen toprağı satmasına daha önce konulmuş olan yasak da kaldırılıyordu. Stolipin'in toprak yasası, kırsal bölgelerde kulakların üst kesimine yaradı ve sonunda köy yoksullarının yıkımına yol açtı.

(2) V. İlyin — V. İ .Lenin'in takma adlarından biri.

(3) V. İ. Lenin'in (V. İlyin'in) **Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi** kitabına kar-

şı, A. S. Martinov'un, tasfiyecilerin yayın organı **Golos Sotsial-Demokrata**'da giriştiği hücumlar kastediliyor.

(4) Bak. Toplu Eserler, Cilt 3, s. 31-34.

(5) Lenin, Üçüncü Duma'nın 20 Kasım (3 Aralık) 1909 tarihli oturumunda, kişinin dokunulmazlığı hakkındaki yasa tasarısının görüşülmesi sırasında çıkan bir olaya atıf yapıyor. Duma'daki sol-kanat milletvekillerinin ifadesiyle, bu yasa tasarısı, «Rusya'da görülen ve görülmüş olan her çeşit istibdadın meşrulaştırılması» idi. Markov'un (İkincisi) 20 Kasım (3 Aralık) günü yaptığı, yasa tasarısını savunan, düpedüz Kara-Yüz'cü konuşma, Kadetleri bile öfkelendirdi. Kadet'ler protesto etmek için oturumu terkettiler. Duma'nın 20 Kasım (3 Aralık) tarihli oturumundaki yasa tasarısına ilişkin tartışmalar, Üçüncü Duma'nın Kara-Yüz'cü karakterini adamakıllı teşhir etti.

(6) Artı-değer Teorisi

(7) Bak. Toplu Eserler, Cilt 15, s. 157-180.

(8) İşte Rodos, burada in!

(9) İhtiyar.

Toprak meselesi ve Rusya'da şimdiki durum

(Bir Siyasi Yazarın Notları)

Son zamanlarda dergilerde bu konuda iki ilginç makale yayınlandı. Bunlardan biri tasfiyecilerin **Nasha Zarya** dergisinde (N. Rozhkov, 1913, no. 6), bir diğeri ise sağ Kadetlerin yayın organı **Russkaya Mysl'**-de (Y.Y. Polferov, 1913, no. 8) çıktı. Her iki yazarın da makalelerini kaleme alırlarken habersiz oldukları ve tamamen farklı öncüllerden hareket ettikleri şüphe götürmez.

Yine de, iki makale arasındaki benzerlik şaşırtıcıdır. Liberal işçi politikacıları ile karşı — devrimci liberal burjuvazinin politikacılarının düşüncelerinin ardında yatan ilkelerin yakınlığını her ikisi de açıkça ispatlıyor (ki onlara özel bir değer kazandıran da budur).

N. Rozhkov, Bay Polferov ile (o kadar zengin olmasa bile) tamı tamına aynı malzemeyi kullanıyor. Kapitalizm, 1905 Devriminden beri Rusya tarımında gelişmektedir. Tahıl fiatları yükselmektedir, yerli tarım makinaları ve gübre üretiminin yanısıra, bunların ithalatı da artmaktadır. Küçük kredi kurumları çoğaldığı gibi, bağımsız çiftliklerin sayısı da çoğalmaktadır. Ücretler yükselmektedir (1890'dan 1910'a kadar % 44,2, diyor N. Rozhkov - aynı dönem içinde geçim masrafındaki artışı unutarak!) Ticarî hayvancılık bitkisel yağ üretimi ve meracılık artmakta, zirai eğitimde gelişme görülmektedir.

Bütün bunların çok ilginç olduğunu söylemeye gerek yok. Kapitalizmin gelişmesinin durdurulamıyacağı konusunda, Marksizmin bakış açısından hiç bir zaman en ufak bir kuşku bile olmamıştır. Yazarlar bunu açıklayan yeni veriler getirmekle kalsaydılar, kendilerine şükran boreumuz olurdu.

Ama, bu veriler nasıl değerlendirilmelidir ve bunlardan ne sonuçlar çıkarılmalıdır? - işte en mühim nokta. N. Rozhkov bu noktada gözyaşartıcı bir hevesle acele sonuçlar çıkarıyor. «Feodal serf ekonomisi burjuva kapitalist ekonomiye dönüşmüştür ... tarımda burjuva koşullara geçiş hakkında en ufak bir kuşku duyulamayacak, olup bitmiş bir şeydir ... Eski biçimiyle toprak meselesi, şimdi Rusya'da tarihe

gömülmüştür ... Bu cesedi - eski biçimiyle toprak meselesini - canlandırma çabasına girişilmemelidir.»

Okurun göreceği gibi, bunlar tamamen açık ve yine tamamen tasfiyeci sonuçlardır. Tasfiyeci derginin yazı kurulu (ilkesiz, ticarileştirilmiş dergilerde uzun bir süredir adet haline geldiği gibi) makaleye ufak bir **ihtiyat kaydı** ekleyerek şunları dile getiriyor: «Bu yazıda paylaşmadığımız birçok görüş bulunmaktadır ... Rusya'nın tamı tamına 9 Kasım - 14 Haziran yasasının belirlediği yolu izleyeceğinin, N. Rozhkov kadar **kesinlikle** söylenemeyeceği kanısındayız ...»

Tasfiyeciler N. Rozhkov «kadar kesin değil» lermiş! Meseleye ne kadar da bilgili ve ilkeli bir tarzda yaklaşıyorlar!

N. Rozkov bir dizi Marksist önermeyi **ezbere öğrendiğini**, ancak bunları **anlamadığını** bu makaleyle bir kez daha ispatladı. O kadar kolayca «boşa atmasının» sebebi işte budur.

Rusya tarımında kapitalizm 1861 - 1904 arasında da gelişiyordu. Rozhkov ile Polferov'un şimdi işaret ettiği bütün bu gelişme belirtileri, o zaman da vardı. Kapitalizmin gelişmesi 1905'deki burjuva-demokratik krizi önlemedi, onun yolunu açtı ve şiddetlendirdi. Neden? Çünkü eski, yarı-feodal, doğal ekonomi yıpranmış, ama **yeni** burjuva ekonominin **koşulları** daha yaratılamamıştı. 1905 bunalımının olağanüstü yoğunluğu bu yüzdendir.

Bu tür bunalımların zemini ortadan kalkmış bulunuyor, diyor Rozhkov. Rusya'dan **değil,** 1913'den **değil,** soyut bir şekilde genel olarak kapitalizmden bahsediyor olsaydık, bu tabii ki doğru olabilirdi. Marksistlerin burjuva-demokratik toprak meselesinin varlığını yalnızca özel şartlarda (her zaman **değil,** ve her yerde **değil**) tanıdığı aşikardır.

Ama Rozhkov'un çıkardığı **somut** sonucu doğrulamak için hangi önermeleri ispatlamak zorunda olduğu hakkında en ufak bir fikri yoktur.

Köylüler içinde bulundukları şartlardan hoşnut değiller mi? «Ama hiç bir yerde köylüler hoşnut değildir ki», diye yazar Ronhkov.

Köydeki yaşamı ve hukukî durumu gelişmiş bir burjuva sistemine dayanan ve kendi «kanun ve düzen partileri» bulunan Batı Avrupa köylülerinin hoşnutsuzluğunu, Rusya'nın **kıtlıkları,** hukukun her alanda feodalizmin **tam** egemenliğini getiren toprak mülkiyeti sisteminin köy yaşamında sebebolduğu **tam** aşağılama, v.b. ile karşılaştırmak ve aynılaştırmak çocukça bir saçmalıktır. Rozhkov ayrıntılar içinde boğulup, esas meseleyi gözden kaçırıyor.

Kapitalizmin geliştiğini, **angarya**nın (emek hizmeti) **aza**ldığını yazıyor Rozhkov. Liberal Polferov ise, «Toprak sahiplerinin büyük çoğunluğu» diyor, «... yalnızca köylülerin para ve toprak ihtiyacından doğan sözleşme ve ortakçılık sistemini gitgide daha çok benimsemektedir.»

Russkava Mysl'deki liberal yazılar, tasfiyeci **Nasha Zarya**'daki sabık-Marksist yazılar kadar safçasına iyimser değil:

N. Rozhkov ortakçılık, emek hizmeti, **angarya** ve toprak köleliğinin kırsal bölgelerde **bugünkü** yaygınlık **derecesini** gösteren verileri değerlendirme zahmetini göstermedi bile. Bu biçimlerin **halâ** yaygın olduğu olgusuna şaşırtıcı bir ilgisizlik gösterdi. Ama bu olgu, bizi **burjuva-demokratik** bunalımın daha da yoğunlaştığı sonucuna götürmektedir.

Cesedi canlandırmayın, diyor tasfiyeci. 1905 taleplerinin bir «ceset» olduğunu belirtmek için **başka** sözcükler kullanan liberali böylece tekrarlamış oluyor.

Buna şu cevabı verdik: Markov ile Purişkeviç ceset değillerdir. Onları doğuran ve onların sınıfını bugün de doğurmaya devam eden ekonomik sistem ceset değildir. O sınıfla çarpışmak, sınıf amaçlarını canlı bir şekilde kavrayan canlı işçilerin canlı görevidir.

Bu görevin reddi, tasfiyecilerin ayrışan bir **ceset** olduğunu ispat ediyor, çünkü her ne kadar hepsi Rozhkov «kadar kesin» konuşmuyorsa da, tarım (özellikle toprak sahibi) Purişkeviç'çiliğine ve siyasal Purişkeviç'çiliğe karşı mücadeleyi **hepsi** unutuyorlar ya da örtbas ediyorlar.

Kırsal bölgelerde emek hizmeti, **angarya**, serflik ve burjuva ekonomi sisteminin en ilkel genel şartlarından yoksunluk madalyonun bir yüzü ise, Purişkeviç'lerin yaşamımızda hakimiyeti diğer yüzüdür.

Eğer tepedeki milyoner mülk sahipleri (Guçkov ve şürekası) homurdanıyorlarsa, aşağıdaki milyonlarca küçük mülk sahibinin (köylülerin) içinde bulunduğu şartlar herhalde çekilmez olmalıdır.

İşçiler, Puriçkeviç'çiliğin köklerini ele almakla, hiç de onlara yabancı olan bir şeyi «canlandırmak» için «kendi» görevlerini ihmal etmiş olmuyorlar. Hayır. **Kendilerinin** ve sınıflarının mücadelesinin demokratik hedefleri onların gözünde **bu yoldan berraklık** kazanır ve geniş kitlelere demokrasiyi ve sosyalizmin öğelerini öğretirler. Çünkü genel olarak Purişkeviç'çiliğin ve özellikle toprak sahibi Purişkeviç'çiliğinin gölgesinde ancak, (Marks'ın Schweitzer'e karşı bildirisinde kullandığı deyimle) «Prusya kraliyet sosyalizmi» (*) barınabilir.

Rozhkov farkında olmadan, «sırf ilave toprak dağıtmanın» durumu yoğunlaştırmadan «kurtaramayacağını» söyleyen Polferov'un tavrına giriyor! Sanki Purişkeviç'çilik **yokedilirse**, yoğunlaşma yüz misli hız kazanacakmış gibi! Sanki mesele **tüm** ulusun, Purişkeviç'çilik tarafından tahrif edilen ve geciktirilen kapitalizmin **tüm** gelişmesinin meselesi değil de, salt köylülerin bir sorunu, onlara «ilave toprak dağıtımı» yapılmalı mı yapılmamalı mı meselesiymiş gibi!

(*) **Prusya kraliyet Sosyalizmi,** Lasalle'ın ve Lasalle'cı **Sozialdemokrat** gazetesini yayınlayan halefi Schweitzer'in izlediği Bismark hükümetiyle uzlaşma siyasetine Marks ve Engels'in verdiği addır.

Rozhkov tasfiyeciliğin **gerçek tabiatını** ağzından kaçırdı ve her derde deva «dernek kurma özgürlüğü» şiarı ise (23 ekim 1913 günü Devlet Dumasında Tulyakov'un yaptığı **liberal** konuşma ile Badayev'in yaptığı **Marksist** konuşmada bu şiarın nasıl ele alındığını hatırlayın) -bu şiar ile toprak meselesinin şimdiki durumundan **hoşnutluk** arasındaki **bağlantıyı** açığa vurdu.

Bu bağlantı nesnel bir gerçektir ve **Nasha Zarya**'nın «küçük ihtiyat kayıtları» ile yokedilemez.

Bütün ulus, yaşamın her alanındaki Purişkeviç'çiliği, köylülüğün yakasını bırakmayan kıtlıkları, **angaryayı,** emek hizmetini ve serfliği düşünmeyin artık; «legalite için» savaşın, bir dizi reformdan biri olan «dernek kurma özgürlüğü» için savaşın - **burjuvazinin,** işçilerin dimağında özenle geliştirdiği **düşünceler** işte böyledir. Rozhkov ve tasfiyecilerin işi yalnızca, farkında olmadan burjuvazinin dümen suyunda sürüklenmektir.

Oysa biz, tüm çalışan halk kitlesinin önde gelen temsilcileri olan proleterlerin, burjuvaziye karşı mücadele uğruna ve bu mücadelenin menfaatlerine uygun olarak, Purişkeviç'çiliğe karşı her yönüyle bir mücadele yürütmeksizin, kendi kurtuluşunu bile gerçekleştiremeyecekleri inancındayız; ve Marksistleri liberal işçi politikalarından ayırdeden düşünceler de bunlardır.

Za Pravda No. 36
15 Kasım 1913

Toplu Eserler, c. 19, s. 487-491

İmza: **V.** İlyin
Za Pravda'daki metne bağlı kalınmıştır.

Rusya'da Toprak Meselesi

Rusya'da toprak meselesi bugünkü durumda muazzam önem taşıyor. Bu konuya yalnızca geniş halk yığınlarının değil, hükümetin de ön planda yer verdiği herkesçe bilinmektedir.

1905 Hareketini tarihî olarak karakterize eden şey, Rusya nüfusunun ezici çoğunluğunun, yani köylülüğün toprak meselesini kilit sorun haline getirmesiydi. Gerek liberal burjuva partisi gerekse işçilerin partisi kendi programlarında bu olguyu dikkate aldılar. Diğer yandan hükümet de, toprak ağaları ile burjuvazinin üst kesimi arasındaki ittifakı üç Haziran rejiminde gerçekleştirdiği vakit, toprak meselesini politikasının (komünal toprak mülkiyetinin zor kullanarak yokedilmesi ve toprak paylarının esas olarak küçük çiftlik sisteminde özel mülkiyete dönüştürülmesi) temel taşı yaptı.

Rusya'da toprak meselesinin özü nedir? Rusya'nın burjuva - demokratik bir yapıda yeniden örgütlenmesi. Rusya kapitalist, burjuva bir ülke haline gelmiştir, fakat bu ülkede, hem toprak ağalığı hem de köylü payı mülkiyeti açısından, toprak mülkiyeti sistemi çok geniş ölçüde feodal kalmıştır. Birçok durumda toprak ekonomisi sistemi feodal olarak kalmıştır: yarı mahvolmuş, sefalete düşmüş, aç küçük mülk sahiplerinin, «bey'in» toprağında çalışarak borcunu ödeme yükümüne girerek toprak ve mera kiraladığı ve borç para aldığı emek hizmeti ve angarya sistemi.

Feodal kırsal Rusya, sınaî, ticarî, kapitalist Rusya'nın ne kadar gerisinde kalırsa, eski, feodal toprak mülkiyeti sisteminin - hem toprak ağalığının, hem de pay mülkiyetinin - kaçınılmaz parçalanışı o kadar tam olacaktır.

Toprak ağaları, kendi malikânelerini muhafaza ederek ve köylülerin topraklarını ele geçirmeleri için kulak'lara yardımcı olarak, bu parçalanışı toprak ağası usulü, toprak ağalarının çıkarlarına uygun olarak gerçekleştirmeye çalıştılar. Köylülerin çoğunluğu ise bunu köylü usulü, köylülerin çıkarlarına uygun olarak gerçekleştirmeye çalıştı.

Her iki durumda da reform, **burjuva karakterde kalmaktadır.** Marks, burjuva iktisatçıların çoğu kez toprağın **millîleştirilmesini**, yani **tüm toprakların** kamu mülkiyetine dönüştürülmesini talep ettiklerini **ve bunun tamamen burjuva** bir önlem olduğunu **Felsefenin Sefaleti**'nde, **Kapital**'de ve **Artı-Değer Teorileri**'nde yeterince ispatlamıştır. Böyle bir önlem kapitalizmin daha yaygın, daha serbestçe ve daha çabuk gelişmesini sağlayacaktır. Bu önlem çok ilerici ve çok demokratiktir. Serfliği tamamen ortadan kaldıracak, toprak tekelini kıracak ve (burjuva bilginlerinin düşmen suyuna giren tasfiyeci P. Maslov tarafından mevcudiyeti hatalı olarak reddedilen) **Mutlak rantı** yokedecektir. Tarımda üretici güçlerin gelişmesini hızlandıracak ve ücretli işçiler arasındaki sınıf hareketini saflaştıracaktır.

Ama yineliyoruz: bu **burjuva** -demokratik bir önlemdir. **Smelaya - Mysl**'de bay V - dimov'un yaptığı gibi, sol Narodnikler **burjuva** toprak millîleştirmesini ısrarla **«sosyalizasyon»** diye nitelendiriyorlar ve toprağın kapitalizm altında millîleştirilmesinin ifade ettiği anlam üzerine Marks'ın geniş kapsamlı açıklamalarına ısrarla kulak tıkıyorlar.

Sol Narodnikler, tamamen burjuva mahiyette «emek ekonomisi» ve bunun «sosyalizasyon» altında gelişmesi teorisini ısrarla tekrarlıyorlar. Oysa, toprağın millîleştirilmesiyle birlikte daha yaygın ve daha çabuk gelişmesi kaçınılmaz olan şey, aslında en saf biçimiyle, feodalizmden arınmış, **kapitalist** toprak mülkiyetidir.

«Toprağın sosyalizasyonu» sloganı yalnızca sol Narodniklerin Marks'ın ekonomi-politik ilkelerini kavramaktaki aczini, ve onların (sinsice, rastgele ve çoğu kez bilinçsiz olarak) burjuva ekonomi-politiğine yanaştıkları gerçeğini ifade ediyor.

Marks sınıf-bilinçli işçilere, kapitalizm altında yapılan bütün toprak reformlarının (toprağın millîleştirilmesi dahil) burjuva karakteri hakkında açık bir fikir oluşturmakla beraber, feodallere ve serfliğe karşı burjuva demokratik reformları desteklemelerini öğütlemişti. Ama Marksistler burjuva önlemlerini sosyalizmle karıştıramazlar.

Trudovaya Pravda No. 22
22 Haziran 1914
Trudovaya Pravda'daki metne bağlı kalınmıştır.

Toplu Eserler, c. 20, s. 375-377.

Şimdiki Durum ve Görevlerimiz

BÖLÜM IV

Feodal sınıfın toprağına elkoymak ve köylülere devretmek. Başını Çan Kay-şek, T.V. Soong, H.H. Kung Cen Li-fu'nun çektiği tekelci sermayeye elkoymak ve yeni-demokratik devlete devretmek. Millî burjuvazinin sanayi ve ticaretini korumak. Yeni-demokratik devrimin başlıca üç ekonomik siyaseti bunlardır. Dört büyük aile olan Çan, Soong, Kung ve Cen yirmi yıllık iktidarları boyunca on ile yirmi milyar arasında Amerikan doları değerinde muazzam bir servet yığdılar ve tüm ülkenin ekonomik candamarlarını tekellerine aldılar. Devlet iktidarıyla birleşen bu tekelci sermaye, tekelci devlet kapitalizmi haline gelmiştir. Yabancı emperyalizmle, yerli toprak ağası sınıfıyla ve eski tip zengin köylülerle yakından bağlantılı olan bu tekelci kapitalizm, komprador, feodal, tekelci devlet kapitalizmi haline getirmiştir. Gerici Çan Kay-şek rejiminin ekonomik temeli işte budur. Bu tekelci devlet kapitalizmi yalnızca işçileri ve köylüleri değil, şehir küçük burjuvasini de eziyor ve orta burjuvaziye zarar veriyor. Bu tekelci devlet kapitalizmi Direnme Savaşı sırasında ve Japonyanın teslim olmasından sonra gelişmesinin zirvesine ulaşmıştır ve yeni-demokratik devrim için yeterli maddî şartları hazırlamış bulunuyor. Bu sermaye Çin'de halk arasında bürokrat sermaye diye bilinmektedir. Bürokrat kapitalist sınıfı diye bilinen bu kapitalist sınıf, Çin'in büyük burjuvazisidir. Yurtiçinde yeni-demokratik devrimin görevi, Çin'de emperyalizmin özel ayrıcalıklarını yoketmenin yanısıra, toprak ağası sınıfın ve bürokrat kapitalist sınıfın (büyük burjuvazinin) sömürü ve zulmünü ortadan kaldırmak, komprador, feodal üretim ilişkilerini değiştirmek ve üretici güçleri zincirlerinden kurtarmaktır. Toprak ağaları ve büyük burjuvasi ile onların devlet iktidarı tarafından ezilen ve zarara

uğrayan yukarı küçük burjuvazi ile orta burjuvazi, kendileri de burjuva olmakla beraber, yeni-demokratik devrime katılabilir ya da tarafsız kalabilirler. Emperyalizmle bağları yoktur veya nisbeten azdır ve gerçek milli burjuvaziyi oluştururlar. Yeni Demokrasinin devlet iktidarı eriştiği her yerde onları kararlılıkla ve tereddütsüz korumalıdır. Çan Kay-şek'in bölgelerinde yukarı küçük burjuvazi ile orta burjuvazi içinde gerici siyasi eğilimleri olan, A.B.D. emperyalizmi ve gerici Çan Kay-şek kliği hakkında hayaller yayan ve demokratik halk devrimine karşı çıkan, bu sınıfların sağ kanadı, az sayıda kişi vardır. Gerici eğilimleri kitleleri etkileyebildiği sürece onların maskelerini, siyasî nüfuzları altındaki halkın önünde indirmeli, bu nüfuzua saldırmalı ve kitleleri bu nüfuzdan kurtarmalıyız. Fakat siyasî saldırı ile ekonomik imha iki ayrı sorundur ve bu ikisini karıştırırsak hatalar yaparız. Yeni-demokratik devrim genel olarak kapitalizmi, yukarı küçük burjuvaziyi ya da orta burjuvaziyi değil, yalnızca feodalizmi ve tekelci kapitalizmi, yalnızca toprak ağası sınıfını ve bürokrat kapitalist sınıfını (büyük burjuvaziyi) yoketmeyi amaçlamaktadır. Çin'in ekonomik geriliğini gözönüne alarak, geniş yukarı küçük burjuvazi ile orta burjuvazi tarafından temsil edilen bir kapitalist ekonomi sektörünün varlığına, devrimin ülke çapında zaferinden sonra bile hâlâ uzun bir süre izin vermek gerekecektir. Millî ekonomide iş bölümüne uygun olarak, bu kapitalist sektörün millî ekonomiye yararlı olan bütün kesimlerinde belli bir gelişmeye hâlâ gerek duyulacaktır. Bu kapitalist sektör hâlâ tüm millî ekonominin vazgeçilmez bir parçası olacaktır. Burada kasdettiğimiz yukarı küçük burjuvazi, işçi ya da yardımcı çalıştıran küçük sanayici ve tüccarlardır. Ayrıca çok sayıda hiç işçi ya da yardımcı çalıştırmayan küçük bağımsız zanaatkar ve tüccar vardır ki, söylemeye gerek yok, bunlar kararlılıkla korunmalıdır. Ülkenin her tarafında devrimin zaferinden sonra yeni-demokratik devletin elinde, bürokrat kapitalist sınıfından devralınan ve ülkenin ekonomik candamarlarını kontrol altında tutan muzzam devlet girişimleri bulunacak; ve her ne kadar oldukça uzun bir zaman esas olarak dağınık ve bireysel olarak kalacaksa da, daha sonra kooperatifler yönünde adım adım gelişmesine önderlik edilebilecek olan, feodalizmden kurtulmuş bir tarım ekonomisi varolacaktır. Bu şartlar altında bu küçük ve orta kapitalist sektörlerin varlığı ve gelişmesi hiç bir tehlike doğurmayacaktır. Toprak reformundan sonra kırsal bölgelerde ortaya çıkması kaçınılmaz olan yeni zengin köylü ekonomisi için de aynı şey geçerlidir. Ekonominin yukarı küçük burjuva ve orta burjuva sektörlerine karşı Partimizin 1931-34 yıllarında benimsediği gibisinden yanlış aşırı-sol siyasetlerin (aşırı derecede ileri çalışma şartları, aşırı gelir vergisi oranları, toprak reformu sırasında sanayicilerin ve tüccarların çıkarlarının çiğnenmesi ve üretimi geliştirme, ekonomik refahı arttırma, hem kamu çıkarlarını hem de özel çıkarları gözönüne alma ve hem emeğe hem de sermayeye fayda sağlama hedefi yerine, dar görüşlü ve tek yanlı bir kavram olan sözümona «işçilerin refahı» nın benimsenmesi) tekrarlan-

masına kesinlikle izin verilemez. Böyle hataların tekrarlanması mutlaka hem çalışan kitlelerin hem de yeni-demokratik devletin çıkarlarına zarar verecektir. Çin Toprak Yasası Tasarısının maddeleinden birinde «Sanayici ve tüccarların mülkiyeti ve yasal ticareti tecavüzlere karşı korunacaktır» denmektedir. «Sanayici ve tüccarlar» derken bütün küçük ve orta kapitalist unsurların yanısıra bütün küçük bağımsız zanaatkar ve tüccarlar kastedilmektedir. Özetlersek, Yeni Çin'in ekonomik yapısı: (1) önder sektör olan devlet mülkiyetindeki ekonomiden, (2) bireyselden kollektife doğru adım adım gelişen tarım ekonomisinden, ve (3) bağımsız küçük zanaatkar ve tüccar ekonomisi ile küçük ve orta özel sermaye ekonomisinden oluşacaktır. Bunlar yeni-demokratik milli ekonominin bütününü oluştururlar. Yeni-demokratik millî ekonomiye rehberlik eden bu ilkeler, üretimi geliştirme, ekonomik refahı arttırma, hem kamu çıkarlarını hem de özel çıkarları gözönüne alma ve hem emeğe hem de sermayeye yararlı olma genel hedefine sıkı sıkıya uymalıdır. Bu genel hedeften sapan herhangi bir ilke, siyaset ya da önlem yanlıştır.

Mao Zedung'un seçme eserleri
4. Cilt Sayfa 167-169, İng. baskı.
25 Aralık 1947

«... Yaşamlarının toplumsal üretiminde, insanlar vazgeçilmez ve kendi iradelerine bağlı olmayan belirli ilişkilere, maddi üretici güçlerin belirli bir gelişme aşamasına tekabül eden üretim ilişkilerine girerler. Bu üretim ilişkilerinin toplamı toplumun iktisadi yapısını, üzerinde belirli toplumsal bilinç biçimlerine tekabül eden, hukuki ve siyasi bir üstyapının yükseldiği gerçek temeli oluştururlar. Maddi hayatın üretim tarzı genel olarak toplumsal, siyasi ve entellektüel hayat sürecini şartlandırır. İnsanların varlıklarını belirleyen onların bilinçleri değil, tersine bilinçlerini belirleyen onların toplumsal varlıklarıdır. Gelişmelerinin belli bir aşamasında, toplumun maddi üretici güçleri o zamana kadar iş başında oldukları mevcut üretim ilişkileriyle ya da aynı şeyin hukuki ifadesinden başka bir şey olmayan-mülkiyet ilişkileriyle çatışmaya başlarlar. Bu ilişkiler üretici güçlerin gelişme biçimleri olmaktan çıkıp bunların ayakbağına dönüşürler. İşte o zaman toplumsal bir devrim çağı başlar. İktisadi temelin değişmesi ile muazzam üstyapının tamamı çok ya da az bir hızla alt üst olur... Nasıl ki, bir kişi hakkındaki kanaatimiz onun kendisi hakkında ne düşündüğüne dayanmazsa, böyle bir alt üst oluş dönemi de kendi bilinciyle yargılanamaz; tersine bu bilinç daha ziyade maddi hayatın çelişkileriyle, toplumsal üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki mevcut çatışmasıyla açıklanmalıdır. İçinde barındırdığı bütün üretici güçler gelişmeden önce hiçbir toplumsal düzen yokolmaz; ve yeni, daha yüksek üretim ilişkileri varlıklarının maddi şartları eski toplumun rahminde olgunlaşmadan önce asla ortaya çıkamazlar. Bundan dolayı insanlık yalnızca çözebileceği görevleri önünde koyar çünkü, meseleye daha yakından bakıldığında, her zaman görülecektir ki, görevin kendisi çözümü için maddi şartların zaten mevcut olduğu ya da en azından oluşum sürecinde olduğu zaman ortaya çıkar.»

Karl Marks

15 Lira